

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

5

SIRA SAYISI: 675

Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Tasarısı ile İzmir Milletvekili Ahmet Kenan Tanrıkulu'nun; Perakende Ticaret, Alışveriş Merkezleri ve Büyük Mağazalar ile Esnaf ve Sanatkarlık Hizmetlerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Teklifi, İzmir Milletvekili Mehmet Ali Susam'ın; Perakende Ticaret ile Esnaf ve Sanatkarlık Hizmetlerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Teklifi, Kocaeli Milletvekili Haydar Akar'ın; Perakende Ticaret ile Esnaf ve Sanatkarlık Hizmetlerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Teklifi, İstanbul Milletvekili Celal Dinçer'in; Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Teklifi, Bursa Milletvekilleri Mustafa Öztürk ve Hakan Çavuşoğlu ile 56 Milletvekilinin; Alışveriş Merkezleri, Büyük Mağazalar ve Zincir Mağazaların Kuruluş ve Çalışma Esaslarına Dair Kanun Teklifi, Kahramanmaraş Milletvekili Yıldırım Mehmet Ramazanoğlu ve 4 Milletvekilinin; Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (1/974, 2/7, 2/175, 2/1561, 2/2271, 2/2527, 2/2528)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

● 1/974 Esas Numaralı Tasarının

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı5
- Genel Gerekçesi5
- Madde Gerekçeleri7

● 2/7 Esas Numaralı Teklifin

- Yenileme Tezkeresi.....11
- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı12
- Genel Gerekçesi13
- Madde Gerekçeleri14
- Metni16

● 2/175 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı23
- Genel Gerekçesi23
- Madde Gerekçeleri24
- Metni26

● 2/1561 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı32
- Genel Gerekçesi32
- Metni34

● 2/2271 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı40
- Genel Gerekçesi40
- Madde Gerekçeleri41
- Metni45

● **2/2527 Esas Numaralı Teklifin**

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı56
- Katılma Yazısı57
- Genel Gerekçesi57
- Madde Gerekçeleri59
- Metni63

● **2/2528 Esas Numaralı Teklifin**

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı71
- Katılma Yazısı71
- Genel Gerekçesi72
- Madde Gerekçeleri73
- Metni76

● **Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji**

Komisyonu Raporu82

● **Muhalefet Şerhleri**93

● **Tasarı Metni**104

● **Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji**

Komisyonunun Kabul Ettiği Metin104

● **Tasarı Metnine Ekli Liste**121

● **Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji**

Komisyonunun Kabul Ettiği Metne Ekli Liste122

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı: 31853594-101-969-3447

13/8/2014

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 3/8/2014 tarihinde kararlaştırılan "Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan
Başbakan

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (1/974)	
ESAS	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu
TALİ	Adalet Komisyonu İçişleri Komisyonu Plan ve Bütçe Komisyonu Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Ülkemizde, 2000'li yılların başından itibaren hızlı, bir gelişim seyri izleyen perakende sektöründe alışveriş merkezi, büyük mağaza ve zincir mağaza sayılarının artışıyla organize perakendeciliğe doğru yaşanan dönüşüm süreci, bir yandan ülke ekonomisine katkı sağlarken; diğer yandan da birtakım ekonomik, sosyal ve çevresel sorunlara neden olmuştur. İşletmelerin açılışında standardı bulunmayan karmaşık işlemler ile ödemelerde gecikmeler, markalaşamama ve haksız rekabet oluşturan uygulamalar bu sorunların başında gelmektedir.

Ayrıca yaşanan gelişmeler, perakende sektöründe faaliyet gösteren ve bu sektörde geleneksel kesim olarak nitelendirilen esnaf ve sanatkâr işletmeleri ile küçük ölçekli ticari işletmeler için pazar kaybı ve piyasada tutunma sorunlarını da beraberinde getirmiştir.

Serbest piyasa ve rekabet ilkelerinden vazgeçilmeden ve tüketici tercihleri de gözetilerek yaşanan bu sorunların giderilmesi ve perakende işletmelerin dengeli bir şekilde büyüme ve gelişmesinin sağlanması, Tasarının hazırlanmasındaki temel hareket noktasını oluşturmuştur.

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre, perakende ticaret sektörü 2011 yılsonu itibarıyla 343 milyar Türk Lirası tutarında bir ciroya ulaşmıştır. Perakende sektöründe ulaşılan bu büyüklüğe rağmen, sektörde kullanılan kavramların kanuni bir dayanağının bulunmaması ve bunun da uygulamada kavram karmaşasına neden olması Tasarının hazırlanmasında bir diğer hareket noktasını teşkil etmiştir.

Öte yandan, son yıllarda yaşanan küresel ekonomik krizle birlikte azalan dış talep, büyük ölçüde iç taleple dengelenmiş ve perakende sektörü bu dengeyi sağlamada önemli rol üstlenmiştir. Bununla birlikte, ülkemiz ekonomisi için önem arz eden bu sektörde, yeterli ve güvenilir veri temininde güçlükler yaşanmaktadır. Bu durum, sektöre yönelik doğru politika üretilmesini de zorlaştırmaktadır. Sektöre yönelik sağlıklı, güvenilir ve güncel verilerin oluşturulması gerekmektedir.

Bunun yanı sıra, kalkınma planları ve orta vadeli programlarda perakende ticarete yönelik yasal altyapı oluşturulması hususu da yer almaktadır.

Perakende sektörünü düzenleyen diğer ülke uygulamalarına bakıldığında, esas olarak iki yaklaşımın söz konusu olduğu görülmektedir. Bunlardan biri, sektörün bütün yönlerinin özel bir düzenlemeye konu edilmesi; diğeri ise, sektörle ilgili unsurların genel olarak farklı mevzuat ile ele alınmasıdır. Şu ana kadar, ülkemizde ikinci yaklaşımın kısmi olarak benimsendiği görülmekle birlikte, mevcut düzenlemelerin perakende sektörünün sorunlarını çözmede yetersiz kaldığı gözlemlenmektedir. Nitekim bu durum, sektörde yer alan aktörler tarafından da sürekli dile getirilmekte ve sektöre yönelik özel bir düzenleme yapılması ihtiyacı vurgulanmaktadır.

Sektörün hukuki altyapısını oluşturmayı hedefleyen Tasarıda, hem organize hem de geleneksel perakendeciliğe yönelik düzenlemelere yer verilmiştir. Böylece, sektörde yaşanan sorunların bütüncül bir bakışla çözüme kavuşturulması amaçlanmıştır. Tasarıyla, perakende işletmelerin sınıflandırılabilmesini sağlayacak tanımlamalara gidilmiş, bu çerçevede alışveriş merkezi, büyük mağaza, zincir mağaza gibi kavramlara yer verilmiş, yine sektörde sıklıkla kullanılan ancak mevzuatta yer almayan özel yetkili (franchise) işletme, bayi işletme, özel markalı ürün, alışveriş festivali gibi bazı kavramlar tanımlanarak kanuni bir dayanağa kavuşturulmuştur.

Tasarıyla getirilen en önemli yenilik perakende işletmelerin açılış, faaliyete geçiş ve kapanış süreçlerine ilişkindir. Açılış ve faaliyete geçiş işlemlerinin bir bilgi sistemi oluşturulması suretiyle basitleştirilmesi ve başvuruların bu sistem üzerinden tek bir mercie yapılması, böylelikle işlemlerin adeta tek bir kapıdan yürütülmesi öngörülmüştür. Sistem sayesinde işyeri açılış, faaliyete geçiş ve kapanış süreçlerinde bir belgenin ikinci kez istenmeyerek bürokrasinin azaltılması hedeflenmiştir. Bu hedefe ulaşılması amacıyla, işyeri açma, ve çalışma ruhsatı verilmesine ilişkin mevzuat hükümleriyle uyumlu çalışacak bir sistem tasarlanmıştır. Böylece, açılış ve faaliyetteki bürokratik işlem ve süreçler kısaltılarak hem ilgili kurum ve kuruluşlar hem de perakende işletmeler için maliyetlerin en aza indirildiği bir mekanizmanın kurulması hedeflenmiştir.

Tasarıda ayrıca; perakende ticaretin belirli standartlarda yapılmasını ve haksız rekabetin önlenmesini sağlamak amacıyla üretici, tedarikçi ve perakende işletmeler arasındaki alım satım sözleşmeleri ile bu sözleşmelerden kaynaklanan ödemelerin süreleri, perakende işletmelere yönelik prim ve bedel talepleri, mağaza markalı ürün satışları, kampanyalı ve sürekli indirimli satışlar ile alışveriş festivalleri, alışveriş merkezlerindeki ortak kullanım alanları ve perakende işletmelerdeki yer ve raf tahsisleri ile çalışma saatlerine ilişkin birtakım ilke ve kurallar düzenlenmiştir.

Öte yandan, ustalık belgesi ve tatil günlerinde çalışma ruhsatı hususlarında yaşanan sorunların giderilmesine yönelik düzenlemeler de yapılmıştır.

Tasarı, yukarıda belirtilen amaçlar doğrultusunda hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Madde ile, Kanunun amacı ortaya konulmuştur.

Madde 2- Madde ile, Kanunun kapsamı belirlenmiştir. Hizmet sektöründe faaliyet gösteren işletmelerden açılış ve/veya faaliyete geçiş süreci özel kanunlarla düzenlenenler, Kanun kapsamı dışında bırakılmıştır.

Madde 3- Sektörde kullanılan terimler tanımlanarak terim birliği sağlanmıştır. Alışveriş merkezi, büyük mağaza, zincir mağaza, özel yetkili (franchise) işletme, bayi işletme, mağaza markalı (özel markalı) ürün gibi literatürde ve sektörde sıkça kullanılan bazı kavramlar bir hukuk metninde ilk kez tanımlanmıştır.

Alışveriş merkezinin tanımı, alışveriş merkezleriyle benzer özellikler gösteren ve bünyesinde birden fazla perakende işletmenin bulunduğu çarşı, iş hanı ve pasaj gibi yapıların kapsam dışında tutulmasını sağlayacak şekilde yapılmıştır.

Perakende işletmelerin tanımlarında yer alan satış alanı büyüklüğü ile mağaza sayısı gibi nicel ölçütler, dünya uygulamaları ile ülkemiz koşulları dikkate alınarak belirlenmiştir.

Ayrıca satış alanının tanımı, alışveriş merkezlerinde ortak kullanım alanlarında yer alıp da satış hizmetinin verildiği büfe (kiosk) ve stant gibi birimleri de kapsayacak şekilde yapılmıştır.

Madde 4- Madde ile, perakende işletmelerin açılış ve faaliyete geçişi ile kapanışına ilişkin başvuruların tek bir mercie yapılması ve sonuçlandırılması, perakende işletmelere yönelik veri tabanının oluşturulması ve bilgi paylaşımının sağlanması amacıyla, Bakanlık bünyesinde PERBİS adı altında bir sistemin kurulması öngörülmüştür.

Madde 5- Ülkemizde perakende işletmelerin açılış ve faaliyete geçişine ilişkin izin süreci, ayrı ayrı birçok mercie başvurulmasını ve izin alınmasını, hatta aynı belgelerin birden fazla kurum veya kuruluşa verilmesini gerektiren uzun ve bürokrasi yoğun bir süreçtir. Ticari hayatın dinamik yapısı dikkate alındığında, bu süreçlerin kısaltılması ve basitleştirilmesi gerektiği açıktır. Madde ile, bu yönde düzenlemeler yapılmış, işletmelerin açılış ve faaliyete geçişine ilişkin başvuruların Gümrük ve Ticaret Bakanlığı bünyesinde kurulacak PERBİS üzerinden belediye, il özel idaresi veya diğer yetkili idarelere yapılması ve sonuçlandırılması öngörülmüştür.

Perakende işletmeler hâlihazırda esasen 3572 sayılı Kanun, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ve 5393 sayılı Belediye Kanunu çerçevesinde belediyeler ve il özel idarelerinin izniyle açılmakta ve faaliyete geçmektedir. Madde ile, bu usul korunmuş ve buna ilaveten, ek bir izin prosedürü oluşturulmaksızın, işyeri açılış sürecini kolaylaştırmak ve yeknesaklığı sağlamak amacıyla, mevcut uygulamadan farklı olarak, açılış ve faaliyete geçiş iznini temsil eden işyeri açma ve çalışma ruhsatının, işyeri açılış sürecinde yer alan bütün kurum ve kuruluşlarca yapılacak işlemleri kapsayacak şekilde PERBİS üzerinden verilmesi öngörülmüştür.

Ayrıca, büyükşehirlerde kurulacak alışveriş merkezlerinin, kent bütünlüğü ve etkileyeceği alanın genişliği bakımından büyükşehir belediyelerinin sorumluluğunda yürütülmesi gerektiği değerlendirildiğinden, büyükşehirlerde alışveriş merkezlerine yapı ruhsatı, yapı kullanma izin belgesi ve işyeri açma ve çalışma ruhsatının anılan belediye tarafından verilmesini sağlayacak düzenleme yapılmıştır.

Madde 6- Madde ile, organize perakende kesiminde yer alan büyük mağaza, zincir mağaza, bayi işletme ve özel yetkili işletmelerin sahip oldukları yüksek pazar payına ve bu paya bağlı piyasa gücüne dayanarak, mal temin etiketleri üretici ve tedarikçilere keyfi olarak yansıtıktıkları mağaza açılışı, banka

ve kredi kartı katılım bedeli gibi prim ve bedellerin önüne geçilmesi amaçlanmıştır. Bununla beraber, raf, anons ve reklam bedeli gibi prim ve bedellerin de belirli kurallar dâhilinde talep edilmesine yönelik olarak; “talebi doğrudan etkileyip etkilememe durumu” ile “sözleşmede kararlaştırılan hususlar” dikkate alınarak üretici ve tedarikçilerin mağduriyetlerini gidermeye yönelik düzenleme yapılmıştır.

Madde 7- Madde ile, alım satım işlemlerinden kaynaklı ödemelerin kural olarak sözleşmede belirtilen sürede yapılması benimsenmiş, bununla birlikte hızlı tüketim mallarının özelliği, niteliği, üretici veya tedarikçinin tarımsal ya da hayvansal ürün üreticisi yahut küçük veya orta ölçekli işletme olması gözönünde bulundurularak bunlar için azami ödeme süresi belirlenmiştir.

Madde 8- Madde ile, yurtiçinde üretilen ve hızlı tüketim malı niteliği taşıyan mağaza markalı ürünler aracılığıyla, üreticilerin markalarının tanınırlığının arttırılmasını ve yeni markaların oluşmasını sağlayacak düzenleme yapılmıştır.

Madde 9- Madde ile, tüketiciye yönelik haksız uygulamaların önüne geçilmesini teminen, kampanyalı satışların 6502 sayılı Kanun ve ilgili diğer kanunlarda yer alan usul ve esaslar dâhilinde gerçekleştirilmesi öngörülmüştür. Ayrıca bazı perakende işletmeler, tasfiye, kapatma, işyeri değişikliği söz konusu olmamasına rağmen bu gerekçeleri kullanarak aldatıcı ticari faaliyetlerde bulunmakta ve bu durum işletmeler arası haksız rekabete neden olduğu gibi tüketici mağduriyetlerine de yol açabilmektedir. Madde ile, bu tür olumsuzlukların önlenmesi amacıyla düzenleme yapılmıştır.

Ayrıca madde ile, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, belediyeler, perakende işletmeler ve diğer tüzel kişiler tarafından düzenlenmekte olan alışveriş festivallerinin yasal bir dayanağa kavuşturulması ve bu festivallerin belirli kurallar dâhilinde yapılması amaçlanmıştır.

Madde 10- Hâlihazırda perakende işletmeler seri sonu, sezon sonu, ihraç fazlası, kusurlu ve benzeri malları outlet mağaza veya fabrika satış mağazası adı altında sürekli olarak indirimli fiyattan satabilmektedir. Ancak, bu tür işletmelerde outlet veya fabrika çıkış fiyatıyla satılan ürünler ilgili mağazada satılan ürünlerin küçük bir kısmını teşkil etse dahi bu mağazalar perakende işletmelerce outlet mağaza/fabrika satış mağazası olarak nitelendirilebilmektedir. Bu durum, hem outlet/fabrika fiyatından satış algısıyla hareket eden tüketicinin aldatılmasına hem de işletmeler arası haksız rekabete neden olabilmektedir.

Bahse konu olumsuzlukların giderilmesi amacıyla, öncelikle outlet veya fabrika çıkış fiyatı adı altında sürekli olarak indirimli satışa konu olabilecek mallar belirlenmiştir. Sonrasında, perakende işletmelerin söz konusu satış türünü çağrıştıran ibare ya da ibareleri kullanabilmeleri, outlet veya fabrika çıkış fiyatıyla sattıkları ürünlerin, ürün toplamının belirli bir oranını teşkil etmesiyle mümkün olabilmesine yönelik düzenleme yapılmıştır. Son olarak, alışveriş merkezlerinin bu satış türünü belirten ibare ya da ibareleri kullanabilmeleri, içerisinde yer alan perakende işletmelerin tamamının bu satış türünde faaliyette bulunmasına bağlı kılınmıştır.

Madde 11- Madde ile, özellikle çok sayıda kişiye hitap eden alışveriş merkezlerinde bireysel ve sosyal ihtiyaçları karşılayan ve sosyal ve kültürel etkinliklere imkân sağlayan belirli niteliklere sahip ortak kullanım alanlarının oluşturulması öngörülmüştür.

Madde 12- Madde ile, serbest piyasa ilkelerinden vazgeçilmeden, alışveriş merkezlerinde daha fazla sayıda esnaf ve sanatkârın faaliyet gösterebilmesini sağlayacak kurallar öngörülmüş, ayrıca kaybolmaya yüz tutmuş mesleklerin yaşatılmasına yönelik bazı tedbirler alınmış ve yerli üreticiyi desteklemek amacıyla yöresel ürünlerin organize perakende işletmelerde satışına yönelik düzenlemelere yer verilmiştir.

Madde 13- Perakende işletmelerin günlük çalışma saatleri, buldukları bölgenin nüfus, iklim, coğrafi ve benzeri özelliklerine bağlı olarak farklılık arz edebilmektedir. Bu durum, perakende işletmelerin çalışma saatlerinin belirlenmesinde bazı hâllerde mahalli şartların dikkate alınması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Madde ile, çalışma saatlerine ilişkin genel hükümler saklı kalmak kaydıyla, gerekli şartların varlığı hâlinde perakende işletmelerin çalışma saatlerinin vali tarafından belirlenebilmesine yönelik düzenleme yapılmıştır. Bunun yanında, bölge veya ülke düzeyinde uygulama birliğinin sağlanması gereken durumlarda, üst meslek kuruluşlarının müşterek teklifi üzerine Bakanlığa çalışma saatlerini belirleme yetkisi tanınmıştır.

Madde 14- Organize perakende işletmeler, üretici ve tedarikçilerden büyük miktarlarda alımlar yaparak tedarik maliyetlerini önemli ölçüde azaltabilirken, bu durum yapısı gereği esnaf ve sanatkâr işletmeleri bakımından daha zor olmaktadır. Bu da, esnaf ve sanatkâr işletmelerinin organize perakende işletmelerine kıyasla mal ve hizmetleri daha yüksek fiyatla satışa sunmalarına neden olmaktadır. Madde ile, sayılan birbuçuk milyonu bulan esnaf ve sanatkâr işletmelerinin, mal tedarikini etkin bir organizasyon yapısı altında gerçekleştirmelerini sağlayacak düzenlemelere yer verilmiştir.

Madde 15- Madde ile, karşılıklı bilgi ve görüş alışverişinde bulunmak ve sektöre yönelik politika oluşturulmasına katkı sağlamak amacıyla. Gümrük ve Ticaret Bakanlığının koordinatörlüğünde ilgili kurum ve kuruluşların katılımıyla Perakendeciler Konseyinin oluşturulması öngörülmüştür.

Madde 16- Madde ile, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Bakanlar Kurulunun, Kanunun uygulanması ile ilgili görev ve yetkileri düzenlenmiştir.

Geniş kitlelere hitap etmek ve ticari hayatta büyük öneme sahip olmakla birlikte sınırları tam olarak belirlenmemiş olan taşınmaz ve ikinci el motorlu kara taşıtı alım satımı gibi ticari faaliyetleri yürütülenlere yönelik mesleki davranış kurallarının belirlenmesi ve bu faaliyetlerin yürütülmesine ilişkin düzenlemeler yapılması konusunda Bakanlığa yetki verilmiştir.

Bakanlar Kurulunun ise, gerektiğinde faaliyet konusu ve NACE Rev. 2 ekonomik faaliyet kodlamasına uygun faaliyet kollarına göre perakende işletmelerin açılış ve faaliyete geçişine ilişkin ölçütleri belirlemeye ve 3572 sayılı Kanunda belirtilen diğer müesseseler ile hizmet sektöründe faaliyet göstermekle birlikte açılış ve/veya faaliyete geçiş süreci özel kanunlarla düzenlenen işletmelerin izin süreçlerinin PERBİS üzerinden gerçekleştirilmesine karar vermeye yetkili olduğu hükme bağlanmıştır.

Ayrıca Bakanlar Kurulu, Bakanlığın teklifi üzerine, hizmet sektöründe faaliyet göstermekle birlikte açılış ve/veya faaliyete geçiş süreci özel kanunlarla düzenlenmeyen işletmeleri faaliyet konusu veya kolları bazında, Kanun kapsamı dışında tutmaya yetkili kılınmıştır.

Madde 17- Madde ile, Bakanlığın ve yetkili idarelerin Kanunun uygulanması ile ilgili denetim yetkisine ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir.

Madde 18- Madde ile, cezai yaptırıma bağlanmış eylemler ile bu eylemlere verilecek cezalar ve cezaları vermeye yetkili makamlar düzenlenmiştir.

Madde 19- Madde ile, Kanunda öngörülen düzenlemelere paralel olarak 4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İhbarı Kanununda değişiklik yapılmıştır.

Madde 20- Madde ile, uygulamadaki sorunların giderilmesini teminen işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi sırasında istenilen ustalık belgesine ilişkin hüküm içeren 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununda değişikliğe gidilmiştir.

Madde 21- Madde ile, uygulamadaki sorunların giderilmesini teminen işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi sırasında istenilen ustalık belgesine ilişkin hüküm içeren 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununda değişikliğe gidilmiştir.

Madde 22- Madde ile, uygulamadaki sorunların giderilmesini teminen işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi sırasında istenilen ustalık belgesine ilişkin hüküm içeren 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanununda değişikliğe gidilmiştir.

Madde 23- Madde ile, Kanunda öngörülen düzenlemelere paralel olarak 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede bazı değişiklikler yapılmıştır.

Madde 24- Madde ile, Kanunda öngörülen düzenlemelere paralel olarak 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede bazı değişiklikler yapılmıştır.

Madde 25- Madde ile, Bakanlığa muhtelif unvan ve derecede kadro ihdas edilmiştir.

Madde 26- Madde ile, Kanunun yürürlüğe girmesiyle yürürlükten kaldırılacak ve uygulanmayacak hükümler düzenlenmiştir.

Geçici Madde 1- Madde ile, PERBİS'in kurulmasına, mevcut perakende işletmelerin durumuna, perakende işletmelere ilişkin bilgilerin PERBİS'e aktarılmasına, sürekli indirimli satış yapan perakende işletmelere, ortak kullanım alanları ve raf tahsisine ilişkin geçiş hükümlerine yer verilmiştir.

Madde 27- Yürürlük maddesidir.

Madde 28- Yürütme maddesidir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

23. dönem vermiş olduğum 2/199 Esas Numaralı; Perakende Ticaret, Alışveriş Merkezleri ve Büyük Mağazalar İle Esnaf ve Sanatkarlık Hizmetlerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Teklifimi 24. dönem yeniliyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Ahmet Kenan Tanrıkulu

İzmir

EK: 2/199 Esas Numaralı; Perakende Ticaret, Alışveriş Merkezleri ve Büyük Mağazalar İle Esnaf ve Sanatkarlık Hizmetlerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve gerekçesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Perakende Ticaret, Alışveriş Merkezleri ve Büyük Mağazalar İle Esnaf ve Sanatkarlık Hizmetlerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Teklifi gerekçesi ile birlikte ek'te sunulmuştur.

Gereğini saygılarımızla arz ederiz.

Ahmet Kenan Tanrıku

İzmir

Kadir Ural

Mersin

Mehmet Akif Paksoy

Kahramanmaraş

Rıdvan Yalçın

Ordu

İsmet Büyükataman

Bursa

Mehmet Günel

Antalya

Osman Ertuğrul

Aksaray

Oktay Vural

İzmir

Cumali Durmuş

Kocaeli

Ali Torlak

İstanbul

Osman Durmuş

Kırıkkale

Kürşat Atılğan

Adana

Şenol Bal

İzmir

Ahmet Bukan

Çankırı

H. Hamit Homriş

Bursa

Necati Özensoy

Bursa

Muharrem Varlı

Adana

Hasan Özdemir

Gaziantep

Cemaleddin Uslu

Edirne

Y. Tuğrul Türkeş

Ankara

Metin Çobanoğlu

Kırşehir

Recai Yıldırım

Adana

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR

(2/7)

ESAS	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu
TALİ	Adalet Komisyonu İçişleri Komisyonu Avrupa Birliği Uyum Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Bugün ülkemizde özellikle de büyük şehirlerimizde tüketim maddeleri ile ihtiyaç malzemelerinin beraberce satışının yapıldığı, alışveriş merkezlerinin, büyük mağazaların ve zincir mağazaların sayısı hızla artmaktadır.

Alışveriş merkezleri, büyük mağazalar ve zincir mağazalar kalite, güvence, fiyat istikrarı, ambalajlama, hijyenik yönden sağlık kurallarına uyum, servis kolaylığı, müşteri memnuniyeti ve en önemlisi kayıt dışı ticaretin önlenmesiyle, maliye ve sosyal sigortalar açısından vergi kayıplarının önlenmesi, kayıtlı istihdam ile işçi sağlığı ve iş güvenliği gibi önemli kazanımlar sağlamaktadırlar.

Ülkemizde yaklaşık 180 alışveriş merkezi, 8 bin civarında büyük mağaza ve zincir mağaza bulunduğu tahmin edilmektedir. Bunların sayıları ve büyüklükleri her geçen gün hızla artmaktadır.

Alışveriş merkezlerinin, büyük mağazaların ve zincir mağazaların giderek ivme kazanan gelişim süreci doğaldır ki; beraberinde bazı sorunları ve sıkıntıları da getirmiştir. Özellikle yerleşim merkezlerinde kurulan ve büyük mağaza olarak adlandırılan alış/veriş merkezleri, yeterli otoparklarının olmaması, özellikle akşam saatlerinde yoğunlaşan müşteri yoğunluğu ve araç hareketleri sonucu trafik karmaşasına ve karışıklığa neden olmaktadır.

Bunun yanısıra büyük mağazaların sahip oldukları piyasa hakimiyeti, dolayısıyla ürünleri kendi markaları ile pazarlama eğilimleri, çevrelerinde yerleşik çeşitli meslek ve sanat kollarında faaliyette bulunan esnaf ve sanatkarlarımız ile küçük ve orta boy işletmelerimizin yapılarının bozulmaları ve piyasadan çekilmeleri sonucunu doğurmaktadır.

Gelişmiş ülkelerin büyük mağazacılık gelişim sürecinde bu çeşit alış/veriş merkezlerinin ortaya çıkardıkları benzer sorunlar, yapılan hukuki düzenlemelerle çözümlenmeye çalışılmıştır. Hukuki düzenlemeler sonucu bu tür alış/veriş mağazalarının, büyüklüklerine göre zamanla şehircilik açısından ve trafik yoğunluğu dikkate alınarak yerleşim merkezlerinin belirlenen yerlerinde, çok büyüklerinin ise şehir merkezi dışında kurulmaları sağlanmış ve perakende ticaretin düzenlenmesi yönünden başarılı sonuçlar elde edilmiştir.

Kanun tasarısı ile, bu konudaki yasal boşluğun giderilmesi, ve ayrıca esnaf ve sanatkar işletmelerinin kuruluşlarının da benzer şekilde izin sistemine bağlanması suretiyle ticari yaşamın daha rasyonel, verimli ve sağlıklı hale gelmesi, geleceğe dönük çağdaş gelişmeler ışığında dünya örneklerinin ülkemiz açısından değerlendirilmesi, kamu yararının korunması ve Rekabet Hukuku açısından büyük mağazaların hukuki zeminde rekabet şartlarına uygun olarak, Avrupa Birliği normları da nazarı itibara alınarak çağdaş bir ortamda ticari faaliyetlerini sürdürmeleri amaçlanmıştır.

Alışveriş merkezleri, büyük mağazalar ve zincir mağazaların imar planlarında belirlenmiş alanlarda veya uygun alanlarda kurulmaları ve faaliyette bulunmalarıyla birlikte, tüketici haklarının, esnaf ve sanatkarlar ile küçük işletmelerin korunması, büyük mağazaların çeşitli adlar altında tedarikçisi konumunda bulunan küçük ve orta ölçekli işletmelere yönelik istismar edici taleplerinin önlenmesi, büyük mağazaların tedarikçi işletmelere yapacakları ödemelerin belirli esaslara bağlanması amaçlarıyla, sağlıklı bir rekabet düzeninin oluşturulması, girişimcinin korunması, esnaf ve sanatkarlarımızın, KOBİ'lerimizin ve tüketicilerimizin korunmasına yönelik politika belirleme ve buna bağlı olarak hukuki düzenlemeler yapma yetkisi çerçevesinde bu kanun teklifi hazırlanmıştır.

Anayasamız'ın 173'üncü maddesinde yer alan "Devlet esnaf ve sanatkarı koruyucu ve destekleyici tedbirleri alır." amir hükmü ve 8'inci 5 Yıllık kalkınma Planında yer alan "Büyük alış/veriş merkezlerinin şehir dışında faaliyet göstermeleri sağlanacaktır." politikası çerçevesinde hazırlanan Kanun Tasarısı Taslağı ile ülkemizde kurulacak olan ve tasarıda tarifi yapılan 400 metrekareden fazla satış alanlı büyük mağazaların kurulmasına ilişkin usul ve esaslar öngörülmekte ayrıca, esnaf işletmelerinin kuruluş faaliyet esasları Avrupa Birliği uygulamaları göz önünde bulundurularak yeni ve çağdaş kurallara bağlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Madde ile perakende ticaretin ve özellikle Büyük mağazalar ile esnaf ve sanatkar işletmelerinin kuruluş, faaliyet ve denetlenmelerine ilişkin usul ve esasların düzenlenmesi Kanunun amacı olarak belirlenmiştir.

Madde 2- Madde ile; bu Kanunun uygulanmasında sık kullanılan kavram, terim ve kısaltmalar tanımlanmış ve böylece anlamsal birlik sağlanması amaçlanmıştır.

Madde 3,4- Piyasada hipermarket, grosmarket ve benzeri isimler altında faaliyet gösteren perakende satış mağazaları ve mağaza zincirlerinin kurulması, “Kuruluş İzni”ne bağlanmakta ve bu denetimi yapacak kurul ile çalışma esasları belirlenmektedir. Madde metninde ayrıca bu yasa ile getirilen düzenlemelerin, diğer mevzuatın öngördüğü yükümlülüklerin yerine getirilmesine engel oluşturmadığı da hükme bağlanmaktadır.

Madde 5- Büyük Mağazalara kuruluş ve ticari faaliyet izni verilmesinde göz önünde bulundurulacak kriterlerin neler olduğunu düzenlemektedir. Madde de ayrıca, büyük mağazaların kurulmasına ilişkin İzin Belgesinin, Büyük Mağazalar İzin Kurulu’na verileceği hükme bağlanmaktadır.

Madde 6- Kuruluşuna izin verilen Büyük Mağazaların sicillerinin tutulabilmesi için sicil oluşturulması ve sicil işlemlerinin ne şekilde yürütüleceği hüküm altına alınmıştır.

Madde 7- Büyük Mağazaların aynı yerleşim merkezinde dolaylı veya dolaysız yollardan zincir ve şube oluşturarak sosyal ve ekonomik dengelerin bozulmasına neden olmalarının önlenmesi amacıyla, açacakları şube ve zincir mağazaların bu Kanun hükümlerine tabi olduğu hükme bağlanmaktadır.

Madde 8- Büyük mağazalara, müşterilerinin rahat ve huzurlu bir şekilde alış/veriş yapmalarına imkan sağlayacak şekilde otopark tesis etmeleri zorunluluğu getirilmektedir.

Madde 9- Madde ile; bu kanunun uygulanması bakımından alışveriş merkezi, büyük mağaza ve zincir mağaza sayılmayan yerler ve bu Kanuna göre kuruluş izni almadan belediyelerden verilen izinler kapsamında faaliyette bulunacak olan ve Kanunun bazı hükümlerinin uygulanacağı, işyerlerinin istisna tutulduğu hükmüne bağlanmaktadır.

Madde 10- Büyük mağazaların satın aldıkları mal bedellerinin ödenme süre ve şekillerinin anlaşmaya bağlanmadığı durumlarda, tedarikçi firma ve üreticilerin zora düşmemeleri ve korunmaları amaçlanmıştır.

Madde 11- Başta Avrupa Birliği ülkeleri olmak üzere gelişmiş tüm ülkelerde büyük mağaza olarak isimlendirebileceğimiz perakende satış birimlerinin açılış ve kapanış saatlerinin kurallara bağlandığı bilinmektedir. Büyük mağazaların faaliyet sürelerinin kurallara bağlanması, hem belirli saatlerden sonra yoğunluğunu kaybeden müşteri potansiyelinin küçük ölçekli işletmelere yönlendirilmesi suretiyle bu işletmelerin ayakta kalmasına katkı sağlamakta, hem de ekonomik rasyonalitenin gereği olarak kabul edilmektedir. Bu nedenlerle ve Avrupa Birliği örneği esas alınarak, Büyük mağazaların müşteri trafiğine kapalı olduğu gün ve saatler belirlenmiş ayrıca, bu hükmün diğer ilgili mevzuatla bağlantıları düzenlenmiştir.

Madde 12- Madde de; büyük mağazalara tedarikçi/sağlayıcı konumda bulunan küçük ve orta büyüklükteki işletmeler ile esnaf ve sanatkarların ve özellikle tüketicilerin korunması amacıyla, “Büyük mağazaların yasak faaliyetleri” başlığı altında bu düzenlemeye yer verilmiştir.

Madde 13- Esnaf ve sanatkar işletmelerinin, Belediyelerce yapılan teknik çalışmalarla önceden belirlenmiş birim mahaller itibarıyla kuruluş ve faaliyetlerinin izne bağlanması suretiyle daha rasyonel ve sağlıklı bir ekonomik yapının tesisi amaçlanmıştır.

Madde 14- Esnaf ve sanatkar işletmelerinin kuruluş izin kriterlerini hükme bağlamaktadır.

Madde 15- Madde de; kuruluş izni alınmaksızın kurulan ve ticari faaliyette bulunan büyük mağazalar ile esnaf işletmelerinin Valilik ve Belediyeler tarafından kapatılacağı ve bu Kanunla yasaklanan fiilleri işleyenlere uygulanacak idari para cezaları, bu cezaları vermeye yetkili olanlar, ceza zaman aşımı ve kesilmesi, tahsili ve ceza işlemlerine karşı yargı yolu düzenlenmiştir.

Madde 16- Madde ile; büyük mağazaların denetlenmesi, büyük mağazacılıkla ilgili inceleme ve araştırma yapılması, Bakanlığın bu konulara ilişkin yetkisi ve bu yetkinin Valilik ve Belediye vasıtasıyla kullanılabilmesi düzenlenmiştir.

Madde 17- Madde ile; büyük mağazaların, tedarikçileri/sağlayıcıları veya üreticileri ile yaptıkları sözleşmelerden doğan ihtilafların, sözleşmelerinde belirtilmesi halinde, Ticaret Odaları/Ticaret ve Sanayi Odaları veya TOBB tahkim kurullarında çözümlenebilmesi imkanı getirilerek, hukuki ihtilafların yargı öncesi daha kısa yoldan sonuca bağlanması amaçlanmıştır.

Madde 18- Madde ile; bu Kanunun uygulanmasına ilişkin olarak hazırlanacak yönetmeliğin, üç ay içinde Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ve Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu ile varsa büyük mağazaların temsilcisi bir kuruluşun görüşleri alınarak Bakanlık tarafından yürürlüğe konulacağı öngörülmüştür.

Geçici Madde 1- Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte çalışma ruhsatlarını almış ve/veya inşa halinde olanlar dahil olmak üzere faaliyette bulunan Büyük mağazaların izin için kurula müracaatları öngörülmek suretiyle, kuruluşları çağdaş kentsel kriterler çerçevesinde uygun görülmeyen büyük mağazaların faaliyetlerine, mütesep haklara saygılı bir yaklaşımla beşinci yılın sonunda son verilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 19- Yürürlük maddesidir.

Madde 20- Yürütme maddesidir.

İZMİR MİLLETVEKİLİ AHMET KENAN TANRIKULU'NUN TEKLİFİ

(2/7)

PERAKENDE TİCARET, ALIŞVERİŞ MERKEZLERİ VE BÜYÜK MAĞAZALAR İLE ESNAF VE SANATKÂRLIK HİZMETLERİNİN DÜZENLENMESİ HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Tanımlar

Amaç ve Kapsam

Madde 1 - (1) Bu Kanunun amacı, perakende ticaretin düzenlenmesine ve özellikle alışveriş merkezlerinin, büyük mağazaların ve zincir mağazaların ile esnaf ve sanatkâr işletmelerinin kuruluş, faaliyet ve denetlenmelerine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

(2) Bu kanun, hangi ad altında olursa olsun alışveriş merkezlerini, büyük mağazaları ve zincir mağazaları kapsar.

Tanımlar

Madde 2 - Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Bakanlık : Sanayi ve Ticaret Bakanlığını,

b) Alışveriş merkezi: Bir yapı veya alan bütünlüğü içinde; ortak kullanma alanları dahil, beslenme, giyinme, eğlenme, dinlenme, kültürel ve benzeri ihtiyaçların tamamının veya bir kısmının karşılandığı işyerleri ile içerisinde büyük mağaza bulunan iş ve/veya ticaret merkezlerini,

c) Büyük Mağaza : Dört yüz metre karenin üzerinde satış alanına sahip olan süpermarket, hipermarket, grosmarket, tanzim satış mağazası ve benzeri isimler altında tüketim maddeleri ve ihtiyaç malzemelerinin toptan ve/veya perakende satışının yapıldığı iş yerlerini,

d) Zincir mağaza: Satış alanı büyüklüğüne bakılmaksızın dört yüz metrekare ve altında satış alanına sahip, tüketim maddeleri ve ihtiyaç malzemelerinin toptan ve/veya perakende satışının yapıldığı, aynı ticaret unvanı ve/veya aynı işletme adı altında bir merkeze bağlı en az on ticari işletmesi bulunan iş yerleri ile işletme sayısına bakılmaksızın büyük mağazaların zincirlerini,

e) Esnaf : İster gezici ister sabit bir mekanda bulunsun, ekonomik faaliyetini sermayesi ile birlikte fikri ve bedeni çalışmasına dayandıran ve gelir düzeyi bilanço esasına göre defter tutmayı gerektirmeyecek ölçüde sınırlı olan ticaret ve meslek sahibi kimseleri,

f) Sanatkar : İster gezici ister sabit mekanda bulunsun, ekonomik faaliyetini sermayesinden ziyade fikri ve bedeni çalışmasına dayandıran, mevzuatında öngörülen esaslar çerçevesinde mesleki eğitimden geçerek meslek belgesi almış meslek ve sanat sahiplerini,

g) Süpermarket: 400-2500 metre kare satış alanına sahip Büyük Mağazaları,

h) Hipermarket : 2500 metrekarenin üzerinde satış alanına sahip Büyük Mağazaları,

i) Grosmarket: 2500 metrekarenin üzerinde satış alanına sahip olup toptan satış imajı veren Büyük Mağazaları,

j) Satış alanı: Münhasıran büro amaçlı kullanılan işyerleri ile konaklama, otopark, depolama, üretim tesis ve alanları hariç, ortak kullanım alanları dahil alışveriş merkezinde yer alan iş yerlerinin toplam alanlarını, büyük mağazaların ve zincir mağazaların doğrudan satış alanları ile aracı satıcılara kiralandığı alanları,

k) Şehir yerleşim merkezi : İl, ilçe ve belde olarak tanımlanan yerleşim birimleri içinde sosyal ve ekonomik olarak gelişimini tamamlamış mahalleri,

l) Şehir yerleşim merkezi dışı : İl, ilçe ve belde olarak tanımlanan yerleşim birimleri hudutları içinde kalmakla beraber yoğun ticari gelişimi olmayan, sosyal ve ekonomik olarak gelişmemiş, nüfus, trafik ve yerleşim sorunu bulunmayan mahalleri,

m) Valilik : Büyük Mağazanın kurulduğu yerin Valiliğini,

n) Belediye : Büyük Mağazalar ile esnaf ve sanatkar işletmelerinin kurulduğu yerin Belediyesini, Büyükşehirde kuruluyor ise Büyükşehir ve ilgili İlçe belediyesini,

o) Kurul : Büyük Mağazaların kuruluş ve ticari faaliyette bulunmasına izin veren Büyük Mağazalar İzin Kurulunu,

p) Dernek : Büyük Mağazanın kurulduğu yerdeki üyesi en fazla olan tüketici derneğini,

q) Belge: Alışveriş merkezinin, büyük mağazanın veya zincir mağazanın kurulmasına ilişkin Kurul tarafından verilecek izin belgesini,

r) Birim mahal: Şehir yerleşim merkezi veya dışı yörelerde, Belediyelerce nüfus ve ulaşım ölçütleri esas alınarak yapılan teknik çalışmalar sonucu sınırları haritalar üzerinde belirlenen ve tüketici kitlesi olarak bir bütünlük oluşturan mahalleri, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Büyük Mağazalar İzin Kurulları, İzin Kriterleri, Sicil

Büyük Mağazalar İzin Kurulu

Madde 3 - Büyük Mağazalar İzin Kurulu;

a) İl, İlçe ve belde olarak tanımlanan yerleşim birimleri hudutları dışındaki işletmeler için; Vali'nin veya görevlendireceği Vali Yardımcısının başkanlığında, Sanayi ve Ticaret İl Müdürü ile Belediye Meclislerinden seçilen 2, Ticaret ve Sanayi Odalarından (bu Odaların ayrı ayrı faaliyette bulunduğu yerleşim birimlerinde Ticaret Odalarından) seçilen 2, Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliğince belirlenen 2 üye ile tüketici derneklerini temsilen seçilen 1 üye olmak üzere toplam 9 üyeden,

b) İl, İlçe ve belde olarak tanımlanan yerleşim birimleri hudutları içindeki işletmeler için ise Büyükşehir Belediyesi olan yerlerde Büyükşehir, diğer mahallerde Belediye Başkanının Başkanlığında; Belediye meclislerinden seçilen 2, Ticaret ve Sanayi Odalarından (bu Odaların ayrı ayrı faaliyette bulunduğu yerleşim birimlerinde Ticaret Odalarından) seçilen 2, Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliğince (İlçelerde Bakkallar ve Bayiler Odalarınca) belirlenen 2 üye ile tüketici derneklerini temsilen seçilen 2 üye olmak üzere toplam 9 üyeden,

oluşur.

Kurulun Sekreteryası hizmetleri ilgili Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü veya Belediye Başkanlıklarınca yürütülür.

İzin Kurulları üye tam sayısının yarısından bir fazlası ile toplanır ve katılanların çoğunluğu ile karar verir.

Kurulun oluşum biçimi, çalışma usul ve esasları ile Büyük Mağazalara Kuruluş İzni verilmesine ilişkin hususlar, bu Kanunun Resmi Gazetede yayımı tarihinden itibaren altı ay içerisinde Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

İzin kurullarının harcamaları ve kurul üyelerinin huzur hakları, yolluk ve yevmiyeleri ile sekreteryaya hizmetlerinin tüm giderleri, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 29'uncu maddesi uyarınca Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası nezdinde toplanan paraların Rekabet Kurumu Başkanlığına ayrılan kısmından karşılanır.

Kuruluş İzni

Madde 4 - (1) Büyük Mağazaların kuruluşu, "Büyük Mağazalar İzin Kurulu"nun iznine bağlıdır. Kurul izni, diğer Kanunların alınmasını zorunlu kıldığı izin ve ruhsatların alınması yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

(2) Kuruluş iznini alamayan projelere, belediyeler tarafından ruhsat verilemez ve bu projelere teşvik kapsamına alınmaz.

Kuruluş İzin Kriterleri

Madde 5 - (1) Büyük Mağazaların kurulabilmesi için, öncelikle imar planlarında ticaret merkezi olarak ayrılmış alanların belirlenmiş olması ve bu alanların büyük mağaza kurulmasına müsait bulunması şartı aranır.

(2) Ayrıca; kuruluş talebi;

a) Faaliyet gösterilecek yerdeki nüfus ve trafik yoğunluğu,

b) Faaliyet gösterilecek yerdeki esnaf ve sanatkarlar ile küçük ve orta boy işletme yoğunluğu,

c) Satış alanları büyüklüklerine göre büyük mağazaların şehir yerleşim merkezlerine ve birbirlerine olan uzaklıkları,

d) Büyük mağazaların, ulaşım, otopark, sosyal tesisleri ile şehir alt yapısına getireceği yükler ve çevre sorunları,

e) Mevcut yapıların alışveriş merkezi ve büyük mağaza olarak kurulmasının talep edilmesi halinde, yapı kullanma izin belgesinin varlığı, yapı standardının büyük mağaza ve alışveriş merkezi olarak kullanılmasına uygun olması, depreme dayanıklılık, yangı ve benzeri risk durumları için tedbirlerin yeterli olup olmadığı,

f) Alışveriş merkezi ve büyük mağaza kuruluş izin talebinin kabul edildiği veya gerekçeleri de belirtilmek suretiyle reddedildiği, yetkili makam tarafından talep sahiplerine on beş gün içinde bildirilir. Kuruluş talebinin reddedilmesine ilişkin işlemin dava konusu edilmesi ve davanın reddi yönünde verilen kararın kesinleşmesi halinde, aynı yer için yeniden yapılacak kuruluş talepleri, ilk kuruluş talebinin reddine ilişkin esasa müteallik gerekçeler ortadan kalkmadıkça başka bir gerekçe gösterilmeksizin reddedilir.

dikkate alınır.

İzin kriterleri piyasa ekonomisi ve ticari kurallardaki gelişmeler ışığında kamu yararı esas alınarak Kurul tarafından değerlendirilir ve kuruluş talebinin uygun olup olmadığına karar verilir.

Büyük Mağazalar Sicili

Madde 6 - Her İl'de Ticaret Odası veya Ticaret ve Sanayi Odası bünyesinde "Büyük Mağazalar Sicili" oluşturulur. Kurul'ca kuruluş izni verilen büyük mağazalar, "Sicil Defteri"ne kayıt edilerek bir sicil numarası verilir. Büyük mağazalar ile büyüklüklerine bakılmaksızın bu mağazaların satış zincirleri ile şubelerine ait belgeler sicil dosyasında saklanır.

Kurulca verilen büyük mağaza kuruluş izinleri, belgeleri ile birlikte on iş günü içinde sicil kaydını tutacak ilgili Odaya gönderilir. Oda, on iş günü içinde sicil kayıt işlemlerini tamamlayarak büyük mağaza kurucusuna bildirir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Büyük Mağazaların Kuruluş ve Faaliyetleri ile İlgili Diğer Esaslar

Şubeler ve Satış Zincirleri

Madde 7 - Büyük mağazaların aynı yerleşim merkezinde doğrudan veya dolaylı olarak satış mağazaları zinciri kurmaları ve şube açmaları bu Kanun hükümlerine tabidir.

Otopark Mecburiyeti

Madde 8 - Büyük mağazalar, şehir yerleşim merkezlerinde belediye kararları çerçevesinde kiralama suretiyle temin ettikleri ve/veya kendilerine ait bulunan satış alanlarının toplamının en az yarısına, şehir yerleşim merkezi dışında toplam satış alanlarının tamamına tekabül edecek bir sahayı müşterilerinin ücretsiz kullanımına mahsus, açık ya da kapalı otopark olarak düzenlemek zorundadırlar. Otopark yerlerinin düzenlenmesi, satış mağazaları zincirlerinde de aynı hükümlere tabidir.

İstisnalar

Madde 9 - Bu Kanunun uygulanması bakımından kuruluş izni almaya gerek bulunmayan yerler aşağıda belirtilmiştir.

- a) Satış alanı itibariyle dört yüz metre kareyi aşmayan mağazalar.
- b) İlaç depoları ve Eczaneler,
- c) Balık ve toptancı halleri,
- d) Lokanta, kafeterya, pastane, çay bahçesi, kahvehane, kıraathane ve benzeri iş yerleri,
- e) Outlet mağazalar hariç, akaryakıt istasyonları,
- f) Açık oto pazarları,
- g) Organize sanayi bölgeleri ve sanayi siteleri gibi üretim ve ticaret merkezlerinde yer alan ve bu merkezlerde üretilen malların satışının yapıldığı yerleri,
- h) Fuarlar, panayırılar,
- i) Belirli bir alanda, bir proje ve plan bütünlüğü içinde, belirli bir ihtisas alanında ticari faaliyette bulunan işyerlerinden oluşan toplu işyerleri,
- j) Bir sokak, cadde veya meydandan, ayrı veya aynı sokaktaki cadde veya meydanlara üstü kapalı olarak geçit imkânı sağlayan ve çeşitli iş yerlerini içine alan pasajlar ile çarşı olarak kullanılan çok katlı iş hanları ve buradaki iş yerleri,
- k) Mahalli İdareler tarafından oluşturulan ve ruhsatlı (tezgah kurma izinli) esnafın yer aldığı semt pazarları.

l) Sadece ürettikleri mamulleri doğrudan halka satmak kaydıyla bin metre kareyi aşmayan fabrika satış mağazaları.

Ödemeler

Madde 10 - Büyük mağazaların alışveriş yaptıkları işyerleriyle aralarındaki satın alma ve ödeme şartları, ticari teamüllere uygun olarak belgeye dayalı bir biçimde kararlaştırılmamış veya fatura üzerinde ödeme tarihi yazılmamış ise;

- a) Satın aldıkları malların bedelini teslim tarihinden itibaren en geç altmışıncı günde,
- b) Taze etler ve et ürünleri ile süt ve süt ürünlerinin satış bedellerini teslim tarihinden itibaren en geç yirminci günde,

c) Otuz güne kadar bozulabilen veya günlük kaydıyla satılan besin ürünlerinin satış bedellerini teslim tarihinden itibaren en geç onuncu günde,

ödemek zorundadırlar.

Ödeme şartlarına uyulmaması halinde, fatura tutarı üzerinden, T.C. Merkez Bankası reeskont ve avans işlemlerinde uygulanan faiz oranında gecikme faizi uygulanır.

Açılış ve Kapanış Saatleri

Madde 11 - Sabah saat 10.00’da açılacak olan Büyük mağazalar, Pazar günü ve resmî tatil günleri tamamen, diğer günler ise saat 20.00’den itibaren müşteri trafiğine kapalıdır.

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 34/h maddesine göre Belediye Encümenleri ile 14.07.2005 tarihli ve 2005/9207 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 33’üncü maddesine göre Belediye Encümenleri ve İl Encümenleri, umuma açık yerlerin açılış ve kapanış saatlerini belirlerken, bu maddedeki hükümleri esas alırlar.

Çalışanların dinlenmesini ve korunmasını amaçlayan 394 sayılı Hafta Tatili Kanunu, 2429 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Kanunu, 6301 sayılı Öğle Dinlenmesi Kanunu, 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanunu, 4857 sayılı İş Kanunu başta olmak üzere ilgili mevzuat ve toplu iş sözleşmelerinin, çalışanları koruyucu hükümleri saklıdır.

Yasaklar

Madde 12 - Büyük mağazalar;

a) Tedarikçi veya üreticilere ürettirip satın aldıkları ürünleri kendi markaları altında satmaları halinde, bu satışların toplamı cirolarının % 20’sini geçemez.

b) Tedarikçi veya üreticiden yeni mağaza açılışı veya tadilatı, sezon açılışı, yıldönümü bedeli, banka ve kredi kartı katılım bedeli, hizmet, raf, katılım, anons bedeli ve benzeri uygulamalarla herhangi bir ücret talep edemezler.

c) Son Kullanma tarihini açıkça etiketinde belirtmeden tüketim mallarına ilişkin indirimli veya hediyeli satış kampanyası düzenleyemezler.

d) Tüketiciyi yanıltan, zamanı ve süresi belirlenmemiş indirimli satış kampanyaları düzenleyemezler.

İndirimli satış kampanyalarını ancak, üyesi buldukları Ticaret Odası veya Ticaret ve Sanayi Odasından izin almak kaydıyla; bayram ve özel günlerde, ticari faaliyetlerinin tasfiyesi ve işyeri değişikliği halleri ile yaz ve kış sezonu bitiminde ve mevsim sonunda yapabilirler.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

(Esnaf ve Sanatkar İşletmelerinin Kuruluş İzin ve Kriterleri)

Esnaf ve Sanatkar İşletmelerinin Kuruluş İzinleri

Madde 13 - Belediyeler esnaf ve sanatkar işletmelerinin kuruluş ve faaliyet izinlerini verirken ilgili esnaf ve sanatkar Odasının görüşünü almakla yükümlüdürler.

Alınan görüşler ve 14’üncü maddede öngörülen “Kuruluş İzni Kriterleri” çerçevesinde, önceden tespit edilmiş birim mahaller itibariyle yapılan değerlendirmeler sonucunda uygun görülenlerin kuruluş ve faaliyet izinleri mevzuat hükümlerine göre yerine getirilir. İşletme kuruluş talepleri piyasa ve rekabet koşulları yönünden rasyonel bulunmayan esnaf ve sanatkarlara ise durum gerekçeli bir yazıyla bildirilir.

Kuruluş İzin Kriterleri

Madde 14 - Belediyeler, esnaf ve sanatkar İşletmelerinin kuruluşuna izin verirken, faaliyet gösterilecek birim mahaldeki nüfus ve ihtiyaç potansiyelini göz önünde bulundurmaktır.

Ayrıca;

a) Faaliyet gösterilecek birim mahaldeki esnaf işletmesi yoğunluğu ile küçük ve orta boy işletme yoğunluğu,

b) Birim mahaldeki esnaf işletmelerinin birbirlerine olan uzaklıkları ile iş yapabilme ve varlıklarını sürdürebilme potansiyelleri,

dikkate alınır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Son Hükümler

Cezai Müeyyideler

Madde 15 - Kuruluş izni alınmaksızın kurulan ve ticari faaliyette bulunan büyük mağazalar Valilik, Esnaf ve Sanatkar İşletmeleri ise Belediyeler tarafından kapatılır ve bunların işletmecileri 1000 YTL'den aşağı olmamak kaydıyla satış alanları itibariyle elli metre kare başına 300 YTL para cezası ile cezalandırılır.

İzin almadan faaliyette bulunduğu için kapatılan büyük mağazalar ile esnaf işletmelerinin faaliyete geçmeleri ancak, cezalarını ödeyip gerekli izni almaları halinde mümkündür.

Büyük mağazalarda yapılacak denetimlerde kuruluş izni hilafına işlem yapıldığı ve tesis gerçekleştirildiği tespit edilirse, cezayı gerektiren durumun mevzuata ve kuruluş izin belgesindeki hususlara uygun hale getirilmesi bunların işletmecilerine yazılı olarak tebliğ edilir. Tebliğ tarihinden itibaren üç ay içinde gerekli şartları yerine getirmeyen büyük mağazanın her türlü faaliyeti durdurulur ve birinci fıkrada belirtilen para cezası uygulanır.

Bu kanunun 11'inci maddesine aykırı hareket eden Büyük Mağazalar 5000 YTL para cezası ile cezalandırılırlar.

Büyük Mağazaların 12'nci maddede belirtilen yasaklara uymamaları halinde uygulanacak ceza birinci fıkrada yazılı para cezasının iki katıdır.

Kanunda belirtilen para cezaları, Valilik tarafından verilir ve tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde ilgili Vergi Dairelerine veya Mal Müdürlüklerine ödenir. Verilen para cezalarına, tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde itiraz edilebilir. İtiraz, para cezası tahsilatını durdurmaz.

Bu Kanunda düzenlenen para cezaları idari nitelikte olup, fiilin bir yıl içinde tekrarı halinde iki misli olarak uygulanır.

Bu Kanunda düzenlenen idari para cezalarına ilişkin zaman aşımı süresi, ihlalin vuku bulunduğu tarihten itibaren iki yıldır. Büyük mağazaların faaliyetlerinin kontrolü ve denetimi amacıyla herhangi bir işlem başlatılması halinde zamanaşımı süresi kesilir.

Kanunda belirtilen para cezaları 21.07.1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Bu maddede öngörülen idari para cezaları her yıl başında 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 17'nci maddesi hükümleri uyarınca artırılır.

Diğer Kanunlarda öngörülen cezalara ilişkin hükümler saklıdır.

Denetim

Madde 16 - Bu Kanunun uygulanması ile ilgili denetleme, inceleme ve araştırma yapmaya ve yaptırmaya Bakanlık yetkilidir. Bakanlık inceleme ve araştırma yetkisini Valilik veya Belediye vasıtasıyla kullanabilir.

Büyük Mağazaların rekabeti bozucu nitelikteki uygulamaları Bakanlık tarafından Rekabet Kurumuna intikal ettirilir.

Uyuşmazlıkların Çözümü

Madde 17 - Büyük mağazaların, tedarikçileri/sağlayıcıları veya üreticiler ile yaptıkları sözleşmelerden doğan ihtilaflar, sözleşmelerinde belirtilmesi halinde Ticaret Odası/Ticaret ve Sanayi Odası veya TOBB tahkim kurullarında çözülür. Gerekirse TOBB, bu konuda Bakanlığın görüşüne başvurabilir. Bakanlık görüşünü onbeş gün içinde bildirir.

Yönetmelikler

Madde 18-

a) Büyük mağazaların kuruluş izin talepleri, bu taleplerin değerlendirilmesi, kuruluş izni, izin belgesi, Büyük Mağazalar Sicili, sicil defteri, büyük mağazaların çalışma saatlerinin belirlenmesi ve denetlenmelerine ilişkin usul ve esaslar,

b) Esnaf ve sanatkar işletmelerinin kuruluş izin talepleri, bu taleplerin mahallen değerlendirilmesi, birim mahal ölçütü, birim mahal sınırlarının belirlenmesi için Belediyelerce yapılacak teknik çalışmalar ve planlar ile bu konudaki diğer usul ve esaslar,

ile

c) bu Kanunun uygulanmasına ilişkin sair hususlar,

bu Kanunun Resmi Gazetede yayımı tarihinden itibaren üç ay içinde Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ve Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu ile varsa büyük mağazaları temsil etmek üzere kurulmuş olan en fazla üyeye sahip bir kuruluşun görüşleri alınarak Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir.

Geçici Madde 1 - Bu Kanun kapsamına giren ve bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Çalışma Ruhsatlarını almış ve/veya inşa halinde olanlar dahil olmak üzere faaliyette bulunan büyük mağazalar, izin almak için Kurula müracaat ederler. Kurul, izin talebini, bu mağazaların bölgesel konumunu, yatırım tutarlarını, rekabet koşullarını ve kamu yararını, 5'inci maddede öngörülen kriterleri de dikkate alarak azami altı ay içinde sonuçlandırır. Bu süre içinde faaliyet izni verilmeyen büyük mağazaların faaliyetlerine beşinci yılın sonunda son verilir.

Yürürlük

Madde 19 - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 20 - Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Perakende Ticaret ile Esnaf ve Sanatkarlık Hizmetlerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Teklifim ve gerekçeleri ekte sunulmuştur. Gereğinin yapılmasını arz ederim.

Saygılarımla.

1.11.2011

Mehmet Ali Susam

İzmir

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/175)	
ESAS	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu
TALİ	Adalet Komisyonu İçişleri Komisyonu Plan ve Bütçe Komisyonu Avrupa Birliği Uyum Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Bugün ülkemizde özellikle de büyük şehirlerimizde tüketim maddeleri ile ihtiyaç malzemelerinin beraberce satışının yapıldığı ve büyük mağaza olarak adlandırılan alışveriş merkezlerinin sayısı hızla artmaktadır.

Büyük mağazalar, kalite, güvence, fiyat istikrarı, ambalajlama, hijyenik yönden sağlık kurallarına uyum, servis kolaylığı, müşteri memnuniyeti ve en önemlisi kayıt dışı ticaretin önlenmesiyle maliye ve sosyal sigortalar açısından vergi kayıplarının önlenmesi, kayıtlı istihdam ile işçi sağlığı ve iş güvenliği gibi önemli kazanımlar sağlamaktadırlar.

Büyük mağazaların giderek ivme kazanan gelişim süreci doğaldır ki, beraberinde bazı sorunları ve sıkıntıları da getirmiştir. Özellikle yerleşim merkezlerinde kurulan ve büyük mağaza olarak adlandırılan alışveriş merkezleri, yeterli otoparklarının olmaması, özellikle akşam saatlerinde yoğunlaşan müşteri yoğunluğu ve araç hareketleri sonucu trafik karmaşasına ve karışıklığa neden olmaktadır. Bunun yanı sıra büyük mağazaların sahip oldukları piyasa hakimiyeti dolayısıyla ürünleri kendi markaları ile pazarlama eğilimleri, çevrelerinde yerleşik çeşitli meslek ve sanat kollarında faaliyette bulunan esnaf ve sanatkarlar ile küçük ve orta boy işletmelerin yapılarının bozulmaları ve piyasadan çekilmeleri sonucunu doğurmaktadır.

Başta Avrupa olmak üzere gelişmiş ülkelerde büyük mağazacılık gelişim sürecinde alışveriş merkezlerinin ortaya çıkardıkları sorunlar, yapılan hukuki düzenlemelerle çözümlenmiştir. Hukuki düzenlemeler sonucu bu tür alışveriş mağazalarının, büyüklüklerine göre zamanla şehircilik açısından ve trafik yoğunluğu dikkate alınarak yerleşim merkezlerinin belirlenen yerlerinde, çok büyüklerinin ise şehir merkezi dışında kurulmaları sağlanmış ve perakende ticaretin düzenlenmesi yönünden başarılı sonuçlar elde edilmiştir.

Kanun teklifi ile, bu konudaki yasal boşluğun giderilmesi, ve ayrıca esnaf ve sanatkar işletmelerinin kuruluşlarının da benzer şekilde izin sistemine bağlanması suretiyle ticari yaşamın daha rasyonel, verimli ve sağlıklı hale gelmesi, geleceğe dönük çağdaş gelişmeler ışığında dünya örneklerinin ülkemiz açısından değerlendirilmesi, kamu yararının korunması ve Rekabet Hukuku açısından büyük mağazaların hukuki zeminde rekabet şartlarına uygun olarak, Avrupa Birliği normları da nazarı itibara alınarak çağdaş bir ortamda ticari faaliyetlerini sürdürmeleri amaçlanmıştır.

T.C. anayasasının 173'üncü maddesinde yer alan "Devlet esnaf ve sanatkarı koruyucu ve destekleyici tedbirleri alır." amir hükmü ve 8'inci 5 Yıllık kalkınma Planında yer alan "Büyük alışveriş merkezlerinin şehir dışında faaliyet, göstermeleri sağlanacaktır." politikası çerçevesinde hazırlanan Kanun Teklifi ile ülkemizde kurulacak olan ve tasarıda tarifi yapılan 400 metrekareden fazla satış alanlı büyük mağazaların kurulmasına ilişkin usul ve esaslar öngörülmekte ayrıca, esnaf işletmelerinin kuruluş faaliyet esasları Avrupa Birliği uygulamaları göz önünde bulundurularak yeni ve çağdaş kurallara bağlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Madde ile perakende ticaretin ve özellikle Büyük mağazalar ile esnaf ve sanatkar işletmelerinin kuruluş, faaliyet ve denetlenmelerine ilişkin usul ve esasların düzenlenmesi Kanunun amacı olarak belirlenmiştir.

Madde 2- Madde ile bu Kanunun uygulanmasında sık kullanılan kavram, terim ve kısaltmalar tanımlanmış ve böylece anlamsal birlik sağlanması amaçlanmıştır.

Madde 3,4- Piyasada hipermarket, grosmarket ve benzeri isimler altında faaliyet gösteren perakende satış mağazaları ve mağaza zincirlerinin kurulması, "Kuruluş İzni"ne bağlanmakta ve bu denetimi yapacak kurul ile çalışma esasları belirlenmektedir. Madde metninde ayrıca bu yasa ile getirilen düzenlemelerin, diğer mevzuatın öngördüğü yükümlülüklerin yerine getirilmesine engel oluşturmadığı da hükme bağlanmaktadır.

Madde 5- Büyük Mağazalara kuruluş ve ticari faaliyet izni verilmesinde göz önünde bulundurulacak kriterlerin neler olduğunu düzenlemektedir. Madde de ayrıca, büyük mağazaların kurulmasına ilişkin İzin Belgesinin, Büyük Mağazalar İzin Kurulu'na verileceği hükme bağlanmaktadır.

Madde 6- Kuruluşuna izin verilen Büyük Mağazaların sicillerinin tutulabilmesi için sicil oluşturulması ve sicil işlemlerinin ne şekilde yürütüleceği hüküm altına alınmıştır.

Madde 7- Büyük Mağazaların aynı yerleşim merkezinde dolaylı veya dolaysız yollardan zincir ve şube oluşturarak sosyal ve ekonomik dengelerin bozulmasına neden olmalarının önlenmesi amacıyla, açacakları şube ve zincir mağazaların bu Kanun hükümlerine tabi olduğu hükme bağlanmaktadır.

Madde 8- Büyük mağazalara, müşterilerinin rahat ve huzurlu bir şekilde alışveriş yapmalarına imkan sağlayacak şekilde otopark tesis etmeleri zorunluluğu getirilmektedir.

Madde 9- Bu Kanunun uygulanması bakımından;

- a) Rahat bir alış verişin yapılabilceği ve sosyal ve ekonomik hayatı etkilemeyecek bir büyüklük olan 400 metrekareyi aşmayan mağazaların,
- b) Sağlık hizmetlerine yönelik olan eczanelerin,
- c) Mahalli İdarelerce kurulan ve halkın temel ihtiyaçlarını karşıladığı semt pazarlarının,
- d) Üretimi teşvik için, sadece ürettikleri mamulleri satmak kaydıyla bin metrekareyi aşmayan fabrika satış mağazalarının istisna tutulduğu hükme bağlanmaktadır.

Madde 10- Büyük mağazaların satın aldıkları mal bedellerinin ödenme süre ve şekillerinin anlaşmaya bağlanmadığı durumlarda, tedarikçi firma ve üreticilerin zora düşmemeleri ve korunmaları amaçlanmıştır.

Madde 11- Başta Avrupa Birliği ülkeleri olmak üzere gelişmiş tüm ülkelerde büyük mağaza olarak isimlendirebileceğimiz perakende satış birimlerinin açılış ve kapanış saatlerinin kurallara bağlandığı bilinmektedir. Büyük mağazaların faaliyet sürelerinin kurallara bağlanması, hem belirli saatlerden sonra yoğunluğunu kaybeden müşteri potansiyelinin küçük ölçekli işletmelere yönlendirilmesi suretiyle bu işletmelerin ayakta kalmasına katkı sağlamakta, hem de ekonomik rasyonalitenin gereği olarak kabul edilmektedir. Bu nedenlerle ve Avrupa Birliği örneği esas alınarak, Büyük mağazaların müşteri trafiğine kapalı olduğu gün ve saatler belirlenmiş ayrıca, bu hükmün diğer ilgili mevzuatla bağlantıları düzenlenmiştir.

Madde 12- Madde de; büyük mağazalara tedarikçi/sağlayıcı konumda bulunan küçük ve orta büyüklükteki işletmeler ile esnaf ve sanatkarların ve özellikle tüketicilerin korunması amacıyla, “Büyük mağazaların yasak faaliyetleri” başlığı altında bu düzenlemeye yer verilmiştir.

Madde 13- Esnaf ve sanatkar işletmelerinin, Belediyelerce yapılan teknik çalışmalarla önceden belirlenmiş birim mahaller itibarıyla kuruluş ve faaliyetlerinin izne bağlanması suretiyle daha rasyonel ve sağlıklı bir ekonomik yapının tesisi amaçlanmıştır.

Madde 14- Esnaf ve sanatkar işletmelerinin kuruluş izin kriterlerini hükme bağlamaktadır.

Madde 15- Madde de; kuruluş izni alınmaksızın kurulan ve ticari faaliyette bulunan büyük mağazalar ile esnaf işletmelerinin Valilik ve Belediyeler tarafından kapatılacağı ve bu Kanunla yasaklanan fiilleri işleyenlere uygulanacak idari para cezaları, bu cezaları vermeye yetkili olanlar, ceza zaman aşımı ve kesilmesi, tahsili ve ceza işlemlerine karşı yargı yolu düzenlenmiştir.

Madde 16- Madde ile büyük mağazaların denetlenmesi, büyük mağazacılıkla ilgili inceleme ve araştırma yapılması, Bakanlığın bu konulara ilişkin yetkisi ve bu yetkinin Valilik ve Belediye vasıtasıyla kullanılabilmesi düzenlenmiştir.

Madde 17- Madde ile büyük mağazaların, tedarikçileri/sağlayıcıları veya üreticiler ile yaptıkları sözleşmelerden doğan ihtilafların, sözleşmelerinde belirtilmesi halinde, Ticaret Odaları/Ticaret ve Sanayi Odaları veya TOBB tahkim kurullarında çözümlenebilmesi imkanı getirilerek, hukuki ihtilafların yargı öncesi daha kısa yoldan sonuca bağlanması amaçlanmıştır.

Madde 18- Madde ile bu Kanunun uygulanmasına ilişkin olarak hazırlanacak yönetmeliğin, üç ay içinde Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ve Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu ile varsa büyük mağazaların temsilcisi bir kuruluşun görüşleri alınarak Bakanlık tarafından yürürlüğe konulacağı öngörülmüştür.

Geçici Madde 1 - Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte çalışma ruhsatlarını almış ve/veya inşa halinde olanlar dahil olmak üzere faaliyette bulunan Büyük mağazaların izin için kurula müracaatları öngörülmek suretiyle, kuruluşları çağdaş kentsel kriterler çerçevesinde uygun görülmemen büyük mağazaların faaliyetlerine, müstesna haklara saygılı bir yaklaşımla beşinci yılın sonunda son verilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 19- Yürürlük maddesidir.

Madde 20- Yürütme maddesidir.

İZMİR MİLLETVEKİLİ MEHMET ALİ SUSAM'IN TEKLİFİ (2/175)

**PERAKENDE TİCARET İLE ESNAF VE SANATKARLIK HİZMETLERİNİN
DÜZENLENMESİ HAKKINDA KANUN TEKLİFİ**

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Tanımlar

Amaç ve Kapsam

Madde 1 - Bu Kanunun amacı, perakende ticaretin düzenlenmesine ve özellikle Büyük Mağazalar ile esnaf ve sanatkar işletmelerinin kuruluş, faaliyet ve denetlenmelerine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Tanımlar

Madde 2 - Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Bakanlık: Gümrük ve Ticaret Bakanlığını,

b) Büyük Mağaza: Dört yüz metre karenin üzerinde satış alanına sahip olan süpermarket, hipermarket, grosmarket, tanzim satış mağazası ve benzeri isimler altında tüketim maddeleri ve ihtiyaç malzemelerinin toptan ve/veya perakende satışının yapıldığı iş yerlerini,

c) Esnaf: İster gezici ister sabit bir mekanda bulunsun, ekonomik faaliyetini sermayesi ile birlikte fikri ve bedeni çalışmasına dayandıran ve gelir düzeyi bilanço esasına göre defter tutmayı gerektirmeyecek ölçüde sınırlı olan ticaret ve meslek sahibi kimseleri,

d) Sanatkar: İster gezici ister sabit mekanda bulunsun, ekonomik faaliyetini sermayesinden ziyade fikri ve bedeni çalışmasına dayandıran, mevzuatında öngörülen esaslar çerçevesinde mesleki eğitimden geçerek meslek belgesi almış meslek ve sanat sahiplerini,

e) Süpermarket: 400 - 2.500 metre kare satış alanına sahip büyük mağazaları,

f) Hipermarket: 2.500 metre karenin üzerinde satış alanına sahip büyük mağazaları,

g) Grosmarket: 2.500 metre karenin üzerinde satış alanına sahip olup toptan satış imajı veren büyük mağazaları,

h) Satış Alanı: Otopark ve depolama alanları hariç doğrudan satış alanları ile aracı satıcılara kiralanılan alanların toplamını,

i) Şehir yerleşim merkezi: İl, ilçe ve belde olarak tanımlanan yerleşim birimleri içinde sosyal ve ekonomik olarak gelişimini tamamlamış mahalleri,

j) Şehir yerleşim merkezi dışı: İl, ilçe ve belde olarak tanımlanan yerleşim birimleri hudutları içinde kalmakla beraber yoğun ticari gelişimi olmayan, sosyal ve ekonomik olarak gelişmemiş, nüfus, trafik ve yerleşim sorunu bulunmayan mahalleri,

k) Valilik: Büyük Mağazanın kurulduğu yerin Valiliğini,

l) Belediye: Büyük Mağazalar ile esnaf ve sanatkar işletmelerinin kurulduğu yerin Belediyesini, Büyükşehirde kuruluyor ise Büyükşehir ve ilgili ilçe belediyesini,

m) Kurul: Büyük Mağazaların kuruluş ve ticari faaliyette bulunmasına izin veren Büyük Mağazalar İzin Kurulunu,

n) Dernek: Büyük Mağazanın kurulduğu yerdeki üyesi en fazla olan tüketici derneğini,

o) Birim mahal: Şehir yerleşim merkezi veya dışı yörelerde, Belediyelerce nüfus ve ulaşım ölçütleri esas alınarak yapılan teknik çalışmalar sonucu sınırları haritalar üzerinde belirlenen ve tüketici kitlesi olarak bir bütünlük oluşturan mahalleri,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Büyük Mağazalar İzin Kurulları, İzin Kriterleri, Sicil

Büyük Mağazalar İzin Kurulu

Madde 3- Büyük Mağazalar İzin Kurulu;

a) İl, İlçe ve belde olarak tanımlanan yerleşim birimleri hudutları dışındaki işletmeler için; Vali'nin veya görevlendireceği Vali Yardımcısının başkanlığında, Gümrük ve Ticaret İl Müdürü ile Belediye Meclislerinden seçilen 2, Ticaret ve Sanayi Odalarından (bu Odaların ayrı ayrı faaliyette bulunduğu yerleşim birimlerinde Ticaret Odalarından) seçilen 2, Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliğince belirlenen 2 üye ile tüketici derneklerini temsilen seçilen 1 üye olmak üzere toplam 9 üyeden,

b) İl, İlçe ve belde olarak tanımlanan yerleşim birimleri hudutları içindeki işletmeler için ise Büyükşehir Belediyesi olan yerlerde Büyükşehir, diğer mahallerde Belediye Başkanının Başkanlığında; Belediye meclislerinden seçilen 2, Ticaret ve Sanayi Odalarından (bu Odaların ayrı ayrı faaliyette bulunduğu yerleşim birimlerinde Ticaret Odalarından) seçilen 2, Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliğince (İlçelerde Bakkallar ve Bayiler Odalarınca) belirlenen 2 üye ile tüketici derneklerini temsilen seçilen 2 üye olmak üzere toplam 9 üyeden,

oluşur.

Kurulun Sekreteryaya hizmetleri ilgili Gümrük ve Ticaret İl Müdürlüğü veya Belediye Başkanlıklarınca yürütülür.

İzin Kurulları üye tam sayısının yarısından bir fazlası ile toplanır ve katılanların çoğunluğu ile karar verir.

Kurulun oluşum biçimi, çalışma usul ve esasları ile Büyük Mağazalara Kuruluş İzni verilmesine ilişkin hususlar, bu Kanunun Resmi Gazetede yayımı tarihinden itibaren altı ay içerisinde Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

İzin kurullarının harcamaları ve kurul üyelerinin huzur hakları, yolluk ve yevmiyeleri ile sekreteryaya hizmetlerinin tüm giderleri, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 29'uncu maddesi uyarınca Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası nezdinde toplanan paraların Rekabet Kurumu Başkanlığına ayrılan kısmından karşılanır.

Kuruluş İzni

Madde 4- Büyük Mağazaların kuruluşu, “Büyük Mağazalar İzin Kurulu”nun iznine bağlıdır. Kurul izni, diğer Kanunların alınmasını zorunlu kıldığı izin ve ruhsatların alınması yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

Kuruluş İzin Kriterleri

Madde 5- Büyük Mağazaların kurulabilmesi için, öncelikle imar planlarında ticaret merkezi olarak ayrılmış alanların belirlenmiş olması ve bu alanların büyük mağaza kurulmasına müsait bulunması şartı aranır.

Ayrıca;

a) Faaliyet gösterilecek yerdeki nüfus ve trafik yoğunluğu,

b) Faaliyet gösterilecek yerdeki esnaf ve sanatkarlar ile küçük ve orta boy işletme yoğunluğu,

c) Satış alanları büyüklüklerine göre büyük mağazaların şehir yerleşim merkezlerine ve birbirlerine olan uzaklıkları,

d) Büyük mağazaların, ulaşım, otopark, sosyal tesisleri ile şehir alt yapısına getireceği yükler, dikkate alınır.

İzin kriterleri piyasa ekonomisi ve ticari kurallardaki gelişmeler ışığında kamu yararı esas alınarak Kurul tarafından değerlendirilir ve kuruluş talebinin uygun olup olmadığına karar verilir.

Büyük mağazanın kuruluş izni talebinin kabul edildiği veya gerekçeleri de belirtilmek suretiyle reddedildiği, Kurul tarafından talep sahiplerine bildirilir. Kuruluş talebinin reddedilmesine ilişkin işlemin dava konusu edilmesi ve davanın reddi yönünde yerilen kararın kesinleşmesi halinde, aynı yer için yeniden yapılacak kuruluş talepleri başka bir gerekçe gösterilmeksizin reddedilir.

Büyük Mağazalar Sicili

Madde 6- Her ilde Ticaret Odası veya Ticaret ve Sanayi Odası bünyesinde “Büyük Mağazalar Sicili” oluşturulur. Kurul’ca kuruluş izni verilen büyük mağazalar, “Sicil Defteri”ne kayıt edilerek bir sicil numarası verilir. Büyük mağazalar ile büyüklüklerine bakılmaksızın bu mağazaların satış zincirleri ile şubelerine ait belgeler sicil dosyasında saklanır.

Kurulca verilen büyük mağaza kuruluş izinleri, belgeleri ile birlikte on iş günü içinde sicil kaydını tutacak ilgili Odaya gönderilir. Oda, on iş günü içinde sicil kayıt işlemlerini tamamlayarak büyük mağaza kurucusuna bildirir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Büyük Mağazaların Kuruluş ve Faaliyetleri ile İlgili Diğer Esaslar

Şubeler ve Satış Zincirleri

Madde 7- Büyük mağazaların aynı yerleşim merkezinde doğrudan veya dolaylı olarak satış mağazaları zinciri kurmaları ve şube açmaları bu Kanun hükümlerine tabidir.

Otopark Mecburiyeti

Madde 8- Büyük mağazalar, şehir yerleşim merkezlerinde belediye kararları çerçevesinde kiralama suretiyle temin ettikleri ve/veya kendilerine ait bulunan satış alanlarının toplamının en az yarısına, şehir yerleşim merkezi dışında toplam satış alanlarının tamamına tekabül edecek bir sahayı müşterilerinin ücretsiz kullanımına mahsus, açık ya da kapalı otopark olarak düzenlemek zorundadırlar. Otopark yerlerinin düzenlenmesi, satış mağazaları zincirlerinde de aynı hükümlere tabidir.

İstisnalar

Madde 9- Bu Kanunun uygulanması bakımından kuruluş izni almaya gerek bulunmayan yerler aşağıda belirtilmiştir.

a) Satış alanı itibariyle dört yüz metre kareyi aşmayan mağazalar.

b) Eczaneler.

c) Mahalli İdareler tarafından oluşturulan ve ruhsatlı (tezgah kurma iznli) esnafın yer aldığı semt pazarları.

d) Sadece ürettikleri mamulleri doğrudan halka satmak kaydıyla bin metre kareyi aşmayan fabrika satış mağazaları.

Ödemeler

Madde 10- Büyük mağazaların alışveriş yaptıkları işyerleriyle aralarındaki satın alma ve ödeme şartları, ticari teamüllere uygun olarak belgege dayalı bir biçimde kararlaştırılmamış veya fatura üzerinde ödeme tarihi yazılmamış ise;

- a) Satın aldıkları malların bedelini teslim tarihinden itibaren en geç altmışıncı günde,
- b) Taze etler ve et ürünleri ile süt ve süt ürünlerinin satış bedellerini teslim tarihinden itibaren en geç yirminci günde,
- c) Otuz güne kadar bozulabilen veya günlük kaydıyla satılan besin ürünlerinin satış bedellerini teslim tarihinden itibaren en geç onuncu günde, ödemek zorundadırlar.

Ödeme şartlarına uyulmaması halinde, fatura tutarı üzerinden, T.C. Merkez Bankası reeskont ve avans işlemlerinde uygulanan faiz oranında gecikme faizi uygulanır.

Açılış ve Kapanış Saatleri

Madde 11- Sabah saat 10.00’da açılacak olan Büyük mağazalar, Pazar günü ve resmi tatil günleri tamamen, diğer günler ise saat 21.00’den itibaren müşteri trafiğine kapalıdır.

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 34/h maddesine göre Belediye Encümenleri ile 14.07.2005 tarihli ve 2005/9207 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 33’üncü maddesine göre Belediye Encümenleri ve İl Encümenleri, umuma açık yerlerin açılış ve kapanış saatlerini belirlerken, bu maddedeki hükümleri esas alırlar.

Çalışanların dinlenmesini ve korunmasını amaçlayan 394 sayılı Hafta Tatili Kanunu, 2429 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Kanunu, 6301 sayılı Öğle Dinlenmesi Kanunu, 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanunu, 4857 sayılı İş Kanunu başta olmak üzere ilgili mevzuat ve toplu iş sözleşmelerinin, çalışanları koruyucu hükümleri saklıdır.

Yasaklar

Madde 12- Büyük mağazalar;

- a) Tedarikçi veya üreticilere ürettirip satın aldıkları ürünleri kendi markaları altında satmaları halinde, bu satışların toplamı cirolarının %20’sini geçemez.
 - b) Tedarikçi veya üreticiden hizmet, raf, katılım, anons bedeli ve benzeri uygulamalarla herhangi bir ücret talep edemezler.
 - c) Son Kullanma tarihini açıkça etiketinde belirtmeden tüketim mallarına ilişkin indirimli veya hediye satış kampanyası düzenleyemezler.
 - d) Tüketiciyi yanıltan, zamanı ve süresi belirlenmemiş indirimli satış kampanyaları düzenleyemezler.
- İndirimli satış kampanyalarını ancak, üyesi buldukları Ticaret Odası veya Ticaret ve Sanayi Odasından izin almak kaydıyla; bayram ve özel günlerde, ticari faaliyetlerinin tasfiyesi ve işyeri değişikliği halleri ile yaz ve kış sezonu bitiminde ve mevsim sonunda yapabilirler.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

(Esnaf ve Sanatkar İşletmelerinin Kuruluş İzin ve Kriterleri)

Esnaf ve Sanatkar İşletmelerinin Kuruluş İzinleri

Madde 13- Belediyeler esnaf ve sanatkar işletmelerinin kuruluş ve faaliyet izinlerini verirken ilgili esnaf ve sanatkar Odasının görüşünü almakla yükümlüdürler.

Alınan görüşler ve 14’üncü maddede öngörülen “Kuruluş İzni Kriterleri” çerçevesinde, önceden tespit edilmiş birim mahaller itibarıyla yapılan değerlendirmeler sonucunda uygun görülenlerin kuruluş ve faaliyet izinleri mevzuat hükümlerine göre yerine getirilir. İşletme kuruluş talepleri piyasa ve rekabet koşulları yönünden rasyonel bulunmayan esnaf ve sanatkarlara ise durum gerekçeli bir yazıyla bildirilir.

Kuruluş İzin Kriterleri

Madde 14- Belediyeler, esnaf ve sanatkar İşletmelerinin kuruluşuna izin verirken, faaliyet gösterilecek birim mahaldeki nüfus ve ihtiyaç potansiyelini göz önünde bulundurmak zorundadır.

Ayrıca;

a) Faaliyet gösterilecek birim mahaldeki esnaf işletmesi yoğunluğu ile küçük ve orta boy işletme yoğunluğu,

b) Birim mahaldeki esnaf işletmelerinin birbirlerine olan uzaklıkları ile iş yapabilme ve varlıklarını sürdürebilme potansiyelleri,

dikkate alınır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Son Hükümler

Cezai Müeyyideler

Madde 15- Kuruluş izni alınmaksızın kurulan ve ticari faaliyette bulunan büyük mağazalar Valilik, Esnaf ve Sanatkar İşletmeleri ise belediyeler tarafından kapatılır ve bunların işletmecileri 1000 YTL'den aşağı olmamak kaydıyla satış alanları itibariyle elli metre kare başına 300 YTL para cezası ile cezalandırılır.

İzin almadan faaliyette bulunduğu için kapatılan büyük mağazalar ile esnaf işletmelerinin faaliyete geçmeleri ancak, cezalarını ödeyip gerekli izni almaları halinde mümkündür.

Büyük mağazalarda yapılacak denetimlerde kuruluş izni hilafına işlem yapıldığı ve tesis gerçekleştirildiği tespit edilirse, cezayı gerektiren durumun mevzuata ve kuruluş izin belgesindeki hususlara uygun hale getirilmesi bunların işletmecilerine yazılı olarak tebliğ edilir. Tebliğ tarihinden itibaren üç ay içinde gerekli şartları yerine getirmeyen büyük mağazanın her türlü faaliyeti durdurulur ve birinci fıkrada belirtilen para cezası uygulanır.

Bu kanunun 11'inci maddesine aykırı hareket eden Büyük Mağazalar 5000 YTL para cezası ile cezalandırılırlar.

Büyük Mağazaların 12'nci maddede belirtilen yasaklara uymamaları halinde uygulanacak ceza birinci fıkrada yazılı para cezasının iki katıdır.

Kanunda belirtilen para cezaları, Valilik tarafından verilir ve tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde ilgili Vergi Dairelerine veya Mal Müdürlüklerine ödenir. Verilen para cezalarına, tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde itiraz edilebilir. İtiraz, para cezası tahsilatını durdurmaz.

Bu Kanunda düzenlenen para cezaları idari nitelikte olup, fiilin bir yıl içinde tekrarı halinde iki misli olarak uygulanır.

Bu Kanunda düzenlenen idari para cezalarına ilişkin zaman aşımı süresi, ihlalin vuku bulunduğu tarihten itibaren iki yıldır. Büyük mağazaların faaliyetlerinin kontrolü ve denetimi amacıyla herhangi bir işlem başlatılması halinde zamanaşımı süresi kesilir.

Kanunda belirtilen para cezaları 21.07.1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Bu maddede öngörülen idari para cezaları her yıl başında 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 17'nci maddesi hükümleri uyarınca artırılır.

Diğer Kanunlarda öngörülen cezalara ilişkin hükümler saklıdır.

Denetim

Madde 16- Bu Kanunun uygulanması ile ilgili denetleme, inceleme ve araştırma yapmaya ve yaptırmaya Bakanlık yetkilidir. Bakanlık inceleme ve araştırma yetkisini Valilik veya Belediye vasıtasıyla kullanabilir.

Büyük Mağazaların rekabeti bozucu nitelikteki uygulamaları Bakanlık tarafından Rekabet Kurumuna intikal ettirilir.

Uyuşmazlıkların Çözümü

Madde 17- Büyük mağazaların, tedarikçileri/sağlayıcıları veya üreticiler ile yaptıkları sözleşmelerden doğan ihtilaflar, sözleşmelerinde belirtilmesi halinde Ticaret Odası/Ticaret ve Sanayi Odası veya TOBB tahkim kurullarında çözülür. Gerekirse TOBB, bu konuda Bakanlığın görüşüne başvurabilir. Bakanlık görüşünü onbeş gün içinde bildirir.

Yönetmelikler

Madde 18-

a) Büyük mağazaların kuruluş izin talepleri, bu taleplerin değerlendirilmesi, kuruluş izni, izin belgesi, Büyük Mağazalar Sicili, sicil defteri, büyük mağazaların çalışma saatlerinin belirlenmesi ve denetlenmelerine ilişkin usul ve esaslar,

b) Esnaf ve sanatkar işletmelerinin kuruluş izin talepleri, bu taleplerin mahallen değerlendirilmesi, birim mahal ölçütü, birim mahal sınırlarının belirlenmesi için Belediyelerce yapılacak teknik çalışmalar ve planlar ile bu konudaki diğer usul ve esaslar,

ile

c) bu Kanunun uygulanmasına ilişkin sair hususlar,

bu Kanunun Resmi Gazetede yayımı tarihinden itibaren üç ay içinde Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ve Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu ile varsa büyük mağazaları temsil etmek üzere kurulmuş olan en fazla üyeye sahip bir kuruluşun görüşleri alınarak Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir.

Geçici Madde 1- Bu Kanun kapsamına giren ve bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Çalışma Ruhsatlarını almış ve/veya inşa halinde olanlar dahil olmak üzere faaliyette bulunan büyük mağazalar, izin almak için Kurula müracaat ederler. Kurul, izin talebini, bu mağazaların bölgesel konumunu, yatırım tutarlarını, rekabet koşullarını ve kamu yararını, 5'inci maddede öngörülen kriterleri de dikkate alarak azami altı ay içinde sonuçlandırır. Bu süre içinde faaliyet izni verilmeyen büyük mağazaların faaliyetlerine beşinci yılın sonunda son verilir.

Yürürlük

Madde 19- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 20- Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Perakende Ticaret ile Esnaf ve Sanatkarlık Hizmetlerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Teklifim Gerekeşi ile ekte sunulmuştur.

Gereğinin arz ederim.

Haydar Akar

Kocaeli

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/1561)	
ESAS	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu
TALİ	İçişleri Komisyonu Avrupa Birliği Uyum Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Sayıları ile toplumumuzda önemli bir büyüklüğe sahip bulunan ve ekonomimizde üretim, hizmet ve ticaret sektöründe yarattıkları istihdam ve sağladıkları katma değer açısından önemli bir kesimi oluşturan esnaf ve sanatkarlarımızın özellikle piyasa ve pazar ekonomisi içindeki yerinin iyi değerlendirilmesi, mevcut sorunlarının çözülmesi, kredi ve teşvik sistemlerinden etkin bir şekilde yararlanmaları, bu kesimin gelişip güçlenmesi bakımından büyük önem taşımaktadır.

Ülkemizde, ekonomik gelişme ve kalkınma düzeylerindeki yükseliş ve küreselleşmenin etkisiyle ortaya çıkan hızlı değişimler hayatın her alanını olduğu gibi tüketicileri ve tüketici satın alma alışkanlıklarını da etkilemiştir.

Ekonomik üretim merkezlerinin şehirlerde toplanması, işgücünün şehirlere doğru hareketlenmesi ve şehirli nüfusun gün geçtikçe artması sonucunu doğurmuştur. Belirli merkezlerde yoğunlaşan bu insanların tüketim alışkanlıkları şehirleşme süreci ile değişmiş, pek çok unsur yerini yenilerine bırakmıştır. Bu çerçevede büyük alışveriş merkezlerinin ortaya çıktığı ve bu tüketici grubuna hizmet vermeye başladığı görülmüştür.

Sektörde ilk başlarda ulusal firmaların başlattığı rekabet, piyasaya ulusal firmaları satın almak sureti ile giren yabancı sermaye ile daha farklı bir boyut kazanmıştır. Ülkemizde açılan alışveriş merkezlerinin (AVM) sayısı, 2005'te 106 iken, bu rakam 2010'da 263'e, 2011'de 278 ve 2012 yılında ise 334'e ulaşmıştır. 2013 yılında AVM sayısının 400'e ulaşması beklenmektedir. 2002 yılından bu yana ülkenin nüfusu yüzde 8,7 artarken, AVM'ler yüzde 400 artmıştır. Yaşanan bu sürece hazırlıksız yakalanan ve hiçbir koruyucu önlem alınmaksızın acımasız rekabette yalnız bırakılan küçük işletmeler varlıklarını sürdüremeyecek bir noktaya gelmişler, birçoğu kapanmak zorunda kalmıştır. Bugün ülkemizde 1.900.000'i aşkın Esnaf ve Sanatkar bulunmaktadır. 2002 yılında 200 bin kapanan esnaf ve sanatkar bulunmakta iken 2011 yılında bu rakam 435 bin'i aşmış ve bu sayı katlanarak artmaya devam etmektedir. Bu nedenle esnaf ve sanatkarımızın korunmasına ve geliştirilmesine yönelik tedbirlerin alınması ve Perakende Yasası'nın çıkarılması bir zorunluluk olmuştur.

Bu geçiş sürecini yıllar önce yaşamış olan Avrupa ve gelişmiş ülkeler de bu süreçten küçük işletmelerin olumsuz etkilenmemeleri için çeşitli tedbirler ve yasal düzenlemeleri hayata geçirmişlerdir.

Avrupa’da ikinci dünya savaşından sonra hipermarketlerde genişleme politikaları izlenmiştir. Ve şu an hipermarketleşme Avrupa’da tepe noktasındadır. Doyum noktasına ulaşmıştır. Diğer yandan bu değişimin meydana gelmesi eğitim ve tüketici bilincinin gelişmesine bağlıdır. Ayrıca gelir dağılımının bozuk olduğu bizim gibi ülkelerde bu hipermarketleşme kontrol edilememektedir. Bu gerçeği yıllar önce gören Avrupa ülkeleri büyük alışveriş merkezlerine ve hipermarketleşmeye sınırlama ve düzenleme getiren yasaları, hayata geçirmiştir.

Almanya’da Ticaret Mevzuatının 11.3.Maddesine göre şehir merkezinde hipermarket açılması yasaklanmıştır. Mevcut hipermarketlerin çalışma saat ve günlerinde kısıtlamaya gidilmiş ve ayda bir Cumartesi hariç, Cumartesi günü öğleden sonra ve Pazar günleri çalışma yasağı getirilmiştir.

İtalya’da 6 Temmuz 1971 tarihli 426 sayılı Kanun ve 04.08.1988 tarihli 375 numaralı sabit yerde ticari faaliyeti düzenleyen ticaret disiplini mevzuatı genel olarak büyük perakendecilerin şehir merkezinde faaliyet göstermelerini ve mevcut küçük perakendecilere yönelik olarak rekabetin işleyişini bozmamak için çeşitli şartlara bağlamıştır.

Fransa’da ilk olarak 1973’de düzenlenen ve daha sonraki yıllarda çeşitli değişikliklere uğrayan Royer Kanunu’na göre bir bölgede perakendeye yönelik bir satış noktasının açılmasına izin vermek için; ilgili tüketim bölgesindeki toplam arz ve talep, bu bölgedeki ve ilgilendirdiği yerleşim alanlarındaki küçük ölçekli perakendecilere etkisi ve küçük perakendecilere yönelik rekabetin oluşum şartları göz önünde bulundurulur. Royer Kanunu’na göre bir bölgede perakendeye yönelik al-sat tipinde bir iş merkezi veya hipermarket açmak komisyon raporunun sonucuna bağlıdır. Bu komisyonda ilgili yörenin belediye başkanları, esnaf ve tüketici temsilcileri, trafik konusunda uzmanlar bulunmaktadır.

İlginç olan bu komisyonların açma izni vermemesi, komisyon yasalar çerçevesinde rapor hazırlayıp ilgili yasaların uygulanmasını istemesidir. Anılan bu yasal çerçeve dahilinde faaliyet göstermek isteyen ve küçük tacir veya sanatkâr faaliyeti tanımına giren işyerinin 300 m²’yi aşmaması koşuluyla yerel makamlara (Vilayet Komisyonu’na) başvuruda bulunması gerekmekte ve ilgi sektörde faaliyet yapma müsaadesi belirli kısıtlar dikkate alındıktan sonra verilebilmektedir.

Belediyeler daha akılcı bir dağıtım mekanizması oluşmasına yardımcı olmak amacıyla satış ağı geliştirme ve uygunlaştırma planı hazırlamaktadır. Bu plan yerel nüfusun talebi ve sabit ticari kuruluşlar arasındaki en uygun dengeyi, sektörün tümünü hesaba katarak tüketiciye işlevsellik ve üreticilik açısından en uygun hizmeti vermek amacını taşımaktadır. Bu şekilde modern tekniklerin de kullanılmasıyla sistemin gelişmesi ve üretkenliğinin artmasına olanak sağlar, serbest rekabeti korur ve değişik dağıtım şekilleri arasında dengenin sağlanmasına yardımcı olur. Mevcut ticari kuruluşlardan depoları hariç yüzeyi 1500 m²’yi geçen büyük ticari işletmeler de dahil olmak üzere toptan mal satan ve perakende mal satan market ve ticari merkezlere ayrılacak yerleri saptar. Yeni açılacak ve satış yüzeyi 400 m²’yi geçen ticari merkez ve işletmelerin yerleri özel düzenleyici planlar ve parselasyonlarla tespit edilen bölgelerle sınırlı kalmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 173’üncü maddesinde yer alan “Devlet Esnaf ve Sanatkârı koruyucu tedbirleri alır”amir hükmü ve 8’inci 5 yıllık kalkınma planında yer alan “ Büyük alışveriş merkezlerin şehir dışında faaliyet göstermeleri sağlanacaktır” politikası çerçevesinde hazırlanan Kanun Teklifi ile ülkemizde kurulacak olan ve tasarıda tarifli yapılan 400 metrekareden fazla satış alanlı büyük mağazaların kurulmasına ilişkin usul ve esaslar öngörülmekte ayrıca, esnaf işletmelerinin kuruluş faaliyet esasları Avrupa Birliği uygulamaları göz önünde bulundurulmuş yeni ve çağdaş kurallara bağlanmaktadır.

KOCAELİ MİLLETVEKİLİ HAYDAR AKAR'IN TEKLİFİ (2/1561)

**PERAKENDE TİCARET İLE ESNAF VE SANATKARLIK HİZMETLERİNİN
DÜZENLENMESİ HAKKINDA KANUN TEKLİFİ**

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Tanımlar

Amaç ve Kapsam

Madde 1- Bu Kanunun amacı, tüketim maddeleri ve ihtiyaç malzemelerinin toptan ve/veya perakende satışıyla işigal eden büyük mağazaların kurulmaları ve ticari faaliyette bulunmaları ile denetlenmelerine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir. Bu kanun, hangi ad altında olursa olsun il, ilçe belediyeleri hudutları içinde kalan dörtüyz metre kare üzerinde satış alanına sahip, tüketim maddeleri ve ihtiyaç malzemelerini beraber veya ayrı ayrı satışını yapan büyük mağazaları kapsar.

Tanımlar

Madde 2- Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Bakanlık Gümrük ve Ticaret Bakanlığını,

b) Alışveriş merkezi- Bir yapı veya alan bütünlüğü içinde, ortak kullanma alanları dahil, beslenme, giyinme, eğlenme, dinlenme, kültürel ve benzeri ihtiyaçların tamamının veya bir kısmının karşılandığı işyerleri ile içerisinde büyük mağaza bulunan iş ve/veya ticaret merkezlerini,

c) Büyük Mağaza: Park ve depoları hariç satış alanı itibariyle dörtüyz metre karenin üzerinde kiralama ve/veya satış alanına sahip olan, süpermarket, hipermarket, megamarket, grosmarket, tanzim satış mağazası ve benzeri isimler altında tüketim maddeleri ve ihtiyaç malzemelerinin beraberce veya ayrı ayrı toptan ve/veya perakende satışının yapıldığı iş yerlerini,

d) Zincir Mağaza- Satış alanı büyüklüğüne bakılmaksızın dörtüyz metre kare ve altında satış alanına sahip, tüketim maddeleri ve ihtiyaç malzemelerinin toptan ve/veya perakende satışının yapıldığı, aynı ticaret unvanı ve/veya aynı işletme adı altında bir merkeze bağlı en az on ticari işletmesi bulunan iş yerleri ile işletme sayısına bakılmaksızın büyük mağazaların zincirlerini,

e) Esnaf- İster gezici ister sabit bir mekanda bulunsun, ekonomik faaliyetini sermayesi ile birlikte fikri ve bedeni çalışmasına dayandıran ve gelir düzeyi bilanço esasına göre defter tutmayı gerektirmeyecek ölçüde sınırlı olan ticaret ve meslek sahibi kimseleri,

f) Sanatkar. İster gezici ister sabit bir mekanda bulunsun, ekonomik faaliyetini sermayesinden ziyade fikri ve bedeni çalışmasına dayandıran, mevzuatında öngörülen esaslar çerçevesinde mesleki eğitimden geçerek meslek belgesi almış meslek ve sanat sahiplerini,

g) Süpermarket- 400-2500 metre kare satış alanına sahip Büyük Mağazaları

h) Hipermarket- 2500 metre karenin üzerinde satış alanına sahip Büyük Mağazaları,

i) Grosmarket- 2500 metre karenin üzerinde satış alanına sahip olup toptan satış imajı-veren Büyük Mağazaları

j) Kuruluş: Büyük mağazaların kuruluş onay tarihinden başlayıp açılması da dahil açılışına kadar olan faaliyeti,

k) Şehir yerleşim merkezi: İl, ilçe ve belde olarak tanımlanan yerleşim birimleri içinde sosyal ve ekonomik olarak gelişimini tamamlamış mahalleri,

1) **Şehir yerleşim merkezi dışı:** İl, ilçe ve belde olarak tanımlanan yerleşim birimleri hudutları içinde kalmakla beraber yoğun ticari gelişimi olmayan, nüfus, trafik ve yerleşim sorunu bulunmayan mahalleri,

m) **Valilik:** Büyük mağazanın kurulduğu yerin valiliğini,

n) **Belediye:** Büyük mağazanın kurulduğu yerin belediyesini, Büyük Mağaza Büyükşehir statüsündeki il merkezinde kuruluyor ise Büyükşehir ve ilgili ilçe belediyesini,

o) **Kurul:** Büyük mağazaların kuruluş ve ticari faaliyette bulunmasına izin veren Büyük Mağazalar İzin Kurulunu,

p) **Birlik:** Büyük mağazanın kurulduğu yerdeki Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliğini,

k) **TOBB:** Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğini,

r) **Dernek:** Büyük mağazanın kurulduğu yerdeki üyesi en fazla olan tüketici derneğini,

s) **Belge:** Büyük mağazanın kurulmasına ilişkin ilgili Kurul tarafından verilecek izin belgesini ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Büyük Mağazalar İzin Kurulları, Kuruluş ve Diğer Esaslar

Büyük Mağazalar İzin Kurulu

Madde 3- Büyük Mağazalar İzin Kurulu,

a) İl, ilçe olarak tanımlanan yerleşim birimleri hudutları dışındaki işletmeler için, Vali'nin veya görevlendireceği Vali Yardımcısının başkanlığında, Gümrük ve Ticaret İl müdürü ile Belediye meclislerinden seçilen 2, Ticaret ve Sanayi Odalarından (bu odaların ayrı ayrı faaliyette bulunduğu yerleşim birimlerinde Ticaret Odalarından) seçilen 2, Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliğince belirlenen 2 üye ile tüketici derneklerini temsilen seçilen 1 üye olmak üzere toplam 9 üyeden,

b) İl, ilçe olan yerleşim birimleri hudutları içindeki işletmeler için ise Büyükşehir Belediyesi olan yerlerde Büyükşehir, diğer mahallelerde Belediye Başkanının Başkanlığında seçilen 2, Ticaret ve Sanayi Odalarından (bu odaların ayrı ayrı faaliyette bulunduğu yerleşim birimlerinde Ticaret Odalarından) seçilen 2, Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliğince (ilçelerde Bakkallar ve Bayiler Odalarınca) belirlenen 2 üye ile tüketici derneklerini temsilen seçilen 2 üye olmak üzere toplam 9 üyeden, oluşur.

Kurulun Sekreteryaya hizmetleri ilgili Gümrük ve Ticaret İl Müdürlüğü veya Belediye Başkanlarınca yürütülür.

İzin kurulları üye tam sayısının yarısından fazlası ile toplanır ve katılanların çoğunluğu ile karar verir.

Kurulun oluşum biçimi, çalışma usul ve esasları ile Büyük Mağazalara Kuruluş İzni verilmesine ilişkin hususlar, bu kanunun Resmi Gazetede yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde Gümrük Ticaret Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

İzin kurullarının harcamaları ve kurul üyelerinin huzur hakları, yolluk ve yevmiyeleri ile sekreteryaya hizmetlerinin tüm giderleri, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanununun 29'uncu maddesi uyarınca Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası nezdinde toplanan paraların Rekabet Kurumu Başkanlığına ayrılan kısmından karşılanır.

Kuruluş İzni

Madde 4- Büyük Mağazaların kuruluşu, “Büyük Mağazalar İzin Kurulu”nun iznine bağlıdır. Kurul izni, diğer Kanunların akımması zorunlu kıldığı izin ve ruhsatların alınması yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

Kuruluş İzin Kriterleri

Madde 5- Büyük mağazaların kurulabilmesi için, imar planlarında ticaret merkezi olarak ayrılmış alanların belirlenmiş olması ve bu alanların öncelikle büyük mağaza kurulmasına müsait bulunması şartı aranır.

Ayrıca;

- a) Faaliyet gösterilecek yerdeki nüfus ve trafik yoğunluğu,
- b) Faaliyet gösterilecek yerdeki arz ve talep yoğunluğu,
- c) Faaliyet gösterilecek yerdeki esnaf ve sanatkarlar ile küçük ve ortaboy işletme yoğunluğu,
- d) Projenin faaliyet gösterilecek yerdeki ticaret, sanat ve korunması istenen sosyal ve ekonomik dengeye muhtemel etkisi,
- e) Faaliyet gösterilecek yerdeki ticaret ve sanat türleri arasındaki rekabet şartları,
- f) Satış alanları büyüklüklerine göre büyük mağazaların şehir yerleşim merkezlerine ve birbirlerine olan uzaklıkları,
- g) Büyük mağazaların, ulaşım, otopark, sosyal tesisler ile şehir alt yapısına getireceği yükler,
- h) Büyük mağaza projesinin, şehircilik açısından mimari durumu, statik yapısı, depreme dayanıklılığı, iş ve çevre güvenliği ile işçi sağlığı yönlerinden uygunluğu, gibi kriterler ve kamu yararı da dikkate alınarak yetkili makam tarafından değerlendirilir ve kuruluş talebinin uygun olup olmadığı kurul tarafından değerlendirilir.

Büyük mağazanın kuruluş izin talebinin kabul edildiği veya gerekçeleri de belirtilmek suretiyle reddedildiği, Kurul tarafından talep sahiplerine bildirilir. Kuruluş talebinin reddedilmesine ilişkin işlemin dava konusu edilmesi ve davanın reddi yönünde verilen kararın kesinleşmesi halinde, aynı yer için yeniden yapılacak kuruluş talepleri başka bir gerekçe gösterilmeksizin reddedilir.

Büyük Mağazalar Sicili

Madde 6- Her ilde Ticaret Odası veya Ticaret ve Sanayi Odası bünyesinde “Büyük Mağazalar Sicili” oluşturulur. Kurul’ca kuruluş izni verilen büyük mağazalar, “ Sicil Defteri”ne kayıt edilerek bir sicil numarası verilir. Büyük mağazalar ile büyüklüklerine bakılmaksızın bu mağazaların satış satış zincirleri ile şubelerine ait belgeler sicil dosyasında saklanır.

Kurulca verilen büyük mağaza kuruluş izinleri, belgeleri ile birlikte on iş günü içinde sicil kaydını tutacak ilgili Odaya gönderilir. Oda, on iş günü içinde sicil kayıt işlemlerini tamamlayarak büyük mağaza kurucusuna bildirilir.

Şubeler ve Satış Zincirleri

Madde 7- Büyük mağazaların aynı yerleşim merkezinde doğrudan veya dolaylı olarak satış mağazaları zinciri kurmaları ve şube açmaları bu Kanun hükümlerine tabidir.

Otopark Mecburiyeti

Madde 8- Büyük mağazalar, şehir yerleşim merkezlerinde kiralama ve/veya satış alanlarının toplamının en az yarısına, şehir yerleşim merkezi dışında toplam alanın tamamına, tekabül edecek bir sahayı müşterilerinin ücretsiz kullanımına mahsus, açık ya da kapalı otopark olarak düzenlemek zorundadır.

İstisnalar

Madde 9- Bu Kanunun uygulanması bakımından kuruluş izni almaya gerek bulunmayan yerler, aşağıda belirtilmiştir.

- a) Satış alanı itibariyle dört yüz metre kareyi aşmayan mağazalar.
- b) Eczaneler.
- c) Mahalli idareler tarafından oluşturulan semt pazarları.
- d) Sadece ürettikleri mamulleri doğrudan halka satmak kaydıyla bin metre kareyi aşmayan fabrika satış mağazaları.

Ödemeler

Madde 10- Büyük mağazalar;

- a) Aralarında satın alma şartları belgeye dayalı olarak başka bir şekilde kararlaştırılmamış ve fatura üzerinde ödeme şartları yazılmamış ise, satın aldıkları malların bedelini teslim tarihinden itibaren en geç iki ay içinde,
- b) Otuz gün içinde bozulabilen ve günlük kaydıyla satılan besin ürünlerinin satış bedellerini teslim tarihinden sonraki onuncu günde,
- c) Taze etler ve türevlerinin satış bedellerini teslim tarihinden sonraki yirminci günde, ödemek zorundadırlar. Ödeme şartlarına uyulmaması halinde, fatura tutarı üzerinden kanuni gecikme faizi tahakkuk ettirilir.

Yasaklar

Madde 11- Büyük mağazalar piyasaya olan hakimiyetlerine dayanarak;

- a) Haksız bir şekilde aşırı fiyat uygulaması gibi istismarcı davranışlarda bulunmak.
 - b) Piyasadaki tüm malı elinde toplama ve aşırı fiyat indirimi yapma gibi mahrum edici davranışlarla haksız rekabet oluşturmak.
 - c) Kısa bir süre fiyat indirimi yaparak rakiplerinin piyasadan çekilmesini sağladıktan sonra tekrar fiyatlarını yükseltmek gibi yukarıda belirtilen uygulamaları yapamazlar.
- Büyük mağazalar indirimli satış yapabilmeleri için, bağlı oldukları odadan izin almaları gerekir.
- Büyük mağazalar sahip oldukları işletmelerde tescilli markaları ile üretilen mallar hariç küçük ve orta ölçekli işletmelerden aldıkları ürünleri kendi markaları altında satmaları halinde, bu satışların oranı toplam cirolarının %20'sini geçemez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

(Esnaf ve Sanatkar İşletmelerinin Kuruluş İzin ve Kriterleri)

Madde 12- Belediyeler esnaf ve sanatkar işletmelerinin kuruluş ve faaliyet izinlerini verirken ilgili Esnaf ve sanatkar odasının görüşünü almakla yükümdürler.

Alınan görüşler ve 14'üncü maddede öngörülen "Kuruluş İzin Kriterleri" çerçevesinde, önceden tespit edilmiş birim mahaller itibari ile yapılan değerlendirmeler sonucunda uygun görülenlerin kuruluş ve faaliyet izinleri mevzuat hükümlerine göre yerine getirilir. İşletme kuruluş talepleri piyasa ve rekabet koşulları yönünden rasyonel bulunmayan esnaf ve sanatkarlara ise durum gerekçeli bir yazı ile bildirilir.

Kuruluş İzin Kriterleri

Madde 13- Belediyeler, esnaf ve sanatkar işletmelerinin kuruluşuna izin verirken, faaliyet gösterilecek birim mahaldeki nüfus ve ihtiyaç potansiyelini göz önünde bulundurmamak zorundadır.

Cezai Müeyyideler

Madde 14- Kuruluş izni alınmaksızın kurulan ve ticari faaliyette bulunan büyük mağazalar Valilik tarafından kapatılır ve bunların işletmecileri satış alanları itibariyle yüz metrekare başına 16 yaşından büyükler için sanayide uygulanan bürüt asgari ücret tutarında para cezası ile cezalandırılır. İzin almadan faaliyette bulunduğu için kapatılan büyük mağazaların, faaliyete geçmeleri ancak, cezalarını ödeyip gerekli izni almaları halinde mümkündür.

Büyük mağazalarda yapılacak denetimlerde kuruluş izni hilafına tesis gerçekleştirildiği tespit edilirse, cezayı gerektiren durum tespiti yapıldığı tarihten itibaren üç ay içinde mevzuata ve izin belgesindeki hususlara uygun hale getirilmesi yazılı olarak tebliğ edilir. Bu sürede şartları yerine getirmeyen büyük mağazanın her türlü faaliyeti durdurulur ve birinci fıkrada belirtilen para cezası uygulanır.

Büyük mağazaların 10'uncu maddede belirtilen yasaklara uymamaları halinde uygulanacak ceza birinci fıkrada yazılı para cezasının iki katıdır. Kanunda belirtilen para cezaları 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Diğer kanunlarda öngörülen cezalara ilişkin hükümler saklıdır.

Denetim

Madde 15- Bu Kanunun uygulanması ile ilgili denetleme, inceleme ve araştırma yapmaya ve yaptırmaya Bakanlık, valilik ve belediye yetkilidir.

Büyük mağazaların anlaşmalarındaki ihtilafları anlaşmalarında belirtildiği takdirde Oda ve/veya TOBB tahkim kurullarında çözülür. TOBB gerekirse bu konuda Bakanlığın görüşüne başvurabilir. Bakanlık görüşünü onbeş gün içinde bildirir.

Büyük mağazaların rekabeti bozucu nitelikteki uygulamaları ile Kanunda belirtilen yasak davranışlarda bulunmalarından dolayı doğacak şikayetler, valiliğin öngörmesi ile Bakanlık tarafından Rekabet Kurumuna intikal ettirilebilir.

Açılış ve Kapanış Saatleri

Madde 16- Sabah saat 10.00'da açılacak olan Büyük Mağazalar, Pazar günü ve resmi tatil günleri tamamen, diğer günler ise saat 22.00'den itibaren müşteri trafiğine kapalıdır.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 34/h maddesine göre Belediye Encümenleri ile 14.07.2005 tarihli ve 2005/9207 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan, işyeri açma ve çalışma ruhsatlarına ilişkin yönetmeliğin 33'üncü maddesine göre Belediye Encümenleri, umuma açık yerlerin açılış ve kapanış saatlerini belirlerken, bu maddedeki hükümleri esas alırlar.

Çalışanların dinlenmesini ve korunmasını amaçlayan 394 sayılı Hafta Tatili Kanunu, 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanunu, 4857 sayılı İş Kanunu başta olmak üzere ilgili mevzuat ve toplu iş sözleşmelerinin, çalışanları koruyucu hükümleri saklıdır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Son Hükümler

Yönetmelik

Madde 17- Büyük mağazaların kuruluşu için yapılacak müracaat ve diğer işlemlerinin usul ve esasları ile denetimlerin yapılmasına ilişkin usul ve esaslar bu kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ve Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonunun görüşleri alınarak Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Geçici Madde 1- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce işletmeye geçmiş olan büyük mağazaların bu Kanun gereği üç ay içinde müracaatla gerekli izinleri almaları zorunludur. İnşaat halinde olanlar ile inşaatı bitmiş olmasına rağmen, muhtelif nedenlerle ticari faaliyete başlamamış büyük mağazaların, bir yıl içinde faaliyete başlamalarını ilgili makama beyanları halinde müktesep hakları korunur ve bu Kanun yürürlüğe girdikten sonra üç ay içinde müracaatları halinde izin verilir.

Yürürlük

Madde 18- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer

Yürütme

Madde 19- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

25.6.2014

Celal Dinçer

İstanbul

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/2271)	
ESAS	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu
TALİ	Adalet Komisyonu İçişleri Komisyonu Plan ve Bütçe Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Ülkemizde, 2000’li yılların başından itibaren hızlı bir gelişim seyri izleyen perakende sektöründe alışveriş merkezi, büyük mağaza ve zincir mağaza sayılarının artışıyla yaşanan dönüşüm süreci, bir yandan ülke ekonomisine katkı sağlarken; bir yandan da birtakım ekonomik, sosyal ve çevresel sorunlara neden olmuştur. İşletmelerin açılışında standardı bulunmayan karmaşık işlemler ile ödeme süreleri, markalaşma ve haksız ticari uygulamalarda karşılaşılan sıkıntılar, bu sorunların başında gelmektedir.

Ayrıca yaşanan gelişmeler, perakende sektöründe faaliyet gösteren ve bu sektörde geleneksel kesim olarak nitelendirilen esnaf ve sanatkâr işletmeleri ile küçük ölçekli ticari işletmeler için pazar kaybı ile piyasada tutunma sorunlarını da beraberinde getirmiştir.

Serbest piyasa ve rekabet ilkelerinden vazgeçmeden ve tüketici tercihleri de gözetilerek, yaşanan bu sorunların giderilmesi ve perakende işletmelerin dengeli bir şekilde büyüme ve gelişmesinin temin edilmesi bu teklifin hazırlanmasındaki temel hareket noktasını oluşturmuştur.

Perakende sektöründe kullanılan kavramların yasal bir niteliğinin bulunmaması ve bunun da uygulamada kavram karmaşasına neden olması teklifin hazırlanmasında bir diğer hareket noktasını teşkil etmiştir.

Ülkemiz ekonomisi için önem arz eden bu sektörde, yeterli ve güvenilir veri temininde güçlükler yaşanmaktadır. Bu durum, sektöre yönelik sağlıklı politika üretilmesini de zorlaştırmaktadır. Sektöre yönelik sağlıklı, güvenilir ve güncel verilerin oluşturulmasına imkân sağlanması, teklifin hazırlanış amaçları arasında yer almıştır.

Bunun yanı sıra, perakende ticaretinin yasal altyapısının oluşturulması, uzun süreden beri Kalkınma Planı ve Orta Vadeli Programda yer alan bir husustur. Bu durum da, teklifin hazırlanmasında önemli bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır.

Perakende sektörünü düzenleyen diğer ülke uygulamalarına bakıldığında, esas olarak iki yaklaşımın söz konusu olduğu görülmektedir. Bunlardan biri, sektörün bütün yönlerinin özel bir düzenlemeye konu edilmesi, diğeri ise, sektörle ilgili unsurların genel olarak farklı mevzuatlarda ele alınmasıdır. Şu ana kadar, ülkemizde ikinci yaklaşımın kısmi olarak benimsendiği görülmekle birlikte, mevcut düzenlemelerin perakende sektörünün sorunlarını gidermekte yetersiz kaldığı gözlemlenmektedir. Nitekim bu durum, sektörde yer alan aktörler tarafından da sürekli dile getirilmekte ve sektöre yönelik özel bir düzenleme yapılması ihtiyacı vurgulanmaktadır.

Sektörün hukuki altyapısını oluşturmayı hedefleyen bu teklifte, hem organize hem de geleneksel kesime yönelik düzenlemelere yer verilmiştir. Böylece, sektörde yaşanan sorunların bütüncül bir bakışla çözüme kavuşturulması amaçlanmıştır. Teklifte, perakende işletmelerinin sınıflandırılabilmesini sağlayacak tanımlamalara gidilmiş, bu çerçevede alışveriş merkezi, büyük mağaza, zincir mağaza gibi kavramlara yer verilmiştir.

Kanun teklifiyle getirilen en önemli yenilik perakende işletmelerin açılış ve faaliyete geçiş sürecine ilişkindir. Açılış ve faaliyete geçiş işlemlerinin bu sektöre özgü bir bilgi sistemi oluşturulması suretiyle basitleştirilmesi ve başvuruların il düzeyinde hazırlanan stratejik ticari planlara göre bu sistem üzerinden tek bir mercie yapılması ve böylelikle işlemlerin adeta tek bir kapıdan yürütülmesi öngörülmüştür. Buna bağlı olarak, işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesine ilişkin yürürlükteki mevzuat hükümleriyle uyumlu çalışacak bir sistem tasarlanmıştır. Böylece, açılış ve faaliyetteki bürokratik işlem ve süreçler kısaltılarak hem ilgili kurum ve kuruluşlar hem de perakende işletmeler için maliyetlerin en aza indirildiği bir mekanizma hedeflenmiştir.

Ayrıca Kanun teklifinde perakende ticaretin belirli standartlarda yapılmasını ve haksız rekabetin önlenmesini sağlamak amacıyla üretici, tedarikçi ve perakende işletmeler arasındaki alım satım sözleşmeleri ile bu sözleşmelerden kaynaklanan ödemelerin süreleri, perakende işletmelere yönelik prim ve bedel talepleri, mağaza markalı ürün satıştan, kampanyalı ve sürekli indirimli satışlar ile alışveriş festivalleri, alışveriş merkezlerindeki ortak kullanım alanları ve perakende işletmelerdeki yer ve raf tahsisleri ile çalışma saatlerine ilişkin birtakım ilke ve kurallar düzenlenmiştir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Maddeyle, Kanunun amacı ortaya konulmuştur.

Madde 2- Maddeyle, Kanunun kapsamı belirlenmiştir.

Madde 3- Kanun metninde sıklıkla geçen kavramlara ilişkin tanımlara yer verilmiştir.

Madde 4- Perakende sektöründe faaliyet gösteren özellikle esnaf ve sanatkâr işletmeleri ile küçük ve orta ölçekli ticari işletmelerin önemli bir kısmı, doğru yer seçimini yapamamaları nedeniyle ticari hayatını sürdürmekte zorlanmaktadır. Bu durum, gerek bu işletmeler gerekse ülkemiz için önemli bir kaynak israfına yol açmakta, aynı zamanda bu işletmelerin ilişkide bulunduğu diğer işletme ve sektörleri de olumsuz yönde etkilemektedir. Diğer taraftan, alışveriş merkezi ve büyük mağaza gibi işletmelerin açılışında doğru yer tespiti yapılamaması bazı çevresel ve sosyal sorunların yaşanmasına neden olmaktadır.

Kanunda, perakende işletmelerin sayı ve faaliyetleri göz önünde bulundurularak kurulabilecekleri yerleri belirlemek üzere il düzeyinde stratejik ticari plan hazırlanması ilkesi benimsenmiştir. Hazırlanacak bu planlarda, ilin ekonomik, sosyal, demografik ve çevresel yapılarına ilişkin tespitlere yer verilmesi ve bu tespitler doğrultusunda ticaret bölgelerinin belirlenmesi öngörülmüş, planın hazırlanmasında dikkate alınacak ilkeler de izah edilmiştir.

Stratejik ticari planın hazırlanması nitelikli bir çalışma gerektirmekte olup, bu çalışmanın uzman kurum ve kuruluşlarca yapılmasına olanak sağlamak üzere, planın yönetmelikle belirlenen nitelikleri haiz kuruluşlarca veya üniversitelerce hazırlanabilmesine imkân sağlanmıştır. Yine, planın hazırlanmasında ihtiyaç duyulan maddi kaynağın sağlanmasına yönelik düzenlemeler de yapılmıştır.

Diğer taraftan, imar planları ile stratejik ticari planlar arasında farklılıklar oluşmasına ve buna bağlı olarak uygulamada ortaya çıkabilecek sorunların bertaraf edilmesine yönelik olarak belediyelerin, imar planlarını stratejik ticari planlara göre hazırlamaları öngörülmüştür.

Madde 5- Maddede, stratejik ticari planları hazırlayacak komisyonun oluşumu ve çalışma usulü düzenlenmiştir.

Madde 6- Maddede, stratejik ticari planın işlevselliğini arttırıcı tedbirler öngörülmekte, bu kapsamda plana uygun açılan işletmelere ilave desteklerin verilmesi, planda belirlenen esaslar doğrultusunda faaliyet göstermeyen geleneksel perakende işletmelerin ise mevcut teşvik ve desteklerden yararlandırılmaması hususu düzenlenmektedir.

Madde 7- Perakende işletmelerin açılış ve faaliyete geçişinde izin başvurularının tek bir mercie yapılması ve sonuçlandırılması, perakende işletmelere yönelik veri tabanının oluşturulması ve bilgi paylaşımı sağlanması amacıyla Bakanlık bünyesinde PERBİS adı altında bir sistemin kurulması öngörülmektedir.

Madde 8- Ülkemizde perakende işletmelerin açılış ve faaliyete geçişine ilişkin izin süreci, aynı ayn birçok kuruma başvurulmasını ve izin alınmasını, hatta aynı belgelerin birden fazla kurum veya kuruluşa verilmesini gerektiren uzun ve bürokrasi yoğun bir süreçtir. Ticari hayatın dinamik yapısı dikkate alındığında, bu süreçlerin kısaltılması ve basitleştirilmesi gerektiği açıktır. Maddede, bu yönde düzenlemeler yapılmakta, işletmelerin açılış ve faaliyete geçişine ilişkin başvuruların Gümrük ve Ticaret Bakanlığı bünyesinde kurulacak PERBİS üzerinden belediye veya il özel idarelerine yapılması ve sonuçlandırılması öngörülmektedir.

Perakende işletmeler hâlihazırda esasen 3572,5216,5302 ve 5393 sayılı Kanunlar çerçevesinde belediyeler ve il özel idarelerinin izniyle açılmakta ve faaliyete geçmektedir. Madde ile bu usulün korunması ve buna ilaveten, işyeri açılış sürecini kolaylaştırmak ve işlem birliği sağlamak amacıyla, mevcut uygulamadan farklı olarak açılış ve faaliyete geçiş iznini temsil eden işyeri açma ve çalışma ruhsatının, işyeri açılış sürecinde yer alan bütün kurum ve kuruluşlarca yapılacak işlemleri kapsayacak şekilde PERBİS üzerinden verilmesi öngörülmüştür.

Madde 9- Üretici veya tedarikçiler ile perakende işletmeleri arasında akdedilecek sözleşmelerde, sözleşme serbestisi ilkesi esas olarak benimsenmekle birlikte, tarafların haklarının korunması ve yükümlülüklerinin belirlenmesi amacıyla Bakanlığa, lüzumlu hallerde sözleşmelerde bulunması gerekli asgarî hususları belirleme yetkisi tanınmaktadır.

Madde 10- Maddede, Avrupa Birliğinin 11 Mayıs 2005 tarihli ve 2005/29/EC sayılı Haksız Ticari Uygulamalar Direktifi de göz önünde bulundurularak, haksız ticari uygulamalara yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Madde 11 - Maddede, organize perakende kesiminde yer alan büyük mağaza, zincir mağaza, bayi işletme ve özel yetkili işletmelerin sahip oldukları yüksek pazar payına ve bu paya bağlı piyasa gücüne dayanarak, mal temin ettikleri üretici ve tedarikçilere keyfi olarak yansıtıtlıkları mağaza açılışı, banka ve kredi kartı katılım bedeli gibi prim ve bedellerin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Bununla beraber, raf, anons ve reklam bedeli gibi prim ve bedellerin de belirli kurallar dâhilinde talep edilmesine yönelik olarak; “talebi doğrudan etkileyip etkilememe durumu” ile “sözleşmede kararlaştırılan hususlar” dikkate alınarak üretici ve tedarikçilerin mağduriyetlerini gidermeye yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Madde 12- Maddede, alım satım işlemlerinden kaynaklı ödemelerin kural olarak sözleşmede belirtilen sürede yapılması benimsenmekte, bununla birlikte hızlı tüketim mallarının özelliği ve niteliği göz önünde bulundurularak bunlar için azami ödeme süresi belirlenmektedir.

Madde 13- Satış alanlarında, yalnızca markasını taşıyan ürünleri satışa sunarak, aynı ürün grubunda faaliyet gösteren başka üretici veya tedarikçilerin ürünlerine yer verme konusunda isteksizlik gösteren bazı perakende işletmelerinin, ticari hayatta fırsat eşitliğini ve etkin rekabeti zedeleyen anlayışını engellemek amacı ile bu tür ürünlere getirilen sınırlamaya ve üretici ile tedarikçilerin markalarının tanınırlığını artırıcı ve yeni markaların oluşturulmasına imkân sağlayıcı bazı tedbirlere yer verilmektedir.

Madde 14- Maddeyle, tüketiciye yönelik haksız uygulamaların önüne geçilmesini teminen, kampanyalı satışların 6502 sayılı Kanunda yer alan usul ve esaslar dâhilinde gerçekleştirilmesi öngörülmektedir. Ayrıca bazı perakende işletmeler, tasfiye, kapatma, işyeri değişikliği söz konusu olmamasına rağmen, bu gerekçeleri kullanarak aldatıcı ticari faaliyetlerde bulunmakta ve bu durum işletmeler arası haksız rekabete neden olduğu gibi tüketici mağduriyetlerine de yol açabilmektedir. Bu tür olumsuzlukların önlenmesi amacıyla maddede düzenleme yapılmaktadır.

Madde ile ayrıca, bazı kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu ve belediyeler tarafından düzenlenmekte olan alışveriş festivallerinin yasal bir dayanağa kavuşturulması ve bu festivallerin belirli kurallar dâhilinde yapılması amaçlanmaktadır.

Madde 15- Hâlihazırda perakende işletmeler seri sonu, sezon sonu, ihraç fazlası, kusurlu vb. malları outlet mağaza veya fabrika satış mağazası adı altında sürekli olarak indirimli fiyattan satabilmektedir. Ancak, bu tür işletmelerde outlet veya fabrika çıkış fiyatıyla satılan ürünler olduğu gibi piyasa fiyatıyla satılan diğer nitelikteki ürünler de bulunabilmektedir. Bu durum, hem “outlet” ya da “fabrika fiyatından satış” algısıyla hareket eden tüketicinin aldatılmasına, hem de işletmeler arası haksız rekabete neden olabilmektedir.

Bahse konu olumsuzlukların giderilmesi amacıyla, “outlet” veya “fabrika çıkış fiyatı” adı altında sürekli olarak indirimli satışa konu olabilecek malların belirlenmesine ve söz konusu satışların yalnızca bu satış türünde faaliyette bulunulması kaydıyla yapılabilmesine yönelik düzenleme yapılmaktadır. Ayrıca, alışveriş merkezlerinin bu satış türünü belirten ibare ya da ibareleri kullanabilmeleri, içerisinde yer alan perakende işletmelerin tamamının bu satış türünde faaliyette bulunmasına bağlı kılınmaktadır.

Madde 16- Düzenleme ile özellikle çok sayıda kişiye hitap eden alışveriş merkezlerinde bireysel ve sosyal ihtiyaçtan karşılayan ve sosyo-kültürel etkinliklere imkân sağlayan belirli niteliklere sahip ortak kullanım alanlarının oluşturulması öngörülmektedir.

Madde 17- Maddede, serbest piyasa ilkelerinden vazgeçmeden, esnaf ve sanatkâr işletmelerinin alışveriş merkezlerinde faaliyet gösterebilmelerine imkân sağlayıcı düzenlemeler getirilmekte, ayrıca kaybolmaya yüz tutmuş mesleklerin yaşatılmasına yönelik bazı tedbirler alınmaktadır. Yine, bölgesel üretimi desteklemek amacıyla yöresel ürünlerin organize perakende işletmelerde satışına yönelik düzenlemelere yer verilmektedir.

Madde 18- Perakende işletmelerin günlük çalışma saatleri, buldukları bölgenin nüfus, iklim, coğrafi ve benzeri özelliklerine bağlı olarak farklılık arz edebilmektedir. Bu durum, perakende işletmelerin çalışma saatlerinin belirlenmesinde bazı hallerde yerel unsurların dikkate alınması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Maddede çalışma saatlerine ilişkin genel hükümler saklı kalmak kaydıyla, gerekli şartların varlığı halinde perakende işletmelerin çalışma saatlerinin yerel birimlerce belirlenmesine yönelik düzenleme yapılmaktadır. Bunun yanında, bölge veya ülke düzeyinde uygulama birliğinin sağlanması gereken durumlarda, ilgili kurum ve kuruluşların müşterek teklifi üzerine Bakanlığa çalışma saatleri belirleme yetkisi tanınmaktadır.

Madde 19- Organize perakende işletmeler, üretici ve tedarikçilerden büyük miktarlarda alımlar yaparak tedarik maliyetlerini önemli ölçüde azaltabilirken, bu durum yapısı gereği esnaf ve sanatkâr işletmeleri bakımından daha zor olmaktadır. Bu da, esnaf ve sanatkâr işletmelerinin organize perakende işletmelerine kıyasla mal ve hizmetleri daha yüksek fiyatla satışa sunmalarına neden olmaktadır. Madde ile esnaf ve sanatkâr işletmelerinin, mal tedarikini etkin bir organizasyon yapısı altında gerçekleştirmelerini sağlayacak düzenlemelere yer verilmektedir.

Madde 20- Maddede, karşılıklı bilgi ve görüş alışverişinde bulunmak ve sektöre yönelik politika oluşturulmasına katkı sağlamak amacıyla Gümrük ve Ticaret Bakanlığının koordinatörlüğünde ilgili kurum ve kuruluşların katılımıyla Perakendeciler Konseyinin oluşturulması öngörülmektedir.

Madde 21- Maddede, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Bakanlar Kurulunun, Kanunun uygulanması ile ilgili görev ve yetkileri düzenlenmektedir.

Bakanlığın, faaliyet konusu ve kollarına göre perakende işletmelerin bir kısmını Kanun kapsamı dışında tutmak, gayrimenkul ve ikinci el otomobil alım satımı gibi perakende ticaretindeki bazı mesleklerin icrasına yönelik hususları düzenlemek ve sektörde uygulanacak davranış kurallarını belirlemek gibi bazı yetkiler belirtilmektedir.

Bakanlar Kurulunun ise, Stratejik Ticari Plana uygun ve üst meslek kuruluşlarının görüşü alınarak Bakanlıkça hazırlanan teklif üzerine kriterleri belirleme yetkisi ve 3572 sayılı Kanunda belirtilen diğer müesseselerin izin süreçleriyle ilgili usul ve esasların bir yönetmelikle düzenleneceği hükme bağlanmaktadır.

Madde 22- Maddede, Bakanlığın ve yetkili idarelerin Kanunun uygulanması ile ilgili denetim yetkisine ilişkin düzenlemelere yer verilmektedir.

Madde 23- Maddeyle, cezai yaptırıma bağlanmış eylemler ile bu eylemlere verilecek cezalar ve cezaları vermeye yetkili makamlar düzenlenmektedir.

Madde 24- Maddede, Kanunda öngörülen düzenlemelere paralel olarak 3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun, 3194 sayılı İmar Kanunu ve 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede bazı değişiklikler yapılmakta, bunun yanında uygulamadaki sorunların giderilmesini teminen işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi sırasında istenilen ustalık belgesine ilişkin hüküm içeren bazı kanunlarda değişikliğe gidilmektedir.

Büyükşehirlerde kurulacak alışveriş merkezlerinin, kent bütünlüğü ve etkileyeceği alanın genişliği bakımından, büyükşehir belediyelerinin sorumluluğunda yürütülmesi gerektiği değerlendirildiğinden, büyükşehirlerde alışveriş merkezlerine yapı ruhsatı, yapı kullanma izin belgesi ve işyeri açma ve çalışma ruhsatının anılan belediye tarafından verilmesini sağlayacak düzenleme öngörülmektedir. Ayrıca alışveriş merkezlerine yapı ruhsatı verilirken Bakanlar Kurulunca belirlenecek kriterlerin ve ilgili meslek kuruluşlarının görüşünün dikkate alınacağı da hükme bağlanmaktadır.

Madde 25- Kanunun yürürlüğe girmesiyle, yürürlükten kaldırılacak ve uygulanmayacak hükümler düzenlenmektedir.

Geçici Madde 1- Maddede, PERBİS'in kurulmasına, mevcut perakende işletmelerin durumuna, perakende işletmelere ilişkin bilgilerin PERBİS'e aktarılmasına, sürekli indirimli satış yapan perakende işletmelere, ortak kullanım alanları ve raf tahsisine ilişkin geçiş hükümlerine yer verilmektedir.

Madde 26- Yürürlük maddesidir.

Madde 27- Yürütme maddesidir.

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ CELAL DİNÇER'İN TEKLİFİ (2/2271)

PERAKENDE TİCARETİN DÜZENLENMESİ HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1- Bu Kanunun amacı esnaf ve sanatkarlar işletmelerine yönelik pozitif ayrımcılık anlayışı çerçevesinde; perakende işletmelerin açılış ve faaliyete geçiş işlemlerinin kolaylaştırılması, perakende ticaretin kaliteli ve standartlara uygun olarak serbest piyasa ortamında etkin ve sürdürülebilir rekabet şartlarına göre yapılması, perakende işletmelerin dengeli bir şekilde büyüme ve gelişmesinin sağlanması, üretici ve tüketicilerin hak ve menfaatlerinin korunması, haksız rekabetin engellenmesi ve perakende işletmelerin faaliyetleri ile bunların üretici ve tedarikçilerle ilişkilerinin düzenlenmesidir.

Kapsam

MADDE 2- Bu Kanun; perakende işletmelerinin açılış ve faaliyet ve denetimlerine ilişkin usul ve esaslar ile bu Kanunun uygulanmasında Bakanlık, belediye, il özel idareleri, meslek kuruluşları, üst meslek kuruluşları ve diğer idarelerin görev, yetki ve sorumluluklarını kapsar.

Tanımlar

MADDE 3- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Alışveriş merkezi: Bir yapı veya alan bütünlüğü olan, merkezi bir yönetime ve ortak kullanım alanlarına sahip, içinde büyük mağaza ve/veya beslenme, giyinme, eğlenme, dinlenme, kültürel ve benzeri ihtiyaçların bir kısmının veya tamamının karşılandığı diğer işyerleri bulunan, merkezi bir yönetime ve ortak kullanım alanları ile yönetmelikle belirlenen diğer niteliklere sahip işletmeyi,

b) Bakanlık: Gümrük ve Ticaret Bakanlığını,

c) Bayi işletme: Sözleşmeye dayalı olarak bir işletmenin mal ve hizmetlerinin satışı ile satış sonrası hizmetlerine aracılık eden ve kendi adına bağımsız çalışan işletmeyi,

ç) Büyük mağaza: Hangi ad altında olursa olsun, tüketim mallarının perakende satışının yapıldığı, en az dört yüz metrekaare satış alanına sahip işletmeyi,

d) Esnaf ve sanatkâr işletmesi: 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanununun 3 üncü maddesinin (a) bendinde tarif edilen kişilerce işletilen işletmeyi,

e) Hızlı tüketim malı: Gıda, içecek, temizlik ve kişisel bakım ürünlerini,

f) İşyeri açma ve çalışma ruhsatı: 14/6/1989 tarihli ve 3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun ile bu Kanun hükümleri doğrultusunda yetkili idare tarafından verilen, perakende işletmelerin açılış ve faaliyete geçiş sürecindeki diğer izin, onay ve olur gibi işlemleri de kapsayan izni temsil eden belgeyi,

g) Komisyon: Stratejik ticari planı hazırlamakla görevli ve yetkili komisyonu,

ğ) Mağaza markalı ürün: Büyük mağaza veya zincir mağazanın, başkalarına üretirerek kendi ad veya markasıyla işyerinde sattığı ve bunların fiyat, ambalaj veya tanıtımı üzerinde kontrole sahip olduğu ürünü,

h) Meslek kuruluşu: Esnaf ve sanatkârlar odaları birliği ile ticaret ve sanayi odasını, ticaret ve sanayi odasının ayrı kurulduğu yerlerde ticaret odasını,

ı) Özel yetkili işletme: Sözleşmeye dayalı olarak bir işletmenin, yönetim ve organizasyon ile dağıtım veya pazarlama teknolojileri gibi konularda bilgi ve desteğini almak suretiyle bu işletmenin mal veya hizmetinin satışı üzerindeki imtiyaz hakkını bedel, bölge ve süre gibi belirli şartlar ve sınırlamalar dâhilinde kullanan bağımsız ticari işletmeyi,

i) Perakende bilgi sistemi: Perakende işletmelerin açılış ve faaliyeti ile kapanışında gerekli başvuru ve diğer işlemlerin tek merkeze yapılmasını ve bu merkezden sonuçlandırılmasını sağlayan elektronik bilgi sistemini,

j) Perakende işletme: Alışveriş merkezi, büyük mağaza, zincir mağaza, bayi işletme, özel yetkili işletme ve perakende ticaretle uğraşan diğer ticari işletmeler ile esnaf ve sanatkâr işletmelerini,

k) Perakende ticaret: Mal ve hizmetlerin perakende işletmelerce satışı ve pazarlanmasıyla ilgili faaliyetler bütünü,

1) Satış alanı: Münhasıran büro amaçlı kullanılan işyerleri ile konaklama, depolama, üretim tesis ve alanları ile ortak kullanım alanları hariç olmak üzere; alışveriş merkezlerinde işyerlerinin toplam alanlarını, büyük mağaza ve zincir mağazalarda ise doğrudan satış yapılan ve aracı satıcılara kiralandığı alanları,

m) Üst meslek kuruluşu: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonunu,

n) Yetkili idare: İşyeri açma ve çalışma ruhsatını vermeye yetkili belediye veya il özel idaresini,

o) Zincir mağaza: Satış alanı dört yüz metrekarenin altında olan ve hangi ad altında olursa olsun tüketim mallarının perakende satışının yapıldığı, aynı ticaret unvanı veya işletme adı altında bir merkeze bağlı faaliyet gösteren en az beş şubesi ya da işletmesi bulunan yahut sayısına bakılmaksızın içlerinden biri büyük mağaza olan işletmeleri,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Stratejik Ticari Plan, Komisyonu, Teşvik ve Destekler

Stratejik ticari plan

MADDE 4- (1) Stratejik ticari plan il düzeyinde hazırlanır. Planın hazırlanmasında, faaliyet konusu ve kollarına göre perakende işletmelerin birbirlerine, meskenlere, insan sağlığı bakımından risk oluşturan tesis ve benzeri yerler ile yerleşim merkezlerine mesafesi dikkate alınır.

(2) Stratejik ticari plan, komisyonun kararını müteakip en geç yedi iş günü içerisinde ticaret il müdürlüğü veya Bakanlık tarafından PERBİS'e aktarılır ve ilan edilmek suretiyle yürürlüğe konulur.

(3) Komisyon, stratejik ticari planı kendisi hazırlayabileceği gibi yönetmelikle belirlenen nitelikleri haiz kuruluşlar veya ilgili meslek kuruluşları ile işbirliği içinde üniversitelere de hazırlatabilir. Planın hazırlanmasına, değiştirilmesine, PERBİS'e aktarılmasına ve ilan edilmesine ilişkin giderler ile Komisyonun çalışmasına ve üyeleri ile raporörlerin huzur haklarına ilişkin giderler üst meslek kuruluşlarının bütçesinden her yıl yüzde bir oranına kadar ayrılmak üzere karşılanır.

(4) Stratejik ticari plan, perakende işletmelerine açılış ve faaliyete geçiş izni verilmesi ile bunların faaliyeti sürecinde, alışveriş merkezi, büyük mağaza, zincir mağaza ile bayi ve özel yetkili işletmeler için bağlayıcı nitelikte; diğer ticari işletme ile esnaf ve sanatkâr işletmeleri için ise tavsiye niteliğindedir. Ancak Vali Başkanlığında kamu ve meslek kuruluşlarının temsilcilerinin katılımıyla oluşacak komisyon, stratejik ticari planın diğer ticari işletme ile esnaf ve sanatkâr işletmelerinin bir kısmı veya tamamı için bağlayıcı nitelikte olmasına karar vermeye yetkilidir.

(5) Belediyeler, imar planlarını stratejik ticari plana uygun olarak hazırlamak zorundadır.

(6) Stratejik ticari planın hazırlanmasına ve dikkate alınacak diğer ilkeler ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

Stratejik ticari plan komisyonu

MADDE 5- (1) Stratejik ticari plan komisyonu; valinin başkanlığında, ticaret il müdürü, belediye başkanı, büyükşehir belediyesi olan yerlerde büyükşehir belediyesi başkanı, defterdar, çevre ve şehircilik il müdürü, ulaştırma, denizcilik ve haberleşme bölge müdürü, çalışma ve sosyal güvenlik il müdürü, kalkınma ajansı yatırım destek ofisi koordinatörü, KOSGEB il müdürü ve TÜİK bölge müdürü, esnaf ve sanatkârlar odaları birliği yönetim kurulu başkanı, şehir plancıları odası şubesi müdürü ile en fazla üyeye sahip tüketici örgütü başkanı ve ildeki ticaret ve sanayi odaları ile ticaret odalarının kendi aralarından belirleyeceği bir yönetim kurulu başkanının katılımı ile oluşur. İlçe bazlı çalışmalarda ilgili ilçe belediye başkanı, ilgili esnaf ve varsa ticaret odalarından birer temsilci katılır. Ayrıca, anılan kurum ve kuruluşlardan aynı sayıda yedek üye belirlenir.

(2) Gerçek ve tüzel kişiler, komisyonun görevi kapsamında ihtiyaç duyduğu her türlü bilgi ve belgeyi gecikmeksizin komisyona göndermek zorundadır.

(3) Komisyonun oluşturulması ile çalışmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

Teşvik ve destekler

MADDE 6- (1) Bu Kanun hükümlerine göre stratejik ticari planda belirlenen esaslar doğrultusunda açılmayan ve/veya faaliyette bulunmayan perakende işletmeleri, Devlet, mahalli idareler ve diğer kamu tüzel kişileri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile kredi ve kefalet kooperatifleri tarafından verilen teşvik ve desteklerden yararlandırılmaz.

(2) Perakende işletmelerinden stratejik ticari planda belirlenen ticaret bölgelerinde açılanlara ve/veya faaliyette bulunanlara, birinci fıkrada belirtilen teşvik ve desteklere ilave destekler sağlanabilir.

(3) Bu maddenin ikinci fıkrasına ilişkin usul ve esaslar, Bakanlık tarafından verilecek destekler için Bakanlıkça, birinci fıkrada sayılan diğer kurum ve kuruluşlarca verilecek destekler için ise Bakanlar Kurulunca belirlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Perakende Bilgi Sistemi, İzin ve İzin Süreci

Perakende bilgi sistemi

MADDE 7- (1) Perakende işletmelerin açılış ve faaliyeti ile kapanışında gerekli başvuru ve diğer işlemlerin yapılması, ilgili kurum ve kuruluşlara iletilmesi, değerlendirilmesi, sonuçlandırılması ve bu işletmelere yönelik veri tabanının oluşturulması ile bilgi paylaşımının sağlanması amacıyla Bakanlık bünyesinde kısa adı PERBİS olan perakende bilgi sistemi kurulur.

(2) PERBİS, Bakanlıkça ilgili kurum ve kuruluşların erişimine açılır ve bu kurum ve kuruluşlar nezdinde kurulan elektronik kayıt sistemleriyle çevrimiçi olarak birbirine bağlanır.

(3) PERBİS'in kuruluş ve işletimi ile PERBİS'e bilgi ve belge aktarımına ilişkin giderlerin karşılanmasında ve perakende ticaretin geliştirilmesinde kullanılmak üzere üst meslek kuruluşlarının bütçelerinden her yıl binde beş oranına kadar pay ayrılır. Bu payın yeterli olmaması halinde söz konusu giderler, Bakanlık bütçesine konulan ödenekten karşılanır.

(4) PERBİS'te yer alacak ve erişime açılacak bilgiler ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esaslar ilgili meslek kuruluşlarından alınacak görüş ve öneriler de dikkate alınarak hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

İzin ve izin süreci

MADDE 8- (1) Perakende işletmeler, yetkili idarenin izniyle açılır ve faaliyete geçer. İzin, 3572 sayılı Kanun ve bu Kanun hükümleri çerçevesinde PERBİS üzerinden verilir.

(2) İzin verme yetkisi, mevzuatta öngörülen şartların yerine getirilip getirilmediğinin incelenmesi ile sınırlıdır.

(3) Usulüne uygun izin alınmaksızın işyeri açılmaz ve faaliyette bulunulamaz.

(4) İzin başvurusu, doğrudan veya PERBİS üzerinden yetkili idareye yapılır. Doğrudan yapılan başvurular, yetkili idare tarafından PERBİS’e işlenir. İzin başvurusu, başvuru tarihinden itibaren en geç üç iş günü içinde yetkili idarece ön değerlendirmeye tabi tutulur.

(5) Değerlendirme sonucu uygun bulunan başvurular, perakende işletmenin açılış sürecinde yer alan ilgili kurum ve kuruluşlara, dördüncü fıkrada belirtilen süre içerisinde PERBİS üzerinden iletilir. Bu iletimle birlikte, ilgili kurum ve kuruluşlara da gerekli başvuru yapılmış sayılır.

(6) İlgili kurum ve kuruluşlar tarafından, mevzuatları çerçevesinde gerekli değerlendirmeler yapılır ve yönetmelikle belirlenen esaslara uygun olarak, perakende işletmenin açılış ve faaliyete geçişi için gerekli olan bilgi ve belgeler PERBİS’e işlenerek yetkili idareye iletilir.

(7) Mevzuatta öngörülen şartları taşıyan perakende işletmelere, PERBİS üzerinden izin verilerek işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenir.

(8) Başvurusu uygun bulunmayanlara, sonuç gerekçeli olarak tebliğ edilir.

(9) Perakende işletmenin faaliyet konusunun değişmesi veya başka bir adrese taşınması ya da devredilmesi hallerinde, en geç bir ay içinde yetkili idareye müracaat edilerek işyeri açma ve çalışma ruhsatının yenilenmesi zorunludur. Faaliyet konusu değişikliğinde işyeri açma ve çalışma ruhsatı yenilenmedikçe faaliyette bulunulamaz.

(10) Altıncı fıkrada öngörülen esaslar ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İlke ve Kurallar

Sözleşmeye bağlılık

MADDE 9- (1) Üreticiler veya tedarikçiler ile perakende işletmeler arasındaki alım satım işlemlerine ilişkin sözleşmeler, mevzuat hükümleri çerçevesinde yapılır.

(2) Bakanlık, gerekli gördüğü takdirde, tarafların haklarının korunması ve yükümlülüklerinin tespit edilmesi ile sözleşmelerin tarafların aleyhine dengesizliğe yol açmayacak ve dürüstlük kuralına uygun olacak şekilde yapılmasının sağlanması amacıyla, sözleşmelerde bulunması gerekli asgarî hususları belirlemeye yetkilidir.

Haksız ticari uygulamalar

MADDE 10- (1) Perakende işletmelerin kendi arasındaki veya bunlar ile üretici ya da tedarikçiler arasındaki işlemlerde, aldatıcı ve dürüstlük kuralına aykırı davranışlarda veya hukuka aykırı diğer ticari uygulamalarda bulunulamaz.

(2) Bu maddede düzenlenmeyen hususlarda, 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 54 ila 63 üncü maddeleri hükümleri uygulanır.

Prim ve bedel talebi

MADDE 11- (1) Büyük mağaza ve zincir mağazalar ile bayi ve özel yetkili işletmeler; üretici veya tedarikçiden her ne ad adı altında olursa olsun bir prim veya bedel talep edemez.

(2) Birinci fıkrada sayılan perakende işletmeler, satışa konu ürünün talebini doğrudan etkileyen reklamlar, anons veya raf tahsisi gibi hizmetlerden dolayı üretici veya tedarikçiden, sözleşmede türü ve oranı belirtilmedikçe prim ya da bedel talebinde bulunamaz. Bu halde, prim veya bedel talebinin sözleşme süresiyle sınırlı olması ve prim ya da bedel talebine konu olan ürünün sözleşme süresince rafta tutulması zorunludur.

Ödeme süresi

MADDE 12- (1) Üreticiler veya tedarikçiler ile perakende işletmeler arasındaki alım satım işlemlerinden kaynaklı ödemelerin, sözleşmede öngörülen tarihte yapılması esastır.

(2) Üretim tarihinden itibaren otuz gün içinde bozulabilen hızlı tüketim mallarına ilişkin ödemelerin süresi; üretici veya tedarikçinin tarımsal ya da hayvansal ürün üreticisi yahut küçük veya orta ölçekli işletme olduğu durumlarda, teslim tarihinden itibaren yirmi günü geçemez. Günlük kaydıyla satılan besin ürünlerinde bu süre on gün olarak uygulanır.

(3) Bu maddede düzenlenmeyen hususlarda, 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 1530 uncu maddesi hükümleri uygulanır.

Mağaza markalı ürün

MADDE 13 - (1) Yurt içinde üretilen ve hızlı tüketim malı niteliği taşıyan mağaza markalı ürünlerin üzerinde ve ambalajında, perakendecinin yanı sıra üretici veya tedarikçinin ad, unvan veya markası da kolaylıkla görülebilecek şekilde yer alır.

(2) Mağaza markalı ürünlerin miktarı o mağazada aynı içerikteki diğer markalı ürünlerin miktarının yüzde yirmisinden fazla olamaz. Perakende işletmenin ya da perakende işletmenin sahibi ya da ortağı olduğu firmaların ürettiği ürünler de aynı oran içerisinde değerlendirilir. Bakanlık, gerekli gördüğü durumlarda bu oranı değiştirebilir.

(3) Bu maddenin uygulamasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

Kampanyalı satış ve alışveriş festivali

MADDE 14- (1) Perakende işletmeler, 7/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunda öngörülen usul ve esaslara uymak kaydıyla indirimli veya promosyonlu satış kampanyaları düzenleyebilir. Ancak kampanyanın süresi; sevgililer günü, anneler günü, babalar günü, yılbaşı, dini bayramlar öncesi ve mevsim sonlarında onbeş günü, işyeri açılışı, devri, kapanışı, adres veya faaliyet konusu değişikliğinde üç ayı, 6102 sayılı Kanun hükümlerine göre tasfiye durumunda ise altı ayı geçemez.

(2) Satış kampanyaları, mal veya hizmetin fiyatına ve/veya kalitesine ilişkin yanıltıcı nitelikte olamaz.

(3) Ciro, aktif büyüklük veya çalışan sayısı dikkate alınmak suretiyle Bakanlıkça belirlenen perakende işletmeleri, indirimli veya promosyonlu satış kampanyasının başlangıç ve bitiş tarihleri ile kampanyada uygulanacak en düşük ve en yüksek indirim oranlarını en geç kampanyanın ilk günü PERBİS'e bildirmek ve varsa internet sayfasında ilan etmekle yükümlüdür.

(4) Mahalli idareler ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile bunların ortağı olduğu şirketler; birlikte veya bağımsız olarak, perakende işletmeler ile diğer kuruluşların katılımıyla, yılın belli dönemlerinde, ilçe, il, bölge veya ülke düzeyinde alışveriş festivali düzenleyebilir. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının bu festivaller için ayracakları ödenek miktarı, bütçelerinin yüzde beşini geçemez. Alışveriş festivalinin başlangıç ve bitiş tarihleri ile festivalin programı ve uygulama alanı önceden Bakanlığa bildirilir.

(5) Bu maddenin uygulamasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Sürekli indirimli satış

MADDE 15- (1) Sürekli indirimli satış; seri sonu, sezon sonu, ihraç fazlası, kusurlu ve benzeri malların indirimli fiyattan veya malların fabrika çıkış fiyatı üzerinden yıl boyunca satılmasıdır.

(2) Birinci fıkrada öngörülen satışlar, yalnızca bu satış türünde faaliyette bulunulması kaydıyla yapılabilir. Sürekli indirimli satış yapan perakende işletmelerin ön cephesinde, kolaylıkla görülebilir ve okunabilir şekilde bu satış türünü gösterir ibare ya da ibarelere yer verilir. Alışveriş merkezlerinin bu ibare ya da ibareleri kullanabilmeleri, içerisinde yer alan perakende işletmelerin tamamının bu madde kapsamında faaliyette bulunmasına bağlıdır.

(3) Sürekli indirimli satışa konu mallar ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

Ortak kullanım alanları

MADDE 16- (1) Alışveriş merkezi, büyük mağaza, zincir mağaza ve diğer ticari işletmeler 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu ve ilgili mevzuata göre müşterileri için ücretsiz otopark alanı oluşturmakla yükümlüdür.

(2) Alışveriş merkezlerinde, satış alanının en az binde beşine tekabül eden alanın sosyo-kültürel etkinliklerin düzenlenmesi amacıyla ayrılması zorunludur. Bakanlık, bu oranı bir katına kadar artırmaya veya yarısına kadar azaltmaya yetkilidir.

(3) Alışveriş merkezlerinde, acil tıbbi müdahale ünitesi, ibadethane, bebek bakım odası, çocuk oyun alanı, tuvalet gibi ortak kullanım alanları oluşturulur.

(4) Ortak kullanım alanlarının oluşturulmasında engelliler ile yaşlı ve çocukların ihtiyaçları dikkate alınır.

(5) Bu madde uyarınca oluşturulacak ortak kullanım alanları ile bunların niteliklerine, bu alanlara ilişkin ortak giderlere ve bunlara katılma, giderlere katılanların bilgilendirilmesine ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

Yer ve raf tahsisi

MADDE 17- (1) Alışveriş merkezlerinde, esnaf ve sanatkar işletmecilerine rayiç bedel üzerinden kiraya verilmek üzere, toplam satış alanının en az yüzde beşi oranında yer ayrılır. Bu yerler, esnaf ve sanatkar işletmecilerinden yeteri kadar talep olmaması veya boşalan yerlerin doldurulamaması hâlinde diğer talep sahiplerine de kiralanabilir.

(2) Alışveriş merkezlerinde; geleneksel, kültürel veya sanatsal değeri olan kaybolmaya yüz tutmuş meslekleri icra edenlere kiraya verilmek üzere, toplam satış alanının en az yüzde biri oranında yer ayrılır. Bu yerlerin kira bedeli, rayiç bedelinin dörtte birinden fazla olamaz. Söz konusu meslekler, ilgili üst meslek kuruluşunun görüşü alınarak Bakanlıkça belirlenir ve ilan edilir.

(3) Hızlı tüketim mallarının satışının yapıldığı büyük mağaza ve zincir mağazalarda, satış alanlarının en az yüzde birine tekabül edecek şekilde raf alanı, mağazanın bulunduğu ilde üretilmesi kaydıyla coğrafi işaretli olarak tescil edilen veya coğrafi işaretli olarak tescil edilmemiş olsa bile meslek kuruluşlarının uygun görüşü alınarak ticaret il müdürlüklerince belirlenen yöresel ürünlerin satışına ayrılır. Yöresel ürünlerle doldurulamayan raf alanları, diğer ürünlerin satışı amacıyla kullanılabilir.

(4) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Çalışma saatleri

MADDE 18- (1) Büyük mağazalar Pazar günleri ve resmi tatillerde kapalı olacaktır. Diğer günler çalışma saatleri 10.00 - 21.00 ile sınırlıdır. Mesleğe, mevsime ve turizme özgü şartlar ve benzeri hususlar gözetilerek, perakende işletmelerin bir kısmının veya tamamının çalışma saatleri, meslek kuruluşlarının müşterek teklifi üzerine büyükşehir belediyesi bulunan yerlerde büyükşehir belediye encümenince, diğer yerlerde ise belediye encümenince belirlenebilir. Esnaf ve sanatkâr işletmelerinin çalışma saatlerinin belirlenmesinde, meslek kuruluşunca ilgili esnaf ve sanatkâr odasının görüşü alınır.

(2) Üst meslek kuruluşlarının ve Türkiye Belediyeler Birliğinin müşterek teklifi üzerine, faaliyet kollarına göre perakende işletmelerinin çalışma saatlerinin bölge veya ülke düzeyinde belirlenmesine ilişkin Bakanlık yetkisi saklıdır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Tedarik ve Dağıtım Kooperatifleri, Perakendeciler Konseyi

Tedarik ve dağıtım kooperatifleri

MADDE 19- (1) Esnaf ve sanatkâr işletmelerince satışa sunulan malların etkin bir şekilde piyasadan temini amacıyla tedarik ve dağıtım kooperatifleri kurulabilir. Bu kooperatiflerin kuruluşu ve anasözleşme değişikliği Bakanlık iznine tâbidir.

(2) Kooperatif ortaklarının en az iki yıldır kesintisiz olarak 5362 sayılı Kanuna tabi odalara kayıtlı olması şarttır. Bakanlık; bu kooperatiflerin ortaklık şartlarını, kuruluşunda aranacak asgari sermaye miktarını ve ortak sayısını belirlemeye, örnek anasözleşmelerini düzenlemeye, güvenli, açık ve istikrarlı bir şekilde faaliyet göstermelerine ilişkin düzenlemeler yapmaya yetkilidir.

Perakendeciler konseyi

MADDE 20- (1) Perakende ticaretin bu Kanunun amacına uygun olarak yapılmasının sağlanması hususunda karşılıklı bilgi ve görüş alışverişinde bulunmak, sektöre yönelik politika oluşturulmasına katkı sağlamak, sorunları tespit etmek, alınacak önlemleri belirlemek ve ilgili kurum ve kuruluşlar arasında işbirliğini sağlamak üzere Bakanlığın koordinatörlüğünde Esnaf ve Sanatkar Birliklerinden de üye alınması suretiyle Perakendeciler Konseyi oluşturulur. Konseyin sekretarya hizmetleri Bakanlığın ilgili genel müdürlüğü tarafından yürütülür.

(2) Perakendeciler Konseyinin kuruluşu ve çalışmasına ilişkin giderler ile harcırah giderleri ve sair harcamalar Bakanlık bütçesine konulan ödenekten karşılanır.

(3) Perakendeciler Konseyinin üyeleri, çalışma usul ve esasları ile diğer hususlar yönetmelikle belirlenir.

ALTINCI BÖLÜM

Görev ve Yetkiler, Denetim ve Ceza

Görev ve yetkiler

MADDE 21 - (1) Bakanlık;

a) Perakende sektörünün ve perakende işletmelerin dengeli bir şekilde büyümesi ve gelişmesine yönelik çalışmalar yapmaya,

b) Faaliyet konusu ve kollarına göre perakende işletmelerin bir kısmını bu Kanunun kapsamı dışında tutmaya,

c) Perakende ticarete uygulanacak davranış kurallarını belirlemeye ve bu alandaki mesleklerin icrasına yönelik her türlü hususu düzenlemeye,

- ç) İstatistikî bilgileri derlemeye ve yayımlamaya,
- d) Bu Kanunda öngörülen yönetmelikleri çıkarmaya,
- e) Bu Kanunun uygulamasıyla ilgili olarak ikincil düzenlemeler yapmaya, her türlü idari tedbiri almaya,

görevli ve yetkilidir.

(2) Bakanlar Kurulu;

a) Bakanlığın Stratejik Ticari Plana uygun ve üst meslek kuruluşlarının görüşü alınarak hazırlanan teklifi üzerine, faaliyet konusu ve kollarına göre perakende işletmelerin açılış ve faaliyete geçişinde, işletme sayısı ve bunların birbirlerine yakınlığı, ulaşım imkânları, işletmelerin çevreye, altyapıya ve trafiğe getireceği yükler ile can ve mal güvenliği riski gibi ekonomik, sosyal, demografik ve çevresel faktörler açısından gözetilecek kriterleri belirlemeye,

b) İşçileri Bakanlığının teklifi ve Bakanlığın uygun görüşü üzerine, 3572 sayılı Kanunda belirtilen diğer müesseselerin izin süreçlerinin PERBİS üzerinden gerçekleştirilmesine karar vermeye ve bu hususa ilişkin usul ve esasları bir yönetmelikle düzenlemeye,

yetkilidir.

Denetim

MADDE 22- (1) Bakanlık, perakende işletmeler ile diğer gerçek ve tüzel kişiler nezdinde bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili olarak her türlü denetimi yapmaya yetkilidir. Bakanlık denetim yetkisini doğrudan kendisi kullanabileceği gibi yetkili makam vasıtasıyla da kullanabilir.

(2) Yetkili idareler, yetki alanlarıyla sınırlı olmak kaydıyla, bu Kanun ve ilgili mevzuat hükümleri ile Bakanlık düzenlemeleri çerçevesinde perakende işletmeler nezdinde gerekli denetim ve uygulamaları yapmakla görevli ve yetkilidir.

(3) Birinci fıkrada belirtilen kişiler, yapılan denetimler sonucunda Bakanlıkça verilen talimatlara uymak zorundadır.

(4) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

Ceza hükümleri

MADDE 23- (1) Diğer kanunlara göre daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde, bu Kanunun;

a) 8 inci maddesinin üçüncü fıkrasına aykırı hareket edenler ile aynı maddenin dokuzuncu fıkrasına göre işyeri açma ve çalışma ruhsatını yeniletmeyenlere iki bin Türk Lirası,

b) 11 inci maddesine aykırı hareket eden büyük mağaza, zincir mağaza ile bayi ve özel yetkili işletmelere her bir aykırılık için on bin Türk Lirası,

c) 13 üncü maddesi ile 17 nci maddesinin üçüncü fıkrasına aykırı hareket eden büyük mağaza ve zincir mağazalara on bin Türk Lirası,

ç) 14 üncü maddenin birinci fıkrası ile 15 inci maddesine aykırı hareket edenlere beş bin Türk Lirası,

d) 16 ncı maddesi ile 17 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarına aykırı hareket eden alışveriş merkezlerine yirmi bin Türk Lirası,

e) 18 inci maddesine göre belirlenen çalışma saatlerine aykırı hareket edenlere iki bin Türk Lirası,

f) 21 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine göre belirlenen davranış kuralları ve yönetmelikle belirlenen diğer kurallara aykırı hareket edenlere üç bin Türk Lirası,

g) 22 nci maddesinin üçüncü fıkrasına uygun hareket etmeyenler ve bu Kanun çerçevesinde Bakanlıkça alınan tedbirlere ve verilen talimatlara uymayanlar ile denetime yetkili olanlarca istenilen defter, kayıt, belge ve bunlara ilişkin bilgileri vermeyenlere veya eksik verenlere ya da denetim elemanlarının görevlerini yapmalarını engelleyenlere iki bin Türk Lirası,

idari para cezası verilir.

(2) Bu Kanunun 8 inci maddesinin üçüncü ve dokuzuncu fıkralarına aykırı hareket edenlere birinci fıkranın (a) bendinde öngörülen idari para cezasının yanı sıra yetkili idarelerce işyeri kapatma cezası verilir.

(3) Birinci fıkranın (a), (ç), (e), (f) ve (g) bentlerinde öngörülen cezalar; büyük mağaza, zincir mağaza, bayi işletme ve özel yetkili işletme tarafından işlenmesi halinde beş kat, alışveriş merkezi tarafından işlenmesi halinde ise on kat artırılarak uygulanır.

(4) Bu maddenin birinci fıkrasının (g) bendinde öngörülen idari para cezalarını Bakanlık, diğer idari para cezalarını ise doğrudan veya Bakanlığın talebi üzerine yetkili idareler uygulamaya yetkilidir. İdari para cezası uygulama yetkisi Bakanlıkta ilgili genel müdürlüğe devredilebilir.

(5) Bu maddede belirtilen idari para cezalarının verilmesini gerektirir fiilin bir takvim yılı içinde tekrarı halinde, her bir tekrar için iki katı idari para cezası uygulanır.

(6) İdari para cezalarına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

YEDİNCİ BÖLÜM

Son Hükümler

Değiştirilen hükümler

MADDE 24- (1) 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasının sonuna “Büyükşehirlerde, alışveriş merkezlerine yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi vermeye büyükşehir belediyeleri yetkilidir.” cümlesi, birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Alışveriş merkezi projesi için yapı ruhsatı verilirken, o yerdeki ticaret veya ticaret ve sanayi odası ile esnaf ve sanatkârlar odaları birliğinin görüşü ile Bakanlar Kurulunca bunların açılışına yönelik belirlenen kriterler dikkate alınır.”

(2) 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrasında geçen “, meslek odaları ise işyeri sahibi olarak üye kaydı yaptıracaklardan,” ibaresi “veya o işyerinde ustalık gerektiren işleri yapacaklardan” şeklinde değiştirilmiştir.

(3) 3572 sayılı Kanunun; 1 inci maddesindeki “amacı,” ibaresinden sonra gelmek üzere “ticaret,” ibaresi eklenmiş, 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (ca) alt bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve (c) bendinden sonra gelmek üzere (d) bendi eklenmiştir.

“ca) Gıda ile ilgili olanlar dâhil 1 inci sınıf gayrisihhi müesseseler ile alışveriş merkezleri için büyükşehir belediye başkanlığı”

“d) Bakanlar Kurulunca faaliyet konusu veya kollarına göre perakende işletmelerin açılış ve faaliyete geçişine ilişkin belirlenen kriterlere uygun olmak.”

(4) 18/5/2004 tarihli ve 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununun 1 02 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 102 - Odaya kayıt sırasında, ticaret siciline kayıtlı olanlardan 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununda öngörülen ustalık belgesi istenmez.”

(5) 5362 sayılı Kanununun 68 inci maddesinin birinci fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Sicil ve oda tarafından, esnaf ve sanatkârlardan kayıt sırasında 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununda öngörülen ustalık belgesi istenmez.”

(6) 3/6/2011 tarihli ve 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde geçen “Merkezi Sicil Kayıt Sistemini kurmak, işletmek ve bu sistemin diğer kurum ve kuruluşlar nezdinde tutulan kayıt sistemleriyle bağlanmasına ilişkin çalışmalarını yürütmek.” ibaresi madde metninden çıkartılmış, (f) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, maddeye aşağıdaki bentler eklenmiş ve takip eden bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

“f) Elektronik ticarete yönelik düzenlemeler yapmak, bu konuda mevzuatla verilen görevleri yerine getirmek, elektronik ticaretin gelişimine ilişkin çalışmalar yapmak ve gerekli tedbirleri almak.”

“g) Esnaf ve sanatkâr işletmelerinin ticari faaliyetlerini ilgilendiren hususlarda ilgili Genel Müdürlükle işbirliği içinde hareket etmek suretiyle perakende ticarete yönelik düzenlemeler yapmak, perakende ticarete ilişkin mevzuatla verilen görevleri yerine getirmek, perakende sektörünün sağlıklı bir şekilde büyümesi ve gelişmesine yönelik çalışmalar yapmak ve gerekli tedbirleri almak.

ğ) Yurt içi fuar, sergi ve panayırlara yönelik düzenlemeler yapmak.

h) Merkezi Sicil Kayıt Sistemini, Hal Kayıt Sistemini ve Perakende Bilgi Sistemini kurmak, işletmek, bu sistemlerin diğer kurum ve kuruluşlar nezdinde tutulan kayıt sistemleriyle bağlanmasına ilişkin çalışmalar yapmak ve gerektiğinde bu sistemleri diğer kurum ve kuruluşların erişimine açmak ve bu sistemlerce üretilen istatistiki bilgileri derlemek ve yayımlamak.”

(7) 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde geçen “bilgi sistemi oluşturmak” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve bu sistemce üretilen istatistiki bilgileri derlemek ve yayımlamak.” ibaresi, (c) bendinden sonra gelmek üzere de aşağıdaki bent eklenmiş ve diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

“ç) Perakende ticarete ilişkin mevzuat çerçevesinde esnaf ve sanatkâr işletmelerinin ticari faaliyetine yönelik çalışmalar ve düzenlemeler yapmak ve gerekli tedbirleri almak.”

Yürürlükten kaldırılan ve uygulanmayacak hükümler

MADDE 25- (1) 3572 sayılı Kanununun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

(2) 3572 sayılı Kanunun bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz.

(3) 2/1/1924 tarihli ve 394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun hükümleri, perakende işletmeler hakkında uygulanmaz.

Geçici hükümler

GEÇİCİ MADDE 1 - (1) PERBİS kuruluncaya kadar, perakende işletmelerin açılış ve faaliyete geçiş işlemleri 3572 sayılı Kanuna ve ikincil mevzuatına göre yürütülür.

(2) İşyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi sürecinde yer alan yetkili idareler” ve ilgili diğer kurum ve kuruluşlar; Bakanlığın koordinasyonunda, teknik ve personel altyapıları ile gerekli diğer hususları PERBİS kuruluncaya kadar tamamlayarak bilgi sistemlerini PERBİS’le uyumlu hale getirir.

(3) Perakende işletmelere ait gerekli bütün bilgiler, kurulmasından itibaren en geç bir yıl içerisinde Bakanlığın koordinasyonunda yetkili idare tarafından PERBİS’e aktarılır. Bakanlık, bu süreyi birer yılı geçmemek üzere en fazla iki defa uzatmaya yetkilidir.

(4) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla yapı ruhsatı almış olmakla birlikte işyeri açma ve çalışma ruhsatı almamış olan alışveriş merkezleri hakkında Kanunun 24 üncü maddesinin birinci fıkrası hükmü uygulanmaz.

(5) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce perakende işletmelerin almış olduğu işyeri açma ve çalışma ruhsatları geçerliliğini korur.

(6) Sürekli indirimli satış yapan perakende işletmeler bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içinde durumlarını Kanunun 15 inci maddesine uygun hale getirir.

(7) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce işyeri açma ve çalışma ruhsatı almış olan alışveriş merkezlerinde, 16 ncı maddede öngörülen ortak kullanım alanları, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde oluşturulur.

(8) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, alışveriş merkezlerinde boşalan satış alanları 13 üncü maddenin birinci fıkrasında belirtilen orana ulaşılan kadar esnaf ve sanatkâr işletmelerine öncelik verilmek suretiyle kiralanır.

(9) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, alışveriş merkezlerinde boşalan satış alanları 17 nci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen orana ulaşılan kadar geleneksel, kültürel ve sanatsal değeri olan kaybolmaya yüz tutmuş meslekleri icra edenlere kiralanır.

(10) Bu Kanunun 17 nci maddesinin üçüncü fıkrasında büyük mağaza ve zincir mağazalarda yöresel ürünler için öngörülen raf tahsisi, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde yapılır.

(11) Bu Kanunda belirtilen yönetmelikler, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde Bakanlıkça çıkarılır.

Yürürlük

MADDE 26- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 27- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Alışveriş Merkezleri, Büyük Mağazalar ve Zincir Mağazaların Kuruluş ve Çalışma Esaslarına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz.

3/11/2014

<i>Mustafa Öztürk</i> Bursa	<i>Hakan Çavuşoğlu</i> Bursa	<i>Ramazan Can</i> Kırıkkale
<i>Mustafa Baloğlu</i> Konya	<i>İsmail Tamer</i> Kayseri	<i>Yılmaz Tunç</i> Bartın
<i>Ekrem Çelebi</i> Ağrı	<i>Mustafa Ataş</i> İstanbul	<i>Türkan Dağoğlu</i> İstanbul
<i>Sevim Savaşer</i> İstanbul	<i>Feramuz Üstün</i> Gümüşhane	<i>Ahmet Haldun Ertürk</i> İstanbul
<i>M. Kerim Yıldız</i> Ağrı	<i>Adnan Yılmaz</i> Erzurum	<i>Muzaffer Çakar</i> Muş
<i>Fatih Çiftçi</i> Van	<i>Fazilet Dağcı Çıglık</i> Erzurum	<i>Tülay Bakır</i> Samsun
<i>Fehmi Küpçü</i> Bolu	<i>Yusuf Başer</i> Yozgat	<i>Salih Koca</i> Eskişehir
<i>Nurdan Şanlı</i> Ankara	<i>Sermin Balık</i> Elazığ	<i>Alev Dedegil</i> İstanbul
<i>Gülay Dalyan</i> İstanbul	<i>Mevlüt Akgün</i> Karaman	<i>Yunus Kılıç</i> Kars
<i>Nurcan Dalbudak</i> Denizli	<i>Zeynep Karahan Uslu</i> Şanlıurfa	<i>Erol Kaya</i> İstanbul
<i>Gülşen Orhan</i> Van	<i>Ali Rıza Alaboyun</i> Aksaray	<i>Temel Coşkun</i> Yalova
<i>Osman Kahveci</i> Karabük	<i>Hasan Ali Çelik</i> Sakarya	<i>Mustafa Şahin</i> Malatya
<i>İsmail Aydın</i> Bursa	<i>Sebahattin Karakelle</i> Erzincan	<i>Hasan Karal</i> Rize
<i>Adem Yeşildal</i> Hatay	<i>Mehmet Öntürk</i> Hatay	<i>Orhan Karasayar</i> Hatay
<i>Ertuğrul Soysal</i> Yozgat	<i>Yıldırım M. Ramazanoğlu</i> Kahramanmaraş	<i>İsmail Kaşdemir</i> Çanakkale
<i>Nesrin Ulema</i> İzmir	<i>Harun Tüfekci</i> Konya	<i>Eşref Taş</i> Bingöl
<i>Ahmet Salih Dal</i> Kilis	<i>Mustafa Gökhan Gülşen</i> Kastamonu	<i>Seyit Eyyüpoğlu</i> Şanlıurfa
<i>İbrahim Yiğit</i> İstanbul	<i>Mehmet Domaç</i> İstanbul	<i>Ziver Özdemir</i> Batman
<i>Mehmet Akyürek</i> Şanlıurfa	<i>Oğuz Kağan Köksal</i> Kırıkkale	<i>Cuma İçten</i> Diyarbakır
	<i>Ali Ercoşkun</i> Bolu	

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

(2/2527) Alışveriş Merkezleri, Büyük Mağazalar ve Zincir Mağazaların Kuruluş ve Çalışma Esaslarına Dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum; gereğinin yapılmasını arz ederim.

15.12.2014

A. Nejat Koçer

Gaziantep

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/2527)	
ESAS	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu
TALİ	Adalet Komisyonu İçişleri Komisyonu Plan ve Bütçe Komisyonu Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Gelişen ekonomik şartlar ve küreselleşen dünyada, malların ve insanların serbest dolaşımının her geçen gün arttığına şahit oluyoruz. Ülke ekonomisindeki olumlu gelişmeler, milli gelirdeki artışlar halkın satın alım gücünü artırmıştır. Bunun sonucu özellikle gıda, temizlik ve ihtiyaç maddeleri ile raftan satılabilen beyaz eşya ve elektronik cihazlar gibi evlerimizde günlük ihtiyaç maddeleri haline gelen ürünlerin pazar büyüklükleri de artmıştır.

Büyüyen pazarlar, özellikle yurtdışı merkezli pek çok büyük mağaza ve alışveriş merkezi zincirlerini ülkemize çekmiştir.

Ülkemizde, özellikle de büyük şehirlerimizde, tüketim maddeleri ile ihtiyaç malzemelerinin beraberce satışının yapıldığı, alışveriş merkezlerinin, büyük mağazaların ve zincir mağazaların sayısı hızla artmaktadır.

Alışveriş merkezleri, büyük mağazalar ve zincir mağazalar; kalite, güvence, fiyat istikrarı, ambalajlama, hijyenik yönden sağlık kurallarına uyum, servis kolaylığı, müşteri memnuniyeti ve en önemlisi kayıt dışı ticaretin önlenmesiyle maliye açısından vergi ve sosyal sigortalar açısından sigorta prim kayıplarının önlenmesi, kayıtlı istihdam ile işçi sağlığı ve iş güvenliği konularında önemli kazanımlar sağlamaktadırlar.

Ülkemizde açılan alışveriş merkezlerinin (AVM) sayısı, 2005'te 106 iken, 2013 yılında AVM sayısının 400'e ulaşması beklenmektedir. 2002 yılından bu yana ülkenin nüfusu yüzde 8,7 artarken, AVM'ler yüzde 400 artmıştır. Yaşanan bu sürece hazırlıksız yakalanan küçük esnafımız önemli ticari zorluklar çekmektedir. Bugün ülkemizde 1.900.000'i aşkın Esnaf ve Sanatkar bulunmaktadır. Satın alma büyüklükleri, finansal güçleri, zincir yapıları nedeni ile tedarik zincirinde tek yönlü baskı kurarak üreticileri, satış yaptıklarında da rekabet nedeni ile küçük esnaf ve sanatkarı da zorlamakta ve zarara uğratmaktadır. Bu nedenle esnaf ve sanatkarımızın korunmasına ve geliştirilmesine yönelik tedbirlerin alınması amacıyla bir yasa çıkarılması bir zorunluluk olmuştur.

Avrupa ve Amerika'daki büyük mağazacılık gelişim sürecinde bu çeşit alışveriş merkezlerinin ortaya çıkardıkları benzer sorunlar, yapılan hukuki düzenlemelerle giderilmeye çalışılmıştır. Hukuki düzenlemeler sonucu bu tür alışveriş mağazalarının belirli büyüklüklere göre zamanla şehir plancılığı dikkate alınarak, yerleşim merkezlerinde belirlenen yerlere ve şehir merkezleri dışında kurulmaları sağlanmıştır.

Anayasanın 173 üncü maddesinde yer alan "Devlet esnaf ve sanatkarı koruyucu ve destekleyici tedbirler alır." hükmü ile Devlete esnaf ve sanatkarları koruyucu ve destekleyici düzenlemeler yapma ve gerekli tedbirler alma görevi verilmiştir.

Alışveriş merkezleri ve büyük mağazaların imar planlarında belirlenmiş alanlarda veya uygun alanlarda kurulmaları ve faaliyette bulunmalarıyla birlikte, tüketici haklarının, esnaf ve sanatkarlar ile küçük işletmelerin korunması, büyük mağazaların çeşitli adlar altında tedarikçisi konumunda bulunan küçük ve orta ölçekli işletmelere yönelik istismar edici taleplerinin önlenmesi, büyük mağazaların tedarikçi işletmelere yapacakları ödemelerin belirli esaslara bağlanması amaçlarıyla; Bakanlığın asli görevlerinden biri olan sağlıklı bir rekabet düzeninin oluşturulması, girişimcinin korunması, esnaf ve sanatkarların, KOBİ'lerin ve tüketicilerin korunmasına yönelik politika belirleme ve buna bağlı olarak hukuki düzenlemeler yapma yetkisi çerçevesinde bu kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Kanun Tasarısı ile, yukarıda açıklanan gerekçe ve beklentiler çerçevesinde; ticari hayatın daha sağlıklı hale gelmesi, geleceğe yönelik organize perakendeciliğe ilişkin çağdaş dünya örneklerinin ülkemizde hayata geçirilmesi, kamu yararının korunması, esnaf ve sanatkarlar ile alışveriş merkezleri, büyük mağazalar ve zincir mağazaların piyasa ekonomisi gereklilikleri doğrultusunda ve Avrupa Birliği normları çerçevesinde çağdaş bir ortamda ticari faaliyetlerini sürdürmeleri için belirlenen ölçekteki, alışveriş merkezleri, büyük mağazalar ve zincir mağazaların kuruluşlarına ve faaliyetlerine ilişkin usul ve esasların düzenlenmesi ve böylece bu konudaki yasal boşluğun giderilmesi amaçlanmıştır.

Avrupa'da 1970 kadar giden hukuki düzenleme çalışmaları ve düzenleme talepleri ve ülkemizde 2000 li yılların başlarına kadar uzanmaktadır.

22. Dönem Ak Parti Milletvekili Fatih Arıkan'ın hazırlayıp Meclise sunduğu 5-1-2006 Tarih ve 2/705 esas numaralı "Büyük Mağazalar Kanun Teklifi", 23. Dönem MHP Milletvekili A. Kenan Tanrıkulu 25-3-2008 tarih ve 2/199 esas no ile benzer bir kanun tasarısı hazırlamış ve başkanlığa vermiştir. Dönemin bitmesi ile kadük kalan tasarımı vekil 15-7-2011 tarih ve 2/0007 esas no ile yenilemiştir. 2-11-2011 Tarihinde CHP milletvekili Mehmet Ali Susam 2/0175 esas numara ile benzer bir kanun teklifi Meclise vermiştir. 17-05-2013 Tarihinde CHP milletvekili Haydar Akar 2/1561 esas numara ile benzer bir kanun teklifi Meclise vermiştir.

Ancak başta TUSİAD ve GYODER gibi ilgili STK larca da tasarıya itirazlar gelmiştir. Bu düşüncelerin haklılık payı olan tarafları olmakla beraber incelediğimizde dünyada pek çok ülkede bazı sınırlamaların getirildiği, aksi halde ezici rekabetin alıcı, satıcı bazında küçük, yerli esnaf ve üretici üzerinde olumsuz etki bıraktığı görülmektedir.

Yapılan taramada yabancı ülkelerde, 300 ila 3000 m2 arasında değişen büyüklük bir eşik değer, çalışma saatlerinin ulusal ve/veya bölgesel düzenlenmesi, belirli bazı ürünlerde haksız rekabet olmaması için fiyat kontrolü ile ülkelere göre değişen sınırlamalar bulunduğu görülmektedir. Daha sonra konu hükümet gündeminin değişmesi, seçimlerin devreye girmesi ve muhtemelen yapılan itirazlar nedeni ile gündemden düşmüştür.

Bu tasarı çalışması yukarıda verilen tasarılar incelenerek, itirazlar ve yurt dışındaki uygulamalar dikkate alınarak, günümüz ticari şartları dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Bu tasarıda satış alanı büyüklüğüne göre, belediye, Büyükşehir Belediyesi, Valilik ve Bakanlık arasında bir paylaşım önerilmiştir.

Kurulması önerilen kurul, tarafları temsil edecek yapıda önerilmiştir. Ayrıca kurul nihai izin makamı değildir. Kurul, inşa edilecek Büyük Mağazanın yerleşim yerinde ortaya çıkaracağı ekonomik dengelere, trafik akışına vb durumlara göre olur raporu hazırlamakla görevlendirilmesi öngörülmüştür.

Ticari hayata bakıldığında esnaf ve sanatkâr işletmeleri de mesela Pazar ve resmi tatil günlerinde kapanmakta, çalışmak için belediyeden izin almaktadırlar. Bu açıdan bakıldığında cumartesi pazarın tamamen kapatılacak olması durumunda halkın büyük çoğunluğu bu mağazalarda ihtiyaçlarını giderememe ile karşılaşması olasıdır. Bu nedenle bu çalışmada gerek çalışma saatleri ve gerekse cumartesi açık kalması önerilmiştir. Böylece ticari dengeler yasa ile tek taraflı olarak bir kesimin lehine bozulmadan sağlanması amaçlanmıştır. Ayrıca daha önceden verilen bazı tasarı metinlerinde çalışma saati ve günlerinin belediyelerce belirlenmesi uygulamasının hem uygulama zorluğu doğuracağı ve hem de istismara açık kalacağı nedeni ile yasa metnine saatler konulmuştur. Bu saatler çalışma süreleri, fazla mesai ve cari uygulamalar dikkate alınarak önerilmiştir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Madde ile; alışveriş merkezlerinin, büyük mağazalar, alışveriş merkezleri ve zincir mağazaların kuruluşları, faaliyetleri ve denetlenmelerine ilişkin usul ve esasları düzenlemek Kanunun amacı olarak belirlenmiş, ayrıca, Kanunun; alışveriş merkezlerini, dört yüz metre karenin üzerinde satış alanına sahip büyük mağazaları ve zincir mağazaları, kapsadığı belirtilmiştir.

Madde 2- Madde ile; bu Kanunun uygulanmasında sık kullanılan kavram, terim ve kısaltmaların ne anlama geldiği tanımlanmış ve böylece kanun hükümlerinin anlamsal birlik sağlanması amaçlanmıştır. Alışveriş merkezlerinin ve büyük mağazaların kuruluş izin talebinin değerlendirilmesi Rapor hazırlanması ön görüldüğünden bu kavram tanımlanmıştır. Kanunda geçen oda, dernek gibi terimlerden ne kastedildiği ifade edilmiştir.

Madde 3- Madde ile; alışveriş merkezlerinin, büyük mağazaların ve zincir mağazaların kuruluş izinleri için öncelikle Büyük Mağazalar Değerlendirme Kurulundan olur alması esası getirilmiştir. Bu Kurulun nasıl ve hangi üyelerden oluşacağı, çalışma esasları ve giderlerinin nasıl ve hangi kaynaktan karşılanacağı belirlenmiştir. Sekreteryâ hizmetleri tanımlanmış ve uygulamada ihtiyaç duyulacak diğer hususlar konusunda yönetmelik çıkarılması istenmiştir.

Madde 4- Madde ile; satış alanı dört yüz metrekare ve altında kalan zincir mağazaların kuruluş izinleri; genel hükümlere göre sınırları içinde bulunduğu belediye tarafından verileceği, satış alanı beş bin metre kareye kadar olan alışveriş merkezlerinin ve büyük mağazaların kuruluş izinleri; imar planlarında belirlenen ticaret alanlarında, kentsel ve bölgesel iş merkezlerinde ya da tali iş merkezlerinde Belediye ve varsa Büyükşehir Belediyesi tarafından verileceği,

Satış alanı beş bin metrekareden fazla olan yerlerde ise Kuruldan alınacak olumlu rapor ve imar planlarında belirlenen ticaret alanlarında, kentsel ve bölgesel iş merkezlerinde ya da tali iş merkezlerinde belirlenmiş olmak kaydıyla Bakanlık veya yetkilendirildi ise Valilik tarafından izin verileceği,

İmar planlarında belirlenen ticaret alanlarında, kentsel ve bölgesel iş merkezlerinde ya da tali iş merkezlerinde belirlenmiş alanlar yoksa, Büyük Mağazalar Değerlendirme Kurulu tarafından hazırlanan Rapora göre, Valilik tarafından ön izin verileceği, Verilen ön izin ile imar planına işlenmesi amacıyla ilgili mercieye altı ay içinde başvurulması ve imar planlarına işlenmesi kaydıyla izin verileceği hüküm altına alınmıştır.

Madde 5- Madde ile; alışveriş merkezlerinin ve büyük mağazaların kurulabilmesi için öncelikle imar planlarında ticaret alanı, kentsel ve bölgesel iş merkezi ya da tali iş merkezi ayrılmış olması ve bu alanların büyük mağaza kurulmasına müsait bulunması şartı aranmış ve büyük mağazaların bu yerlerde kurulması esası benimsenmiştir. Ayrıca, plan yapanlara plan yapım aşamasında bu tip alanların ayrılması gerekliliğine işaret edilmiştir. İmar planlarında ticaret alanı, kentsel ve bölgesel iş merkezi ya da tali iş merkezi ayrılmış olması halinde, kuruluş izin talebinin maddede belirtilen koşullar çerçevesinde değerlendirileceği; imar planlarında ticaret alanı, kentsel ve bölgesel iş merkezi ya da tali iş merkezi ayrılmamış olması halinde, kuruluş izin talebinin maddede belirtilen koşullarla birlikte, bu koşulların uygulama usul ve esaslarını belirleyen yönetmelik hükümlerine göre, hazırlanacak Rapor çerçevesinde değerlendirileceği belirlenmiş ve kuruluş izin talebinin değerlendirilmesi bakımından ikili bir düzenleme getirilmiştir.

Her iki durumda da talebin; faaliyet gösterilecek yerdeki yapı yoğunluğunun elverişliliği, nüfus ve trafik yoğunluğu, o yerdeki esnaf ve sanatkarlar ile küçük ve orta boy işletmelerin korunması amacıyla bunların o yerdeki yoğunluğu, büyük mağazaların şehir yerleşim merkezlerine ve birbirlerine olan uzaklıkları, alt yapı sorunlarına yol açmamak amacıyla ulaşım, otopark, sosyal tesisler ile şehir alt yapısına getireceği yükler ve çevre sorunları; mevcut yapıların büyük mağaza olarak kurulmasının talep edilmesi halinde, yapı kullanma izin belgesinin varlığı, yapı standardının büyük mağaza kullanımına uygun olması, depreme dayanıklılık, yangın ve benzeri risk durumları için tedbirlerin yeterli olup olmadığı yönlerinden inceleneceği belirlenmiştir. Ayrıca, her hal ve şartta izin talebinin piyasa ekonomisi ve ticari kurallardaki gelişmeler ışığında kamu yararı esas alınarak yetkili makam tarafından değerlendirileceği ve izin verileceği hükme bağlanmıştır.

Alışveriş merkezlerinin, büyük mağazaların ve zincir mağazaların izin talebinin kabul edildiği veya gerekçeleri de belirtilmek suretiyle reddedildiğinin, yetkili makam tarafından talep sahiplerine bildirileceği ve kuruluş talebinin reddedilmesine ilişkin işlemin dava konusu edilmesi ve davanın reddi yönünde verilen kararın kesinleşmesi halinde, aynı yer için yeniden yapılacak kuruluş taleplerinin başka bir gerekçe gösterilmeksizin reddedileceği hüküm altına alınmış ve ayrıca, alışveriş merkezlerinin, büyük mağazaların ve zincir mağazaların kurulmasına ilişkin içeriği ve şekli yönetmelikle belirlenen belgenin valilik tarafından tanzim edileceği ve verileceği belirtilmiştir.

Madde 6- Madde ile; Büyük Mağazaların Ticaret veya Ticaret ve Sanayi odalarında oluşturulacak “Büyük Mağazalar Sicili” ile takibi esasları getirilmiştir.

Madde 7- Madde ile Büyük Mağazalar ve Zincirlerin şubelerinin veya française olarak ta tabir edilen isim haklarını belirli bir ücret karşılığı olarak veya olmayarak kullanan velev ki sahipleri başka gözüksün de aynı kurallara tabi olacağı hükme bağlanmıştır. Bu sistem de özellikle açılan şube mali ve hukuki açıdan başka bir tüzel kişiye bağlı olsa da malzeme temini, işleyiş şartları, tabela vs gibi hususlarda tamamen, büyük veya zincir mağazanın kontrolü altında ve onun imajını kullanmaktadır. Esasen özellikle zincir mağazaların çoğu bu şekilde çalışmaktadır.

Madde 8- Madde ile, müşterilerinin otopark ihtiyacını karşılamak amacıyla, alışveriş merkezlerinin ve büyük mağazaların yapı inşaat alanının yarısına tekabül eden kısmını müşterilerinin kullanımına mahsus, açık ya da kapalı otopark olarak düzenleme zorunluluğu getirilmiştir. Otoparkların müşteriler tarafından amaç dışı kullanımını önlemek bakımından bir saati aşan parklar için elektronik olarak kontrol edilmesi kaydıyla ücret alınabileceği, Giriş çıkışları trafiğe umuman kapalı yerler için istisna getirilmiştir.

Kültürel aktiviteler katkı olması bakımından 2500 metrekaare ve üzeri alanlarda, Sanatsal faaliyet alanı, erkek ve bayanlar için umumi tuvalet, çocuk odası ve mescit gibi sosyal üniteler eklenmesi hükme bağlanmıştır.

Madde 9- Madde ile; alışveriş merkezleri ve büyük mağazaların iş günü, hafta sonu, resmi tatil ve bayram günlerinde açılış ve kapanış saatleri net olarak belirlenmiştir. Cumartesi hariç Pazar ve diğer resmi tatil günlerinde kapalı olacakları, normal çalışma saatleri Sabah 10:30 ila Akşam 20:30 arası olması hükme bağlanmıştır. Bu süreler cari koşullar ve piyasa şartlarının dengeleri ve çalışanların dinlenme ihtiyaçları dikkate alınarak öngörülmüştür.

Madde 10- Madde ile; bu Kanunun uygulanması bakımından alışveriş merkezi, büyük mağaza ve zincir mağaza sayılmayan yerler ve bu Kanuna göre kuruluş izni almadan belediyelerden verilen izinler kapsamında faaliyette bulunacak olan ve Kanunun bazı hükümlerinin uygulanacağı, işyerleri sayılmış ve istisnaların kapsamının daraltılması ve genişletilmesine Gümrük ve Ticaret Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunun yetkili olduğu hükme bağlanmıştır. Üretimi teşvik amacıyla, bu maddenin 1-d ve 1-e bendlerinde ürettikleri malı doğrudan kendileri satan ve yalnızca kendi ürünlerini satan firmaların şubelerinin tabi olacağı istisnalar da hükme bağlanmış ve zarar görmelerinin önlenmesi amaçlanmıştır.

Madde 11- Madde ile; büyük mağazaların ve zincir mağazaların, alışveriş yaptıkları işyerleri ile aralarındaki ilişkiyi, ticari mevzuata ve teamüllere uygun olarak satın alma ve ödeme şartlarını belgeye dayalı olarak kararlaştırmaları esası getirilmiş; aksi halde, Bu hususlar belgeye dayalı olarak belirlenmemiş ise büyük mağazaların ve zincir mağazaların; satın aldıkları ürünlerin bedelini en geç altmış günde, raf ömrü süresi kısa olan ürünlerde otuz günde, ancak, raf ömrü bir ayı bulmayan ürünlerin bedellerini en geç on beşinci günde, ödemek zorunda oldukları hükme bağlanmıştır.

Madde 12- Madde ile; büyük mağazaların ve zincir mağazaların, tedarikçi ve sağlayıcı konumunda bulunan küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin, esnaf ve sanatkarların ve tüketicilerin korunması amacıyla, büyük mağazalara ve zincir mağazalara yasaklar getirilmiştir. Tedarikçi veya üreticilere ürettirmek suretiyle, kendi markaları ile satış yapabilecekleri, ancak, kendi markaları altında satılan ürün miktarı, satışa sunulan kategorisindeki ürünlerin toplam cirosunun % 30'nu geçemeyeceği, hangi sektörlerde bu şekilde uygulama yapılacağı ile buna ait uygulama esaslarının yönetmelikle belirleneceği, tedarikçi veya üreticiden yeni mağaza açılışı veya tadilatı, sezon açılışı, yıl dönümü bedeli, banka ve kredi kartı katılım bedeli talep edilemeyeceği, tedarikçi veya üretici ile büyük mağaza veya zincir mağaza arasında yapılacak sözleşmede belirlemek şartıyla hizmet, raf, katılım, reklâm ve anons bedeli veya çeşitli adlar altında prim talep edilmesi halinde, doğrudan veya dolaylı olarak talep edilecek meblağın toplamının, alışverişe konu olan malın yıllık cirosunun % 2'ini geçemeyeceği, hükme bağlanmıştır.

Büyük mağazaların satın aldıkları mal bedellerinin ödenme süre ve şekillerinin anlaşmaya bağlanmadığı durumlarda, tedarikçi firma ve üreticilerin zora düşmemeleri ve korunmaları amaçlanmıştır.

Bu maddede ayrıca, tüketicilerin zarar görmemesi için indirimli satışlarda dikkat edilecek hususlar ile haksız rekabeti önleyici hususlar yasaklanmıştır.

Madde 13- Madde ile; kuruluş izni alınmaksızın kurulan ve ticari faaliyette bulunan alışveriş merkezlerinin, büyük mağazaların ve zincir mağazaların vali tarafından kapatılacağı, bu Kanunla yasaklanan fiilleri işleyenlere uygulanacak idari para cezaları, bu cezaları vermeye valinin yetkili olduğu, ceza zaman aşımı süresinin hangi hallerde kesileceği düzenlenmiştir. Kesilen cezaların nasıl tahsil edileceği hükme bağlanmıştır.

Madde 14- Madde ile; alışveriş merkezlerinin, büyük mağazaların ve zincir mağazaların denetlenmesi, büyük mağazacılıkla ilgili inceleme ve araştırma yapılması, Bakanlığın bu konulara ilişkin yetkisi ve bu yetkinin valilik veya belediye vasıtasıyla kullanılabilmesi gibi konular düzenlenmiştir.

Madde 15- Madde ile; büyük mağazaların, tedarikçileri/sağlayıcıları veya üreticiler ile yaptıkları sözleşmelerden doğan ihtilafların, sözleşmelerinde belirtilmesi halinde, Ticaret Odaları/Ticaret ve Sanayi Odaları veya TOBB tahkim kurullarında çözümlenebilmesi imkanı getirilerek, hukuki ihtilafların yargı öncesi daha kısa yoldan sonuca bağlanması amaçlanmıştır.

Madde 16- Madde ile; bu Kanunun uygulanmasına ilişkin olarak hazırlanacak yönetmeliğin, altı ay içinde Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ve Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu ile varsa büyük mağazaların temsilcisi bir kuruluşun

Geçici Madde 1- Madde ile; bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce, işletmeye geçmiş olan alışveriş merkezlerinin, büyük mağazaların ve zincir mağazaların, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde; büyük mağaza olarak faaliyette bulunmak üzere yapı inşaat ruhsatı almış olan veya inşaat halinde olan yahut inşaatı bitmiş ancak ticari faaliyete geçmemiş olan büyük mağazaların, diğer mevzuat uyarınca almış oldukları yapı inşaat ruhsatı ve/veya yapı kullanma iznini ekleyerek, almış gün içinde bir dilekçe ile yetkili makama müracaat etmesi halinde, büyük mağaza kuruluş izni verilmesi talebinde bulunabilecekleri ve bu mağazalara kuruluş izni verileceği hükme bağlanmıştır.

Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte çalışma ruhsatlarını almış ve/veya inşa halinde olanlar dahil olmak üzere faaliyette bulunan Büyük mağazaların izin için kurula müracaatları öngörülme suretiyle, kuruluşları çağdaş kentsel kriterler çerçevesinde uygun görülmeyen büyük mağazaların faaliyetlerine, müteşep haklara saygılı bir yaklaşımla beşinci yılın sonunda son verilmesi amaçlanmaktadır.

Her durumda bu kanunun yürürlüğe girdiğinde çalışan, inşa halinde olan veya ruhsatı alınmış olan Büyük Mağazalar ile Zincir Mağazalar kanunda belirtilen kriterler gelmeleri, sosyal sorumluluk eksikliklerini izalesi amacıyla Büyük Mağazalar Kuruluna başvuruları öngörülmüştür.

Madde 17- Yürürlük maddesidir.

Madde 18- Yürütme maddesidir.

ALIŞVERİŞ MERKEZLERİ, BÜYÜK MAĞAZALAR VE ZİNCİR MAĞAZALARIN KURULUŞ VE ÇALIŞMA ESASLARINA DAİR KANUN TEKLİFİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Tanımlar

Amaç ve kapsam

Madde 1.- Bu Kanunun amacı, büyük mağazalar, zincir mağazalar ile alışveriş merkezlerinin kuruluşlarına, ticari faaliyette bulunmalarına ve denetlenmelerine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Bu Kanun, hangi ad altında olursa olsun il, ilçe, belde belediyeleri hudutları içinde kalan dört yüz metre kare üzerinde satış alanına sahip, büyük mağazalar, alışveriş merkezleri ve zincir mağazaları kapsar.

Tanımlar

Madde 2.- Bu Kanunun uygulanmasında;

- a) **Bakanlık:** Gümrük ve Ticaret Bakanlığını
- b) **Valilik:** Büyük mağazanın kurulduğu yerin valiliğini,
- c) **Belediye:** Büyük mağazanın kurulduğu yerin ilk kademe, ilçe ve il belediyesini, büyük şehir belediyesi olan ilde Büyükşehir, ilçe ve ilk kademe belediyesini,
- d) **Oda:** Büyük mağazanın kurulduğu yerdeki Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği ile Ticaret ve Sanayi Odasını veya Ticaret Odasını,
- e) **TOBB:** Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğini,
- f) **Dernek:** Büyük mağazanın kurulduğu yerdeki üyesi en fazla olan tüketici derneğini,
- g) **Yetkili Makam:** Bu kanunun 4 maddesi 1, 2 ve 3. Bendinde belirtildiği üzere büyüklüğüne göre kuruluş izni vermeye yetkili merci.
- h) **Birim mahal:** Şehir yerleşim merkezi veya dışı yörelerde, Belediyelerce nüfus ve ulaşım ölçütleri esas alınarak yapılan teknik çalışmalar sonucu sınırları haritalar üzerinde belirlenen ve tüketici kitlesi olarak bir bütünlük oluşturan mahalleri,
- ı) **Büyük mağaza:** Park ve depolar hariç satış alanı itibarıyla, fiili satış alanı Dört yüz metre karenin üzerinde satış alanına sahip olan süpermarket, hipermarket, mega market, grosmarket, tanzim, indirimli satış mağazası ve benzeri isimler altında tüketim maddeleri ve ihtiyaç malzemelerinin toptan ve/veya perakende satışının yapıldığı iş yerleri ile bunları ihtiva eden alışveriş merkezlerini,
- i) **Alışveriş merkezi:** Bir yapı veya alan bütünlüğü içinde; ortak kullanma alanları dahil, beslenme, giyinme, eğlenme, dinlenme, kültürel ve benzeri ihtiyaçların tamamının veya bir kısmının karşılandığı, içerisinde büyük mağaza bulunan iş ve/veya ticaret merkezlerini,
- j) **Zincir mağaza:** Satış alanı büyüklüğüne bakılmaksızın, fiili satış alanı dört yüz metrekare ve altında satış alanına sahip, tüketim maddeleri ve/veya ihtiyaç malzemelerinin perakende ve/veya toptan

satışının yapıldığı, aynı ticaret unvanı, kanuni sahibi ayrı olsa da bir marka veya mağazalar zincirinin anlaşmalı şekilde açılmış şubeleri ve/veya aynı işletme adı altında bir merkeze bağlı en az on ticari işletmesi bulunan iş yerleri ile işletme sayısına bakılmaksızın büyük mağazaların zincirlerini,

k) Satış alanı: Otopark, depolama, üretim tesisi ve diğer kar amacı gütmeyen lavabo, çocuk odası gibi diğer sosyal donatı alanları hariç büyük mağazaların doğrudan fiili satış alanları ile aracı satıcılara kiraladığı alanların -perakende veya toptan-toplamını,

l) Belge: Büyük mağazanın kurulmasına ilişkin Bakanlık, valilik ve belediye tarafından verilecek ön izin ve izin belgelerini, Büyük mağazanın kurulmasına ilişkin ilgili Kurul tarafından verilecek izin belgesini,

m) Rapor: alışveriş merkezi ve büyük mağaza kuruluş taleplerinin değerlendirilmesinde esas alınan ve içeriği yönetmelikle belirlenen Ticari, Stratejik Kentsel ve Çevresel Etki Değerlendirilmesi Analiz Raporunu,

n) Kuruluş: Büyük mağazaların kuruluş onay tarihinden başlayıp açılması da dahil açılışına kadar olan faaliyeti, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Kuruluş ve Diğer Esaslar

Kuruluş

Madde 3.- (1) Büyük Mağazaların kuruluşu, “Büyük Mağazalar Değerlendirme Kurulu”nun olumlu raporuna bağlıdır. Kuruluş izninin alınması diğer kanunların zorunlu kıldığı izin ve ruhsatların alınması yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz. Kuruluş iznini almayan projelere, belediyeler tarafından ruhsat verilmez ve bu projeler teşvik kapsamına alınmaz.

(2) Büyük Mağazalar Değerlendirme Kurulu;

a) İl, İlçe ve belde olarak tanımlanan yerleşim birimleri hudutları dışındaki işletmeler için; Vali'nin veya görevlendireceği Vali Yardımcısının başkanlığında, Gümrük ve Ticaret İl Müdürü ile Belediye Meclislerinden seçilen 2, Ticaret ve Sanayi Odalarından (bu Odaların ayrı ayrı faaliyette bulunduğu yerleşim birimlerinde Ticaret Odalarından) seçilen 2, Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliğince belirlenen 2 üye ile tüketici derneklerini temsilen seçilen 1 üye olmak üzere toplam 9 üyeden,

b) İl, İlçe ve belde olarak tanımlanan yerleşim birimleri hudutları içindeki işletmeler için ise Büyükşehir Belediyesi olan yerlerde Büyükşehir, diğer mahallerde Belediye Başkanının Başkanlığında; Belediye meclislerinden seçilen 2, Ticaret ve Sanayi Odalarından (bu Odaların ayrı ayrı faaliyette bulunduğu yerleşim birimlerinde Ticaret Odalarından) seçilen 2, Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliğince (İlçelerde Bakkallar ve Bayiler Odalarınca) belirlenen 2 üye ile tüketici derneklerini temsilen seçilen 2 üye olmak üzere toplam 9 üyeden, oluşur.

c) Kurulun Sekreteryaya hizmetleri ilgili Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü veya Belediye Başkanlıklarınca yürütülür. İzin Kurulları üye tam sayısının yarısından bir fazlası ile toplanır ve katılanların çoğunluğu ile karar verir. Kurulun oluşum biçimi, çalışma usul ve esasları, İzin kurullarının harcamaları ve kurul üyelerinin huzur hakları, yolluk ve yevmiyeleri ile sekreteryaya hizmetlerinin gider

kalemleri ve miktarları ile Büyük Mağazalara Kuruluş İzni verilmesine ilişkin hususlar ve kriterler, bu Kanunun Resmi Gazetede yayımı tarihinden itibaren altı ay içerisinde Gümrük ve Ticaret Bakanlığına çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

d) İzin kurullarının harcamaları ve kurul üyelerinin huzur hakları, yolluk ve yevmiyeleri ile sekreteryaya hizmetlerinin tüm giderleri, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 29'uncu maddesi uyarınca Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası nezdinde toplanan paraların Rekabet Kurumu Başkanlığına ayrılan kısmından karşılanır.

Kuruluş izini

Madde 4.- (1) Satış alanı dört yüz metrekare ve altında kalan zincir mağazaların kuruluş izinleri, genel hükümlere göre sınırları içinde bulunduğu belediye tarafından verilir.

(2) Satış alanı beş bin metre kareye kadar olan alışveriş merkezlerinin ve büyük mağazaların kuruluş izinleri; Büyük Mağazalar Değerlendirme Kurulu tarafından hazırlanan Raporun olumlu olması halinde, imar planlarında belirlenen ticaret alanlarında, kentsel ve bölgesel iş merkezlerinde ya da tali iş merkezlerinde doğrudan belediyelerce izin verilir. Büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan alışveriş merkezlerinin ve büyük mağazaların kuruluş izinleri, Büyükşehir belediyeleri tarafından verilir.

(3) Satış alanı beş bin metre kareden fazla olan büyük mağazaların kuruluş izinleri; Büyük Mağazalar Değerlendirme Kurulu tarafından hazırlanan olumlu Raporla göre, imar planlarında belirlenen ticaret alanlarında, kentsel ve bölgesel iş merkezlerinde ya da tali iş merkezlerinde valiliğin doğrudan teklifi üzerine, Bakanlık tarafından verilir. Bakanlık bu yetkisini, Devlet Planlama Teşkilatı tarafından belirlenen şehirlerin sosyo-ekonomik gelişmişlik katsayısını dikkate alarak Valiliklere devredebilir.

(4) İmar planlarında ticaret alanı, kentsel ve bölgesel iş merkezi ya da tali iş merkezi belirlenmemiş olan yerlerde, büyüklüğü ne olursa olsun Büyük Mağazalar Değerlendirme Kurulu tarafından hazırlanan Raporla göre, valilik tarafından büyük mağaza kuruluşu ön izni verilir. Ön izine göre büyük mağaza kuruluş yeri kuruluş talebi sahibinin başvurusu üzerine büyük mağaza ve/veya alışveriş merkezinin yeri, imar planına işlendikten sonra, Valilik tarafından kuruluş izni verilir. Bu başvurunun izin tarihinden itibaren altı ay içerisinde yapılmaması halinde kuruluş izni geçersiz sayılır.

Kuruluş izini Şartları

Madde 5.- (I) Büyük mağaza kurulabilmesi için; öncelikle imar planlarında ticaret alanı, kentsel ve bölgesel iş merkezi ya da tali iş merkezi ayrılmış olması ve bu alanların büyük mağaza kurulmasına müsait bulunması şartı aranır.

Ayrıca kuruluş talebi;

- a) Faaliyet gösterilecek yerdeki yapı yoğunluğunun elverişliliği, nüfus ve trafik yoğunluğu,
- b) Faaliyet gösterilecek yerdeki esnaf ve sanatkârlar ile küçük ve orta boy işletme yoğunluğu,
- c) Satış alanları büyüklüklerine göre büyük mağazaların şehir yerleşim merkezlerine ve birbirlerine olan uzaklıkları,
- d) Büyük mağazaların ulaşım, otopark, sosyal tesisleri ile şehir alt yapısına getireceği yükler ve çevre sorunları,
- e) Mevcut yapıların büyük mağaza olarak kurulmasının talep edilmesi halinde, yapı kullanma izin belgesinin varlığı, yapı standardının büyük mağaza kullanımına uygun olması, depreme dayanıklılık, yangın ve benzeri risk durumları için tedbirlerin yeterli olup olmadığı, yönlerinden değerlendirilir.

(2) İmar planlarında ticaret alanı, kentsel ve bölgesel iş merkezi ya da tali iş merkezi ayrılmamış olması halinde, kuruluş izin talebi, yukarıdaki koşullar ile yönetmelikle belirlenecek diğer koşulları içeren Rapor çerçevesinde değerlendirilir.

Yukarıda belirlenen koşullara göre Büyük Mağazalar Değerlendirme Kurulu tarafından hazırlanan Rapor, piyasa ekonomisi ve ticari kurallardaki gelişmeler ışığında kamu yararı esas alınarak yetkili makam tarafından değerlendirilir ve kuruluş talebinin uygun olup olmadığına otuz gün içinde karar verilir.

(3) Büyük mağazanın kuruluş izin talebinin kabul edildiği veya gerekçeleri de belirtilmek suretiyle reddedildiği, yetkili makam tarafından talep sahiplerine bildirilir. Kuruluş talebinin reddedilmesine ilişkin işlemin dava konusu edilmesi ve davanın reddi yönünde verilen kararın kesinleşmesi halinde, aynı yer için yeniden yapılacak kuruluş talepleri başka bir gerekçe gösterilmeksizin reddedilir.

Büyük mağazaların kurulmasına ilişkin içeriği ve şekli Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenen izin belgesi Yetkili Makam tarafından tanzim edilir ve verilir.

Büyük mağazalar sicili

Madde 6.- Her ilde ticaret odası veya ticaret ve sanayi odası bünyesinde “Büyük Mağazalar Sicili” oluşturulur. Yetkili makamca kuruluş izni verilen büyük mağazalar, “Büyük Mağazalar Sicili” ne kayıt edilerek bir sicil numarası verilir. Büyük mağazalar ile büyüklüklerine bakılmaksızın bu mağazalara ait zincir mağazaları ve şubelerine ait belgeler ve gelişmeler sicil dosyasında muhafaza ve takip edilir.

Yetkili makamlarca verilen büyük mağaza kuruluş izinleri, belgeleri ile birlikte on beş iş günü içinde sicil kaydını tutacak ilgili odaya gönderilir. Oda, on iş günü içinde sicil kayıt işlemlerini tamamlayarak büyük mağaza kurucusuna bildirir.

Şubeler ve satış zincirleri

Madde 7.- Büyük mağazaların aynı ya da başka yerleşim merkezinde doğrudan veya dolaylı olarak satış mağazaları zinciri kurmaları ve şube açmaları, mülkiyeti başka hükmi şahsiyete ait ancak kendi adlarını temsilen veya isim hakkı kullanımı ile kurulan şube ve zincirler dahil olmak üzere bu Kanun hükümlerine tabidir.

Otopark, Sanat Galerisi ve Diğer Sosyal Donatı mecburiyeti

Madde 8.- (1) Büyük mağazalar satış alanları toplamının en az yarısına tekabül edecek aynı mahalde bir sahayı, müşterilerinin ücretsiz kullanımına, açık ya da kapalı otopark olarak düzenlemek zorundadır. Satış mağazaları zincirlerinde de park yerleri, satış alanlarına göre değerlendirilir. Park yerlerinin amaç dışı kullanımını önlemek amacıyla, elektronik olarak kontrol ederek, alışverişini mümkün kılacak asgari bir saatten sonra, otoparkın kalan zamanı için müşteriden ücret talep edebilirler.

(2) Giriş ve çıkışları mahalli idareler tarafından araç trafiğine kapatılan yerlerde bulunan büyük mağazalar ve zincir mağazalarda aynı mahalde otopark bulundurma şartı aranmaz.

(3) Alışveriş merkezlerinden, satış alanı toplamı 2500-5000 metre kare arasında olanlar 100 metre kare, 5001-10000 metre kare arasında olanlar 150 metre kare, 10000 metre kareden büyük olanlar 200 metre kare alanı sanatsal sergiler, gösteriler, söyleşiler, atölye çalışmaları, imza günleri ve benzeri sanatsal etkinliklerin düzenlenmesi amacıyla, Sanatsal Faaliyet Alanı olarak kullanılmak üzere ayırır ve tanzim ederler.

(4) Satış Alanı toplamı 2500 metrekare üzerinde olan Alışveriş Merkezlerinde, gerekli hijyen şartlarına uygun, işletme büyüklüğüne uygun, erkek ve bayan tuvalet ve lavabosu, mescit ve çocuk odası gibi uygun mekanlar oluşturulur.

Çalışma saatleri

Madde 9.- (1) Çalışma günlerinde, Sabah saat 10.30'da açılacak olan Büyük mağazalar, Cumartesi hariç, Pazar günü ve resmî tatil günleri tamamen, diğer günler ise saat 20.30'dan itibaren müşteri trafiğine kapalıdır.

(2) 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 34/h maddesine göre Belediye Encümenleri ile 14.07.2005 tarihli ve 2005/9207 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 33'üncü maddesine göre Belediye Encümenleri ve İl Encümenleri, umuma açık yerlerin açılış ve kapanış saatlerini belirlerken, bu maddedeki hükümleri esas alırlar.

(3) Çalışanların dinlenmesini ve korunmasını amaçlayan 394 sayılı Hafta Tatili Kanunu, 2429 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Kanunu, 6301 sayılı Öğle Dinlenmesi Kanunu, 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, 4857 sayılı İş Kanunu başta olmak üzere ilgili mevzuat ve toplu iş sözleşmelerinin, çalışanları koruyucu hükümleri saklıdır.

İstisnalar

Madde 10.- (1) Bu Kanunun uygulanması bakımından kuruluş izni almaya gerek bulunmadan belediyelerce izin verilen işyerleri, aşağıda belirtilmiştir.

a) Büyük mağazaların satış zincirleri ile şubeleri hariç satış alanı itibariyle dört yüz metre kareyi aşmayan mağazalar.

b) Eczaneler ve Toptan satış amaçlı ilaç depoları

c) Esnaf ve sanatkâr siciline kayıtlı belediyeden tezgâh kurma iznli esnafın yer aldığı mahalli idareler tarafından oluşturulan her türlü semt pazarları.

d) Sadece ürettikleri mamulleri doğrudan halka satmak kaydıyla bulunduğu il içinde ya da üretim tesisi yanında bin metre kareyi aşmayan fabrika satış mağazaları. Dört yüz metrekarenin üzerinde satış alanına sahip mağazalar ile bu maddeye göre istisna kapsamında yer alan kuruluşlara, bu Kanunun 9 uncu, 11 inci 12 nci ve 13 üncü maddeleri hükümleri uygulanır.

e) Belirli bir alanda, bir proje ve plan bütünlüğü içinde, belirli bir ihtisas alanında ticari faaliyette bulunan ve farklı tüzel kişiliğe sahip işyerlerinden oluşan toplu işyerleri,

f) Bir sokak, cadde veya meydandan, ayrı veya aynı sokaktaki cadde veya meydanlara üstü kapalı olarak geçit imkanı sağlayan ve çeşitli işyerlerini içine alan pasajlar ile çarşı olarak kullanılan çok katlı iş hanları ve buralardaki işyerleri,

g) Balık ve toptancı halleri,

h) Lokanta, kafeterya, pastane, çay bahçesi, kahvehane, kıraathane ve benzeri işyerleri,

ı) Outlet mağazaları hariç, akaryakıt istasyonları,

i) Açık oto pazarları,

j) Organize sanayi bölgeleri ve sanayi siteleri gibi üretim ve ticaret merkezlerinde yer alan ve bu merkezlerde üretilen ve/veya tüketilen malların satışının yapıldığı yerleri,

k) Fuarlar ve panayırar,

(2) Sadece bir tacire ait markaları taşıyan ürünlerin satışının yapıldığı işyerlerine, Bu Kanunun 4 üncü, 5 inci ve 11 inci maddeleri hükümleri dışında diğer hükümleri uygulanmaz.

(3) Bu maddede sayılan istisnaların kapsamının daraltılmasına ya da genişletilmesine, Gümrük ve Ticaret Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Ödemeler

Madde 11.- Büyük mağazaların, alışveriş yaptıkları işyerleriyle aralarında ticari mevzuata ve teamüllere uygun olarak satın alma ve ödeme şartlarını belgeye dayalı olarak kararlaştırmaları esastır. Bu hususlar belgeye dayalı olarak belirlenmemiş ise büyük mağazalar;

a) Satın aldıkları malların bedelini teslim tarihinden itibaren en geç altmışıncı günde,

b) Taze etler ve et ürünleri ile süt ve süt ürünlerinin satış bedellerini teslim tarihinden itibaren en geç otuzuncu günde,

c) Yaş sebze ve meyve ürünlerinin satış bedellerinin teslim tarihinden itibaren en geç otuzuncu günde,

d) Otuz gün içinde bozulabilen veya günlük kaydıyla satılan besin ürünlerinin satış bedellerini teslim tarihinden itibaren en geç on beşinci günde,

ödemek zorundadırlar.

e) Ödeme şartlarına uyulmaması halinde, fatura tutarı üzerinden, T.C. Merkez Bankası reeskont ve avans işlemlerinde uygulanan faiz oranında gecikme faizi uygulanır.

f) Bu madde de belirlenen tarih bitimleri resmi tatil gününe denk gelmesi halinde bir sonraki resmi iş günü dikkate alınır.

Yasaklar

Madde 12.- Büyük mağazalar;

(1) Tedarikçi veya üreticilere ürettirip satın aldıkları ürünleri kendi markaları altında satmaları halinde, bu satışların toplamı, cirolarının %30'unu geçemez. Satış sonrası servis ve garanti gerektiren ürünlerde ilgili kanun ve yönetmelik hükümlerine uymadan ithalat, üretim ve satış işlemi yapılamaz.

(2) Anlaşmalarında yoksa tedarikçi veya üreticiden hizmet, raf, katılım, reklâm, anons bedeli ve benzeri uygulamalar adı altında herhangi bir ücret talep edemezler. Anlaşma da olsa bile doğrudan veya dolaylı olarak talep edilecek meblağın toplamı, alışverişe konu olan malın yıllık cirosunun % 2'sini geçemez. Bu bedeli artırmak amacıyla ayrıca iskonto talep edilemez.

(3) Son kullanma tarihini açıkça ambalajı üzerinde ve etiketinde belirtmeden, normal satış fiyatı ve indirimli satış fiyatı belirtilmeden, tüketim mallarına ilişkin indirimli veya hediye satış kampanyası düzenleyemezler.

(4) Tüketiciciyi yanıltan süresi belirlenmemiş indirimli satış kampanyaları düzenleyemezler.

(5) Diğer işletmelere zarar verecek ve haksız rekabet oluşturacak şekilde maliyetinin altında, zararına satışlar yapamazlar. Ürün üzerinde kullanımı engellemeyecek şekilde hasar oluşan defolu malların değerlendirilmesi müstesnadır.

(6) Büyük mağazalar; tasfiye, işyeri değişikliği, kış ve yaz mevsim değişimi, bayram ve özel günlerde ve seri sonu satışlarda, bağlı olduğu odadan süresi belirlenecek şekilde indirimli satış izni alır.

(7) Haksız bir şekilde aşırı fiyat uygulaması gibi istismarcı davranışlarda bulunmak,

piyasadaki bir marka veya modeldeki tüm malı elinde toplama ve aşırı fiyat indirimi yapma gibi mahrum edici davranışlarla haksız rekabet oluşturmak, kısa bir süre fiyat indirimi yaparak rakiplerinin piyasadan çekilmesini sağladıktan sonra tekrar fiyatlarını yükseltmek gibi uygulamaları yapamazlar.

Ceza hükümleri

Madde 13.- (1) Kuruluş izni alınmaksızın kurulan ve ticari faaliyette bulunan alışveriş merkezleri, büyük mağazalar ve zincir mağazalar vali tarafından kapatılır ve bunların işletmecilerine satış alanları itibarıyla metrekare başına On Türk Lirası idari para cezası verilir.

(2) İzin almadan faaliyette bulunduğu için kapatılan alışveriş merkezi, büyük mağaza ve zincir mağazaların faaliyete geçmeleri ancak, cezalarını ödeyip gerekli izni almaları halinde mümkündür.

(3) Alışveriş merkezlerinde, büyük mağazalarda ve zincir mağazalarda yapılacak denetimlerde kuruluş izni hilafına işlem yapıldığı ve tesis gerçekleştirdiği tespit edilirse, cezayı gerektiren durumun mevzuata ve kuruluş izin belgesindeki hususlara uygun hale getirilmesi bunların işletmecilerine yazılı olarak tebliğ edilir. Tebliğ tarihinden itibaren üç ay içinde gerekli şartları yerine getirmeyenlerin her türlü faaliyeti vali tarafından durdurulur ve birinci fıkrada belirtilen cezalar uygulanır.

(4) Büyük mağazalar, bu Kanunun 10 uncu maddesinde belirtilen yasaklara aykırı davranması, büyük mağazaların, alışveriş merkezlerinin ve zincir mağazaların yapılacak denetim, inceleme ve araştırmalarda yetkili makamlarca ve görevli denetim elemanınca istenen bilgi ve belgeleri vermemesi, eksik vermesi veya yanıltıcı bilgi ve belge vermesi hallerinde, işletmecilerine birinci fıkrada yazılı idari para cezası uygulanır.

(5) Bu Kanunda belirtilen para cezaları idari nitelikte olup, vali tarafından verilir. Fiilin bir yıl içinde tekrarı halinde, her tekrar için, iki katı idari para cezası uygulanır. Büyük mağazaların, alışveriş merkezlerinin ve zincir mağazaların faaliyetlerinin kontrolü ve denetimi amacıyla herhangi bir işlem başlatılması halinde zamanaşımı süresi kesilir.

(6) Kanunda belirtilen para cezaları 21.07.1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur. Bu maddede öngörülen idari para cezaları her yıl başında 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 17'nci maddesi hükümleri uyarınca artırılır.

(7) Diğer Kanunlarda öngörülen cezalara ilişkin hükümler saklıdır.

Denetim

Madde 14.- (1) Bu Kanunun uygulanması ile ilgili denetleme, inceleme ve araştırma yapmaya ve yaptırmaya Bakanlık yetkilidir. Bakanlık denetleme, inceleme ve araştırma yetkisini valilik veya belediye vasıtasıyla kullanabilir.

(2) Büyük mağazaların, alışveriş merkezlerinin ve zincir mağazaların rekabeti bozucu nitelikteki uygulamaları Bakanlık tarafından Rekabet Kurumuna intikal ettirilir.

Uyuşmazlıkların çözümü

Madde 15.- Büyük mağazaların, tedarikçileri/sağlayıcıları veya üreticiler ile yaptıkları sözleşmelerden doğan ihtilaflar, sözleşmelerinde belirtilmesi halinde, oda veya TOBB tahkim kurullarında çözülür. Gerekirse TOBB, bu konuda Bakanlığın görüşüne başvurabilir. Bakanlık görüşünü on beş gün içinde bildirir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Son Hükümler

Yönetmelik

Madde 16.- Bu kanun hükümlerine göre, Büyük mağazaların kuruluş izin talepleri, bu taleplerin değerlendirilmesinde hazırlanacak rapora ilişkin esaslar, Büyük Mağazalar Değerlendirme Kurulunun kimlerden oluşacağı ve çalışma usul ve esasları, ön izin belgesi ve kuruluş izin belgesi, "Büyük

Mağazalar Sicili”, sicil defteri ve büyük mağazaların denetlenmelerine ilişkin usul ve esaslar ile bu Kanunun uygulanmasına ilişkin diğer hususlar, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu ile varsa büyük mağazaları temsil etmek üzere kurulmuş olan kuruluşun görüşleri alınarak Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Geçici Madde 1-(1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce, işletmeye geçmiş olan büyük mağazaların, alışveriş merkezlerinin ve zincir mağazaların Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde kuruluş faaliyetlerine ilişkin diğer mevzuat uyarınca almış oldukları işyeri açma izin ve ruhsatlarının birer örneğini bir dilekçe ekinde yetkili makama verir. Yetkili Makam, Büyük Mağazalar Değerlendirme Kurulundan müracaat edilen yerle ilgili rapor talep edebilir. Büyük Mağazalar Değerlendirme Kurulu, işyerinin fiziki imkanları ölçüsünde bu kanunun getirdiği yeni yükümlülükler hususunda bazı taleplerde bulunabilir. Bu kanunun sekizinci maddesindeki sosyal donatı kriterlerini ve raporda belirtilen diğer değişiklik taleplerin yerine getirmekle ilave harç alınmaksızın kuruluş izinleri başkaca bir işleme gerek kalmaksızın verilir.

(2) Büyük mağaza, alışveriş merkezi ve zincir mağaza olarak faaliyette bulunmak üzere yapı inşaat ruhsatı almış olmakla birlikte inşaata başlamamış veya inşaat halinde olan yahut inşaatı bitmiş olmasına rağmen muhtelif nedenlerle ticari faaliyete geçememiş büyük mağaza, alışveriş merkezi ve zincir mağazaların bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce diğer mevzuat uyarınca almış oldukları yapı inşaat ruhsatı ve/veya yapı kullanma izin belgesini ekleyerek, bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren 60 gün içinde bir dilekçe ile yetkili makama müracaat ederek kuruluş izni verilmesi talebinde bulunmaları ve bu dilekçede en geç iki yıl içinde faaliyete geçeceklerini taahhüt etmeleri halinde birinci fıkraya göre kuruluş izni verilir.

(3) Birinci ve ikinci fıkrada belirtilen süreler içinde faaliyet izni verilmeyen büyük mağazaların faaliyetlerine beşinci yılın sonunda son verilir.

Yürürlük

Madde 17.- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 18.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.
Gereğini saygılarımızla arz ederiz.

Yıldırım Mehmet Ramazanoğlu
Kahramanmaraş

Mehmet Sağlam
Kahramanmaraş

Nevzat Pakdil
Kahramanmaraş

Sevde Bayazıt Kaçar
Kahramanmaraş

Sıtkı Güvenç
Kahramanmaraş

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

(2/2528) Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Teklifine imzamı koyuyorum;
Gereğinin yapılmasını arz ederim.

15.12.2014
A. Nejat Koçer
Gaziantep

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/2528)	
ESAS	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu
TALİ	İçişleri Komisyonu Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Ülkemizde, 2000’li yılların başından itibaren hızlı bir gelişim seyri izleyen perakende sektöründe alışveriş merkezi, büyük mağaza ve zincir mağaza sayılarının artışıyla organize perakendeciliğe doğru yaşanan dönüşüm süreci, bir yandan ülke ekonomisine katkı sağlarken; diğer yandan da birtakım ekonomik, sosyal ve çevresel sorunlara neden olmuştur. İşletmelerin açılışında standardı bulunmayan karmaşık işlemler ile ödemelerde gecikmeler, markalaşamama ve haksız rekabet oluşturan uygulamalar bu sorunların başında gelmektedir.

Ayrıca yaşanan gelişmeler, perakende sektöründe faaliyet gösteren ve bu sektörde geleneksel kesim olarak nitelendirilen esnaf ve sanatkâr işletmeleri ile küçük ölçekli ticari işletmeler için pazar kaybı ve piyasada tutunma sorunlarını da beraberinde getirmiştir.

Serbest piyasa ve rekabet ilkelerinden vazgeçilmeden ve tüketici tercihleri de gözetilerek yaşanan bu sorunların giderilmesi ve perakende işletmelerin dengeli bir şekilde büyüme ve gelişmesinin sağlanması, Tasarının hazırlanmasındaki temel hareket noktasını oluşturmuştur.

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre, perakende ticaret sektörü 2011 yılsonu itibarıyla 343 milyar Türk Lirası tutarında bir ciroya ulaşmıştır. Perakende sektöründe ulaşılan bu büyüklüğe rağmen, sektörde kullanılan kavramların kanuni bir dayanağının bulunmaması ve bunun da uygulamada kavram karmaşasına neden olması Tasarının hazırlanmasında bir diğer hareket noktasını teşkil etmiştir.

Öte yandan, son yıllarda yaşanan küresel ekonomik krizle birlikte azalan dış talep, büyük ölçüde iç taleple dengelenmiş ve perakende sektörü bu dengeyi sağlamada önemli rol üstlenmiştir. Bununla birlikte, ülkemiz ekonomisi için önem arz eden bu sektörde, yeterli ve güvenilir veri temininde güçlükler yaşanmaktadır. Bu durum, sektöre yönelik doğru politika üretilmesini de zorlaştırmaktadır. Sektöre yönelik sağlıklı, güvenilir ve güncel verilerin oluşturulması gerekmektedir.

Bunun yanı sıra, kalkınma planları ve orta vadeli programlarda perakende ticarete yönelik yasal altyapı oluşturulması hususu da yer almaktadır.

Perakende sektörünü düzenleyen diğer ülke uygulamalarına bakıldığında, esas olarak iki yaklaşımın söz konusu olduğu görülmektedir. Bunlardan biri, sektörün bütün yönlerinin özel bir düzenlemeye konu edilmesi; diğeri ise, sektörle ilgili unsurların genel olarak farklı mevzuat ile ele alınmasıdır. Şu ana kadar, ülkemizde ikinci yaklaşımın kısmi olarak benimsendiği görülmekle birlikte, mevcut düzenlemelerin perakende sektörünün sorunlarını çözmeye yetersiz kaldığı gözlemlenmektedir. Nitekim bu durum, sektörde yer alan aktörler tarafından da sürekli dile getirilmekte ve sektöre yönelik özel bir düzenleme yapılması ihtiyacı vurgulanmaktadır.

Sektörün hukuki altyapısını oluşturmayı hedefleyen Tasarıda, hem organize hem de geleneksel perakendeciliğe yönelik düzenlemelere yer verilmiştir. Böylece, sektörde yaşanan sorunların bütüncül bir bakışla çözüme kavuşturulması amaçlanmıştır. Tasarıyla, perakende işletmelerin sınıflandırılabilmesini sağlayacak tanımlamalara gidilmiş, bu çerçevede alışveriş merkezi, büyük mağaza, zincir mağaza gibi kavramlara yer verilmiş, yine sektörde sıklıkla kullanılan ancak mevzuatta yer almayan özel yetkili (franchise) işletme, bayi işletme, özel markalı ürün, alışveriş festivali gibi bazı kavramlar tanımlanarak kanuni bir dayanağa kavuşturulmuştur.

Tasarıyla getirilen en önemli yenilik perakende işletmelerin açılış, faaliyete geçiş ve kapanış süreçlerine ilişkindir. Açılış ve faaliyete geçiş işlemlerinin bir bilgi sistemi oluşturulması suretiyle basitleştirilmesi ve başvuruların bu sistem üzerinden tek bir mercie yapılması, böylelikle işlemlerin adeta tek bir kapıdan yürütülmesi öngörülmüştür. Sistem sayesinde işyeri açılış, faaliyete geçiş ve kapanış süreçlerinde bir belgenin ikinci kez istenmeyerek bürokrasinin azaltılması hedeflenmiştir. Bu hedefe ulaşılması amacıyla, işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesine ilişkin mevzuat hükümleriyle uyumlu çalışacak bir sistem tasarlanmıştır. Böylece, açılış ve faaliyetteki bürokratik işlem ve süreçler kısaltılarak hem ilgili kurum ve kuruluşlar hem de perakende işletmeler için maliyetlerin en aza indirildiği bir mekanizmanın kurulması hedeflenmiştir.

Tasarıda ayrıca; perakende ticaretin belirli standartlarda yapılmasını ve haksız rekabetin önlenmesini sağlamak amacıyla üretici, tedarikçi ve perakende işletmeler arasındaki alım satım sözleşmeleri ile bu sözleşmelerden kaynaklanan ödemelerin süreleri, perakende işletmelere yönelik prim ve bedel talepleri, mağaza markalı ürün satışları, kampanyalı ve sürekli indirimli satışlar ile alışveriş festivalleri, alışveriş merkezlerindeki ortak kullanım alanları ve perakende işletmelerdeki yer ve raf tahsisleri ile çalışma saatlerine ilişkin birtakım ilke ve kurallar düzenlenmiştir.

Öte yandan, ustalık belgesi ve tatil günlerinde çalışma ruhsatı hususlarında yaşanan sorunların giderilmesine yönelik düzenlemeler de yapılmıştır.

Tasarı, yukarıda belirtilen amaçlar doğrultusunda hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Madde ile, Kanunun amacı ortaya konulmuştur.

Madde 2- Madde ile, Kanunun kapsamı belirlenmiştir. Hizmet sektöründe faaliyet gösteren işletmelerden açılış ve/veya faaliyete geçiş süreci özel kanunlarla düzenlenenler, Kanun kapsamı dışında bırakılmıştır.

Madde 3- Sektörde kullanılan terimler tanımlanarak terim birliği sağlanmıştır. Alışveriş merkezi, büyük mağaza, zincir mağaza, özel yetkili (franchise) işletme, bayi işletme, mağaza markalı (özel markalı) ürün gibi literatürde ve sektörde sıkça kullanılan bazı kavramlar bir hukuk metninde ilk kez tanımlanmıştır.

Alışveriş merkezinin tanımı, alışveriş merkezleriyle benzer özellikler gösteren ve bünyesinde birden fazla perakende işletmenin bulunduğu çarşı, iş hanı ve pasaj gibi yapıların kapsam dışında tutulmasını sağlayacak şekilde yapılmıştır.

Perakende işletmelerin tanımlarında yer alan satış alanı büyüklüğü ile mağaza sayısı gibi nicel ölçütler, dünya uygulamaları ile ülkemiz koşulları dikkate alınarak belirlenmiştir.

Ayrıca satış alanının tanımı, alışveriş merkezlerinde ortak kullanım alanlarında yer alıp da satış hizmetinin verildiği büfe (kiosk) ve stant gibi birimleri de kapsayacak şekilde yapılmıştır.

Madde 4- Madde ile, perakende işletmelerin açılış ve faaliyete geçişi ile kapanışına ilişkin başvuruların tek bir mercie yapılması ve sonuçlandırılması, perakende işletmelere yönelik veri tabanının oluşturulması ve bilgi paylaşımının sağlanması amacıyla, Bakanlık bünyesinde PERBİS adı altında bir sistemin kurulması öngörülmüştür.

Madde 5- Ülkemizde perakende işletmelerin açılış ve faaliyete geçişine ilişkin izin süreci, ayrı ayrı birçok mercie başvurulmasını ve izin alınmasını, hatta aynı belgelerin birden fazla kurum veya kuruluşa verilmesini gerektiren uzun ve bürokrasi yoğun bir süreçtir. Ticari hayatın dinamik yapısı dikkate alındığında, bu süreçlerin kısaltılması ve basitleştirilmesi gerektiği açıktır. Madde ile, bu yönde düzenlemeler yapılmış, işletmelerin açılış ve faaliyete geçişine ilişkin başvuruların Gümrük ve Ticaret Bakanlığı bünyesinde kurulacak PERBİS üzerinden belediye, il özel idaresi veya diğer yetkili idarelere yapılması ve sonuçlandırılması öngörülmüştür.

Perakende işletmeler hâlihazırda esasen 3572 sayılı Kanun, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ve 5393 sayılı Belediye Kanunu çerçevesinde belediyeler ve il özel idarelerinin izniyle açılmakta ve faaliyete geçmektedir. Madde ile, bu usul korunmuş ve buna ilaveten, ek bir izin prosedürü oluşturulmaksızın, işyeri açılış sürecini kolaylaştırmak ve yeknesaklığı sağlamak amacıyla, mevcut uygulamadan farklı olarak, açılış ve faaliyete geçiş iznini temsil eden işyeri açma ve çalışma ruhsatının, işyeri açılış sürecinde yer alan bütün kurum ve kuruluşlarca yapılacak işlemleri kapsayacak şekilde PERBİS üzerinden verilmesi öngörülmüştür.

Ayrıca, büyükşehirlerde kurulacak alışveriş merkezlerinin, kent bütünlüğü ve etkileyeceği alanın genişliği bakımından büyükşehir belediyelerinin sorumluluğunda yürütülmesi gerektiği değerlendirildiğinden, büyükşehirlerde alışveriş merkezlerine yapı ruhsatı, yapı kullanma izin belgesi ve işyeri açma ve çalışma ruhsatının anılan belediye tarafından verilmesini sağlayacak düzenleme yapılmıştır.

Madde 6- Madde ile, organize perakende kesiminde yer alan büyük mağaza, zincir mağaza, bayi işletme ve özel yetkili işletmelerin sahip oldukları yüksek pazar payına ve bu paya bağlı piyasa gücüne dayanarak, mal temin ettikleri üretici ve tedarikçilere keyfi olarak yansıtıkları mağaza açılışı, banka ve kredi kartı katılım bedeli gibi prim ve bedellerin önüne geçilmesi amaçlanmıştır. Bununla beraber, raf, anons ve reklam bedeli gibi prim ve bedellerin de belirli kurallar dâhilinde talep edilmesine yönelik olarak; “talebi doğrudan etkileyip etkilememe durumu” ile “sözleşmede kararlaştırılan hususlar” dikkate alınarak üretici ve tedarikçilerin mağduriyetlerini gidermeye yönelik düzenleme yapılmıştır.

Madde 7- Madde ile, alım satım işlemlerinden kaynaklı ödemelerin kural olarak sözleşmede belirtilen sürede yapılması benimsenmiş, bununla birlikte hızlı tüketim mallarının özelliği, niteliği, üretici veya tedarikçinin tarımsal ya da hayvansal ürün üreticisi yahut küçük veya orta ölçekli işletme olması gözönünde bulundurularak bunlar için azami ödeme süresi belirlenmiştir.

Madde 8- Madde ile, yurtiçinde üretilen ve hızlı tüketim malı niteliği taşıyan mağaza markalı ürünler aracılığıyla, üreticilerin markalarının tanınırlığının artırılmasını ve yeni markaların oluşmasını sağlayacak düzenleme yapılmıştır.

Madde 9- Madde ile, tüketiciye yönelik haksız uygulamaların önüne geçilmesini teminen, kampanyalı satışların 6502 sayılı Kanun ve ilgili diğer kanunlarda yer alan usul ve esaslar dâhilinde gerçekleştirilmesi öngörülmüştür. Ayrıca bazı perakende işletmeler, tasfiye, kapatma, işyeri değişikliği söz konusu olmamasına rağmen bu gerekçeleri kullanarak aldatıcı ticari faaliyetlerde bulunmakta ve bu durum işletmeler arası haksız rekabete neden olduğu gibi tüketici mağduriyetlerine de yol açabilmektedir. Madde ile, bu tür olumsuzlukların önlenmesi amacıyla düzenleme yapılmıştır.

Ayrıca madde ile, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, belediyeler, perakende işletmeler ve diğer tüzel kişiler tarafından düzenlenmekte olan alışveriş festivallerinin yasal bir dayanağa kavuşturulması ve bu festivallerin belirli kurallar dâhilinde yapılması amaçlanmıştır.

Madde 10- Hâlihazırda perakende işletmeler seri sonu, sezon sonu, ihraç fazlası, kusurlu ve benzeri malları outlet mağaza veya fabrika satış mağazası adı altında sürekli olarak indirimli fiyattan satabilmektedir. Ancak, bu tür işletmelerde outlet veya fabrika çıkış fiyatıyla satılan ürünler ilgili mağazada satılan ürünlerin küçük bir kısmını teşkil etse dahi bu mağazalar perakende işletmelerce outlet mağaza/fabrika satış mağazası olarak nitelendirilebilmektedir. Bu durum, hem outlet/fabrika fiyatından satış algısıyla hareket eden tüketicinin aldatılmasına hem de işletmeler arası haksız rekabete neden olabilmektedir.

Bahse konu olumsuzlukların giderilmesi amacıyla, öncelikle outlet veya fabrika çıkış fiyatı adı altında sürekli olarak indirimli satışa konu olabilecek mallar belirlenmiştir. Sonrasında, perakende işletmelerin söz konusu satış türünü çağrıştıran ibare ya da ibareleri kullanabilmeleri, outlet veya fabrika çıkış fiyatıyla sattıkları ürünlerin, ürün toplamının belirli bir oranını teşkil etmesiyle mümkün olabilmesine yönelik düzenleme yapılmıştır. Son olarak, alışveriş merkezlerinin bu satış türünü belirten ibare ya da ibareleri kullanabilmeleri, içerisinde yer alan perakende işletmelerin tamamının bu satış türünde faaliyette bulunmasına bağlı kılınmıştır.

Madde 11- Madde ile, özellikle çok sayıda kişiye hitap eden alışveriş merkezlerinde bireysel ve sosyal ihtiyaçları karşılayan ve sosyal ve kültürel etkinliklere imkân sağlayan belirli niteliklere sahip ortak kullanım alanlarının oluşturulması öngörülmüştür.

Madde 12- Madde ile, serbest piyasa ilkelerinden vazgeçilmeden, alışveriş merkezlerinde daha fazla sayıda esnaf ve sanatkârın faaliyet gösterebilmesini sağlayacak kurallar öngörülmüş, ayrıca kaybolmaya yüz tutmuş mesleklerin yaşatılmasına yönelik bazı tedbirler alınmış ve yerli üreticiyi desteklemek amacıyla yöresel ürünlerin organize perakende işletmelerde satışına yönelik düzenlemelere yer verilmiştir, ilaveten talep eden yöresel esnaf ve sanatkâr işletmelerinin de eğitim ve bayilik yoluyla, alışveriş kalitesinin ve en uygun eşdeğer satış fiyatlarının mahalle düzeyine yaygınlaştırılmasında sorumluluk üstlenmeleri ve geleneklerimizdeki ahilik ilkelerine uygun işbirliği sayesinde kendi varlıklarını koruyabilmeleri sağlanmaktadır.

Geçici Madde 1- Madde ile, PERBİS'in kurulmasına, mevcut perakende işletmelerin durumuna, perakende işletmelere ilişkin bilgilerin PERBİS'e aktarılmasına, sürekli indirimli satış yapan perakende işletmelere, ortak kullanım alanları ve raf tahsisine ilişkin geçiş hükümlerine yer verilmiştir.

Madde 13- Yürürlük maddesidir.

Madde 14- Yürütme maddesidir.

KAHRAMANMARAŞ MİLLETVEKİLİ YILDIRIM MEHMET RAMAZANOĞLU VE
4 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ (2/2528)

PERAKENDE TİCARETİN DÜZENLENMESİ HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; perakende işletmelerin açılış ve faaliyete geçiş işlemlerinin kolaylaştırılması, perakende ticaretin serbest piyasa ortamında etkin ve sürdürülebilir rekabet şartlarına göre yapılması, perakende işletmelerin dengeli bir şekilde büyüme ve gelişmesinin sağlanması ve perakende işletmelerin faaliyetleri ile bunların birbirleri, üretici ve tedarikçilerle ilişkilerinin düzenlenmesidir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Kanun; perakende işletmelerin açılış, faaliyet ve denetimlerine ilişkin usul ve esaslar ile bu Kanunun uygulanmasında Bakanlık, yetkili idare ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının görev, yetki ve sorumluluklarını kapsar.

(2) Hizmet sektöründe faaliyet gösteren işletmelerden açılış ve/veya faaliyete geçiş süreci özel kanunlarla düzenlenenler bu Kanun kapsamı dışındadır.

Tanımlar

MADDE 3- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Alışveriş merkezi: Bir yapı veya alan bütünlüğü olan, içinde büyük mağaza ve/veya beslenme, giyinme, eğlenme, dinlenme, kültürel ve benzeri ihtiyaçların bir kısmının veya tamamının karşılandığı diğer işyerleri bulunan, merkezi bir yönetime ve ortak kullanım alanları ile yönetmelikle belirlenen diğer niteliklere sahip işletmeyi,

b) Bakanlık: Gümrük ve Ticaret Bakanlığını,

c) Bayi işletme: Sözleşmeye dayalı olarak bir işletmenin mal ve hizmetlerinin satışına aracılık eden ve kendi adına bağımsız çalışan işletmeyi,

ç) Büyük mağaza: Hangi ad altında olursa olsun, tüketim mallarının kısmen veya tamamen perakende satışının yapıldığı, en az dört yüz metre kare satış alanına sahip işletmeyi,

d) Esnaf ve sanatkâr işletmesi: 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde tanımlanan esnaf ve sanatkârlarca işletilen işletmeyi,

e) Hızlı tüketim malı: Gıda, içecek, temizlik ve kişisel bakım ürünlerini,

f) İşyeri açma ve çalışma ruhsatı: Yetkili idarelerce verilen izni temsil eden belgeyi,

g) İzin: Açılış ve faaliyete geçiş süreçlerinde, bu Kanun ve ilgili diğer mevzuat hükümleri doğrultusunda yetkili idare tarafından verilen onay, olur gibi işlemleri de kapsayan izni,

ğ) Mağaza markalı ürün: Büyük mağaza veya zincir mağazanın, başkalarına üretirerek kendi ad veya markasıyla işyerinde sattığı ve bunların fiyat, ambalaj veya tanıtımı üzerinde kontrole sahip olduğu ürünü,

h) Meslek kuruluşu: Esnaf ve sanatkârlar odaları birliği ile ticaret ve sanayi odasını, ticaret ve .sanayi odasının ayrı kurulduğu yerlerde ticaret odasını,

ı) Özel yetkili işletme: Sözleşmeye dayalı olarak bir işletmenin, yönetim ve organizasyon ile dağıtım veya pazarlama teknolojileri gibi konularda bilgi ve desteğini almak suretiyle bu işletmenin mal veya hizmetinin satışı üzerindeki imtiyaz hakkını bedel, bölge ve süre gibi belirli şartlar ve sınırlamalar dâhilinde kullanan bağımsız ticari işletmeyi,

i) Perakende bilgi sistemi: Perakende işletmelerin açılış ve faaliyeti ile kapanışında gerekli başvuru ve diğer işlemlerin tek merkeze yapılmasını ve bu merkezden sonuçlandırılmasını sağlayan elektronik bilgi sistemini,

j) Perakende işletme: Alışveriş merkezi, büyük mağaza, zincir mağaza, bayi işletme, özel yetkili işletme, perakende ticaretle uğraşan diğer ticari işletmeler ile esnaf ve sanatkâr işletmelerini,

k) Perakende ticaret: Mal ve hizmetlerin perakende işletmelerce satışı ve pazarlanmasıyla ilgili faaliyetler bütünü,

1) Satış alanı: Münhasıran büro amaçlı kullanılan işyerleri ile konaklama, depolama, üretim tesis ve alanları ile ortak kullanım alanları hariç olmak üzere; alışveriş merkezlerinde işyerlerinin toplam alanlarını, büyük mağaza ve zincir mağazalarda ise doğrudan satış yapılan ve aracı satıcılara kiralanılan alanları,

m) Üst meslek kuruluşu: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonunu,

n) Yetkili idare: İşyeri açma ve çalışma ruhsatını vermeye yetkili belediye veya il özel idareleri ile diğer idareleri,

o) Zincir mağaza: Satış alanı dört yüz metrekarenin altında olan ve hangi ad altında olursa olsun tüketim mallarının kısmen veya tamamen perakende satışının yapıldığı, aynı ticaret unvanı veya işletme adı altında bir merkeze bağlı faaliyet gösteren en az beş şubesi ya da işletmesi bulunan yahut sayısına bakılmaksızın içlerinden biri büyük mağaza olan işletmeleri,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Perakende Bilgi Sistemi, İzin ve İzin Süreci

Perakende bilgi sistemi

MADDE 4- (1) Perakende işletmelerin açılış ve faaliyeti ile kapanışında gerekli başvuru ve diğer işlemlerin yapılması, ilgili kurum ve kuruluşlara iletilmesi, değerlendirilmesi, sonuçlandırılması ve bu işletmelere yönelik veri tabanının oluşturulması ile bilgi paylaşımının sağlanması amacıyla Bakanlık bünyesinde kısa adı PERBİS olan perakende bilgi sistemi kurulur.

(2) PERBİS, Bakanlıkça ilgili kurum ve kuruluşların erişimine açıktır ve bu kurum ve kuruluşlar nezdinde kurulan elektronik kayıt sistemleriyle çevrimiçi olarak birbirine bağlanır.

(3) PERBİS'in kurulum, işletim ve diğer giderleri ile PERBİS'e bilgi ve belge aktarımına ilişkin giderler, Bakanlığın talebi üzerine Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin bütçesinden karşılanır. PERBİS'in işletim giderleri ile diğer giderleri için anılan Birliğin bütçesine her yıl ödenek konulur. Bu ödeneğin miktarı, yıllık bütçenin yüzde birini geçemez. Birliğin bütçesinden karşılanacak meblağın yeterli olmaması hâlinde söz konusu giderler, Bakanlık bütçesine konulan ödenekten karşılanır.

(4) PERBİS'te yer alacak ve erişime açılacak bilgiler ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

İzin ve izin süreci

MADDE 5- (1) Perakende işletmeler, yetkili idarenin izniyle açılır ve faaliyete geçer. İzin, bu Kanun ve ilgili diğer mevzuat hükümleri çerçevesinde PERBİS üzerinden verilir.

(2) İzin verme yetkisi, mevzuatta öngörülen şartların yerine getirilip getirilmediğinin incelenmesi ile sınırlıdır.

(3) Usulüne uygun izin alınmaksızın işyeri açılmaz ve faaliyette bulunulamaz.

(4) İzin başvurusu, doğrudan veya PERBİS üzerinden yetkili idareye yapılır. Doğrudan yapılan başvurular, yetkili idare tarafından PERBİS’e işlenir. İzin başvurusu, başvuru tarihinden itibaren en geç üç iş günü içinde yetkili idarece ön değerlendirmeye tabi tutulur.

(5) Değerlendirme sonucu uygun bulunan başvurular, perakende işletmenin açılış sürecinde yer alan ilgili kurum ve kuruluşlara, dördüncü fıkrada belirtilen süre içerisinde PERBİS üzerinden iletilir. Bu iletimle birlikte, ilgili kurum ve kuruluşlara da gerekli başvuru yapılmış sayılır.

(6) İlgili kurum ve kuruluşlar tarafından, mevzuatı çerçevesinde gerekli değerlendirmeler yapılır ve yönetmelikle belirlenen esaslara uygun olarak perakende işletmenin açılış ve faaliyete geçişi için gerekli olan bilgi ve belgeler PERBİS’e işlenerek yetkili idareye iletilir.

(7) Mevzuatta öngörülen şartları taşıyan perakende işletmelere, yetkili idare tarafından PERBİS üzerinden izin verilerek işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenir.

(8) Başvurusu uygun bulunmayanlara, sonuç gerekçeli olarak tebliğ edilir.

(9) Perakende işletmenin başka bir adrese taşınması ya da devredilmesi hâlinde, en geç bir ay içinde işyeri açma ve çalışma ruhsatının yenilenmesi zorunludur. Faaliyet konusunun değişmesi hâlinde ise işyeri açma ve çalışma ruhsatı yenilenmedikçe faaliyette bulunulamaz.

(10) Büyükşehirlerde, alışveriş merkezlerine yapı ruhsatı, yapı kullanma izin belgesi ve işyeri açma ve çalışma ruhsatı vermeye büyükşehir belediyeleri yetkilidir. Alışveriş merkezi projesi için yapı ruhsatı verilirken, o yerdeki ticaret veya ticaret ve sanayi odası ile esnaf ve sanatkârlar odaları birliğinin görüşü alınır.

(11) Altıncı fıkrada öngörülen esaslar ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esaslar İçişleri Bakanlığının görüşü alınarak hazırlanan yönetmelikle belirlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İlke ve Kurallar

Prim ve bedel talebi

MADDE 6- (1) Büyük mağaza ve zincir mağazalar ile bayi işletme ve özel yetkili işletmeler; üretici veya tedarikçiden mağaza açılışı ve tadilatı, ciro açığı, banka ve kredi kartı katılım bedeli gibi adlar altında ürün talebini doğrudan etkilemeyen bir prim veya bedel talep edemez.

(2) Birinci fıkrada sayılan perakende işletmeler, satışa konu ürünün talebini doğrudan etkileyen reklam, anons veya raf tahsisi gibi hizmetlerden dolayı üretici veya tedarikçiden, sözleşmede türü ve oranı belirtilmedikçe prim ya da bedel talebinde bulunamaz. Bu hâlde, prim veya bedel talebinin sözleşme süresiyle sınırlı olması ve prim ya da bedel talebine konu olan ürünün sözleşme süresince rafta tutulması zorunludur.

Ödeme süresi

MADDE 7- (1) Üreticiler veya tedarikçiler ile perakende işletmeler arasındaki alım satım işlemlerinden kaynaklı ödemelerin, sözleşmede öngörülen tarihte yapılması esastır.

(2) Üretim tarihinden itibaren otuz gün içinde bozulabilen hızlı tüketim mallarına ilişkin ödemelerin süresi; üretici veya tedarikçinin tarımsal ya da hayvansal ürün üreticisi yahut küçük veya orta ölçekli işletme olduğu durumlarda, teslim tarihinden itibaren otuz günü geçemez.

(3) Bu maddede düzenlenmeyen hususlarda, 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 1530 uncu maddesi hükümleri uygulanır.

Mağaza markalı ürün

MADDE 8- (1) Yurtiçinde üretilen ve hızlı tüketim malı niteliği taşıyan mağaza markalı ürünlerin üzerinde ve ambalajında, perakendecinin ad, unvan veya markasının yanı sıra üreticinin ad, unvan ya da markasına da uygun bir şekilde yer verilir. Bu hususlara ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Kampanyalı satış ve alışveriş festivali

MADDE 9- (1) Perakende işletmeler, 7/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ve ilgili diğer kanunlarda öngörülen usul ve esaslara uymak kaydıyla indirimli veya promosyonlu satış kampanyaları düzenleyebilir. Ancak kampanyanın süresi; işyeri açılışı, devri, kapanışı, adres veya faaliyet konusu değişikliğinde üç ayı, 6102 sayılı Kanun hükümlerine göre tasfiye durumunda ise altı ayı geçemez.

(2) Mahalli idareler ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile bunların ortağı olduğu şirketler ve diğer tüzel kişiler; birlikte veya bağımsız olarak, perakende işletmelerin katılımıyla, yılın belli dönemlerinde, ilçe, il, bölge veya ülke düzeyinde alışveriş festivali düzenleyebilir. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının bu festivaller için ayıracakları ödenek miktarı, bütçelerinin yüzde beşini geçemez. Alışveriş festivalinin başlangıç ve bitiş tarihleri ile festivalin programı ve uygulama alanı önceden Bakanlığa bildirilir.

(3) Bu maddenin uygulamasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Sürekli indirimli satış

MADDE 10- (1) Sürekli indirimli satış; seri sonu, sezon sonu, ihraç fazlası, kusurlu ve benzeri malların, perakende işletmelerce, indirimli fiyattan veya malların fabrika çıkış fiyatı üzerinden yıl boyunca satılmasıdır.

(2) Sürekli indirimli satış yapan perakende işletmelerin ön cephesinde, kolaylıkla görülebilir ve okunabilir şekilde bu satış türünü gösterir ya da çağrıştırır ibarelere yer verilir. Bu ibarelerin alışveriş merkezlerince kullanımı, içerisinde yer alan perakende işletmelerin tamamının birinci fıkrada kapsamında faaliyet göstermesine; alışveriş merkezi içinde bulunanlar da dâhil diğer perakende işletmelerce kullanımı ise satışa sunulan malların en az yüzde yetmişinin aynı fıkra da belirtilen niteliklere sahip olmasına bağlıdır.

(3) Sürekli indirimli satışa konu mallar ve alışveriş merkezi yönetimlerinin bu madde kapsamındaki yükümlülükleri ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar yönetmelikle belirlenir.

Ortak kullanım alanları

MADDE 11- (1) Alışveriş merkezi, büyük mağaza, zincir mağaza ve diğer ticari işletmeler 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu ve ilgili mevzuatına göre müşterileri için otopark alanı oluşturmakla yükümlüdür.

(2) Alışveriş merkezlerinde, satış alanının en az binde beşine tekabül eden alanın sosyal ve kültürel etkinliklerin düzenlenmesi amacıyla ayrılması zorunludur. Bakanlık, bu oranı bir katına kadar arttırmaya veya yansına kadar azaltmaya yetkilidir.

(3) Alışveriş merkezlerinde, acil tıbbi müdahale ünitesi, ibadet yeri, bebek bakım odası, çocuk oyun alanı gibi ortak kullanım alanları oluşturulur.

(4) Ortak kullanım alanları, engelliler ile yaşlı ve çocukların ihtiyaçları dikkate alınarak oluşturulur.

(5) Bu madde uyarınca oluşturulacak ortak kullanım alanları ile bunların niteliklerine, bu alanlara ilişkin ortak giderlere ve bunlara katılıma, giderlere katılanların bilgilendirilmesine ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar yönetmelikle belirlenir.

Yer ve raf tahsisi

MADDE 12- (1) Alışveriş merkezlerinde, esnaf ve sanatkâr işletmecilerine rayiç bedel üzerinden kiraya verilmek üzere, toplam satış alanının en az yüzde beşi oranında yer ayrılır. Bu yerler, esnaf ve sanatkâr işletmecilerinden yeteri kadar talep olmaması veya boşalan yerlerin duyuru tarihinden itibaren on gün içinde doldurulmaması hâlinde diğer talep sahiplerine de kiralanabilir.

(2) Alışveriş merkezlerinde; geleneksel, kültürel veya sanatsal değeri olan kaybolmaya yüz tutmuş meslekleri icra edenlere kiraya verilmek üzere, toplam satış alanının en az binde ikisi oranında yer ayrılır. Bu yerlerin kira bedeli, rayiç bedelinin dörtte birinden fazla olamaz. Söz konusu meslekler, ilgili üst meslek kuruluşunun görüşü alınarak Bakanlıkça belirlenir ve ilan edilir.

(3) Hızlı tüketim mallarının satışının yapıldığı büyük mağaza ve zincir mağazalarda, satış alanlarının en az yüzde birine tekabül edecek şekilde raf alanı, mağazanın bulunduğu ilde üretilmesi kaydıyla coğrafi işaretli olarak tescil edilen veya coğrafi işaretli olarak tescil edilmemiş olsa bile meslek kuruluşlarının uygun görüşü alınarak ticaret il müdürlüklerince belirlenen yöresel ürünlerin satışına ayrılır. Yöresel ürünlerle doldurulamayan raf alanları, diğer ürünlerin satışı amacıyla kullanılabilir.

(4) Benzer bir işbirliği modeli, alışveriş merkezleri, büyük mağaza ve zincir mağazalar ile bunlardan eğitim ve bayilik almayı talep eden aynı coğrafi bölgedeki yöresel esnaf ve sanatkâr işletmeleri arasında kurulur. Bu işbirliğinde yer alacak alışveriş merkezleri, büyük mağaza ve zincir mağazalar, eğiterek bayilik verecekleri esnaf ve sanatkâr işletmelerinin muhasebelerini ve onlara sundukları ürün stoklarını kendi bünyelerinde kodlayarak merkezi şekilde yönetmek suretiyle, en asgari karla mahalle düzeyine kadar yaygınlaştıracakları alışveriş kalitesini ve eşdeğer satış fiyatı uygulamasını, kendi liderlikleri altındaki özyönetimle ve il ticaret müdürlüklerinin bağımsız denetimiyle gerçekleştirirler.

(5) Bu maddenin uygulamasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) PERBİS kuruluncaya kadar, perakende işletmelerin açılış ve faaliyete geçiş işlemleri ilgili mevzuatına göre yürütülür.

(2) İşyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi sürecinde yer alan yetkili idareler ve ilgili diğer kurum ve kuruluşlar; Bakanlığın koordinasyonunda, teknik ve personel altyapıları ile gerekli diğer hususları PERBİS kuruluncaya kadar tamamlayarak bilgi sistemlerini PERBİS’le uyumlu hâle getirir.

(3) Perakende işletmelere ait gerekli bütün bilgiler, kurulmasından itibaren en geç bir yıl içerisinde Bakanlığın koordinasyonunda yetkili idare tarafından PERBİS’e aktarılır. Bakanlık, bu süreyi birer yılı geçmemek üzere en fazla iki defa uzatmaya yetkilidir.

(4) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla yapı ruhsatı almış olmakla birlikte işyeri açma ve çalışma ruhsatı almamış olan alışveriş merkezleri hakkında 5 inci maddenin onuncu fıkrası hükmü uygulanmaz.

(5) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce perakende işletmelerin almış olduğu işyeri açma ve çalışma ruhsatları geçerliliğini korur.

(6) Sürekli indirimli satış yapan perakende işletmeler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içinde durumlarını 10 uncu maddeye uygun hâle getirir.

(7) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce işyeri açma ve çalışma ruhsatı almış olan alışveriş merkezlerinde, 11 inci maddede öngörülen ortak kullanım alanları, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde oluşturulur.

(8) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, alışveriş merkezlerinde boşalan satış alanlarını 12 nci maddenin birinci fıkrasında belirtilen orana ulaşılan kadar esnaf ve sanatkâr işletmecilerine öncelik verilmek suretiyle kiralanır.

(9) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, alışveriş merkezlerinde boşalan satış alanları 12 nci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen orana ulaşılan kadar geleneksel, kültürel ve sanatsal değeri olan kaybolmaya yüz tutmuş meslekleri icra edenlere kiralanır.

(10) 12 nci maddenin üçüncü fıkrasında, hızlı tüketim mallarının satışının yapıldığı büyük mağaza ve zincir mağazalarda yöresel ürünler için öngörülen raf tahsisi, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde yapılır.

(11) Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler Bakanlık tarafından bir yıl içinde yürürlüğe konulur.

Yürürlük

MADDE 13- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 14- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar,
Bilgi ve Teknoloji Komisyonu
Esas No: 1/974, 2/7, 2/175, 2/1561,
2/2271, 2/2527, 2/2528
Karar No: 26

17/12/2014

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca hazırlanan ve 14/8/2014 tarihinde Başkanlığa sunulan ve Başkanlıkça 8/9/2014 tarihinde tali komisyon olarak Adalet, İçişleri, Plan ve Bütçe Komisyonları ile Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonuna esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen 1/974 esas numaralı “Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Tasarısı” ile 2/7 esas numaralı İzmir Milletvekili Ahmet Kenan TANRIKULU’nun; Perakende Ticaret, Alışveriş Merkezleri ve Büyük Mağazalar İle Esnaf ve Sanatkarlık Hizmetlerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Teklifi, 2/175 esas numaralı İzmir Milletvekili Mehmet Ali SUSAM’ın; Perakende Ticaret ile Esnaf ve Sanatkarlık Hizmetlerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Teklifi, 2/1561 esas numaralı Kocaeli Milletvekili Haydar AKAR’ın; Perakende Ticaret ile Esnaf ve Sanatkarlık Hizmetlerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Teklifi, 2/2271 esas numaralı İstanbul Milletvekili Celal DİNÇER’in; Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Teklifi, 2/2527 esas numaralı Bursa Milletvekili Mustafa ÖZTÜRK ve Hakan ÇAVUŞOĞLU ile 56 milletvekilinin Alışveriş Merkezleri, Büyük Mağazalar ve Zincir Mağazaların Kuruluş ve Çalışma Esaslarına Dair Kanun Teklifi, 2/2528 esas numaralı Kahramanmaraş Milletvekili Yıldırım Mehmet RAMAZANOĞLU ve 4 milletvekilinin Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Teklifi; Komisyonumuzun 11 ve 12 Aralık 2014 tarihlerinde Hükümeti temsilen Gümrük ve Ticaret Bakanı Nurettin CANIKLI ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Avrupa Birliği Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Türkiye Perakendeciler Federasyonu, Türkiye Barolar Birliği, Sosyal Güvenlik Kurumu, KOSGEB, TSE, TİM, TESK, TÜSİAD, Alışveriş Merkezi Yatırımcıları Derneği, Gıda Perakendecileri Derneği, Ankara Sanayi Odası, TOBB, Türkiye Tüketicileri Koruma ve Eğitim Vakfı, Kategori Mağazacılığı Derneği, Birleşmiş Markalar Derneği ile Türkiye Gıda ve İçecek Sanayii Dernekleri Federasyonu temsilcilerinin katılımlarıyla yaptığı, 24 üncü Yasama döneminin 40 ncı Birleşiminde Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 35 inci maddesi gereğince birbirleri ile ilgili görülerek birleştirilmek ve görüşmeler sırasında Tasarı metni esas alınmak suretiyle incelenip görüşülmüştür.

Ülkemizde, 2000’li yılların başından itibaren hızlı bir gelişim seyri izleyen perakende sektörü 2002 yılında Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre 58 milyar TL ciroya sahipken, 2012 yılında 393 milyar TL’lik bir ciro büyüklüğüne ulaşmıştır. Sektör, bu hacmiyle ciro bazında ülke ekonomisinin % 14’üne tekabül etmektedir. Yine TÜİK verilerine göre 2012 yılı itibarıyla perakende sektöründe yaklaşık olarak 743 bin faal girişim bulunmakta olup bu girişim sayısı ülke genelindeki girişimlerin % 28’ine tekabül etmektedir. Ayrıca, Ülkemizde 1,9 milyon kişi (çalışan nüfusun yaklaşık % 15’i) perakende sektöründe çalışmaktadır.

Ülkemiz perakende sektöründe yaşanan bu gelişim ve alışveriş merkezi, büyük mağaza ve zincir mağaza sayılarının artışıyla organize perakendeciliğe doğru yaşanan dönüşüm süreci, bir yandan ülke ekonomisine katkı sağlarken; diğer yandan da birtakım ekonomik, sosyal ve çevresel sorunlara neden

olmuştur. İşletmelerin açılışında standardı bulunmayan karmaşık işlemler ile ödemelerde gecikmeler, markalaşamama ve haksız rekabet oluşturan uygulamalar bu sorunların başında gelmektedir. Ayrıca yaşanan gelişmeler, perakende sektöründe faaliyet gösteren ve bu sektörde geleneksel kesim olarak nitelendirilen esnaf ve sanatkâr işletmeleri ile küçük ölçekli ticari işletmeler için pazar kaybı ve piyasada tutunma sorunlarını da beraberinde getirmiştir. Perakende sektöründe ulaşılan bu büyüklüğe rağmen, sektörde kullanılan kavramların kanuni bir dayanağının bulunmaması da uygulamada kavram karmaşasına neden olmaktadır.

Son yıllarda yaşanan küresel ekonomik krizle birlikte azalan dış talep, büyük ölçüde iç taleple dengelenmiş ve perakende sektörü bu dengeyi sağlamada önemli rol üstlenmiştir. Bununla birlikte, ülkemiz ekonomisi için önem arz eden bu sektörde, yeterli ve güvenilir veri temininde güçlükler yaşanmaktadır. Bu durum, sektöre yönelik doğru politika üretilmesini de zorlaştırmaktadır. Sektöre yönelik sağlıklı, güvenilir ve güncel verilerin oluşturulması gerekmektedir. Bunun yanı sıra, kalkınma planları ve orta vadeli programlarda perakende ticarete yönelik yasal altyapı oluşturulması hususu da yer almaktadır.

640 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 9 uncu maddesinin (f) bendiyle; Gümrük ve Ticaret Bakanlığına, organize perakende ticaretine yönelik düzenlemeler yapmak ve uygulanmasını sağlamak, gelişmesine ve yaygınlaşmasına yönelik çalışmalar yapmak, mevzuatla verilen görevleri yerine getirmek ve gerekli tedbirleri almak yetki ve sorumluluğu verilmiştir.

Perakende sektöründe yaşanan bu gelişmeler, yönlendirici ve destekleyici bir düzenleme gereksinimini de beraberinde getirmiş; hukuki belirlilik ilkesinin temini, sektörün ihtiyaçları ile uygulamada karşılaşılan sorunların giderilmesi amacıyla düzenleme yapılması ihtiyacı hasıl olmuştur.

Tasarı ve gerekçesi incelendiğinde;

- Sektörde yaşanan sorunların bütüncül bir bakışla çözüme kavuşturulması amacıyla hem organize hem de geleneksel perakendeciliğe yönelik düzenlemelere yer verilmesi suretiyle sektörün hukuki altyapısının oluşturulmasının,

- Organize perakende ticaret sektörünün alışveriş merkezleri, büyük mağazalar ve zincir mağazaların yanı sıra çalışma biçimleri itibariyle franchise ve bayi işletme olarak değerlendirilen işletmeleri de kapsamının ve diğer ticari işletmeler ile esnaf işletmelerinden müteşekkil geleneksel perakende ticaret sektörünün de dahil edilmesinin,

- Perakende sektöründe sıklıkla kullanılan alışveriş merkezi, büyük mağaza, zincir mağaza, özel markalı ürün, franchise, bayi gibi kavramlar ilk kez tanımlanarak hukuki bir niteliğe kavuşturulmasının ve uygulamada yaşanan kavram karmaşasının önüne geçilmesinin,

- Serbest piyasa ve rekabet ilkelerinden vazgeçilmeden ve tüketici tercihleri de gözetilerek yaşanan bu sorunların giderilmesinin ve perakende işletmelerin dengeli bir şekilde büyüme ve gelişmesinin sağlanmasının,

- Uсталık belgesi ve tatil günlerinde çalışma ruhsatı hususlarında yaşanan sorunların giderilmesine yönelik düzenlemelerin,

- Terim birliğinin sağlanması amacıyla sektörde kullanılan alışveriş merkezi, büyük mağaza, zincir mağaza, özel yetkili (franchise) işletme, bayi işletme, mağaza markalı (özel markalı) ürün gibi literatürde ve sektörde sıkça kullanılan bazı kavramların tanımlanmasının,

- Alışveriş merkezinin; alışveriş merkezleriyle benzer özellikler gösteren ve bünyesinde birden fazla perakende işletmenin bulunduğu çarşı, iş hanı ve pasaj gibi yapıların kapsam dışında tutulmasını sağlayacak şekilde tanımlanmasının,

• Perakende işletmelerin tanımlarında yer alan satış alanı büyüklüğü ile mağaza sayısı gibi nicel ölçütlerin, dünya uygulamaları ile ülkemiz koşulları dikkate alınarak belirlenmesinin; satış alanının tanımının, alışveriş merkezlerinde ortak kullanılan alanlarında yer alıp da satış hizmetinin verildiği büfe ve stant gibi birimleri de kapsayacak şekilde yapılmasının,

• İşyeri açılış ve kapanış işlemlerinin, Perakende Bilgi Sistemi (PERBİS) üzerinden gerçekleştirilerek bütün iş süreçlerinin tanımlı ve standart hale getirilmesinin, çok sayıda kamu kurum ve kuruluşunun yer aldığı işyeri açılış, faaliyet ve kapanış süreçlerinin tek sistem üzerinden sonuçlandırılmasının ve bu süreçte işlemlerdeki uzun ve bürokrasi yoğun sürecin kısaltılması ve basitleştirilmesinin ve ayrıca sektöre yönelik veri ve istatistik üretebilmesine imkân sağlanmasının,

• Organize perakende kesiminde yer alan büyük mağaza, zincir mağaza, bayi işletme ve özel yetkili işletmelerin sahip oldukları yüksek pazar payına ve bu paya bağlı piyasa gücüne dayanarak, mal temin ettikleri üretici ve tedarikçilere keyfi olarak yansıtıkları mağaza açılış, banka ve kredi kartı katılım bedeli gibi prim ve bedellerin önüne geçilmesi amacıyla; raf, anons ve reklam bedeli gibi prim ve bedellerin de belirli kurallar dâhilinde talep edilmesine yönelik olarak; “talebi doğrudan etkileyip etkilememe durumu” ile “sözleşmede kararlaştırılan hususlar” dikkate alınarak üretici ve tedarikçilerin mağduriyetlerini gidermeye yönelik düzenlemelerin,

• Alım satım işlemlerinden kaynaklı ödemelerin kural olarak sözleşmede belirtilen sürede yapılmasının, bununla birlikte hızlı tüketim mallarının özelliği, niteliği, üretici veya tedarikçinin tarımsal ya da hayvansal ürün üreticisi yahut küçük veya orta ölçekli işletme olması göz önünde bulundurularak bunlar için azami ödeme süresi belirlenmesinin,

• Yurt içinde üretilen ve hızlı tüketim malı niteliği taşıyan mağaza markalı ürünler aracılığıyla, üreticilerin markalarının tanınırlığının artırılmasının ve yeni markaların oluşmasını sağlayacak düzenleme yapılmasının,

• Tüketicilere yönelik haksız uygulamaların önüne geçilmesini teminen, kampanyalı satışların 6502 sayılı Kanun ve ilgili diğer kanunlarda yer alan usul ve esaslar dâhilinde gerçekleştirilmesinin;

• Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, belediyeler, perakende işletmeler ve diğer tüzel kişiler tarafından düzenlenmekte olan alışveriş festivallerinin yasal bir dayanağa kavuşturulması ve bu festivallerin belirli kurallar dâhilinde yapılmasının,

• Serbest piyasa ilkelerinden vazgeçilmeden, alışveriş merkezlerinde daha fazla sayıda esnaf ve sanatkârın faaliyet gösterebilmesini sağlayacak kuralların ve kaybolmaya yüz tutmuş mesleklerin yaşatılmasına yönelik bazı tedbirlerin alınmasının ve yerli üreticiyi desteklemek amacıyla yöresel ürünlerin organize perakende işletmelerde satışına yönelik düzenlemelerin,

• Perakende işletmelerin günlük çalışma saatleri, buldukları bölgenin nüfus, iklim, coğrafi ve benzeri özelliklerine bağlı olarak farklılık arz edebildiğinden; perakende işletmelerin çalışma saatlerinin belirlenmesinde bazı hâllerde mahalli şartların dikkate alınması ve çalışma saatlerine ilişkin genel hükümler saklı kalmak kaydıyla, gerekli şartların varlığı hâlinde perakende işletmelerin çalışma saatlerinin vali tarafından belirlenebilmesine yönelik düzenleme yapılmasının,

• Tüketicinin aldatılması ve işletmeler arası haksız rekabetin engellenmesini teminen, Ülkemizde outlet veya fabrika satış mağazaları aracılığıyla gerçekleşen sürekli indirimli satışların belirli kurallar dâhilinde yapılmasının,

• Özellikle çok sayıda kişiye hitap eden alışveriş merkezlerinde bireysel ve sosyal ihtiyaçları karşılayan acil tıbbi müdahale ünitesi, ibadet yeri, bebek bakım odası, çocuk oyun alanı gibi ortak kullanım alanları oluşturulmasının,

• Alışveriş merkezlerinde esnaf ve sanatkâr işletmelerinin de faaliyet gösterebilmelerini teminen alışveriş merkezlerinde, esnaf ve sanatkâr işletmecilerine rayiç bedel üzerinden kiraya verilmek üzere, toplam satış alanının en az yüzde beşi oranında; geleneksel, kültürel veya sanatsal değeri olan kaybolmaya yüz tutmuş meslekleri icra edenlere ise rayiç bedelin azami dörtte biri üzerinden kiraya verilmek üzere, toplam satış alanının en az binde ikisi oranında yer ayrılmasının,

• Karşılıklı bilgi ve görüş alışverişinde bulunmak ve sektöre yönelik politika oluşturulmasına katkı sağlamak amacıyla, Gümrük ve Ticaret Bakanlığının koordinatörlüğünde ilgili kurum ve kuruluşların katılımıyla Perakendeciler Konseyinin oluşturulmasının,

• Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Bakanlar Kurulunun, Kanunun uygulanması ile ilgili görev ve yetkilerine ilişkin hükümlerin,

• Geniş kitlelere hitap etmek ve ticari hayatta büyük öneme sahip olmakla birlikte sınırları tam olarak belirlenmemiş olan taşınmaz ve ikinci el motorlu kara taşıtı alım satımı gibi ticari faaliyetleri yürütenlere yönelik mesleki davranış kurallarının belirlenmesi ve bu faaliyetlerin yürütülmesine ilişkin düzenlemeler yapılması konusunda Bakanlığa yetki verilmesinin,

• Bakanlığın ve yetkili idarelerin Kanunun uygulanması ile ilgili denetim yetkisine ilişkin hükümlerin,

• Cezai yaptırıma bağlanmış eylemler ile bu eylemlere verilecek cezalar ve cezaları vermeye yetkili makamların,

• Kanunda öngörülen düzenlemelere paralel olarak 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede bazı değişiklikler yapılması ve Bakanlığa muhtelif unvan ve derecede kadro ihdas edilmesinin,

• Tatil günlerinde faaliyet göstermek için ruhsat alımını hükme bağlayan 394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun hükümlerinin ise perakende işletmeler hakkında uygulanmamasının, öngörüldüğü anlaşılmaktadır.

2/7, 2/175, 2/1561, 2/2271, 2/2527 ve 2/2528 esas numaralı kanun teklifleri ve gerekçeleri incelendiğinde;

• Büyük mağazaların, zincir mağazalar ile alışveriş merkezlerinin kuruluşlarına, faaliyetlerine ve denetlenmelerine ilişkin usul ve esaslarının,

• Büyük Mağazalar Değerlendirme Kurulu'nun oluşturulması ve kurulun nüfus ve trafik yoğunluğu, yerleşim yerlerinin birbirine uzaklıkları, ulaşım, otopark ve altyapı gibi kriterleri dikkate alarak kuruluş izni vermesinin,

• Millî Eğitim Bakanlığı ve Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu onayı ile akredite edilmiş bir eğitim sertifikasyonu ile esnafın kendi dükkânında yetkili hipermarket bayisi olabilmesinin,

• Alışveriş merkezlerinin haftanın belli günleri kapalı olmasının ve açılış ve kapanış saatlerine ilişkin hükümlerin,

öngörüldüğü anlaşılmaktadır.

Komisyonumuzda Kanun Tasarı ve Tekliflerinin geneli üzerinde yapılan görüşmelerde;

• Perakende piyasasının özellikle adaletsizliği ve haksız rekabetin önlenmesini sağlayacak şekilde yasal düzenlemeye kavuşturulması gerektiği,

• Demokrasilerin olduğu bütün ülkelerde sosyal adaleti sağlayabilmek için zayıf kesimlere pozitif ayrımcılık yapıldığı ve kanunlarla herkesin adalet içinde, adil bir şekilde rekabet edebilmesinin şartlarının oluşturulması gerektiği,

• Ülkemiz ticaret hacminin genişlemesine ve millî gelirin yükselmesine rağmen küçük işletmelerin milli gelirden yeterli düzeyde pay alamadığı,

- Ülke menfaati açısından perakende ticaret piyasasını düzenlerken küçük işletmelerin hakkını koruyacak pozitif ayrımcılık sağlayacak yasal düzenlemelerin yapılması gerektiği,
- Tasarı'nın AVM kanunundan ziyade perakende ticaretinin düzenlenme yasası olduğu, AVM'lerin arkasında büyük fonların yer aldığı ve esnafımızı piyasada zor durumda bıraktıkları, AVM'lerin paradan ziyade pazarı kazandıkları ve bu aşamadan sonra başta sanayici, üretici olmak üzere her kesimle pazarlık yaptıkları ve sektörü ele geçirdikleri,
 - Perakende piyasasında uluslararası satın alma gücü olan firmaların her yerden mal alabildiği; yerli sanayicimizin, üreticimizin ve küçük KOBİ işletmelerinin ürettiği mal yerine ithal ettikleri mallara raflarında yer verdikleri,
 - Objektif olarak bir kentin ticari potansiyelinin tespit edilmesi ve çıkarılan ticari bilgi sistemine göre orada iş yeri açılmasına, içinde esnaf odası, ticaret odası, sanayi odası, tüketici dernekleri, belediye ve valinin olduğu veya çoğunluğunu bu yapının olduğu bir kurulun karar vermesi gerektiği, kurulun olumlu karar vermediği yerde AVM'lerin açılmaması gerektiği,
 - Esnaf ve sanatkarlarımızın önemli ölçüde haksız rekabetle karşı karşıya oldukları, üreticilerin AVM'ye verdiği iskontoyu esnaftan karşıladığı,
 - Esnaf ve sanatkarları korumak için onlara kredi ve finansman desteği sağlanması gerektiği, haksız rekabet yerine eşit, adil bir rekabette devletin esnaf ve sanatkarları koruyan yasal düzenlemeler yapması gerektiği, bunun aynı zamanda Anayasa'nın 173'üncü maddesinin de emredici hükmü olduğu,
 - AVM'lerin, perakende sektöründe faaliyet gösteren ve bu sektörde "geleneksel kesim" olarak nitelendirilen esnaf ve sanatkar işletmeleri ile küçük ölçekli ticari işletmeler için pazar kaybı ile piyasada tutunma sorunlarını beraberinde getirdiği ve çok sayıda küçük esnafın iş yerini kapatmakla karşı karşıya olduğu,
 - Ülkemiz ekonomisi için önem arz eden bu sektörde yeterli ve güvenilir veri temininde güçlükler yaşandığı, bu durumun sektöre yönelik sağlıklı politika üretilmesini zorlaştırdığı; sektöre yönelik sağlıklı, güvenilir ve güncel verilerin oluşturulmasına imkân sağlanmasının gerekli ve önemli olduğu,
 - AVM'lerin Avrupa'da olduğu gibi şehrin en az 30-40 kilometre dışında olması gerektiği,
 - Perakende işletmelerin açılış ve faaliyete geçişi hususunda nüfus ve trafik yoğunluğu, yerleşim yerlerinin birbirine uzaklıkları, ulaşım, otopark, altyapı gibi kriterleri belirleme konusunda Bakanlar Kuruluna yetki verilmesine ilişkin düzenlemenin olumlu olduğu,
 - Çalışma saatlerini belirleme yetkisinin bölgesel şartlara göre valiliklere veya büyükşehir belediye başkanlarına bırakılması yerine kanunda düzenlenmesi gerektiği,
 - AVM'lerde çalışanları ve kiralayanları alışveriş merkezlerinin gücü karşısında koruyan, esnafla alışveriş merkezleri arasında, mahalle kültürüyle yeni kültür arasındaki dengeyi de gözetecek bir düzenleme yapılması gerektiği,
 - Ahilik gelenekleri ve makul ilkeler ışığında orantısız hipermarket gücünün paylaşımıyla tüm esnafımıza yarar sağlayacak gerçekçi bir hipermarket-esnaf uzlaşma önerisi olarak esnafımızın kendi dükkânında yetkili hipermarket bayisi olabilmesine imkan sağlanması gerektiği,
 - Millî Eğitim Bakanlığı ve Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonunun onayı ile akredite edilmiş bir eğitim sertifikasyonu ile esnafımızın kendi dükkânında yetkili hipermarket bayisi olabilmesi gerektiği, bu surette esnafımızın iş yeri sahipliğine hiçbir aleyhte değişiklik getirmeden çok önemli faydalar sağlanacağı, vergi kayıp ve kaçaklarının önleneceği, hipermarket kalitesinin tabana yayılacağı ve bu bayiliklerin hipermarket şubeleri gibi aynı yüksek standartlarda hizmet ifa edecekleri,

• Tasarının üretici açısından getirdiği önemli düzenlemelerden birinin mağaza markalı ürünler olduğu; özellikle fason imalat yaptıran, kendi markasını veren alışveriş merkezlerinin yanında üreticinin de ürünlerde isminin olmasının önemli olduğu ve KOBİ’lerin kendi markalarını tanıtımları, yaygınlaştırmaları ve marka hâline gelebilmelerinin önünün açılmış olacağı,

• Ödemelerle ilgili sınırlamalar getirilmesinin olumlu olduğu, bu vadelerle tedarikçi olarak çalışan KOBİ’lerin finansman yükü altında oldukları, mal iadesine ilişkin bir düzenlemenin olmamasının ödemelerin erozyona uğratılmasına sebep olacağı; üreticiler için hem markaların yaygınlaştırılması hem de finansman yükünün azaltılması açısından bu konunun önemli olduğu,

• Türkiye’de AVM’lerin yıllık toplam cirosu 75 milyar TL olduğu ve bunun yüzde 30’unun (yaklaşık 23 milyar TL) sadece pazar günleri yapılan ciro olduğu,

• AVM’de 400 bin kişinin istihdam edildiği vardiya düzeni ile çalışmaların yürütüldüğü, belli günler tatil edilmeye ilişkin düzenleme yapılması ile tek vardiyaya geçme eğiliminin artacağı ve 120 bin kişinin işini kaybetmesi ihtimalinin de dikkate alınması gerektiği,

• AVM’lerdeki dükkan kiralalarının TL cinsinden olması ve bu yönde düzenleme yapılması gerektiği,

• Perakende ticaretinin paydaşlarının esnaf, tüketici, perakendeci, ülke ekonomisi ve çalışanlar olduğu, tüketici menfaatinin her şeyin üstünde olduğu ve tüketicinin isteği ürüne dilediği fiyatla ulaşabilme imkânına sahip olması gerektiği,

• Perakendecilerin ülke ekonomisine katkı sağlayan önemli bir paydaş olduğu; bu gün pek çok markanın alışveriş merkezleriyle büyüdüğü,

• “Discount” olarak bilinen mağazaların kural dışı olarak büyüdüğü; bu işletmelerin ülkedeki tüm üreticileri karşısına aldığı ve onlara pazarlık yapma şansı vermediği; ürün satan firmaların, uluslararası firmaya uyguladığı iskonto ile yerli firmalara uyguladığı iskontonun aynı olmadığı, “discount” mağazalarının sayılarının hızla arttığı,

şeklindeki görüş, öneri ve eleştirileri müteakip, Hükümet tarafından yapılan tamamlayıcı açıklamalarda;

• 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’yle perakende ticaretin düzenlenmesi görevinin Gümrük ve Ticaret Bakanlığına verildiği,

• Bakanlığın kapsamlı çalışmalar ve ilgili bütün tarafların da görüşlerini almak suretiyle Tasarı’yı hazırladığı; perakende ticaretin taraflarının Tasarı’nın esaslı unsurlarına itirazlarının olmaması sebebiyle Tasarı’nın bir uzlaşma metni özelliğini taşıdığı,

• Tasarı ile getirilen en önemli düzenlemelerden birinin perakende ticaretle ilgili kavramların netleştirilmesi olduğu,

• Tasarıyla; geleneksel perakendecilik sisteminin korunmasının, sektörde adil rekabetin sağlanmasının, tüketicinin korunmasının, kayıt dışılığın önlenmesinin, verimliliğin ve kalitenin artırılmasının, sektör içi kesimler arasında dengeli ve sürdürülebilir bir büyüme ortamının tesis edilmesinin hedeflendiği,

• Perakende ticaretin bütün dünyada olduğu gibi Türkiye’de de millî gelir içerisindeki oranının artmaya devam ettiği, 2013 rakamları itibarıyla perakende ticaretin ülke ekonomisinin yaklaşık yüzde 15’ini oluşturduğu ve bu işletmelerde 1 milyon 960 bin kişinin istihdam edildiği,

• Tasarı ile kısa adı “PERBİS” olan “perakende bilgi sistemi” kurulacağı ve işletmelerin iş yeri açılış ve kapanışlarının bu sistem üzerinden yürütülerek işlemlerin hızlandırılacağı,

• Perakende işletmecilerin üretici ve tedarikçilerden talep edeceği masrafların sınırlandırılması ve netleştirilmesi suretiyle küçük işletmelerin karşı karşıya kaldığı önemli problemlerden birinin de giderileceği; bu kapsamda perakende işletmelerin ancak satışa konu ürünün talebini doğrudan etkileyen hizmetlerin karşılığını tedarikçi veya üreticiden talep edebileceği,

- Prim veya bedel taleplerinin sözleşme süresiyle sınırlı olacağı ve prim ya da bedel talebine konu olan ürünün sözleşme süresince rafta tutulmasının zorunlu olacağı,
 - Tasarı ile küçük ölçekli üretici ve tedarikçinin markalaşmasına imkan sağlanacağı, özellikle yurt içinde üretilen ve hızlı tüketim malı niteliği taşıyan ürünlerin üzerinde perakendecinin yanı sıra üreticinin de kimlik bilgilerine yer verileceği ve bu sayede tanınırlığının artırılacağı,
 - Uygulamada çeşitli sorunlara yol açan ve tüketicilerin şikayet ettiği, kampanyalı satışlar ve alışveriş festivalleri gibi hususlarda düzenleme öngörüldüğü;
 - Özellikle esnaf ve sanatkarlar ile küçük üreticinin daha ucuza mal almalarını sağlamak amacıyla tedarik ve dağıtım kooperatifleri kurmalarına imkan sağlanacağı,
 - Esnaf ve sanatkarların alışveriş merkezlerinde yer almalarına imkan sağlayan düzenlemeler öngörüldüğü,
 - Kaybolmaya yüz tutmuş sanatlarımızın yaşatılmasını temin etmek amacıyla bu sanatı icra edenlere de alışveriş merkezlerinin kiraya verdikleri alanlarının binde 3'ü oranında yer tahsis edilmesi ve rayiç bedelin dörtte birini geçmemek üzere kiraya verilmesi imkanının getirildiği,
 - Özellikle küçük işletmelerin, büyük alışveriş merkezleri ve zincir mağazalar karşısındaki zayıf konumları dolayısıyla ortaya çıkan ödemeye ilgili bazı sorunlarının da çözümüne ilişkin hükümlerin Tasarı'da yer aldığı,
 - Sektörün dinamik yapısı dikkate alınarak perakendeciler konseyinin uygulama sonuçlarının değerlendirmesinin yanı sıra ortaya çıkacak yeni ihtiyaçların ve sorunların da giderilmesi noktasında önemli görevler ifa edeceği,
 - Esnaf ve sanatkarın çok uzun yıllardan beri mağdur olduğu, odalara üye olması aşamasında istenilen ustalık belgesi uygulamasından vazgeçileceği,
 - Hafta tatilinden muaf olmak için esnaf ve sanatkarlardan ilave belge alındığı, Tasarı'nın yasalaşması ile hafta tatilinden muaf olmak için esnaf ve sanatkarın ilave harç ödememesinin sağlanacağı,
 - Tasarıyla; emlakçılık ve oto galericiliği gibi ticari alanlarda faaliyette bulunan sektörün de düzenleme kapsamına alındığı,
 - Tasarıyla büyük alışveriş merkezleri ve zincir mağazaların çalışma saatleri ve alışveriş merkezlerinde hafta sonları tatil edilmesi ile ilgili bir düzenleme yapılmasının öngörülmediği; esnaf ve sanatkarımıza yeni iş imkânı açmak amacıyla AVM'lerin belli günler tatil edilmesinin; ticareti daraltacağı ve buradaki ticaretin esnaf ve sanatkâra kaymasını sağlamayacağı gibi AVM'lerin bugün bir yaşam biçimi hâline geldiği gerçeği de dikkate alınarak birçok sorunu da beraberinde getireceği,
 - Kanuna çalışma saatleriyle ilgili bir kural koymanın doğru olmayacağı esnek düzenleme yapma imkanı sağlanması gerektiği, bunların zamana ve ihtiyaçlara bağlı olarak değişebileceği, dünyanın bir çok yerinde esnek düzenlemeler bulunduğu,
 - Sektörün büyük oranda yapılaşmasını tamamladığı, sektörün yüzde 57'sinin esnaf ve sanatkar, yüzde 43'ünün ise büyük alışveriş merkezleri ve zincir mağazalardan oluştuğu,
 - Bakanlığın Türkiye'ye giriş yapan araçların yüzde 100 x-ray'den taratılmasıyla ilgili bir projesinin olduğu ve bu kapsamda gerekli alımlara başlandığı ancak görüntüleri değerlendirecek bine yakın operatöre ihtiyaç bulunduğu, gümrüklerin her açıdan kontrol edilmesini teminen Bakanlığa gerekli kadro desteğinin sağlanması gerektiği, ifade edilmiştir.
- Tasarı ve tekliflerin tümü üzerindeki görüşmeleri müteakip Tasarı metni esas alınarak maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının;

► 1 inci maddesi aynen,

► 2 nci maddesi; hizmet sektöründe faaliyet gösteren işletmelerden özel kanunlarla düzenlenenlerin, kanunlarında genellikle faaliyete geçiş süreci ile birlikte faaliyetleri de düzenlendiğinden; konu bütünlüğünün sağlanması, hükmün düzenlenme amacına uygun olması ve yorum karmaşasına neden olunmamasını teminen (2) numaralı fıkrasına, “faaliyete geçiş süreci” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile faaliyetleri” ibaresinin eklenmesi suretiyle,

► 3 üncü maddesi;

• 3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanuna dayanılarak çıkarılmış olan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikte, “İşyeri açma ve çalışma ruhsatı” ile “izin” kavramları “işyeri açma ve çalışma ruhsatı” kavramında birleştirilerek tanımlandığından “izin” ve “işyeri açma ve çalışma ruhsatı” kavramlarıyla örtüştüğü için bu tanımların yeniden yapılması halinde “izin” ve “ruhsat” işlemlerinin iki ayrı işlem olduğu ve işyeri açma ve çalışma mevzuatında yer alan izin mekanizmasının dışında ayrı bir izin mekanizması öngörüldüğü şeklinde farklı yorumlara yol açılmamasını teminen (f) ve (g) bentlerinin madde metninden çıkarılması ve diğer bentlerin teselsül ettirilmesi,

• “ticaret odası” ve “sanayi odası” anlamının verilmesini teminen (h) bendinde yer alan “odasının” ibaresinin “odalarının” şeklinde değiştirilmesi ve bend teselsülü sebebiyle (g) bendi olarak,

• “zincir mağaza” tanımının, bu mağazaların niteliklerine özgü olarak netleştirilmesi ve ekonomik gücün kötüye kullanımına tedbir niteliğindeki Tasarı maddelerinin uygulanacağı işletmelerin uygun olarak belirlenmesi bakımından (o) bendinin değiştirilmesi ve bent teselsülü sebebiyle (m) bendi olarak,

► İkinci bölüm başlığının bölüm maddelerinde yapılan değişiklik doğrultusunda içeriği tam olarak ifade edebilmesini teminen “Perakende Bilgi Sistemi, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Verilmesi” şeklinde değiştirilmesi suretiyle,

► 4 üncü maddesi aynen,

► 5 inci maddesi; “Tanımlar” başlıklı Tasarı’nın 3 üncü maddesinin birinci fıkrasından (f) ve (g) bentlerinin çıkarılması nedeniyle ve yürürlükteki işyeri açma ve çalışma mevzuatıyla tekrerrü önlemek amacıyla, ülke düzeyinde standart uygulamayı sağlamak amacıyla alışveriş merkezlerine yapı ruhsatı verilmesine ilişkin görüş verme yetkisinin üst meslek kuruluşlarına verilmesini ve ayrıca bu kuruluşların görüşlerini 15 iş günü içerisinde bildirmesini teminen değiştirilmesi suretiyle,

► 6 ncı maddesi;

• Üretici ve tedarikçilerden yapılacak prim ve bedel talebinin, maddede sayılan perakende işletmelerin yanı sıra bayi işletmeler ve özel yetkili işletmelerin sözleşme ilişkisi içerisinde bulunduğu ana işletmeler (bayilik veren ve franchise veren işletmeler) tarafından da yapılabileceği de dikkate alınarak birinci fıkrasında yer alan “işletmeler” ibaresinin “işletmelerce satışı sunulmak üzere üretilen ya da tedarik edilen ürünler nedeniyle” şeklinde, “edemez.” ibaresinin “edilemez.” şeklinde değiştirilmesi,

• Prim ve bedel talebine konu olan ürünün, düzenlemenin amacı olan sözleşme süresince rafta satışı sunulması yerine perakende işletmenin satış alanı dışındaki depo vb. herhangi bir alanındaki rafta bulundurulması gibi kötüye kullanımına yönelik değerlendirmeleri önlemek amacıyla fıkra metninde yer alan “tutulması” ibaresinin “satışı sunulması” olarak değiştirilmesi suretiyle,

► 7 nci maddesi; (1) numaralı fıkrasında yer alan genel hükmün istisnası olarak ikinci fıkrada düzenlenen hükmün, istisna hükmü olması vurgusunu artırmak amacıyla birinci fıkra ile birleştirilmesi ve koruyacağı kesimin daha adil ve net bir şekilde ortaya konulmasını teminen hükümde yer alan “alacaklının küçük işletme, borçlunun ise büyük ölçekli işletme olması” durumunu vurgulamak amacıyla değiştirilmesi ve fıkra numaralarının teselsül ettirilmesi suretiyle,

► 8 inci maddesi; (1) numaralı fıkrasının son cümlesindeki yönetmelikle düzenlenecek usul ve esaslar hakkında, aynı fıkra hükmü için öngörülen cezadan farklı ve diğer maddelerde hükümlenen hususlar hakkında çıkarılacak yönetmeliklerle aynı olacak şekilde “Ceza hükümleri” başlıklı 18 inci maddeye ilave ayrı bir ceza hükmü ihdas edildiğinden; birinci fıkrada yer alması halinde son cümle hükmü için (aynı fiilden dolayı) iki ayrı ceza uygulamasına gidilmemesi bakımından (1) numaralı fıkranın ikinci cümlesinin redakte edilerek (2) numaralı fıkra olarak düzenlenmesi suretiyle,

► 9 uncu maddesi aynen,

► 10 uncu maddesi aynen,

► 11 inci maddesi;

• Otopark ile ilgili hükümlerin imar mevzuatında düzenlenmesi sebebiyle mükerrerliği önlemek amacıyla (1) numaralı fıkrasının madde metninden çıkarılması ve diğer bentlerin teselsül ettirilmesi suretiyle,

• Engelli, yaşlı ve çocuklara yönelik düzenlemenin yalnızca alışveriş merkezlerine özgülenmesi amacıyla (4) numaralı fıkrasında yer alan “Ortak” ibaresinin “Alışveriş merkezlerinde yer alan ortak” şeklinde değiştirilmesi ve teselsül sebebiyle (3) numaralı fıkra olarak,

► 12 nci maddesi;

• (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “on gün” ibaresi “yirmi gün” olarak değiştirilmesi,

• (2) numaralı fıkrasındaki “binde ikisi” ibaresinin “binde üçü” şeklinde değiştirilmesi,

• Bayi işletme ve özel yetkili işletmelerin de kapsama alınmasını ve raf tahsisi yapılacak yöresel ürünlerin amaca uygun şekilde nitelendirilmesini teminen (3) numaralı fıkrasındaki “zincir mağazalarda,” ibaresinin “zincir mağazalar ile bayi işletme ve özel yetkili işletmelerde” şeklinde ve “il müdürlüklerince belirlenen yöresel ürünlerin” ibaresinin “il müdürlüklerince belirlenen hızlı tüketim malı niteliği taşıyan yöresel ürünlerin” şeklinde değiştirilmesi suretiyle,

► 13 üncü maddesi aynen,

► 14 üncü maddesi aynen,

► 15 inci maddesi; Konseyin toplanma süresine açıklık getirilmesi amacıyla (1) numaralı fıkrasındaki “Konseyin” ibaresinin “Yılda en az bir kez toplanacak Konseyin” şeklinde değiştirilmesi suretiyle,

► 16 ncı maddesi;

• Bakanlar Kurulunca perakende işletmelerin açılış ve faaliyete geçişinde üst meslek kuruluşlarının da görüşlerinin alınmasını teminen (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan “Bakanlığın” ibaresinden sonra gelmek üzere “üst meslek kuruluşlarının görüşlerini de alarak oluşturacağı” ibaresinin eklenmesi,

• Üst meslek kuruluşlarının (a) bendi kapsamındaki görüşlerini otuz gün içerisinde bildirmelerini öngören bir hükmün (3) numaralı fıkra olarak metne eklenmesi suretiyle,

► 17 nci maddesi;

• “İnceleme, araştırma, soruşturma, teftiş” ifadelerini karşılaması amacıyla kullanılan “her türlü” ibaresinden farklı kamu kurumlarının yapılan denetimlerin anlaşılması amacıyla ve “her türlü” ibaresi olmasa da “denetim” ibaresi başlı başına “inceleme, araştırma, soruşturma, teftiş” anlamı taşıdığından, (1) numaralı fıkrasındaki “her türlü” ibaresinin çıkarılması,

• Yetkili idarelerin yapacağı denetimlerin “doğrudan veya Bakanlığın talebi üzerine” yapılabileceği ve “ön inceleme” mahiyetinde olacağı ve denetim yetkisinin Bakanlığa ait olduğuna ilişkin olarak (2) numaralı fıkrasının değiştirilmesi,

• Bakanlık tedbirlerine uymaya ilişkin hükmün genel kural niteliğinde olması sebebiyle (3) numaralı fıkrasının madde metninden çıkarılması ve diğer fıkranın teselsül ettirilmesi suretiyle,

► 18 inci maddesi; cezaların uygulanabilirliğinin ve caydırıcılığının artırılması ve diğer maddelerde gerçekleştirilen değişikliklere uygun olarak değiştirilmesi suretiyle,

► 19 uncu maddesi; 4250 sayılı Kanun’un 9 uncu maddesindeki hüküm dikkate alındığında, Tasarı metninde geçen “ibadet yeri” tanımı, bu Kanunun 9 uncu maddesinin ikinci fıkrası kapsamında değerlendirilemeyeceğinden madde ile yapılması öngörülen düzenlemeye gerek kalmaması sebebiyle madde metninden çıkarılması ve diğer maddelerin teselsül ettirilmesi suretiyle,

► 20 nci maddesi; tacirlere ve esnaflara ait işyerlerinin açılışında ustalık belgesi aranması konusundaki sorunların ticari hayatın gereklerine ve şartlarına uygun olarak giderilmesi ve işyeri açılışında ustalık belgesi istenmesi açısından tacir ve esnaf ayırımı kaldırılmasını teminen 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrasında değişiklik öngören çerçeve hükümdeki “açacaklardan, meslek odaları ise işyeri sahibi olarak üye kaydı yaptıracaklardan, ustalık belgesi istemek zorundadır.” ibaresi “açılışında, esnaf ve sanatkârlar ile tacirlerin kendilerinden veya işyerinde her bir meslek dalında çalıştırdıkları en az birer çalışanından ustalık belgesi ya da en az ön lisans diploması istemek zorundadır.” şeklinde değiştirilmesi ve madde teselsülü sebebiyle 19 uncu madde olarak,

► 21 inci maddesi; madde teselsülü sebebiyle 20 inci madde olarak,

► 22 nci maddesi; madde teselsülü sebebiyle 21 inci madde olarak,

► 23 üncü maddesi; 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 9 uncu maddesinin birinci fıkrasına eklenmesi öngörülen,

• (g) bendindeki “Esnaf” ibaresinin “İlgili Kanun kapsamında, esnaf” şeklinde değiştirilmesi,

• (ğ) bendinin iki ayrı bend olarak düzenlenmesini teminen madde metninden çıkarılması ve tanıtım günlerinin de yurt içi fuar ile sergi ve panayırarla benzer özellikler gösterdiği ve düzenlenmesi gereken bir alan olduğu dikkate alınarak (g) bendinden sonra gelmek üzere “(ğ) Sergi, panayır ve tanıtım günleri gibi organizasyonların düzenlenmesine izin vermek ve bu organizasyonların düzenlenmesi ile faaliyetlerine yönelik düzenlemeler yapmak.” ve “(h)Yurtiçi fuarlara ilişkin düzenlemeler yapmak.” bendlerinin eklenmesi,

• (h) bendinin elektronik sistemlerin, yalnızca kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarıyla entegre edilmesini teminen redakte edilmesi ve fıkra teselsülü sebebiyle (1) bendi olarak,

değiştirilmesi suretiyle ve madde teselsülü sebebiyle 22 nci madde olarak,

► 24 üncü maddesi; madde teselsülü sebebiyle 23 üncü madde olarak,

► 25 inci maddesi; madde teselsülü sebebiyle 24 üncü madde olarak,

► 26 ncı maddesi; Tasarı’nın 3 üncü ve 5 inci maddelerinde yapılan değişiklikler doğrultusunda (1) ve (2) numaralı fıkraların madde metninden çıkarılması ve diğer fıkranın teselsül ettirilmesi ve madde teselsülü sebebiyle 25 inci madde olarak,

► Geçici 1 inci maddesi;

• (4) numaralı fıkrasındaki “onuncu” ibaresinin “yedinci” olarak değiştirilmesi,

• Geçiş hükümlerinin uygulanmasına etkinlik sağlanmasını teminen maddeye (11) numaralı fıkra olarak “Bu maddenin altıncı, yedinci, sekizinci, dokuzuncu ve onuncu fıkralarına aykırı hareket edenlere, bu Kanunun 18 inci maddesinde ilgili aykırılık için öngörülen cezalar, aynı maddede belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde uygulanır.” hükmünün eklenmesi,

• Kanuna dayalı olarak çıkarılacak yönetmeliklerin daha kısa sürede çıkarılmasını teminen (11) numaralı fıkrasında yer alan “bir yıl” ibaresinin “dokuz ay” şeklinde değiştirilmesi ve (12) numaralı fıkra olarak teselsül ettirilmesi suretiyle,

► Yapılan teselsül sebebiyle yürürlük maddesini düzenleyen 27 nci maddesi 26 ncı madde olarak ve yürütme maddesini düzenleyen 28 inci maddesinin 27 nci madde olarak, kabul edilmiştir.

Tasarının tamamı, yapılan değişiklikler de dikkate alınarak, kanunların yapılmasındaki esas ve usullere uygunluğun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmuştur.

Ayrıca, İçtüzüğü'nün 45 inci maddesi uyarınca Tasarının Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonun temsil edilmesi amacıyla Gaziantep Milletvekili Mehmet ERDOĞAN ve Çankırı Milletvekili Hüseyin FİLİZ özel sözcü olarak seçilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan <i>Halil Mazırcıoğlu</i> Gaziantep	Başkanvekili Hüseyin Üzülmez Konya (İmzada bulunamadı)	Sözcü <i>Ali Ercoşkun</i> Bolu
Katip <i>Mustafa Öztürk</i> Bursa	Üye <i>Ümit Özgümüş</i> Adana (İmzada bulunamadı, muhalefet şerhi ektedir)	Üye <i>Osman Aydın</i> Aydın (Muhalefet şerhi var)
Üye <i>Hüseyin Filiz</i> Çankırı (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Emin Haluk Ayhan</i> Denizli (İmzada bulunamadı, muhalefet şerhi ektedir)	Üye <i>Mehmet Galip Ensarioğlu</i> Diyarbakır
Üye <i>Kemal Değirmendereli</i> Edirne (İmzada bulunamadı, muhalefet şerhi ektedir)	Üye <i>Mehmet Erdoğan</i> Gaziantep (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Orhan Karasayar</i> Hatay
Üye <i>Ünal Kacır</i> İstanbul	Üye <i>Metin Külünk</i> İstanbul	Üye Osman Boyraz İstanbul (İmzada bulunamadı)
Üye <i>Mehmet Ali Susam</i> İzmir (Muhalefet şerhi var)	Üye Erdal Akstinger İzmir (İmzada bulunamadı)	Üye <i>Alim Işık</i> <i>Kütahya</i> (Muhalefet şerhim vardır)
Üye <i>Hasan Ören</i> Manisa (İmzada bulunamadı, muhalefet şerhi ektedir)	Üye <i>Ahmet Erdal Feralan</i> Nevşehir	Üye <i>Ömer Selvi</i> Niğde
Üye Özlem Yemişçi Tekirdağ (İmzada bulunamadı)	Üye Ercan Candan Zonguldak (İmzada bulunamadı)	

KARŞI OY YAZISI

Türkiye’de büyük mağazalar ve alışveriş merkezlerinin sayısı, bir yasal düzenleme de bulunmaması nedeniyle, 1990’lı yılların ikinci yarısından itibaren hızla artmış, perakende ticarete önemli yer tutacak noktaya gelmiştir.

Gerek sanayicilerin gerekse esnaf ve sanatkarların hipermarketlerin kuralsız büyümelerine yönelik eleştirileri, bu alanda yasal düzenleme talepleri bulunmasına çok yoğun olarak yürütülen lobi faaliyetleri neticesinde yıllardır bir düzenleme yapılmamıştır.

Kuralsız ve haksız bir rekabet ortamı oluşturan hipermarketler, geçmişten bu yana toplumun harcı niteliğindeki esnaf ve sanatkarın sayılarının hızla azalmasına neden olmuştur.

Oysa Anadolu toprakları, doğu ile batı arasındaki eşsiz konumu nedeniyle bin yıllardır ticaretin yoğun olarak yapıldığı, çok köklü bir ticaret kültürüne sahip bir bölgedir. Dün baharat ve ipeğin geçtiği yollarından bugün doğu ülkelerinde üretilen ürün ve yedek parçalar ve enerji ürünleri batıya geçmektedir.

Kökleri Selçuklu’ya kadar uzanan Ahilik teşkilatı, Osmanoğlu Beyliği’nin bir cihan imparatorluğuna dönüşmesinde, ekonomik desteğinin yanı sıra adalet, sabır ve doğruluğu savunan ideolojisiyle de büyük katkı sağlamıştır.

Ticaretin, iyi ahlak ve meslek eğitimiyle harmanlandığı ahilik, yüzyıllar boyunca de zenginleşmede, hem de toplumda sosyal adaleti sağlamada büyük katkılarda bulunmuştur. Tüketici haklarının, sosyal güvenlik örgütlenmesinin ve meslek okullarının ilk örnekleri ahilik teşkilatlarında ortaya çıkmıştır.

Cumhuriyet’ten sonra devletin sosyal kuramlarının oturması ve gerek örgün eğitimin gerekse meslek eğitiminin merkezleşmeye başlamasının ardından önemli bir dönüşüm geçiren ahiler, bu görevleri resmen olmasa da fiilen sürdürmeye devam etmişlerdir. Esnaf ve sanatkarlar eksik tartmamaya, meslek öğretmeye, çevredeki fakire, garibana kol kanat germeye, parası çıkışmayana ‘veresiye’ adı altında kredi açmaya, karanlık sokakları rengarenk çarşılar, yan yana inşa edilmiş binaları herkesin birbirini tanıdığı mahalleler haline getirmeye devam etmiştir.

Bugün sayıları azalmış, ekonomik güçleri zayıflamış oldukları halde veresiye vermeye devam etmektedirler. Halen bir yere giderken evin anahtarı en güvenilen kişi olarak esnafa bırakılır, evlenecek olanlar eşinin ailesini çevre esnaftan soruşturulur.

Diğer yanıyla esnaf ve sanatkarlar ekonomide girişimciliğin okulu durumundadır. Esnaf işletmeleri tek bir kişinin, çok küçük bir sermayeyle, küçük bir dükkan açarak, sabahın seherinden gece karanlığına kadar mal ve hizmet ürettiği yerler noktasındadır. Girişimci burada kendisine ve ailesine baktığı gibi çoğu zaman yanında birkaç kişi çalıştırarak hem meslek öğretene hem de istihdam sağlayan kişi noktasına gelmiştir.

Çalışma çağına geldiğinde “Bana iş verin, iş yoksa yeşil kart verin, sosyal yardım verin” demediği, devletten bir şey beklemediği gibi; bir de vergi veren, SGK primi yatıran, istihdam yaratan noktaya gelmiştir.

Bu işletmeler son derece dinamik yapıda olduğundan alanlarındaki değişimlere hızla adapte olmaktadır. Yeni çıkan ürünler, piyasaya girmek isteyen yeni markalar, fiyatta ya da kalitede rekabetçi olmak isteyenler; milyonlarca esnaf işletmesinin raflarında kendilerine yer bulabilmekte, tüketiciyle buluşmaktadır.

Diğer yandan çok küçük sermayelerle kurulan ve işletilen esnaf işletmeleri piyasanın daralması ya da genişlemesi durumlarında hızla büyüeyebilen ya da küçülerek kendini koruyabilmeyi de başarmışlardır. Bu nedenle piyasaların, ekonominin gidişatının nabzını en iyi tutanların başında esnaf ve sanatkarlar gelmektedir.

Dünyada 2. Dünya Savaşından sonra önemli bir gelişme kaydeden perakende sektörü, 1960'lı yıllardan itibaren organize perakende şirketlerinin sahaya çıkışına ve 1970'li yılların sonlarında ise perakende sektöründe önemli bir payı devralmasına tanık oldu.

Çok mağazalı ve büyük metrekareli organize perakendecilik yani hipermarketçilik; işletme giderleri yüksek olduğu halde tek merkezden büyük ölçeklerle satın alma yapması, KOBİ düzeyindeki firmalara özel üretimler yaptırılmaları, kendi depoları ve lojistikleriyle verimliliğe odaklanarak karlılığı yakaladı.

Ardından raf dizaynından, mimariye, profesyonel yöneticilerden tek tip giyinmiş özel eğitilmiş satış personeline, aydınlatma oyunlarından her medya kanalındaki reklam bombardımanına kadar pek çok yeni satış tekniği geliştirerek pazardaki paylarını her geçen gün arttırmayı başardılar.

Özellikle 80'li yıllarda hipermarketlerin ve alışveriş merkezlerinin kent içinde yıllardır ticaret yapan, esnaf ve sanatkarı yok etmesi üzerine pek çok gelişmiş ülke mevzuatlarında değişikliğe giderek organize perakende şirketlerinin küçük işletmelerine karşı haksız rekabet yürütmesine, satıcı tekel oluşmasına ve kentlerin ticari yaşamlarının bozulmasına engel olacak yasalar çıkartmıştır.

Örneğin Almanya (Ticaret Kanununun 11.3.Maddesi) şehir merkezinde hipermarket açılması yasaklanmıştır. Bir başka maddede hipermarketlerin çalışma saat ve günlerinde kısıtlamaya gidilmiş ve ayda bir Cumartesi hariç, Cumartesi günü öğleden sonra ve Pazar günleri çalışma yasağı getirilmiştir.

Fransa'da ilk olarak 1973'de uygulamaya koyduğu Royer Kanunu'yla bir komisyon kurmuş, hipermarket açılış iznini bu komisyonla eliyle vermektedir. Komisyon hipermarketin kurulacağı yerdeki toplam arz ve talep dengesine, mevcut küçük ölçekli perakendecilere etkiye ve rekabet koşullarına bakarak değerlendirme yapmaktadır.

İtalya ise 1971 tarihinde 426 sayılı Kanun'la hipermarketlerin şehir merkezinde faaliyet göstermelerini engellemiş, şehir dışında olsalar da mevcut küçük perakendecilere yönelik olarak rekabetin işleyişini bozmalarını engellemek için çeşitli şartlar ortaya koymuştur.

Amerika'da hipermarketlerin konumları ve çalışma gün ve saatleriyle ilgili yasalar bulunmasa da Sherman, Robinson, Patman ve Clayton Yasaları aracılığıyla serbest rekabetin oluşması, satın almada ya da pazarlamada fiyat tekel oluşmasının engellenmesi sağlanarak hipermarketlerin pazarın hakimi haline gelmesini engellenmektedir.

Dünya üzerindeki pek çok ülkenin mevzuatında hipermarketlerin Pazar günleri ya da haftanın bir günü, bayram ve tatillerde ve belirli saatlerden sonra çalışmasını engelleyen; şehir merkezlerinde kurulmasını izin vermeyen, toplu satın almadan kaynaklanan güçle haksız rekabet yaratmasını yasaklayan kanunlar bulunmaktadır. Bütün bu kanunların amacında kent merkezindeki esnaf ve sanatkarın korunması ve yaşamlarını sürdürmesi amaçlanmaktadır.

Türkiye’de de hipermarket serüveni, Koç Grubu’nun 1975 yılında Migros’u devralmasıyla başlamıştır. 1990’lı yıllarda dışa açık ekonominin yaşamın her noktasına nüfuz etmesi, perakende sektöründe de kendini gösterdi, hipermarketler önce İstanbul’da, sonra diğer büyük şehirlerde ve giderek Anadolu’nun diğer kentlerinde kurulmaya başlandı.

90’lı yıllar hipermarketlerin hem ebat, hem sayı olarak büyüdüğü dönemler oldu. Özellikle 90’ların ikinci yarısında hemen her gün bir yerde bir hipermarketin açılarak perakende ticarete hipermarketlerin payı hızla artmaya başladı. Hemen ardından önce aynı satın alma zincirinin küçük mağazaları, ardından da uluslararası literatürde “discount” (indirim) mağazacılığıyla her sokaktaki esnaf tehdit edilir noktaya geldi.

Diğer yanda kentin en merkezi yerlerinde en az bir hipermarketi ve çeşitli ulusal ve uluslararası markalan içinde barındıran Alışveriş Merkezleri (AVM) ile kentin yaşam merkezleri kaydırıldı. AVM’ler medya kanalı ve yöntemi kullanılarak modem yaşamın sembolü görüntüsüne büründü. Vatandaşların özellikle hafta sonlarında kapalı alanda, çocuklar için oyun alanları, sinemaları ve otoparkı bulunan AVM’leri tercih etmesi sağlanarak; kentin yaşam ve ticaret yaşamı bu AVM’lere toplanması sağlandı.

Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu’nun (TESK) bir çalışmasına göre hipermarketler bakkal, kasap, manav gibi esnaflık kollarından başlayarak hırdavat ve ayakkabıcılığa kadar 56 farklı esnaf ve sanatkar üzerinde haksız rekabet uygulamaktadır.

Hipermarketlerin kendilerini savunurken ortaya attığı bazı tezler doğru değildir. Örneğin rekabeti geliştirdikleri, ‘geleneksel’ diyerek aşağıladıkları esnafa göre daha ucuza ürün sattıkları gerçeği yansıtmamaktadır.

Tüm ürünlere baktığımızda hipermarket fiyatlarıyla esnaf fiyatları arasında çok önemli farklılıklar bulunmamaktadır. Ancak birkaç üründe, üreticiler üzerine baskı kurarak, büyük ölçeklerde satın alma yaparak önemli indirimler elde etmekte; bu indirimleri kullanarak çok ucuz oldukları yönünde bir algı oluşturmaktadırlar.

Sahada çeşitli toptancı ve üreticilerle yaptığımız görüşmelerde bir temizlik markaları üreten ve ülkedeki temizlik ürünleri pazarının yaklaşık yarısına hakim olan grubun ürünlerini esnafa ve hipermarkete veriş fiyatlarına ulaştık.

Bu grup kendi ürettiği ünlü bir deterjan markasını bakkala 22,5 liradan satarken, aynı ürünü hipermarkete 16,5 liradan satmaktadır. Bakkal 22,5 liraya aldığı ürünü yüzde 11 kar elde ederek 25 liraya piyasaya sunarken; hipermarket 16,5 liraya aldığı ürünü yüzde 40 kar ederek 23 liraya raflarda yer almaktadır.

Neticede hipermarketler çok büyük karlar elde ettikleri halde, bakkalların çok pahalı olduğu fikri yerleştirilmektedir.

Üreticiler ürünlerini bakkallara satışta ya peşin ya da kısa vadeler tercih ederken, hipermarketlere bazı kalemlerde 4-6 ay; bazılarında 8 aya varan vadeler yaptıklarından hipermarket ürünü satın, parasını kullandıktan çok sonra geri fabrikaya ödeme yapmaktadır. Bu da raftaki ürünün fiyatını etkileyen bir parametre noktasındadır.

Hipermarketlerin kayıtlı ekonomiye katkıda bulunduğu, ödenen verginin artmasına neden oldukları da doğru değildir. Alışverişler büyük ölçüde kredi kartıyla gerçekleştiği için alışverişler kayda girmektedir fakat hipermarketlerin kendileri sürekli zarar göstererek çok küçük vergiler ödemektedir.

Hipermarketler üreticilerden raf kirası ve gondol başı gibi ücretlerden, indirim katılıma payı ve yeni mağaza payına kadar çok çeşitli isimler altında para toplamaktadır. Rekabet Kurumu' nun yaptığı araştırmaya göre alınan bu ücretlerin bazı dönemlerde toplam cironun dörtte birine yaklaştığı görülmektedir.

Hipermarketlerin çok büyük bölümünün merkezi yurt dışındadır. Bu nedenle bu kadar büyük ölçüde ticareti gerçekleştirdikleri ve tahminlerin çok üzerinde paralar kazandıkları halde, başta kar transferi olmak üzere çok çeşitli yöntemler ve muhasebe işlemleri sayesinde kazancın büyük bölümünü kendi ülkelerine taşımakta; Türkiye'ye çok küçük miktarda vergiler ödemektedir.

Aksi takdirde yılda 80 - 100 milyar dolar ciroya yaklaşan, Türkiye perakende pazarının yaklaşık yarısını kontrol eden 4-5 firmanın sürekli en çok vergi verenler listesinde olması gerektirdi.

Hipermarketlerin Türkiye perakende pazarını büyüttüğü ve geliştirdiği de doğru değildir. Özellikle kar payı olarak yurt dışına çıkan bu sıcak parayla Türkiye'nin perakende piyasası derinliğini kaybetmesine neden olmaktadır.

Yerli firmaların birbiriyle yaptığı alışveriş neticesinde elde edilen gelirler yeni yatırımlar ya da tasarruf olarak değerlendirirken; perakendeden elde edilen gelirin yurt dışına çıkması, Türkiye'nin yatırım ve tasarruf açığına olumsuz etki etmektedir.

Hipermarketler şehirlerin güzelleşmesi ve modern yaşamı teşvik etmesi noktasında öne sürülenler de gerçeği yansıtmamaktadır. Tam tersine ellerinede büyük sermaye bulunan ve Türkiye'nin perakende piyasasını düzenleyen bir yasası bulunmamasını fırsat bilen uluslararası hipermarketler, bu güçlerini kullanarak kent merkezlerine; gerektiğinde imar durumunu değiştirerek mağazalar yapmakta; kentin yeşil alanlarını işgal etmekte, ticari, sosyal ve trafik işleyişini bozmaktadır.

Kentin içlerine yapılan hipermarketler, ellerindeki ekonomik gücü kullanarak gerekirse bir süre zarar etmeyi de göze alarak, önce çevrede on yıllardır ticaret yapan esnaf, sanatkar ve tüccarın kapanmasına neden olmaktadır. Ardından ticari potansiyelin büyük bölümünü kendi tekelinde toplayan hipermarket, fiyatları arzu ettiği seviyeye çekmekte yeniden büyük karlılıklar elde etmeye devam etmektedir.

Alışveriş merkezlerinin markalaşmayı teşvik ettiği de doğru değildir. AVM'ler çoğunluğu yabancı olan belirli sayıda marka dışında yeni gelişmek isteyen markaları bünyesine almamakta, arzın taleple buluşmasına engel olmaktadır.

Aalışveriş merkezlerinde bulunan markalara bir baktığımızda -İstanbul, İzmir ya da Van olması fark etmez- hep aynı isimleri görmekteyiz. Her AVM'nin giriş katında bir uluslararası hipermarket, gıdadan giyime, beyaz eşyadan fast food'a kadar hep aynı markalar AVM içinde yer almaktadır.

Piyasaya yeni girmek isteyen bir marka AVM'lere boş bir mağaza bulsa, son derece fahiş olan kira bedelini de ödemeye karar verse bile kabul görmemekte, pek çok yeni bedel ve fiyat çıkartılarak cayması teşvik edilmektedir. Pek çok AVM'de ortak alanlarla ilgili giderlerin çok ünlü markalar yerine AVM'lere girmeye çalışan, yeni markalaşma niyetindeki firmalara ödettirildiği öne sürülmektedir.

Türk esnaf ve sanatkarı 90'lı yılların ikinci yarısından itibaren ülkede hızla yayılan, uyguladıkları haksız rekabet nedeniyle yok olmalarına neden olan hipermarketlere karşı yaşam mücadelesi vermektedir. 2000'li yılların başında sayıları 4 milyona ulaşan esnaf, bugün TESK'in verilerine göre ancak 1,5 milyon civarında kalmıştır.

Onların da gelir-gider dengesi bozulmuş, çoğu bankalara borca batmış durumdadır. Yıllardır sürdürdükleri işlerinden vazgeçecek olsalar yapacak bir işleri bulunmadığından, zarar da etseler çalışmaya devam etmektedirler. Pek çoğu çocuklarının kendi işini devralması yerine başka bir işte çalışmasını tercih etmektedir.

Avrupa ülkelerinde bulunan bir Perakende Ticaretin Düzenlenmesi yasası ihtiyacı 20 yıldır gündemdedir. Özellikle son 15 yıldır daha belirgin hale gelen düzenleme ihtiyacı daha önce defalarca konuşulmuş, ancak çeşitli lobi gruplarının baskıları neticesinde çıkartılamamıştır.

2002 yılında dönemin Sanayi ve Ticaret Bakanı Ahmet Kenan Tanrıkulu tarafından hazırlanan yasa tasarısı Meclis'te görüşülemeden dönem tamamlandığından yasa kadük olmuş, ondan sonra gelen hükümetler döneminde hipermarket yasası komisyonlara dahi ulaşmamıştır.

59. Hükümet'in Sanayi ve Ticaret Bakanı Ali Coşkun yasayı çıkartmak için çok gayret gösterdiğini ancak çıkartamadığını söylemiş, Türk esnaf ve sanatkarından özür dilemişti.

Sonra 60. Hükümet'in Sanayi ve Ticaret Bakanları Zafer Çağlayan 2007 yılı Aralık ayında bütçe görüşmeleri sırasında yasanın Başbakanlık'ta olduğunu, etki değerlendirmesi yapıldıktan sonra 2008 yılının Şubat ayında Meclis'e göndereceklerini söylemişti. Selefî Bakan Nihat Ergün ilk kez 2010 yılında bir başka kanunun görüşmeleri sırasında soru üzerine "Onu da hazırlıyoruz, banda koyduk geliyor" demiş, sonra defalarca bu sözünü yinelemek zorunda kalmıştı.

61. Hükümet'in Gümrük ve Ticaret Bakanı Hayatı Yazıcı ise Tüketici Kanunu'nun hemen ardından Hipermarket Kanunu'nu yollayacaklarını söylemiş, ancak kanunu Meclis'e yollamak ona da nasip olmadı.

15 yıllık sürede bakanlar defalarca birinci ağızdan söz vermiş, bürokrasi defalarca bu kanun için hazırlık yapmış, her bakan konunun taraflarından görüş istemiş, kanun hazırlandıktan sonra Başbakanlık'ta kalmış, oradan ileri geçememiştir.

Yapılan bu hazırlıkların ortak yönü, tıpkı Avrupa'daki benzerleri gibi küçük esnaf ve sanatkarı hipermarketlere karşı koruyan anlayışla hazırlanmış, haksız rekabete izin vermeyen, hipermarketlerin haftanın bir günü kapalı olması ve şehir dışına taşınmalarını isteyen yapıda olmasıdır.

Oysa 62. Hükümet tarafından nihayet Meclis'e gönderilen ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi Ve Teknoloji Komisyonu'nda görüşülen tasarı; bu amaçtan uzak, hipermarketlerin açılma ve çalışma sisteminde ve rekabet anlayışında bir değişiklik yapmak yerine mevcut durumu yasalastıran bir anlayış içinde hazırlanmıştır.

Hipermarketlerin gerek açılış ve çalışma süreçleriyle ilgili meri mevzuat dışında, yeni bir düzenlemenin yapılmadığı, sık sık bakanlık tarafından dile getirilmiş, altı çizilmiştir.

15 yıllık bir mücadelenin neticesinde sonunda komisyona gelen yasanın Anayasa'nın 173. Maddesinde emrettiği gibi esnaf ve sanatkarı koruyup kollayacak, onu yeniden ticari yaşam içinde önemli bir noktaya getirecek, kendisine uygulanan haksız rekabeti bitirecek bir yasa olduğunu söylemek -ne yazık ki- mümkün değildir.

Bakan Nurettin Canikli yasanın bir 'uzlaşma yasası' olduğunu, daha iyisinin yapılabileceğini ancak esnaf ve hipermarketler arasında uzlaşabildikleri noktayı yasa olarak sunduklarını söyleyerek hipermarketlerin lobisinin etkisini zımnen kabul etmiş; mealen 'ancak bunu kadarını kabul ettirebildik' demiştir.

Komisyon toplantısına katılan TESK Başkanı Bendevi Palandöken yasanın tüm eksikliklerinin farkında olduklarının, ancak daha önce defalarca yasayı iptal ettiren hipermarket lobisinin bu kez de başarılı olacağından korktuklarını itiraf etmiştir. "Eksik de olsa en azından bir adım atmış olacağız" diyerek yasanın bir an önce çıkması için talepte bulunmuştur.

Komisyon'da 18 saat aralıksız süren toplantıda yasayı daha işlevsel hale getirmek, esnaf ve sanatkarı korur çerçeveye oturtmak amacıyla verdiğimiz tüm öneriler reddedilmiştir.

Ancak yasa komisyona geldiği gibi de geçmemiş, iktidar partisi hemen her maddede öneriler vererek, bazı noktalarda yasa içindeki fiziksel hataları düzelmiş, bazı noktalarda ise yasanın esnaf ve sanatkarı koruma işlevini, komisyona geldiğinden bile geriye götürmüştür.

İktidar partisinin bu kadar çok önerge vermesinin ana nedeni, tasarının son dakikada, üzerinde yeterli çalışma yapılmadan değiştirilerek komisyona sunulması olmuştur.

Bakanlık geçtiğimiz aylarda çalışmalar yaparak, gerek esnaf ve sanatkar gerekse sanayici cephesinden konuyu inceleyerek, Avrupa ülkelerindeki yasal mevzuatla paralel, büyük işletmelerin açılış ve çalışma koşullarını düzenleyen bir kanun taslağı hazırlamıştı. Daha sonra lobilerin etkisiyle bu taslaktan vazgeçilerek, pek çok noktada önceki taslakla çelişen, içi boş bir çerçeveden ibaret olan bu tasarı hazırlanarak, özensiz bir çalışmayla Meclis'e sunmuştur.

Taslakta bulunan başka kurum ve yapıların işlevlerine dair diğer maddelerde kalan pek çok ifade, önergelerle tasarıdan çıkartılmak zorunda kalmıştır.

Hazırlanan taslak, tıpkı çeşitli milletvekillerinin verdiği önergelerde olduğu gibi, perakende piyasasını düzenleme, hipermarketlerin açılışını kurala bağlama amacı taşıyordu. Gerek taslak, gerekse çok sayıdaki tasarı İtalya ve Fransa'daki örneklere benzer nitelikteydi.

Her şehirde bir yerel idarelerin bir araya geldiği bir komisyon kurulmakta, bu komisyon kentin stratejik ticari planını hazırlayacak, yeni açılmak istenen hipermarketlere bu plana göre izin verilecekti. Şehrin dinamiklerini en iyi bilen vali başkanlığında, belediye başkanı, kamu kurumu niteliğinde meslek odalarının temsilcileri ve çeşitli kamu kuruluşlarından oluşan komisyon; mevcut ticari yaşamı bozmadan yeni işletmelere izin verecek biçimde dizayn edilmişti.

Ayrıca hipermarketlerin merkeze uzak olması, otopark zorunluluğu olması, çalışma gün ve saatlerinin kısıtlanması gibi maddeler tasarı taslağı içinde yer bulmuştu.

Ancak son dakikada Meclis'e sunulan tasarıda bu düzenlemeler kaldırılmış, sadece Bakanlar Kurulu'na bir yetki alınarak ülke geneli için bir takım düzenlemeler yapılabileceği ortaya konmuştu.

Hipermarketler, diğer tüm işletmeler gibi belediyenin vereceği izinle kurulmaktadır, yasa da bu yöntemi sürdürmektedir. Tasarıda belediyenin hipermarkete izin vermesi esnasında şehirdeki Ticaret Odası ve Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği'nden görüş sorması zorunluluğu bile komisyon görüşmeleri sırasında değiştirilmiş; görüşün Ankara'da bulunan üst kuruluşlara, TESK ve TOBB'a sorulması biçimine dönüştürülmüştür.

Yerel dinamiklerden uzaklaştırılmış, tamamen merkezi bir anlayışla açılış ve işletme mantığı oluşturulmuştur.

Yasayla getirilen tek bir kurum bulunmaktadır: Kısa adı PERBİS olan Perakende Bilgi Sistemi. O da her türlü ticari işletmenin çalışma izni ve ruhsat almasında başvuru ve süreçleri çevrimiçi (on-line) olarak yapılmasını sağlayan sanal bir Küşat Müdürlüğü'nden öteye gidememektedir.

Benzer kanunların temel amacı niteliğinde olan, Anayasa'nın 173. Maddesiyle "Devlet esnaf ve sanatkarı korur ve kollar" hükmüyle emredilen küçük işletmelerin korunması amacı kanunun ruhuna derc edilemediği gibi, amaç bölümüne eklenmesi yönündeki taleplerimiz reddedilmiştir.

Yerel yönetimlerin, kentin ticari yaşamını planlamasını ve yönetmesini sağlayacak nitelikte kurullar kurulması ve ortak akılla karar alınması yönündeki önergelerimiz reddedilerek, herhangi bir şeyi yönetmeyen, sadece kurumlar arasında bilgi alışverişi sağlayan PERBİS, tasarıdaki şekliyle hayata geçmiştir.

İzin süreçlerinin hipermarketler açısından zorlaştırılması, açılacakları yerlerin şehir dışına alınması, açılacak hipermarketler ve AVM'ler için ildeki kamu kurumu niteliğinde meslek odalarının olurunun alınması yönündeki önergelerimiz kabul edilmemiş; yerine mevcut durumu koruyan anlayış içinde düzenleme getirilmiştir. O şehirdeki odanın oluru teklifimiz yerine, Ankara'daki üst kuruluşun görüşünün alınması hükmü teklife işlenmiştir.

Hipermarketlerin özellikle KOBİ büyüklüğündeki üreticileri zor durumda bırakmasına neden olan, çeşitli isimler altında tahsil edilen prim ve bedellerin tamamen yasaklanması noktasındaki teklifimiz reddedilmiş; arada bir sözleşme bulunması kaydıyla talebi doğrudan etkileyen hizmetler için prim ve bedel alınabileceği yönünde düzenleme yapılmıştır.

Elindeki ürünü pazarın yarısına sahip olan hipermarket raflarına sokmak için elinden gelen her şeyi yapan üreticiye, sözleşme maddesi sayesinde her türlü bedelin ödetilmesinin önu açılmıştır. Neticede hangi işlemlerin talebi etkileyeceği son derece öznel bir değerlendirme olacaktır.

Hipermarketlere küçük üretici ya da tarımsal üreticiden gıda ürünü almaları durumunda, teslim tarihinden itibaren 30 günde ödeme zorunluluğu getirilmiştir. Ancak teklifimiz reddedilerek bu alanda cezai düzenleme yapılmamıştır. Neticede hipermarket ödemeyi 6 ayda yaptığı durumda bunun ilave bir yaptırımını bulunmayacaktır.

Hipermarketlerin KOBİ'lere kendi isimleri altında ürettirdiği ürünler, ülkede markalaşmayı zedelemekte; zaten geri olduğumuz bir alanda gelişmeye ket vurmaktadır. Hipermarketlerde bulunabilecek mağaza markalı ürünlerin (private label) toplam ürün miktarının yüzde 20'sini aşamaması yönündeki önerimiz reddedilmiş; bu ürünlerin etiketlerinde üreticinin de isminin bulunması gibi bir düzenlemeyle yetinilmiştir.

Tasarıdaki ortak kullanım alanlarını düzenleyen 11. Madde, hem Adalet ve Kalkınma Partisi'nin hem de yasama tarihimizin en görülmedik tartışmalarından birine sahne olmuştur.

Bu maddeyle AVM'lere ibadet yeri açma zorunluluğu getirilmiştir. Diğer yandan 4250 Sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanunu'nun 9. Maddesi, içki satılacak yerlerin ibadethanelere kapıdan kapıya 100 metreden daha yakın olmaması gerektiğini düzenlemektedir. Buna göre AVM'lere açılacak ibadethanelere 100 metre mesafedeki işyerlerinde içki satılmıyor olması gerektiğinden iktidar partisi tasarının 19. Maddesiyle AVM'leri 4250 Sayılı Kanun Kapsamı dışına çıkartmak istemiştir.

Her fırsatta alkollü içkilerin vergi oranını yükselten, satıldığı yerleri ve satılabileceği saatleri azaltan, bunu da 'Küçükleri içkinin kötü etkilerinden korumak' amacıyla yaptığını öne süren iktidar partisi; konu AVM'ler olunca tüm hayat görüşünü ters-düz etmiş, AVM'lerde içki satılabilmesini sağlamak için seferber olmuştur.

Gümrük ve Ticaret Bakanı, sabaha karşı bir saatte 4250 Sayılı kanunda bahsedilen yerin ibadethane olduğu oysa AVM'lerde kurulacak yerin ibadet yeri olarak tanımlandığını, ikisinin farklı olduğunu, yoksa amaçlarının içki satışı olmadığını anlatmak için ter dökmek durumunda kalmıştır. Hatta daha da ileri giderek AVM'deki ibadet yerinin bir esnafın namaz kılmak için dükkanı içinde seccadesini serdiği yerle aynı olduğunu bile söyleyerek AVM'leri korumak durumunda kalmıştır. Tek başına bu durum bile hipermarket lobisinin ne kadar güçlü olduğunu anlatmak için yeterlidir.

Yasanın esnaf ve sanatkarı savunduğunu anlatmak için sık sık dile getirdikleri esnafa AVM'de yer verilmesini düzenleyen bu madde, hükümetin önergesiyle değiştirilmiş; esnafın yer tutması zorlaştırılmıştır.

Ayrıca komisyon görüşmeleri sırasında iktidar tarafından bir önerge verilerek Bakanlığa yeni 2.205 kadro ihdas edilmesi sağlanmak istenmiş, yaptığımız muhalefet neticesi önerge geri alınmıştır.

Perakende ticari düzenlemek üzere çıkarılan bir yasanın, mevcut eksiklikleri gidermek, sorunları düzeltmek, haksızlık altında ezilen kesimlere çare olması beklenir. Oysa bu yasa mevcut durumu yasal metin haline getirmekten ileri gidememiştir.

Perakende ticareti düzenlerken,

- Her şehirde, şehrin yerel dinamiklerinin oluşturduğu bir komisyon kurulması,
- Bu komisyonunun şehrin ticari yapısına göre bir stratejik ticari plan hazırlaması,

• Komisyonunun bu plana göre perakende işletmelere açma ve çalışma iznini vermesinin sağlanması

• Komisyonun perakende işletmelerin çalışma gün ve saatlerini düzenlemesi,

• Şehrin trafik ve imar durumuna göre otopark zorunluluğu getirmesi

• Ayrıca Bakanlık kanalıyla hipermarketler ile sanayici arasındaki ticarete haksız rekabete neden olabilecek konuların engellenmesi noktalarının kanuna mutlaka dere edilmesine ihtiyaç bulunmaktadır.

Bu hükümleri içermeyen, her hangi bir düzenleme yapmayan, sadece var olsun diye çıkartılmış olmaktan ileri gidememektedir.

Hükümetin hazırladığı, komisyonun iktidar partisine mensup üyelerinin oylarıyla geçirilen “Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun”, dünyadaki benzerlerinin tam tersine küçük işletmeler yerine büyük işletmeleri koruyan, devleti güçsüz yerine güçlünün yanında yer almasını sağlayan, Anayasa’nın amir 173. Maddesine uygun olmayan bir yasa görünümündedir.

Bu nedenle tasarıya muhalefet şerhimiz olduğunu bildiririz.

Mehmet Ali Susam

İzmir

Osman Aydın

Aydın

Kemal Değirmendereli

Edirne

Hasan Ören

Manisa

Ümit Özgümüş

Adana

MUHALEFET ŞERHİ

Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca hazırlanarak 13/8/2014 tarihinde Başbakanlık tarafından TBMM Başkanlığına gönderilen “Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Tasarısı”; Başkanlık tarafından 8 Eylül 2014 tarihinde görüşülmek üzere esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak da Plan ve Bütçe, İçişleri, Adalet, Sağlık Aile Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonlarına sevk edilmiştir.

Tasarı; aynı konuda verilen MHP İzmir Milletvekili Ahmet Kenan TANRIKULU ve arkadaşlarının 15.7.2011 tarihli ve 2/7 esas numaralı, CHP İzmir Milletvekili Mehmet Ali SUSAM’ın 8.12.2011 tarihli ve 2/175 esas numaralı, CHP Kocaeli Milletvekili Haydar AKAR’ın 31.05.2013 tarihli ve 2/1561 esas numaralı, CHP İstanbul Milletvekili Celal DİNÇER’in 8.7.2014 tarihli ve 2/2271 esas numaralı, AKP Bursa Milletvekili Mustafa ÖZTÜRK ve arkadaşlarının 10.12.2014 tarihli ve 2/2527 esas numaralı ve AKP Kahramanmaraş Milletvekili Y. Mehmet RAMAZANOĞLU ve arkadaşlarının 10.12.2014 tarihli ve 2/2528 esas numaralı Kanun Teklifleriyle birleştirilerek Komisyonumuzun 11.12.2014 tarihli toplantısında görüşülmüştür.

Komisyonumuzun anılan tarihte saat 14:00’de başlayan ve aralıksız olarak 12.12.2014 günü saat 07:50’de görüşmelerini tamamladığı toplantısında AKP’li milletvekillerinin oylarıyla kabul edilen Tasarıya aşağıda belirtilen nedenlerle muhalefet ediyoruz.

1. Tasarı metni her ne kadar aynı konuda verilen Kanun Teklifleriyle birleştirilerek görüşülse de anılan Kanun Tekliflerinin hiçbir maddesi Tasarı metnine dahil edilmemiş ve bu sektöre ait birçok olumlu öneri dikkate alınmamıştır.

2. 2/2528 Esas numaralı teklif dışındaki diğer tekliflerin tamamında yer alan ve Komisyon toplantısından iki gün önce TBMM Başkanlığına sunulurken bazı medya organlarında da haber yapılan 2/2527 esas numaralı Teklifte de bulunan çalışma saatleriyle ilgili olarak, “Alışveriş merkezlerinin haftanın belirli gün ve saatlerinde kapalı tutulması” önerisi Komisyon görüşmelerinde dikkate alınmamış ve teklifi veren AKP milletvekilleri tarafından da savunulmamıştır. Böylece, küçük esnaf ve sanatkârlar ile AVM’lerde çalışan personelin en önemli beklentisi olan bu konu, Tasarıdaki haliyle ve AKP milletvekillerinin oylarıyla kabul edilmiştir.

3. Perakende işletmelerinin çalışma saatlerinin düzenlenmesi işinin Valilere devredilmesini öngören düzenleme kabul edilebilir değildir. Bu düzenleme bırakılması uygulamada çok büyük sorunların yaşanmasına yol açacaktır. Bu düzenlemenin Tasarı metninden çıkartılmasına yönelik öneriler kabul edilmemiştir. Halen birçok ilimizde yerli esnaf ve sanatkârlara adeta siyasi baskı aracı olarak kullanılan valiliklerin bu konuda yetkili kılınması kabul edilebilir değildir.

4. Tasarı, bazı AKP’li milletvekillerinin de komisyon görüşmeleri sırasında dile getirdikleri gibi, vahşi kapitalizmin ülkemize dayattığı ve ülkemizin küçük esnaf ve sanatkârlarının yok olmasına yönelik düzenlemeleri içermektedir.

5. Bu Tasarı, ilgili bazı sivil toplum kuruluşları yöneticilerinin ve hükümetin “kervan yolda düzülür” anlayışıyla gündeme alınmış ve görüşülmüştür. Tasarının ülkemiz şartlarına uygun, daha kapsamlı, yerli esnaf, sanatkâr ve sanayicimizin beklentileri doğrultusunda düzenlenmesi; AVM’ler ile zincir marketlerin yerli, küçük esnaf ve sanatkârlarımız ile sanayicilerimize olan olumsuz etkilerinin ortadan kaldırılması yönündeki görüş ve önerilerimiz dikkate alınmamıştır.

6. Ülkemiz genelinde ve neredeyse küçük ilçelere kadar yayılmış AVM ve zincir marketler ile yeni açılacak AVM ve zincir marketlere yönelik bazı ölçütlerin konularak, hem çalışanların hem de küçük ve orta ölçekli esnaf ve sanatkârlar ile KOBİ’lerin korunmasına yönelik düzenlemeler maalesef bu Tasarıda yer almamaktadır.

7. Tasarıyı savunan Sayın Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, tasarının tarafların uzlaşmasıyla hazırlandığını ve herhangi bir değişiklik yapılmasını istemediklerini açıkça beyan etmelerine rağmen, Tasarının neredeyse tüm maddelerine iktidar partisi milletvekillerinin verdiği önergelerle değişiklik ya da düzeltme yapılması tasarının alelacele ve bir baskı altında hazırlandığını göstermiştir.

8. Tasarıda kurulması öngörülen Perakendeciler Konseyinin oluşumu ile çalışma usul ve esaslarının bir Yönetmelikle düzenlenecek olması, yasama yetkisinin devri niteliği taşıması nedeniyle Anayasaya aykırılık taşımaktadır. Bu konunun da Kanunla düzenlenmesi gerekmektedir.

9. Yeni açılacak perakende işletmelerinin açılış ve faaliyete geçişinde esas alınacak ölçütlerin Kanunda açıkça belirlenmesi gerekirken bu düzenlemenin de Bakanlar Kuruluna devredilmesi kabul edilemez. Bu düzenleme de yetki devri anlamına gelmektedir.

Özetle, söz konusu kanun Tasarısı Anayasamızın 173. Maddesinde yer alan “Devlet, esnaf ve sanatkârı koruyucu ve destekleyici tedbirleri alır” amir hükmüne uygun düzenlemeler içermemektedir.

Yukarıda belirtilen nedenlerle, Komisyonumuzda görüşülerek kabul edilen “PERAKENDE TİCARETİN DÜZENLENMESİ HAKKINDA KANUN TASARISI” ve bu Tasarıya ilişkin Komisyon Raporuna muhalifiz.

Alim Işık
Kütahya

Emin Haluk Ayhan
Denizli

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

PERAKENDE TİCARETİN DÜZENLENMESİ HAKKINDA KANUN TASARISI

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; perakende işletmelerin açılış ve faaliyete geçiş işlemlerinin kolaylaştırılması, perakende ticaretin serbest piyasa ortamında etkin ve sürdürülebilir rekabet şartlarına göre yapılması, perakende işletmelerin dengeli bir şekilde büyüme ve gelişmesinin sağlanması ve perakende işletmelerin faaliyetleri ile bunların birbirleri, üretici ve tedarikçilerle ilişkilerinin düzenlenmesidir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Kanun; perakende işletmelerin açılış, faaliyet ve denetimlerine ilişkin usul ve esaslar ile bu Kanunun uygulanmasında Bakanlık, yetkili idare ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının görev, yetki ve sorumluluklarını kapsar.

(2) Hizmet sektöründe faaliyet gösteren işletmelerden açılış ve/veya faaliyete geçiş süreci özel kanunlarla düzenlenenler bu Kanun kapsamı dışındadır.

Tanımlar

MADDE 3- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Alışveriş merkezi: Bir yapı veya alan bütünlüğü olan, içinde büyük mağaza ve/veya beslenme, giyinme, eğlenme, dinlenme, kültürel ve benzeri ihtiyaçların bir kısmının veya tamamının karşılandığı diğer işyerleri bulunan, merkezi bir yönetime ve ortak kullanım alanları ile yönetmelikle belirlenen diğer niteliklere sahip işletmeyi,

b) Bakanlık: Gümrük ve Ticaret Bakanlığını,

c) Bayi işletme: Sözleşmeye dayalı olarak bir işletmenin mal ve hizmetlerinin satışına aracılık eden ve kendi adına bağımsız çalışan işletmeyi,

ç) Büyük mağaza: Hangi ad altında olursa olsun, tüketim mallarının kısmen veya tamamen perakende satışının yapıldığı, en az dört yüz metrekare satış alanına sahip işletmeyi,

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

PERAKENDE TİCARETİN DÜZENLENMESİ HAKKINDA KANUN TASARISI

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; perakende işletmelerin açılış ve faaliyete geçiş işlemlerinin kolaylaştırılması, perakende ticaretin serbest piyasa ortamında etkin ve sürdürülebilir rekabet şartlarına göre yapılması, perakende işletmelerin dengeli bir şekilde büyüme ve gelişmesinin sağlanması ve perakende işletmelerin faaliyetleri ile bunların birbirleri, üretici ve tedarikçilerle ilişkilerinin düzenlenmesidir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Kanun; perakende işletmelerin açılış, faaliyet ve denetimlerine ilişkin usul ve esaslar ile bu Kanunun uygulanmasında Bakanlık, yetkili idare ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının görev, yetki ve sorumluluklarını kapsar.

(2) Hizmet sektöründe faaliyet gösteren işletmelerden açılış ve/veya faaliyete geçiş süreci ile faaliyetleri özel kanunlarla düzenlenenler bu Kanun kapsamı dışındadır.

Tanımlar

MADDE 3- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Alışveriş merkezi: Bir yapı veya alan bütünlüğü olan, içinde büyük mağaza ve/veya beslenme, giyinme, eğlenme, dinlenme, kültürel ve benzeri ihtiyaçların bir kısmının veya tamamının karşılandığı diğer işyerleri bulunan, merkezi bir yönetime ve ortak kullanım alanları ile yönetmelikle belirlenen diğer niteliklere sahip işletmeyi,

b) Bakanlık: Gümrük ve Ticaret Bakanlığını,

c) Bayi işletme: Sözleşmeye dayalı olarak bir işletmenin mal ve hizmetlerinin satışına aracılık eden ve kendi adına bağımsız çalışan işletmeyi,

ç) Büyük mağaza: Hangi ad altında olursa olsun, tüketim mallarının kısmen veya tamamen perakende satışının yapıldığı, en az dört yüz metrekare satış alanına sahip işletmeyi,

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

d) Esnaf ve sanatkâr işletmesi: 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde tanımlanan esnaf ve sanatkârlarca işletilen işletmeyi,

e) Hızlı tüketim malı: Gıda, içecek, temizlik ve kişisel bakım ürünlerini,

f) İşyeri açma ve çalışma ruhsatı: Yetkili idarelerce verilen izni temsil eden belgeyi,

g) İzin: Açılış ve faaliyete geçiş süreçlerinde, bu Kanun ve ilgili diğer mevzuat hükümleri doğrultusunda yetkili idare tarafından verilen onay, olur gibi işlemleri de kapsayan izni,

ğ) Mağaza markalı ürün: Büyük mağaza veya zincir mağazanın, başkalarına ürettirerek kendi ad veya markasıyla işyerinde sattığı ve bunların fiyat, ambalaj veya tanıtımı üzerinde kontrole sahip olduğu ürünü,

h) Meslek kuruluşu: Esnaf ve sanatkârlar odaları birliği ile ticaret ve sanayi odasını, ticaret ve sanayi odasının ayrı kurulduğu yerlerde ticaret odasını,

ı) Özel yetkili işletme: Sözleşmeye dayalı olarak bir işletmenin, yönetim ve organizasyon ile dağıtım veya pazarlama teknolojileri gibi konularda bilgi ve desteğini almak suretiyle bu işletmenin mal veya hizmetinin satışı üzerindeki imtiyaz hakkını bedel, bölge ve süre gibi belirli şartlar ve sınırlamalar dâhilinde kullanan bağımsız ticari işletmeyi,

i) Perakende bilgi sistemi: Perakende işletmelerin açılış ve faaliyeti ile kapanışında gerekli başvuru ve diğer işlemlerin tek merkeze yapılmasını ve bu merkezden sonuçlandırılmasını sağlayan elektronik bilgi sistemini,

j) Perakende işletme: Alışveriş merkezi, büyük mağaza, zincir mağaza, bayi işletme, özel yetkili işletme, perakende ticaretle uğraşan diğer ticari işletmeler ile esnaf ve sanatkâr işletmelerini,

k) Perakende ticaret: Mal ve hizmetlerin perakende işletmelerce satışı ve pazarlanmasıyla ilgili faaliyetler bütünü,

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

d) Esnaf ve sanatkâr işletmesi: 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde tanımlanan esnaf ve sanatkârlarca işletilen işletmeyi,

e) Hızlı tüketim malı: Gıda, içecek, temizlik ve kişisel bakım ürünlerini,

f) Mağaza markalı ürün: Büyük mağaza veya zincir mağazanın, başkalarına ürettirerek kendi ad veya markasıyla işyerinde sattığı ve bunların fiyat, ambalaj veya tanıtımı üzerinde kontrole sahip olduğu ürünü,

g) Meslek kuruluşu: Esnaf ve sanatkârlar odaları birliği ile ticaret ve sanayi odasını, ticaret ve sanayi odalarının ayrı kurulduğu yerlerde ticaret odasını,

ğ) Özel yetkili işletme: Sözleşmeye dayalı olarak bir işletmenin, yönetim ve organizasyon ile dağıtım veya pazarlama teknolojileri gibi konularda bilgi ve desteğini almak suretiyle bu işletmenin mal veya hizmetinin satışı üzerindeki imtiyaz hakkını bedel, bölge ve süre gibi belirli şartlar ve sınırlamalar dâhilinde kullanan bağımsız ticari işletmeyi,

h) Perakende bilgi sistemi (PERBİS): Perakende işletmelerin açılış ve faaliyeti ile kapanışında gerekli başvuru ve diğer işlemlerin tek merkeze yapılmasını ve bu merkezden sonuçlandırılmasını sağlayan elektronik bilgi sistemini,

ı) Perakende işletme: Alışveriş merkezi, büyük mağaza, zincir mağaza, bayi işletme, özel yetkili işletme, perakende ticaretle uğraşan diğer ticari işletmeler ile esnaf ve sanatkâr işletmelerini,

i) Perakende ticaret: Mal ve hizmetlerin perakende işletmelerce satışı ve pazarlanmasıyla ilgili faaliyetler bütünü,

j) Satış alanı: Münhasıran büro amaçlı kullanılan işyerleri ile konaklama, depolama, üretim tesis ve alanları ile ortak kullanım alanları hariç olmak üzere; alışveriş merkezlerinde işyerlerinin toplam alanlarını, büyük mağaza ve zincir mağazalarda ise doğrudan satış yapılan ve aracı satıcılara kiralanan alanları,

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

l) Satış alanı: Münhasıran büro amaçlı kullanılan işyerleri ile konaklama, depolama, üretim tesis ve alanları ile ortak kullanım alanları hariç olmak üzere; alışveriş merkezlerinde işyerlerinin toplam alanlarını, büyük mağaza ve zincir mağazalarda ise doğrudan satış yapılan ve aracı satıcılara kiralanılan alanları,

m) Üst meslek kuruluşu: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonunu,

n) Yetkili idare: İşyeri açma ve çalışma ruhsatını vermeye yetkili belediye veya il özel idareleri ile diğer idareleri,

o) Zincir mağaza: Satış alanı dört yüz metrekaresinin altında olan ve hangi ad altında olursa olsun tüketim mallarının kısmen veya tamamen perakende satışının yapıldığı, aynı ticaret unvanı veya işletme adı altında bir merkeze bağlı faaliyet gösteren en az beş şubesi ya da işletmesi bulunan yahut sayısına bakılmaksızın içlerinden biri büyük mağaza olan işletmeleri, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Perakende Bilgi Sistemi, İzin ve İzin Süreci

Perakende bilgi sistemi

MADDE 4- (1) Perakende işletmelerin açılış ve faaliyeti ile kapanışında gerekli başvuru ve diğer işlemlerin yapılması, ilgili kurum ve kuruluşlara iletilmesi, değerlendirilmesi, sonuçlandırılması ve bu işletmelere yönelik veri tabanının oluşturulması ile bilgi paylaşımının sağlanması amacıyla Bakanlık bünyesinde kısa adı PERBİS olan perakende bilgi sistemi kurulur.

(2) PERBİS, Bakanlıkça ilgili kurum ve kuruluşların erişimine açılır ve bu kurum ve kuruluşlar nezdinde kurulan elektronik kayıt sistemleriyle çevrimiçi olarak birbirine bağlanır.

(3) PERBİS'in kurulum, işletim ve diğer giderleri ile PERBİS'e bilgi ve belge aktarımına ilişkin giderler, Bakanlığın talebi üzerine Türkiye

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

k) Üst meslek kuruluşu: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonunu,

l) Yetkili idare: İşyeri açma ve çalışma ruhsatını vermeye yetkili belediye veya il özel idareleri ile diğer idareleri,

m) Zincir mağaza: Benzer çeşitlilikteki tüketim mallarının hangi ad altında olursa olsun kısmen veya tamamen perakende satışının yapıldığı, aynı gerçek veya tüzel kişi sahipliğinde bir merkeze bağlı olarak faaliyet gösteren; içlerinden en az biri büyük mağaza niteliğini taşıyan en az dört şubeye sahip işletmeyi veya her biri dört yüz metrekaresinin altında satış alanına sahip en az on şubesi bulunan işletmeyi, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Perakende Bilgi Sistemi, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Verilmesi

Perakende bilgi sistemi

MADDE 4- (1) Perakende işletmelerin açılış ve faaliyeti ile kapanışında gerekli başvuru ve diğer işlemlerin yapılması, ilgili kurum ve kuruluşlara iletilmesi, değerlendirilmesi, sonuçlandırılması ve bu işletmelere yönelik veri tabanının oluşturulması ile bilgi paylaşımının sağlanması amacıyla Bakanlık bünyesinde kısa adı PERBİS olan perakende bilgi sistemi kurulur.

(2) PERBİS, Bakanlıkça ilgili kurum ve kuruluşların erişimine açılır ve bu kurum ve kuruluşlar nezdinde kurulan elektronik kayıt sistemleriyle çevrimiçi olarak birbirine bağlanır.

(3) PERBİS'in kurulum, işletim ve diğer giderleri ile PERBİS'e bilgi ve belge aktarımına ilişkin giderler, Bakanlığın talebi üzerine Türkiye

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Odalar ve Borsalar Birliğinin bütçesinden karşılanır. PERBİS'in işletim giderleri ile diğer giderleri için anılan Birliğin bütçesine her yıl ödenek konulur. Bu ödeneğin miktarı, yıllık bütçenin yüzde birini geçemez. Birliğin bütçesinden karşılanacak meblağın yeterli olmaması hâlinde söz konusu giderler, Bakanlık bütçesine konulan ödenekten karşılanır.

(4) PERBİS'te yer alacak ve erişime açılacak bilgiler ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

İzin ve izin süreci

MADDE 5- (1) Perakende işletmeler, yetkili idarenin izniyle açılır ve faaliyete geçer. İzin, bu Kanun ve ilgili diğer mevzuat hükümleri çerçevesinde PERBİS üzerinden verilir.

(2) İzin verme yetkisi, mevzuatta öngörülen şartların yerine getirilip getirilmediğinin incelenmesi ile sınırlıdır.

(3) Usulüne uygun izin alınmaksızın işyeri açılmaz ve faaliyette bulunulamaz.

(4) İzin başvurusu, doğrudan veya PERBİS üzerinden yetkili, idareye yapılır. Doğrudan yapılan başvurular, yetkili idare tarafından PERBİS'e işlenir. İzin başvurusu, başvuru tarihinden itibaren en geç üç iş günü içinde yetkili idarece ön değerlendirmeye tabi tutulur.

(5) Değerlendirme sonucu uygun bulunan başvurular, perakende işletmenin açılış sürecinde yer alan ilgili kurum ve kuruluşlara, dördüncü fıkrada belirtilen süre içerisinde PERBİS üzerinden iletilir. Bu iletimle birlikte, ilgili kurum ve kuruluşlara da gerekli başvuru yapılmış sayılır.

(6) İlgili kurum ve kuruluşlar tarafından, mevzuatı çerçevesinde gerekli değerlendirmeler yapılır ve yönetmelikle belirlenen esaslara uygun olarak perakende işletmenin açılış ve faaliyete geçişi için gerekli olan bilgi ve belgeler PERBİS'e işlenerek yetkili idareye iletilir.

(7) Mevzuatta öngörülen şartları taşıyan perakende işletmelere, yetkili idare tarafından PERBİS üzerinden izin verilerek işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenir.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Odalar ve Borsalar Birliğinin bütçesinden karşılanır. PERBİS'in işletim giderleri ile diğer giderleri için anılan Birliğin bütçesine her yıl ödenek konulur. Bu ödeneğin miktarı, yıllık bütçenin yüzde birini geçemez. Birliğin bütçesinden karşılanacak meblağın yeterli olmaması hâlinde söz konusu giderler, Bakanlık bütçesine konulan ödenekten karşılanır.

(4) PERBİS'te yer alacak ve erişime açılacak bilgiler ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

İşyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi

MADDE 5- (1) İşyeri açma ve çalışma ruhsatı PERBİS üzerinden verilir. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı başvurusu, doğrudan veya PERBİS üzerinden yetkili idareye yapılır. Doğrudan yapılan başvurular, yetkili idare tarafından PERBİS'e işlenir.

(2) Yetkili idare tarafından yapılan ön değerlendirme sonucu uygun bulunan başvurular; başvuru tarihinden itibaren en geç üç iş günü içinde, perakende işletmenin açılış ve faaliyete geçişinde gerekli kayıt ve benzeri işlemleri yapmakla görevli ve yetkili kurum ve kuruluşlara PERBİS üzerinden iletilir. Bu iletimle birlikte, ilgili kurum ve kuruluşlara da gerekli başvuru yapılmış sayılır.

(3) İlgili kurum ve kuruluşlar tarafından, mevzuatı çerçevesinde gerekli değerlendirmeler yapılır ve yönetmelikle belirlenen esaslara uygun olarak perakende işletmenin açılış ve faaliyete geçişi için gerekli olan bilgi ve belgeler PERBİS'e işlenerek yetkili idareye iletilir.

(4) Mevzuatta öngörülen şartları taşıyan perakende işletmelere, yetkili idare tarafından PERBİS üzerinden işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenir.

(5) Başvurusu uygun bulunmayanlara, sonuç gerekçeli olarak tebliğ edilir.

(6) Ruhsat değişikliğine ilişkin işlemler de PERBİS üzerinden gerçekleştirilir.

(7) Büyükşehirlerde, alışveriş merkezlerine yapı ruhsatı, yapı kullanma izin belgesi ve işyeri açma ve çalışma ruhsatı vermeye büyükşehir

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(8) Başvurusu uygun bulunmayanlara, sonuç gerekçeli olarak tebliğ edilir.

(9) Perakende işletmenin başka bir adrese taşınması ya da devredilmesi hâlinde, en geç bir ay içinde işyeri açma ve çalışma ruhsatının yenilenmesi zorunludur. Faaliyet konusunun değişmesi hâlinde ise işyeri açma ve çalışma ruhsatı yenilenmedikçe faaliyette bulunulamaz.

(10) Büyükşehirlerde, alışveriş merkezlerine yapı ruhsatı, yapı kullanma izin belgesi ve işyeri açma ve çalışma ruhsatı vermeye büyükşehir belediyeleri yetkilidir. Alışveriş merkezi projesi için yapı ruhsatı verilirken, o yerdeki ticaret veya ticaret ve sanayi odası ile esnaf ve sanatkârlar odaları birliğinin görüşü alınır.

(11) Altıncı fıkrada öngörülen esaslar ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esaslar İçişleri Bakanlığının görüşü alınarak hazırlanan yönetmelikle belirlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
İlke ve Kurallar

Prim ve bedel talebi

MADDE 6- (1) Büyük mağaza ve zincir mağazalar ile bayi işletme ve özel yetkili işletmeler; üretici veya tedarikçiden mağaza açılışı ve tadilatı, ciro açığı, banka ve kredi kartı katılım bedeli gibi adlar altında ürün talebini doğrudan etkilemeyen bir prim veya bedel talep edemez.

(2) Birinci fıkrada sayılan perakende işletmeler, satışa konu ürünün talebini doğrudan etkileyen reklam, anons veya raf tahsisi gibi hizmetlerden dolayı üretici veya tedarikçiden, sözleşmede türü ve oranı belirtilmedikçe prim ya da bedel talebinde bulunamaz. Bu hâlde, prim veya bedel talebinin sözleşme süresiyle sınırlı olması ve prim ya da bedel talebine konu olan ürünün sözleşme süresince rafta tutulması zorunludur.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

belediyeleri yetkilidir. Alışveriş merkezi projesi için yapı ruhsatı verilirken, üst meslek kuruluşlarının görüşü alınır. Bu kuruluşlar görüşlerini on beş iş günü içinde bildirir.

(8) Üçüncü fıkrada öngörülen esaslar ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esaslar İçişleri Bakanlığının görüşü alınarak hazırlanan yönetmelikle belirlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
İlke ve Kurallar

Prim ve bedel talebi

MADDE 6- (1) Büyük mağaza ve zincir mağazalar ile bayi işletme ve özel yetkili işletmelerce satışa sunulmak üzere üretilen ya da tedarik edilen ürünler nedeniyle, üretici veya tedarikçiden mağaza açılışı ve tadilatı, ciro açığı, banka ve kredi kartı katılım bedeli gibi adlar altında ürün talebini doğrudan etkilemeyen bir prim veya bedel talep edilemez.

(2) Birinci fıkrada sayılan perakende işletmeler, satışa konu ürünün talebini doğrudan etkileyen reklam, anons veya raf tahsisi gibi hizmetlerden dolayı üretici veya tedarikçiden, sözleşmede türü ve oranı belirtilmedikçe prim ya da bedel talebinde bulunamaz. Bu hâlde, prim veya bedel talebinin sözleşme süresiyle sınırlı olması ve prim ya da bedel talebine konu olan ürünün sözleşme süresince rafta satışa sunulması zorunludur.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Ödeme süresi

MADDE 7- (1) Üreticiler veya tedarikçiler ile perakende işletmeler arasındaki alım satım işlemlerinden kaynaklı ödemelerin, sözleşmede öngörülen tarihte yapılması esastır.

(2) Üretim tarihinden itibaren otuz gün içinde bozulabilen hızlı tüketim mallarına ilişkin ödemelerin süresi; üretici veya tedarikçinin tarımsal ya da hayvansal ürün üreticisi yahut küçük veya orta ölçekli işletme olduğu durumlarda, teslim tarihinden itibaren otuz günü geçemez.

(3) Bu maddede düzenlenmeyen hususlarda, 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 1530 uncu maddesi hükümleri uygulanır.

Mağaza markalı ürün

MADDE 8- (1) Yurtiçinde üretilen ve hızlı tüketim malı niteliği taşıyan mağaza markalı ürünlerin üzerinde ve ambalajında, perakendecinin ad, unvan veya markasının yanı sıra üreticinin ad, unvan ya da markasına da uygun bir şekilde yer verilir. Bu hususlara ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Kampanyalı satış ve alışveriş festivali

MADDE 9- (1) Perakende işletmeler, 7/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ve ilgili diğer kanunlarda öngörülen usul ve esaslara uymak kaydıyla indirimli veya promosyonlu satış kampanyaları düzenleyebilir. Ancak kampanyanın süresi; işyeri açılışı, devri, kapanışı, adres veya faaliyet konusu değişikliğinde üç ayı, 6102 sayılı Kanun hükümlerine göre tasfiye durumunda ise altı ayı geçemez.

(2) Mahalli idareler ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile bunların ortağı olduğu şirketler ve diğer tüzel kişiler; birlikte veya bağımsız olarak, perakende işletmelerin katılımıyla, yılın belli dönemlerinde, ilçe, il, bölge veya ülke düzeyinde alışveriş festivali düzenleyebilir. Kamu kurumu niteliğindeki meslek

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Ödeme süresi

MADDE 7- (1) Üreticiler veya tedarikçiler ile perakende işletmeler arasındaki alım satım işlemlerinden kaynaklı ödemelerin, sözleşmede öngörülen tarihte yapılması esastır. Ancak, üretim tarihinden itibaren otuz gün içinde bozulabilen hızlı tüketim mallarına ilişkin ödemelerin süresi; alacaklı üretici veya tedarikçinin küçük işletme, borçlunun ise büyük ölçekli işletme olduğu hallerde teslim tarihinden itibaren otuz günü geçemez.

(2) Bu maddede düzenlenmeyen hususlarda, 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 1530 uncu maddesi hükümleri uygulanır.

Mağaza markalı ürün

MADDE 8- (1) Yurt içinde üretilen ve hızlı tüketim malı niteliği taşıyan mağaza markalı ürünlerin üzerinde ve ambalajında, perakendecinin ad, unvan veya markasının yanı sıra üreticinin ad, unvan ya da markasına da uygun bir şekilde yer verilir.

(2) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Kampanyalı satış ve alışveriş festivali

MADDE 9- (1) Perakende işletmeler, 7/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ve ilgili diğer kanunlarda öngörülen usul ve esaslara uymak kaydıyla indirimli veya promosyonlu satış kampanyaları düzenleyebilir. Ancak kampanyanın süresi; işyeri açılışı, devri, kapanışı, adres veya faaliyet konusu değişikliğinde üç ayı, 6102 sayılı Kanun hükümlerine göre tasfiye durumunda ise altı ayı geçemez.

(2) Mahalli idareler ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile bunların ortağı olduğu şirketler ve diğer tüzel kişiler; birlikte veya bağımsız olarak, perakende işletmelerin katılımıyla, yılın belli dönemlerinde, ilçe, il, bölge veya ülke düzeyinde alışveriş festivali düzenleyebilir. Kamu kurumu niteliğindeki meslek

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

kuruluşlarının bu festivaller için ayıracakları ödenek miktarı, bütçelerinin yüzde beşini geçemez. Alışveriş festivalinin başlangıç ve bitiş tarihleri ile festivalin programı ve uygulama alanı önceden Bakanlığa bildirilir.

(3) Bu maddenin uygulamasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Sürekli indirimli satış

MADDE 10- (1) Sürekli indirimli satış; seri sonu, sezon sonu, ihraç fazlası, kusurlu ve benzeri malların, perakende işletmelerce, indirimli fiyattan veya malların fabrika çıkış fiyatı üzerinden yıl boyunca satılmasıdır.

(2) Sürekli indirimli satış yapan perakende işletmelerin ön cephesinde, kolaylıkla görülebilir ve okunabilir şekilde bu satış türünü gösterir ya da çağrıştırır ibarelere yer verilir. Bu ibarelerin alışveriş merkezlerince kullanımı, içerisinde yer alan perakende işletmelerin tamamının birinci fıkrada faaliyet göstermesine; alışveriş merkezi içinde bulunanlar da dâhil diğer perakende işletmelerce kullanımı ise satışa sunulan malların en az yüzde yetmişinin aynı fıkrada belirtilen niteliklere sahip olmasına bağlıdır.

(3) Sürekli indirimli satışa konu mallar ve alışveriş merkezi yönetimlerinin bu madde kapsamındaki yükümlülükleri ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar yönetmelikle belirlenir.

Ortak kullanım alanları

MADDE 11- (1) Alışveriş merkezi, büyük mağaza, zincir mağaza ve diğer ticari işletmeler 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu ve ilgili mevzuatına göre müşterileri için otopark alanı oluşturmakla yükümlüdür.

(2) Alışveriş merkezlerinde, satış alanının en az binde beşine tekabül eden alanın sosyal ve kültürel etkinliklerin düzenlenmesi amacıyla ayrılması zorunludur. Bakanlık, bu oranı bir katına kadar arttırmaya veya yarısına kadar azaltmaya yetkilidir.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

kuruluşlarının bu festivaller için ayıracakları ödenek miktarı, bütçelerinin yüzde beşini geçemez. Alışveriş festivalinin başlangıç ve bitiş tarihleri ile festivalin programı ve uygulama alanı önceden Bakanlığa bildirilir.

(3) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Sürekli indirimli satış

MADDE 10- (1) Sürekli indirimli satış; seri sonu, sezon sonu, ihraç fazlası, kusurlu ve benzeri malların, perakende işletmelerce, indirimli fiyattan veya malların fabrika çıkış fiyatı üzerinden yıl boyunca satılmasıdır.

(2) Sürekli indirimli satış yapan perakende işletmelerin ön cephesinde, kolaylıkla görülebilir ve okunabilir şekilde bu satış türünü gösterir ya da çağrıştırır ibarelere yer verilir. Bu ibarelerin alışveriş merkezlerince kullanımı, içerisinde yer alan perakende işletmelerin tamamının birinci fıkrada faaliyet göstermesine; alışveriş merkezi içinde bulunanlar da dâhil diğer perakende işletmelerce kullanımı ise satışa sunulan malların en az yüzde yetmişinin aynı fıkrada belirtilen niteliklere sahip olmasına bağlıdır.

(3) Sürekli indirimli satışa konu mallar ve alışveriş merkezi yönetimlerinin bu madde kapsamındaki yükümlülükleri ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar yönetmelikle belirlenir.

Ortak kullanım alanları

MADDE 11- (1) Alışveriş merkezlerinde, satış alanının en az binde beşine tekabül eden alanın sosyal ve kültürel etkinliklerin düzenlenmesi amacıyla ayrılması zorunludur. Bakanlık, bu oranı bir katına kadar arttırmaya veya yarısına kadar azaltmaya yetkilidir.

(2) Alışveriş merkezlerinde, acil tıbbi müdahale ünitesi, ibadet yeri, bebek bakım odası, çocuk oyun alanı gibi ortak kullanım alanları oluşturulur.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(3) Alışveriş merkezlerinde, acil tıbbi müdahale ünitesi, ibadet yeri, bebek bakım odası, çocuk oyun alanı gibi ortak kullanım alanları oluşturulur.

(4) Ortak kullanım alanları, engelliler ile yaşlı ve çocukların ihtiyaçları dikkate alınarak oluşturulur.

(5) Bu madde uyarınca oluşturulacak ortak kullanım alanları ile bunların niteliklerine, bu alanlara ilişkin ortak giderlere ve bunlara katılma, giderlere katılanların bilgilendirilmesine ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar yönetmelikle belirlenir.

Yer ve raf tahsis

MADDE 12- (1) Alışveriş merkezlerinde, esnaf ve sanatkâr işletmecilerine rayiç bedel üzerinden kiraya verilmek üzere, toplam satış alanının en az yüzde beşi oranında yer ayrılır. Bu yerler, esnaf ve sanatkâr işletmecilerinden yeteri kadar talep olmaması veya boşalan yerlerin duyuru tarihinden itibaren on gün içinde doldurulamaması hâlinde diğer talep sahiplerine de kiralanabilir.

(2) Alışveriş merkezlerinde; geleneksel, kültürel veya sanatsal değeri olan kaybolmaya yüz tutmuş meslekleri icra edenlere kiraya verilmek üzere, toplam satış alanının en az binde ikisi oranında yer ayrılır. Bu yerlerin kira bedeli, rayiç bedelinin dörtte birinden fazla olamaz. Söz konusu meslekler, ilgili üst meslek kuruluşunun görüşü alınarak Bakanlıkça belirlenir ve ilan edilir.

(3) Hızlı tüketim mallarının satışının yapıldığı büyük mağaza ve zincir mağazalarda, satış alanlarının en az yüzde birine tekabül edecek şekilde raf alanı, mağazanın bulunduğu ilde üretilmesi kaydıyla coğrafi işaretli olarak tescil edilen veya coğrafi işaretli olarak tescil edilmemiş olsa bile meslek kuruluşlarının uygun görüşü alınarak ticaret il müdürlüklerince belirlenen yöresel ürünlerin satışına ayrılır. Yöresel ürünlerle doldurulamayan raf alanları, diğer ürünlerin satışı amacıyla kullanılabilir.

(4) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(3) Alışveriş merkezlerinde yer alan ortak kullanım alanları, engelliler ile yaşlı ve çocukların ihtiyaçları dikkate alınarak oluşturulur.

(4) Ortak kullanım alanları ile bunların niteliklerine, bu alanlara ilişkin ortak giderlere ve bu giderlere katılma, giderlere katılanların bilgilendirilmesine ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar yönetmelikle belirlenir.

Yer ve raf tahsis

MADDE 12- (1) Alışveriş merkezlerinde, esnaf ve sanatkâr işletmecilerine rayiç bedel üzerinden kiraya verilmek üzere, toplam satış alanının en az yüzde beşi oranında yer ayrılır. Bu yerler; esnaf ve sanatkâr işletmecilerinden yeteri kadar talep olmaması veya boşalan yerlerin duyuru tarihinden itibaren yirmi gün içinde doldurulamaması hâlinde, diğer talep sahiplerine de kiralanabilir.

(2) Alışveriş merkezlerinde; geleneksel, kültürel veya sanatsal değeri olan kaybolmaya yüz tutmuş meslekleri icra edenlere kiraya verilmek üzere, toplam satış alanının en az binde üçü oranında yer ayrılır. Bu yerlerin kira bedeli, rayiç bedelinin dörtte birinden fazla olamaz. Söz konusu meslekler, ilgili üst meslek kuruluşunun görüşü alınarak Bakanlıkça belirlenir ve ilan edilir.

(3) Hızlı tüketim mallarının satışının yapıldığı büyük mağaza ve zincir mağazalar ile bayi işletme ve özel yetkili işletmelerde satış alanlarının en az yüzde birine tekabül edecek şekilde raf alanı, mağazanın bulunduğu ilde üretilmesi kaydıyla coğrafi işaretli olarak tescil edilen veya coğrafi işaretli olarak tescil edilmemiş olsa bile meslek kuruluşlarının uygun görüşü alınarak ticaret il müdürlüklerince belirlenen hızlı tüketim malı niteliği taşıyan yöresel ürünlerin satışına ayrılır. Yöresel ürünlerle doldurulamayan raf alanları, diğer ürünlerin satışı amacıyla kullanılabilir.

(4) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Çalışma saatleri

MADDE 13- (1) Mesleğe, mevsime ve turizme özgü şartlar ve benzeri hususlar gözetilerek perakende işletmelerin bir kısmının veya tamamının çalışma saatleri, meslek kuruluşlarının müşterek teklifi üzerine yetkili idarenin görüşü alınmak suretiyle vali tarafından belirlenebilir. Esnaf ve sanatkâr işletmelerinin çalışma saatlerinin belirlenmesinde, meslek kuruluşunca ilgili esnaf ve sanatkâr odasının görüşü alınır.

(2) Üst meslek kuruluşlarının müşterek teklifi üzerine, faaliyet kollarına göre perakende işletmelerin çalışma saatlerinin bölge veya ülke düzeyinde belirlenmesine Bakanlık yetkilidir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Tedarik ve Dağıtım Kooperatifleri ile Perakendeciler Konseyi

Tedarik ve dağıtım kooperatifleri

MADDE 14- (1) Esnaf ve sanatkâr işletmelerince satışa sunulan malların etkin bir şekilde piyasadan temini amacıyla tedarik ve dağıtım kooperatifleri kurulabilir. Bu kooperatiflerin kuruluşu ve anasözleşme değişikliği Bakanlık iznine tabidir.

(2) Kooperatif ortaklarının en az iki yıl kesintisiz olarak 5362 sayılı Kanuna tabi odalara kayıtlı olması şarttır. Bakanlık; bu kooperatiflerin ortaklık şartlarını, kuruluşunda aranacak asgari sermaye miktarını ve ortak sayısını belirlemeye, örnek anasözleşmelerini düzenlemeye, güvenli, açık ve istikrarlı bir şekilde faaliyet göstermelerine ilişkin düzenlemeler yapmaya yetkilidir.

(3) 5362 sayılı Kanuna tabi esnaf ve sanatkârlar meslek kuruluşlarının yönetim ve denetim kurulu üyeleri, görev yaptıkları sürece, bu madde kapsamında kurulmuş olan kooperatiflerin yönetim ve denetim kurullarında görev alamazlar.

Perakendeciler Konseyi

MADDE 15- (1) Perakende ticaretin bu Kanunun amacına uygun olarak yapılmasının sağlanması hususunda karşılıklı bilgi ve görüş alışverişinde bulunmak, sektöre yönelik politika

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Çalışma saatleri

MADDE 13- (1) Mesleğe, mevsime ve turizme özgü şartlar ve benzeri hususlar gözetilerek perakende işletmelerin bir kısmının veya tamamının çalışma saatleri, meslek kuruluşlarının müşterek teklifi üzerine yetkili idarenin görüşü alınmak suretiyle vali tarafından belirlenebilir. Esnaf ve sanatkâr işletmelerinin çalışma saatlerinin belirlenmesinde, meslek kuruluşunca ilgili esnaf ve sanatkâr odasının görüşü alınır.

(2) Üst meslek kuruluşlarının müşterek teklifi üzerine, faaliyet kollarına göre perakende işletmelerin çalışma saatlerinin bölge veya ülke düzeyinde belirlenmesine Bakanlık yetkilidir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Tedarik ve Dağıtım Kooperatifleri ile Perakendeciler Konseyi

Tedarik ve dağıtım kooperatifleri

MADDE 14- (1) Esnaf ve sanatkâr işletmelerince satışa sunulan malların etkin bir şekilde piyasadan temini amacıyla tedarik ve dağıtım kooperatifleri kurulabilir. Bu kooperatiflerin kuruluşu ve ana sözleşme değişikliği Bakanlık iznine tabidir.

(2) Kooperatif ortaklarının en az iki yıl kesintisiz olarak 5362 sayılı Kanuna tabi odalara kayıtlı olması şarttır. Bakanlık; bu kooperatiflerin ortaklık şartlarını, kuruluşunda aranacak asgari sermaye miktarını ve ortak sayısını belirlemeye, örnek ana sözleşmelerini düzenlemeye, güvenli, açık ve istikrarlı bir şekilde faaliyet göstermelerine ilişkin düzenlemeler yapmaya yetkilidir.

(3) 5362 sayılı Kanuna tabi esnaf ve sanatkârlar meslek kuruluşlarının yönetim ve denetim kurulu üyeleri, görev yaptıkları sürece, bu madde kapsamında kurulmuş olan kooperatiflerin yönetim ve denetim kurullarında görev alamazlar.

Perakendeciler Konseyi

MADDE 15- (1) Perakende ticaretin bu Kanunun amacına uygun olarak yapılmasının sağlanması hususunda karşılıklı bilgi ve görüş alışverişinde bulunmak, sektöre yönelik politika

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

oluşturulmasına katkı sağlamak, sorunları tespit etmek, alınacak önlemleri belirlemek ve ilgili kurum ve kuruluşlar arasında işbirliğini sağlamak üzere Bakanlığın koordinatörlüğünde Perakendeciler Konseyi oluşturulur. Konseyin sekretarya hizmetleri Bakanlık İç Ticaret Genel Müdürlüğü tarafından yürütülür.

(2) Perakendeciler Konseyinin kuruluşu ve çalışmasına ilişkin giderler ile harcırah giderleri ve sair harcamalar Bakanlık bütçesine konulan ödenekten karşılanır.

(3) Perakendeciler Konseyinin oluşumu, çalışma usul ve esasları ile diğer hususlar yönetmelikle belirlenir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Görev, Yetki, Denetim ve Ceza

Görev ve yetkiler

MADDE 16- (1) Bakanlık;

a) Perakende sektörünün ve perakende işletmelerin dengeli bir şekilde büyümesi ve gelişmesine yönelik çalışmalar yapmaya,

b) Taşınmaz ve ikinci el motorlu kara taşıtı alım satımı gibi ticari faaliyetleri yürütenlere yönelik mesleki davranış kurallarını belirlemeye ve bu faaliyetlerin yürütülmesine ilişkin düzenlemeler yapmaya,

c) İstatistikî bilgileri derlemeye ve yayımlamaya,

ç) Bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili olarak oluşan tereddütleri gidermeye, ikincil düzenlemeler yapmaya ve her türlü idari tedbiri almaya,

görevli ve yetkilidir.

(2) Bakanlar Kurulu;

a) Bakanlığın teklifi üzerine, faaliyet konusu ve kollarına göre perakende işletmelerin açılış ve faaliyete geçişinde, işletme sayısı ve bunların birbirlerine yakınlığı, ulaşım imkânları, işletmelerin çevreye, altyapıya ve trafiğe getireceği yükler ile can ve mal güvenliği riski gibi ekonomik, sosyal, demografik ve çevresel faktörler açısından gözetilecek kriterleri belirlemeye,

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

oluşturulmasına katkı sağlamak, sorunları tespit etmek, alınacak önlemleri belirlemek ve ilgili kurum ve kuruluşlar arasında işbirliğini sağlamak üzere Bakanlığın koordinatörlüğünde Perakendeciler Konseyi oluşturulur. Yılda en az bir kez toplanacak Konseyin sekretarya hizmetleri Bakanlık İç Ticaret Genel Müdürlüğü tarafından yürütülür.

(2) Perakendeciler Konseyinin kuruluşu ve çalışmasına ilişkin giderler ile harcırah giderleri ve sair harcamalar Bakanlık bütçesine konulan ödenekten karşılanır.

(3) Perakendeciler Konseyinin oluşumu, çalışma usul ve esasları ile diğer hususlar yönetmelikle belirlenir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Görev, Yetki, Denetim ve Ceza

Görev ve yetkiler

MADDE 16- (1) Bakanlık;

a) Perakende sektörünün ve perakende işletmelerin dengeli bir şekilde büyümesi ve gelişmesine yönelik çalışmalar yapmaya,

b) Taşınmaz ve ikinci el motorlu kara taşıtı alım satımı gibi ticari faaliyetleri yürütenlere yönelik mesleki davranış kurallarını belirlemeye ve bu faaliyetlerin yürütülmesine ilişkin düzenlemeler yapmaya,

c) İstatistikî bilgileri derlemeye ve yayımlamaya,

ç) Bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili olarak oluşan tereddütleri gidermeye, ikincil düzenlemeler yapmaya ve her türlü idari tedbiri almaya, görevli ve yetkilidir.

(2) Bakanlar Kurulu;

a) Bakanlığın üst meslek kuruluşlarının görüşlerini de alarak oluşturacağı teklifi üzerine, faaliyet konusu ve kollarına göre perakende işletmelerin açılış ve faaliyete geçişinde, işletme sayısı ve bunların birbirlerine yakınlığı, ulaşım imkânları, işletmelerin çevreye, altyapıya ve trafiğe getireceği yükler ile can ve mal güvenliği riski gibi ekonomik, sosyal, demografik ve çevresel faktörler açısından gözetilecek kriterleri belirlemeye,

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

b) İçişleri Bakanlığının teklifi ve Bakanlığın uygun görüşü üzerine, 14/6/1989 tarihli ve 3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanunda belirtilen diğer müesseseler ile bu Kanunun 2 nci maddesinin ikinci fıkrasındaki işletmelerin açılış ve faaliyeti ile kapanış işlemlerinin PERBİS üzerinden gerçekleştirilmesine karar vermeye ve bu hususlara ilişkin usul ve esasları yönetmelikle düzenlemeye,

c) Bu Kanun kapsamına giren hizmet sektöründeki işletmeleri faaliyet konusu veya kolları bazında, Bakanlığın teklifi üzerine kapsam dışında tutmaya, yetkilidir.

Denetim

MADDE 17- (1) Bakanlık, bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili olarak perakende işletmeler nezdinde her türlü denetimi yapmaya yetkilidir.

(2) Yetkili idareler, yetki alanlarıyla sınırlı olmak kaydıyla, bu Kanun ve ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde perakende işletmeler nezdinde gerekli denetim ve uygulamaları yapmakla görevli ve yetkilidir.

(3) Perakende işletmeler, yapılan denetimler sonucunda Bakanlıkça alınması istenen tedbirlere uymak zorundadır.

(4) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

Ceza hükümleri

MADDE 18- (1) Diğer kanunlara göre daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde, bu Kanunun;

a) 5 inci maddesinin üçüncü veya dokuzuncu fıkralarına aykırı hareket edenlere ikibin Türk Lirası,

b) 6 ncı maddesine aykırı hareket eden büyük mağaza, zincir mağaza ile bayi işletme ve özel yetkili işletmelere her bir aykırılık için onbin Türk Lirası,

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

b) İçişleri Bakanlığının teklifi ve Bakanlığın uygun görüşü üzerine, 14/6/1989 tarihli ve 3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanunda belirtilen diğer müesseseler ile bu Kanunun 2 nci maddesinin ikinci fıkrasındaki işletmelerin açılış ve faaliyeti ile kapanış işlemlerinin PERBİS üzerinden gerçekleştirilmesine karar vermeye ve bu hususlara ilişkin usul ve esasları yönetmelikle düzenlemeye,

c) Bu Kanun kapsamına giren hizmet sektöründeki işletmeleri faaliyet konusu veya kolları bazında, Bakanlığın teklifi üzerine kapsam dışında tutmaya, yetkilidir.

(3) Üst meslek kuruluşları, ikinci fıkranın (a) bendine göre verecekleri görüşlerini otuz gün içinde Bakanlığa bildirir.

Denetim

MADDE 17- (1) Bakanlık, bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili olarak perakende işletmeler nezdinde denetim yapmaya yetkilidir.

(2) Yetkili idareler, yetki alanlarıyla sınırlı olmak kaydıyla, doğrudan veya Bakanlığın talebi üzerine, bu Kanun hükümleri çerçevesinde perakende işletmeler nezdinde ön inceleme mahiyetinde olmak üzere gerekli denetim ve uygulamaları yapmakla görevli ve yetkilidir.

(3) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

Ceza hükümleri

MADDE 18- (1) Diğer kanunlara göre daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde, bu Kanunun;

a) 6 ncı maddesine aykırı hareket edenlere, her bir mağaza ya da şubesindeki her bir aykırılık için haksız olarak alınan prim ve bedel tutarında,

b) 8 inci maddesinin birinci fıkrasına aykırı hareket eden büyük mağaza ve zincir mağazalara, her bir mağaza ya da şubesindeki her bir ürün grubu için on bin Türk Lirası,

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

c) 8 inci maddesi ile 12 nci maddesinin üçüncü fıkrasına aykırı hareket eden büyük mağaza ve zincir mağazalara onbin Türk Lirası,

ç) 9 uncu maddesinin birinci fıkrası ile 10 uncu maddesine aykırı hareket edenlere beşbin Türk Lirası,

d) 11 inci maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları ile 12 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarına aykırı hareket eden alışveriş merkezlerine yirmibin Türk Lirası,

e) 13 üncü maddesine göre belirlenen çalışma saatlerine aykırı hareket edenlere ikibin Türk Lirası,

f) 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine istinaden belirlenen mesleki davranış kurallarına ve düzenlemelere aykırı hareket edenlere üçbin Türk Lirası,

g) 17 nci maddesinin üçüncü fıkrasına uygun hareket etmeyenler ve bu Kanun çerçevesinde Bakanlıkça alınan tedbirlere uymayanlar ile denetime yetkili olanlarca istenilen defter, belge ve diğer her türlü kayıtlar ile bunlara ilişkin bilgileri vermeyenlere veya eksik verenlere ya da denetim elemanlarının görevlerini yapmalarını engelleyenlere ikibin Türk Lirası,

idari para cezası verilir.

(2) Bu Kanunun 5 inci maddesinin üçüncü ve dokuzuncu fıkralarına aykırı hareket edenlere birinci fıkranın (a) bendinde öngörülen idari para cezasının yanı sıra yetkili idarelerce işyeri kapatma cezası verilir.

(3) Birinci fıkranın (a), (ç), (e), (f) ve (g) bentlerinde öngörülen cezalar; büyük mağaza, zincir mağaza, bayi işletme ve özel yetkili işletme tarafından işlenmesi hâlinde beş kat, alışveriş merkezi tarafından işlenmesi hâlinde ise on kat artırılarak uygulanır.

(4) Birinci fıkranın (g) bendinde öngörülen idari para cezaları Bakanlıkça, diğer idari para cezaları ise doğrudan veya Bakanlığın talebi üzerine yetkili idarelerce uygulanır. İdari para cezası uygulama yetkisi Bakanlıkta İç Ticaret Genel Müdürlüğüne devredilebilir.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

c) 9 uncu maddesinin birinci fıkrası ile 10 uncu maddesinin ikinci fıkrasına aykırı hareket edenlere beş bin Türk Lirası,

ç) 11 inci maddesinin birinci fıkrasına aykırı hareket edenlere, ayrılması gereken alandan ayrılmayan her bir metrekare için yirmi bin Türk Lirası, aykırılığın otuz günden az olmamak üzere Bakanlıkça verilen süre içinde giderilmemesi halinde bu tutarın iki katı,

d) 11 inci maddesinin ikinci fıkrasına aykırı hareket edenlere, her bir aykırılık için ellibin Türk Lirası, aykırılığın otuz günden az olmamak üzere Bakanlıkça verilen süre içinde giderilmemesi halinde bu tutarın iki katı,

e) 12 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarına aykırı hareket eden alışveriş merkezlerine, ayrılması gereken yerden ayrılmayan her bir metrekare için metrekare başına düşen rayiç kira bedeli tutarında, aykırılığın otuz günden az olmamak üzere Bakanlıkça verilen süre içinde giderilmemesi halinde bu tutarın iki katı,

f) 12 nci maddesinin üçüncü fıkrasına aykırı hareket edenlere, her bir mağazası ya da şubesi için yirmi bin Türk Lirası, aykırılığın otuz günden az olmamak üzere Bakanlıkça verilen süre içinde giderilmemesi halinde bu tutarın iki katı,

g) 13 üncü maddesine göre belirlenen çalışma saatlerine aykırı hareket edenlere bin Türk Lirası,

ğ) 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine istinaden belirlenen davranış kurallarına ve yapılan düzenlemelere aykırı hareket edenlere üç bin Türk Lirası,

h) Bu Kanun çerçevesinde Bakanlıkça alınan tedbirlere ve yapılan ikincil düzenlemelere uymayanlara ve denetime yetkili olanlarca istenilen defter, belge ve diğer kayıtlar ile bunlara ilişkin bilgileri vermeyenlere veya eksik verenlere ya da denetim elemanlarının görevlerini yapmalarını engelleyenlere iki bin Türk Lirası,

idari para cezası verilir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(5) Bu maddede belirtilen idari para cezalarının verilmesini gerektirir fiilin bir takvim yılı içinde tekrarı hâlinde, her bir tekrar için iki katı idari para cezası uygulanır.

(6) Bu Kanuna göre verilen idari para cezaları, tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde ödenir.

ALTINCI BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

MADDE 19- 8/6/1942 tarihli ve 4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanununun 9 uncu maddesinin ikinci fıkrasına “işletmeler” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve alışveriş merkezleri” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 20- 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “, meslek odaları ise işyeri sahibi olarak üye kaydı yaptıracaklardan, ustalık belgesi istemek zorundadır” ibaresi “veya o işyerinde ustalık gerektiren işleri yapacaklardan ustalık belgesi ya da en az ön lisans diploması istemek zorundadır” şeklinde değiştirilmiştir.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(2) Birinci fıkranın (c), (ğ) ve (h) bentlerinde öngörülen cezalar; fiilin büyük mağaza, zincir mağaza, bayi işletme ve özel yetkili işletme tarafından işlenmesi halinde beş katı, alışveriş merkezi tarafından işlenmesi halinde ise on katı uygulanır.

(3) Birinci fıkranın (g) bendinde öngörülen ceza; fiilin büyük mağaza, zincir mağaza, bayi işletme ve özel yetkili işletme tarafından işlenmesi hâlinde yirmi katı, alışveriş merkezi tarafından işlenmesi hâlinde ise elli katı uygulanır.

(4) Birinci fıkranın (h) bendinde öngörülen idari para cezalarını Bakanlık, diğer idari para cezalarını ise doğrudan veya Bakanlığın talebi üzerine yetkili idareler uygulamaya yetkilidir. İdari para cezası uygulama yetkisi Bakanlıkta İç Ticaret Genel Müdürlüğüne devredilebilir.

(5) Bu maddenin birinci fıkrasının (a), (b), (c), (g), (ğ) ve (h) bentlerinde belirtilen idari para cezalarının verilmesini gerektirir fiilin bir takvim yılı içinde tekrarı hâlinde, her bir tekrar için iki katı idari para cezası uygulanır.

(6) Bu Kanuna göre verilen idari para cezaları, tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde ödenir.

ALTINCI BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

MADDE 19- 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “açacaklardan, meslek odaları ise işyeri sahibi olarak üye kaydı yaptıracaklardan, ustalık belgesi istemek zorundadır.” ibaresi “açılışında, esnaf ve sanatkarlar ile tacirlerin kendilerinden veya işyerinde her bir meslek dalında çalıştırdıkları en az birer çalışanından ustalık belgesi ya da en az ön lisans diploması istemek zorundadır.” şeklinde değiştirilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 21- 18/5/2004 tarihli ve 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununun 102 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 102- Odaya kayıt sırasında, ticaret siciline kayıtlı olanlardan 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununda öngörülen ustalık belgesi veya muadili belgeler istenmez.”

MADDE 22- 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanununun 68 inci maddesinin birinci fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Sicil ve oda tarafından, esnaf ve sanatkarlardan kayıt sırasında 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununda öngörülen ustalık belgesi veya muadili belgeler istenmez.”

MADDE 23- 3/6/2011 tarihli ve 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan “, Merkezi Sicil Kayıt Sistemini kurmak, işletmek ve bu sistemin diğer kurum ve kuruluşlar nezdinde tutulan kayıt sistemleriyle bağlanmasına ilişkin çalışmaları yürütmek” ibaresi yürürlükten kaldırılmış, (f) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, aynı maddeye (f) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiş ve diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

“f) Elektronik ticarete yönelik düzenlemeler yapmak, bu konuda mevzuatla verilen görevleri yerine getirmek, elektronik ticaretin gelişimine ilişkin çalışmalar yapmak ve gerekli tedbirleri almak.

g) Esnaf ve sanatkâr işletmelerinin ticari faaliyetlerini ilgilendiren hususlarda ilgili Genel Müdürlükle işbirliği içinde hareket etmek suretiyle perakende ticarete yönelik düzenlemeler yapmak, perakende ticarete ilişkin mevzuatla verilen görevleri yerine getirmek, perakende sektörünün sağlıklı bir şekilde büyümesi ve gelişmesine yönelik çalışmalar yapmak ve gerekli tedbirleri almak.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 20- 18/5/2004 tarihli ve 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununun 102 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 102- Odaya kayıt sırasında, ticaret siciline kayıtlı olanlardan 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununda öngörülen ustalık belgesi veya muadili belgeler istenmez.”

MADDE 21- 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanununun 68 inci maddesinin birinci fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Sicil ve oda tarafından, esnaf ve sanatkarlardan kayıt sırasında 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununda öngörülen ustalık belgesi veya muadili belgeler istenmez.”

MADDE 22- 3/6/2011 tarihli ve 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan “, Merkezi Sicil Kayıt Sistemini kurmak, işletmek ve bu sistemin diğer kurum ve kuruluşlar nezdinde tutulan kayıt sistemleriyle bağlanmasına ilişkin çalışmaları yürütmek” ibaresi madde metninden çıkarılmış, (f) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, aynı maddeye (f) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiş ve diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

“f) Elektronik ticarete yönelik düzenlemeler yapmak, bu konuda mevzuatla verilen görevleri yerine getirmek, elektronik ticaretin gelişimine ilişkin çalışmalar yapmak ve gerekli tedbirleri almak.”

“g) İlgili Kanun kapsamında, esnaf ve sanatkâr işletmelerinin ticari faaliyetlerini ilgilendiren hususlarda ilgili Genel Müdürlükle işbirliği içinde hareket etmek suretiyle perakende ticarete yönelik düzenlemeler yapmak, perakende ticarete ilişkin mevzuatla verilen görevleri yerine getirmek, perakende sektörünün sağlıklı bir şekilde büyümesi ve gelişmesine yönelik çalışmalar yapmak ve gerekli tedbirleri almak.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

ğ) Yurtiçi fuar, sergi ve panayırlara yönelik düzenlemeler yapmak.

h) Merkezi Sicil Kayıt Sistemini, Hal Kayıt Sistemini ve Perakende Bilgi Sistemini kurmak, işletmek, bu sistemlerin diğer kurum ve kuruluşlar nezdinde tutulan kayıt sistemleriyle bağlanmasına ilişkin çalışmalar yapmak ve gerektiğinde bu sistemleri diğer kurum ve kuruluşların erişimine açmak ve bu sistemlerce üretilen istatistik bilgileri derlemek ve yayımlamak.”

MADDE 24- 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine “bilgi sistemi oluşturmak” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve bu sistemce üretilen istatistik bilgileri derlemek ve yayımlamak” ibaresi ile aynı fıkraya (c) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

“ç) Perakende ticarete ilişkin mevzuat çerçevesinde esnaf ve sanatkâr işletmelerinin ticari faaliyetine yönelik çalışmalar ve düzenlemeler yapmak ve gerekli tedbirleri almak.”

MADDE 25- 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 1- (1) Ekli listede yer alan kadrolar ihdas edilerek 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin Gümrük ve Ticaret Bakanlığına ait bölümüne eklenmiştir.”

Yürürlükten kaldırılan ve uygulanmayacak hükümler

MADDE 26- (1) 14/6/1989 tarihli ve 3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanunun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

(2) 3572 sayılı Kanunun bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

ğ) Sergi, panayır ve tanıtım günleri gibi organizasyonların düzenlenmesine izin vermek ve bu organizasyonların düzenlenmesi ile faaliyetlerine yönelik düzenlemeler yapmak.”

h) Yurt içi fuarlara ilişkin düzenlemeler yapmak.

ı) Merkezi Sicil Kayıt Sistemini, Hal Kayıt Sistemini ve Perakende Bilgi Sistemini kurmak, işletmek, bu sistemlerin diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları nezdinde tutulan kayıt sistemleriyle bağlanmasına ilişkin çalışmalar yapmak ve gerektiğinde bu sistemleri söz konusu kurum ve kuruluşların erişimine açmak ve bu sistemlerce üretilen istatistik bilgileri derlemek ve yayımlamak.”

MADDE 23- 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine “bilgi sistemi oluşturmak” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve bu sistemce üretilen istatistik bilgileri derlemek ve yayımlamak” ibaresi ile aynı fıkraya (c) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

“ç) Perakende ticarete ilişkin mevzuat çerçevesinde esnaf ve sanatkâr işletmelerinin ticari faaliyetine yönelik çalışmalar ve düzenlemeler yapmak ve gerekli tedbirleri almak.”

MADDE 24- 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 1- (1) Ekli listede yer alan kadrolar ihdas edilerek 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin Gümrük ve Ticaret Bakanlığına ait bölümüne eklenmiştir.”

Uygulanmayacak hükümler

MADDE 25- (1) 2/1/1924 tarihli ve 394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun hükümleri perakende işletmeler hakkında uygulanmaz.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(3) 2/1/1924 tarihli ve 394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun hükümleri perakende işletmeler hakkında uygulanmaz.

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1-(1) PERBİS kuruluncaya kadar, perakende işletmelerin açılış ve faaliyete geçiş işlemleri ilgili mevzuatına göre yürütülür.

(2) İşyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi sürecinde yer alan yetkili idareler ve ilgili diğer kurum ve kuruluşlar; Bakanlığın koordinasyonunda, teknik ve personel altyapıları ile gerekli diğer hususları PERBİS kuruluncaya kadar tamamlayarak bilgi sistemlerini PERBİS 'le uyumlu hâle getirir.

(3) Perakende işletmelere ait gerekli bütün bilgiler, kurulmasından itibaren en geç bir yıl içerisinde Bakanlığın koordinasyonunda yetkili idare tarafından PERBİS'e aktarılır. Bakanlık, bu süreyi birer yılı geçmemek üzere en fazla iki defa uzatmaya yetkilidir.

(4) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla yapı ruhsatı almış olmakla birlikte işyeri açma ve çalışma ruhsatı almamış olan alışveriş merkezleri hakkında 5 inci maddenin onuncu fıkrası hükmü uygulanmaz.

(5) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce perakende işletmelerin almış olduğu işyeri açma ve çalışma ruhsatları geçerliliğini korur.

(6) Sürekli indirimli satış yapan perakende işletmeler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içinde durumlarını 10 uncu maddeye uygun hâle getirir.

(7) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce işyeri açma ve çalışma ruhsatı almış olan alışveriş merkezlerinde, 11 inci maddede öngörülen ortak kullanım alanları Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde oluşturulur.

(8) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, alışveriş merkezlerinde boşalan satış alanları 12 nci maddenin birinci fıkrasında belirtilen orana ulaşılan kadar esnaf ve sanatkâr işletmecilerine öncelik verilmek suretiyle kiralanır.

(9) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, alışveriş merkezlerinde boşalan satış alanları 12 nci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen orana ulaşılan kadar geleneksel, kültürel ve sanatsal değeri olan kaybolmaya yüz tutmuş meslekleri icra edenlere kiralanır.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1-(1) PERBİS kuruluncaya kadar, perakende işletmelerin açılış ve faaliyete geçiş işlemleri ilgili mevzuatına göre yürütülür.

(2) İşyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi sürecinde yer alan yetkili idareler ve ilgili diğer kurum ve kuruluşlar; Bakanlığın koordinasyonunda, teknik ve personel altyapıları ile gerekli diğer hususları PERBİS kuruluncaya kadar tamamlayarak bilgi sistemlerini PERBİS 'le uyumlu hâle getirir.

(3) Perakende işletmelere ait gerekli bütün bilgiler, kurulmasından itibaren en geç bir yıl içerisinde Bakanlığın koordinasyonunda yetkili idare tarafından PERBİS'e aktarılır. Bakanlık, bu süreyi birer yılı geçmemek üzere en fazla iki defa uzatmaya yetkilidir.

(4) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla yapı ruhsatı almış olmakla birlikte işyeri açma ve çalışma ruhsatı almamış olan alışveriş merkezleri hakkında 5 inci maddenin yedinci fıkrası hükmü uygulanmaz.

(5) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce perakende işletmelerin almış olduğu işyeri açma ve çalışma ruhsatları geçerliliğini korur.

(6) Sürekli indirimli satış yapan perakende işletmeler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içinde durumlarını 10 uncu maddeye uygun hâle getirir.

(7) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce işyeri açma ve çalışma ruhsatı almış olan alışveriş merkezlerinde, 11 inci maddede öngörülen ortak kullanım alanları, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde oluşturulur.

(8) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, alışveriş merkezlerinde boşalan satış alanları 12 nci maddenin birinci fıkrasında belirtilen orana ulaşılan kadar esnaf ve sanatkâr işletmecilerine öncelik verilmek suretiyle kiralanır.

(9) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, alışveriş merkezlerinde boşalan satış alanları 12 nci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen orana ulaşılan kadar geleneksel, kültürel ve sanatsal değeri olan kaybolmaya yüz tutmuş meslekleri icra edenlere kiralanır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(10) 12 nci maddenin üçüncü fıkrasında, hızlı tüketim mallarının satışının yapıldığı büyük mağaza ve zincir mağazalarda yöresel ürünler için öngörülen raf tahsisi, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde yapılır.

(11) Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler Bakanlık tarafından bir yıl içinde yürürlüğe konulur.

Yürürlük

MADDE 27- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 28- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(10) 12 nci maddenin üçüncü fıkrasında, hızlı tüketim mallarının satışının yapıldığı büyük mağaza ve zincir mağazalarda yöresel ürünler için öngörülen raf tahsisi, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde yapılır.

(11) Bu maddenin altıncı, yedinci, sekizinci, dokuzuncu ve onuncu fıkralarına aykırı hareket edenlere, bu Kanunun 18 inci maddesinde ilgili aykırılık için öngörülen cezalar, aynı maddede belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde uygulanır.

(12) Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler Bakanlık tarafından dokuz ay içinde yürürlüğe konulur.

Yürürlük

MADDE 26- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 27- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

Başbakan Yardımcısı

B. Arınç

Başbakan Yardımcısı

E. İşler

Avrupa Birliği Bakanı

M. Çavuşoğlu

Çevre ve Şehircilik Bakanı

İ. Güllüce

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

T. Yıldız

Gümrük ve Ticaret Bakanı

H. Yazıcı

Kültür ve Turizm Bakanı

Ö. Çelik

Milli Savunma Bakanı

İ. Yılmaz

Başbakan Yardımcısı

A. Babacan

Adalet Bakanı

B. Bozdağ

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı

F. Işık

Dışişleri Bakanı

A. Davutoğlu

Gençlik ve Spor Bakanı

A. Ç. Kılıç

İçişleri Bakanı

E. Ala

Maliye Bakanı

M. Şimşek

Orman ve Su İşleri Bakanı

V. Eroğlu

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı

L. Elvan

Başbakan Yardımcısı

B. Atalay

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı

A. İslam

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

F. Çelik

Ekonomi Bakanı

N. Zeybekci

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı

M. M. Eker

Kalkınma Bakanı

C. Yılmaz

Milli Eğitim Bakanı

N. Avcı

Sağlık Bakanı

M. Müezzinoğlu

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METNE EKLİ LİSTE

LİSTE

KURUMU: GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI
TEŞKİLATI: MERKEZ

İHDASI UYGUN GÖRÜLEN KADROLARIN

<u>SINIFI</u>	<u>UNVANI</u>	<u>DERECESİ</u>	<u>SERBEST KADRO ADEDİ</u>	<u>TUTULAN KADRO ADEDİ</u>	<u>TOPLAM</u>
GİH	Genel Müdür Yardımcısı	1	1	-	1
GİH	Daire Başkanı	1	2	-	2
GİH	Gümrük ve Ticaret Uzman Yardımcısı	8	10	-	10
GİH	Gümrük ve Ticaret Uzman Yardımcısı	9	10	-	10
	TOPLAM		23		23

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE
TEKNOLOJİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METNE EKLİ LİSTE

LİSTE

KURUMU: GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI
TEŞKİLATI: MERKEZ

İHDASI UYGUN GÖRÜLEN KADROLARIN

<u>SINIFI</u>	<u>UNVANI</u>	<u>DERECESİ</u>	<u>SERBEST KADRO ADEDİ</u>	<u>TUTULAN KADRO ADEDİ</u>	<u>TOPLAM</u>
GİH	Genel Müdür Yardımcısı	1	1	-	1
GİH	Daire Başkanı	1	2	-	2
GİH	Gümrük ve Ticaret Uzman Yardımcısı	8	10	-	10
GİH	Gümrük ve Ticaret Uzman Yardımcısı	9	10	-	10
	TOPLAM		23		23

